BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
FEDERALNI ZAVOD ZA
PROGRAMIRANJE RAZVOJA

BOSNIA AND HERZEGOVINA
FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA
DEVELOPMENT
PROGRAMMING INSTITUTE OF FBIH

IZVJEŠTAJ O RAZVOJU FEDERACIJE BIH 2023.

Oktobar, 2024. godine

SADRŽAJ

LISTA SKRAĆENICA 4

LISTA TABELA 8

UVOD 14

IZVRŠNI SAŽETAK I GLAVNE PREPORUKE 15

STRUKTURA I PROCES IZRADE IZVJEŠTAJA O RAZVOJU FBiH 18

STRUKTURA IZVJEŠTAJA O RAZVOJU FBIH 18

PROCES PRIKUPLJANJA INFORMACIJA 20

PREGLED PROVEDBE STRATEGIJE ZA 2023. GODINU 21

STRATEŠKI CILJ 1: UBRZAN EKONOMSKI RAZVOJ 21

PRIORITET 1.1. POVEĆAVATI DIGITALIZIRANOST EKONOMIJE 25

PRIORITET 1.2. PODRŽAVATI TRANSFER I RAZVOJ TEHNOLOGIJA 32

PRIORITET 1.3. PODRŽAVATI RAZVOJ POSLOVNOG PRIVATNOG SEKTORA 36

PRIORITET 1.4. PODRŽAVATI IZVOZ I STVARANJE PROIZVODA VIŠE DODANE VRIJEDNOSTI 44

STRATEŠKI CILJ 2: PROSPERITETAN I INKLUZIVAN DRUŠTVENI RAZVOJ 50

PRIORITET 2.1. UNAPRJEĐIVATI OBRAZOVNI SISTEM 53

PRIORITET 2.2. POBOLJŠAVATI ISHODE ZDRAVSTVENOG SISTEMA 60

PRIORITET 2.3. UBLAŽITI TREND DEMOGRAFSKOG STARENJA STANOVNIŠTVA, POBOLJŠATI STABILNOST OBITELJI I POLOŽAJ MLADIH 68

PRIORITET 2.4. SMANJIVATI NEAKTIVNOST I NEZAPOSLENOST, NAROČITO DUGOROČNU 75

PRIORITET 2.5. SMANJIVATI SIROMAŠTVO I SOCIJALNU ISKLJUČENOST 80

STRATEŠKI CILJ 3: RESURSNO EFIKASAN I ODRŽIV RAZVOJ 91

PRIORITET 3.1. UNAPRJEĐIVATI ZAŠTITU I KORIŠTENJE PRIRODNIH RESURSA 92

PRIORITET 3.2. UNAPRJEĐIVATI KVALITET ZRAKA 105

PRIORITET 3.3. POVEĆATI ENERGIJSKU EFIKASNOST 108

PRIORITET 3.4. ZAPOČETI REALIZACIJU ENERGIJSKE TRANZICIJE 111

PRIORITET 3.5. POTICATI RAZVOJ RURALNIH PROSTORA 116

PRIORITET 3.6. POVEĆATI OTPORNOST NA KRIZE 121

STRATEŠKI CILJ 4: TRANSPARENTAN, EFIKASAN I ODGOVORAN JAVNI SEKTOR 125

PRIORITET 4.1. UNAPRJEĐIVATI VLADAVINU PRAVA 127

PRIORITET 4.2. STAVITI JAVNU UPRAVU U SLUŽBU GRAĐANA 132

PRIORITET 4.3. UNAPRJEĐIVATI ODGOVORNOST U OBLASTI JAVNIH FINANSIJA 139

INSTITUCIONALNI KAPACITET 146

IMPLEMENTACIJA CILJEVA ODRŽIVOG RAZVOJA U FBIH 147

PRILOG 1: STRUKTURA ODGOVORNOSTI INSTITUCIJA ZA IMPLEMENTACIJU MJERA PODIJELJENO PO STRATEŠKIM CILJEVIMA 151

PRILOG 2: PREGLED INDIKATORA ZA REALIZACIJU STRATEŠKIH CILJEVA 154

PRILOG 3: PREGLED INDIKATORA ZA REALIZACIJU PRIORITETA 156

PRILOG 4: PREGLED INDIKATORA ZA REALIZACIJU MJERA 163

PRILOG 5: PREGLED RELEVANTNIH AKTIVNOSTI UKLJUČENIH U PLANOVIMA RADA MINISTARSTAVA I INSTITUCIJA (IMPLEMENTATORA) FBIH VEZANIH ZA MJERE 190

STRATEŠKI CILJ 1: UBRZAN EKONOMSKI RAZVOJ 190
PRIORITET 1.1. POVEĆAVATI DIGITALIZIRANOST EKONOMIJE 190
PRIORITET 1.2. PODRŽAVATI TRANSFER I RAZVOJ TEHNOLOGIJA 192
PRIORITET 1.3. PODRŽAVATI RAZVOJ POSLOVNOG PRIVATNOG SEKTORA 193
PRIORITET 1.4. PODRŽAVATI IZVOZ I STVARANJE PROIZVODA VIŠE DODANE VRIJEDNOSTI 198
STRATEŠKI CILJ 2: PROSPERITETAN I INKLUZIVAN DRUŠTVENI RAZVOJ 200
PRIORITET 2.1. UNAPRJEĐIVATI OBRAZOVNI SISTEM 200
PRIORITET 2.2. POBOLJŠAVATI ISHODE ZDRAVSTVENOG SISTEMA 204
PRIORITET 2.3. UBLAŽITI TREND DEMOGRAFSKOG STARENJA STANOVNIŠTVA, POBOLJŠATI STABILNOST OBITELJI I POLOŽAJ MLADIH 207
PRIORITET 2.4. SMANJIVATI NEAKTIVNOST I NEZAPOSLENOST, NAROČITO DUGOROČNU 212
PRIORITET 2.5. SMANJIVATI SIROMAŠTVO I SOCIJALNU ISKLJUČENOST 213
STRATEŠKI CILJ 3: RESURSNO EFIKASAN I ODRŽIV RAZVOJ 216
PRIORITET 3.1. UNAPRJEĐIVATI ZAŠTITU I KORIŠTENJE PRIRODNIH RESURSA 216
PRIORITET 3.2. UNAPRJEĐIVATI KVALITET ZRAKA 222
PRIORITET 3.3. POVEĆATI ENERGIJSKU EFIKASNOST 223
PRIORITET 3.4. ZAPOČETI REALIZACIJU ENERGIJSKE TRANZICIJE 224
PRIORITET 3.5. POTICATI RAZVOJ RURALNIH PROSTORA 226
PRIORITET 3.6. POVEĆATI OTPORNOST NA KRIZE 228
STRATEŠKI CILJ 4: TRANSPARENTAN, EFIKASAN I ODGOVORAN JAVNI SEKTOR 229
PRIORITET 4.1. UNAPRJEĐIVATI VLADAVINU PRAVA 229
PRIORITET 4.2. STAVITI JAVNU UPRAVU U SLUŽBU GRAĐANA 230
PRIORITET 4.3. UNAPRJEĐIVATI ODGOVORNOST U OBLASTI JAVNIH FINANSIJA 233

LISTA SKRAĆENICA

ADS FBiH	Agencija za državnu službu Federacije Bosne i Hercegovine
APD	Anketa o potrošnji domaćinstava u BiH
ARS	Anketa o radnoj snazi
BDP	Bruto domaći proizvod
BDV	Bruto dodana vrijednost
BEEP	Bosnian Energy Efficiency Project
BiH	Bosna i Hercegovina
BPK	Bosanskopodrinjski kanton
CBBIH	Centralna banka BiH
CEF	Connecting Europe Facility
CIRP	Centar za investicije i razvoj poduzetništva
CLC	Corine Land Cover
CLDP	Program za razvoj trgovačkog prava američkog Ministarstva trgovine
COVID-19	Coronavirus disease 2019
CŽR	Civilne žrtve rata
DESI	Indeks ekonomske i društvene digitalizacije
DII	Indeks digitalnog intenziteta
DISIP	Specijalni plan provedbe direktive o poplavama
DOB	Dokument okvirnog budžeta
EBRD	European Bank for Reconstruction and Development
ECML	European Centre for Modern Languages of the Council of Europe
EDGI	Regionalna razvijenost e-uprave
EE	Elektroenergetika
EEAPF	Environment Agency Pension Fund
EnE	Energetska efikasnost
ENR	Agencija za energetske resurse Vlade SAD-a
EPO	European Patent Office
ERP	Poslovno planiranje resursa eng. Enterprise Resource Planning
Espoo Konvencija	Convention on Environmental Impact Assessment in a Transboundary Context

ESS	European Statistical System
EU	Evropska unija (EU 28: 28 zemalja članica)
EU IPA	EU Instrument predpristupne pomoći
EU Komitet AIDA	Specijalni komitet za vještačku inteligenciju u digitalnom dobu (AIDA).
EU27	Evropska unija od 27 država članica
EUROSTAT	Statistički ured Evropske unije
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FERK	Regulatorna komisija za energiju FBiH
FMERI	Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije
FMF	Federalno ministarstvo finansija
FMKS	Federalno ministarstvo kulture i sporta
FMOiT	Federalno ministarstvo okoliša i turizma
FMPU	Federalno ministarstvo prostornog uređenja
FMPVŠ	Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva
FMRPO	Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta
FMRSP	Federalno ministarstvo rada i socijalne politike
FMZ	Federalno ministarstvo zdravstva
FUCZ	Federalna uprava civilne zaštite
FZS	Federalni zavod za statistiku
FZZPR	Federalni razvoj za programiranje razvoja
FZZZ	Federalni zavod za zapošljavanje
GII	Globalni indeks inovacija
GIZ	Njemačko društvo za međunarodnu saradnju (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit)
HE	Hidroelektrane
IKT	Informacijsko-komunikacijska tehnologija
INSPIRE	Infrastruktura za prostorne informacije u Evropskoj zajednici
IOM	Međunarodna organizacija za migracije (International Organization for Migration)
IPP	Infrastruktura prostornih podataka
IR	Istraživanje i razvoja
ISIC	Međunarodna standardna industrijska klasifikacija (International Standard Industrial Clasification)

ISO	Nezavisni operator Sistema (Independent system operator)
ISUO	Uredba o informacionom sistemu upravljanja otpadom
ISZP FBiH	Informacioni sistem zaštite prirode Federacije Bosne i Hercegovine
IT	Informacijska tehnologija
JLS	Jedinica lokalne samouprave
JP EPBiH	Javno preduzeće Elektroprivreda Bosne i Hercegovine
JR	Jedinstveni registar korisnika gotovinskih naknada
JSZZ	Javne službe za zapošljavanje
KD BiH	Klasifikacija djelatnosti BiH
KD I	Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)
KS	Kanton Sarajevo
LPG	Ukapljeni naftni plin
MCP BiH	Ministarstvo civilnih poslova BiH
MICS	Istraživanja višestrukih pokazatelja
MPI	Indeks multidimenzionalnog siromaštva
MSP	Mala i srednja preduzeća
MVTEO BIH	Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine
ND	Naftni derivat
ODS	Operator distributivnog sistema
OECD	Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj (Organisation for Economic Cooperation and Development)
OIE	Obnovljivi izvori energije
OIEiEK	Obnovljivi izvori energije i efikasna kogeneracija
OSI	Osobe sa invaliditetom
OSI FBiH	Strategija za unapređenje prava i položaja osoba sa invaliditetom 2016–2021.
PFBiH	Parlament Federacije Bosne i Hercegovine
PIMIS	Informacioni sistem za upravljanje javnim investicijama (Public Investment Management Information System)
PISA	Najveće međunarodno testiranje u oblasti obrazovanja (Programme for International Student Assessment)
PJI	Program javnih investicija
PUFBiH	Porezna uprava Federacije BiH
RS	Republika Srpska

SBK	Srednjobosanski kanton
SE	Solarne elektrane
SILC	Istraživanje o prihodima i uslovima života građana Bosne i Hercegovine
SOTAC	Baza korisnika socijalne pomoći
TE	Termoelektrana
TJ	Teradžul
TK	Tuzlanski kanton
UHC	Universal health coverage
UN	Ujedinjene nacije (eng. United Nations)
UNDP BiH	Razvojni program Ujedinjenih nacija (United Nations Development Program)
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
UNICEF	United Nations International Children's Emergency Fund
USAID	Američka federalna državna agencija (United States Agency for International Development)
VE	Vjetroelektrane
VSS	Visoka stručna sprema
VSTV	Visoko sudsko i tužilačko vijeće
VŠS	Viša stručna sprema
WBIF	Investicioni okvir za Zapadni Balkan (Western Balkans Investment Framework)
WHO	World Health Organizations
WIPO	World Intellectual Property Organization
WLAN	Lokalna bežična komunikaciona infrastruktura
ZDK	Zeničko dobojski kanton
ZZJZFBiH	Zavod za javno zdravstvo Federacije BiH

LISTA TABELA

Tabela 1: Odgovorne institucije za koordinaciju sprovedbe Strategije razvoja 18
Tabela 2: Regionalni pregled Indeksa spremnosti za vještačku inteligenciju 30
Tabela 3: Globalni indeks inovacija, regionalni pregled 32
Tabela 4: GII rangiranje, BIH (2019-2023) 32
Tabela 5: Snaga inovacija prema GII za 2023, BiH 32
Tabela 6: Slabost inovacija prema GII za 2023, BiH 32
Tabela 7: Europska ljestvica uspjeha u inoviranju, regionalni pregled 35
Tabela 8: Pregled dugoročnog rejtinga pojedinih zemalja iz šireg okruženja, 2023 37
Tabela 9: Indikatori 125
Tabela 10: Broj pokazatelja harmonizovanih sa EU i broj rodnih indikatora 137
Tabela 11: Struktura odgovornosti institucija za implementaciju mjera za SC1 151
Tabela 12: Struktura odgovornosti institucija za implementaciju mjera za SC2 152
Tabela 13: Struktura odgovornosti institucija za implementaciju mjera za SC3 152
Tabela 14: Struktura odgovornosti institucija za implementaciju mjera za SC4 153
Tabela 15: Pregled indikatora za realizaciju SC1 154
Tabela 16: Pregled indikatora za realizaciju SC2 154
Tabela 17: Pregled indikatora za realizaciju SC3 154
Tabela 18: Pregled indikatora za realizaciju SC4 155
Tabela 19: Pregled indikatora za realizaciju prioriteta 1.1. 156
Tabela 20: Pregled indikatora za realizaciju prioriteta 1.2. 156
Tabela 21: Pregled indikatora za realizaciju prioriteta 1.3. 157
Tabela 22: Pregled indikatora za realizaciju prioriteta 1.4. 157
Tabela 23: Pregled indikatora za realizaciju prioriteta 2.1. 158
Tabela 24: Pregled indikatora za realizaciju prioriteta 2.2. 158
Tabela 25: Pregled indikatora za realizaciju prioriteta 2.3. 158
Tabela 26: Pregled indikatora za realizaciju prioriteta 2.4. 159
Tabela 27: Pregled indikatora za realizaciju prioriteta 2.5. 159
Tabela 28: Pregled indikatora za realizaciju prioriteta 3.1. 160
Tabela 29: Pregled indikatora za realizaciju prioriteta 3.2. 160
Tabela 30: Pregled indikatora za realizaciju prioriteta 3.3. 160
Tabela 31: Pregled indikatora za realizaciju prioriteta 3.4. 161
Tabela 32: Pregled indikatora za realizaciju prioriteta 3.5. 161
Tabela 33: Pregled indikatora za realizaciju prioriteta 3.6. 161
Tabela 34: Pregled indikatora za realizaciju prioriteta 4.1. 161
Tabela 35: Pregled indikatora za realizaciju prioriteta 4.2. 162
Tabela 36: Pregled indikatora za realizaciju prioriteta 4.3. 162
Tabela 37: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 1.1.1. 163
Tabela 38: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 1.1.2. 163
Tabela 39: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 1.1.3. 163
Tabela 40: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 1.1.4. 164
Tabela 41: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 1.1.5. 164
Tabela 42: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 1.2.1. 164
Tabela 43: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 1.2.2. 164
Tabela 44: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 1.3.1. 165
Tabela 45: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 1.3.2. 165
Tabela 46: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 1.3.3. 165
Tabela 47: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 1.3.4. 165
Tabela 48: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 1.3.5. 166
Tabela 49: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 1.3.6. 166
Tabela 50: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 1.4.1. 166
Tabela 51: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 1.4.2. 167
Tabela 52: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 1.4.3. 167
Tabela 53: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 1.4.4. 167
Tabela 54: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.1.1. 168

Mjera 2.1.2. Poboljšavati kvalitet predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja za potrebe razvoja i osigurati inkluzivno obrazovanje za sve Tabela 55: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.1.2. 168
Mjera 2.1.3. Razviti funkcionalan sistem obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja Tabela 56: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.1.3. 169
Mjera 2.1.4. Poticati obrazovne institucije na pružanje većeg stepena znanja i prakse u oblasti IKT Tabela 57: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.1.4. 169
Mjera 2.1.5. Poboljšavati rad sa talentima i standard učenika i studenata Tabela 58: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.1.5. 170
Tabela 59: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.2.1. 170
Tabela 60: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.2.2. 170
Tabela 61: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.2.3. 172
Tabela 62: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.2.4. 172
Tabela 63: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.2.5. 172
Tabela 64: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.2.6. 173
Tabela 65: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.3.1. 173
Tabela 66: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.3.2. 174
Tabela 67: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.3.3. 174
Tabela 68: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.3.4. 174
Tabela 69: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.3.5. 175
Tabela 70: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.4.1. 175
Tabela 71: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.4.2. 176
Tabela 72: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.4.3. 176
Tabela 73: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.5.1. 176
Tabela 74: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.5.2. 177
Tabela 75: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.5.3. 178
Tabela 76: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.5.4. 178
Tabela 77: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.5.5. 179
Tabela 78: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 3.1.1. 179
Tabela 79: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 3.1.2. 179
Tabela 80: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 3.1.3. 179
Tabela 81: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 3.1.4. 180
Tabela 82: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 3.1.5. 180
Tabela 83: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 3.1.6. 180
Tabela 84: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 3.1.7. 181
Tabela 85: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 3.1.8. 181
Tabela 86: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 3.2.1. 181
Tabela 87: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 3.2.2. 182
Tabela 88: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 3.3.1. 182
Tabela 89: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 3.3.2. 182
Tabela 90: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 3.4.1. 182
Tabela 91: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 3.4.2. 183
Tabela 92: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 3.4.3. 183
Tabela 93: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 3.5.1. 183
Tabela 94: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 3.5.2. 184
Tabela 95: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 3.5.3. 184
Tabela 96: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 3.6.1. 184
Tabela 97: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 3.6.2. 185
Tabela 98: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 3.6.3. 185
Tabela 99: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 4.1.1. 185
Tabela 100: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 4.1.2. 186
Tabela 101: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 4.1.3. 186
Tabela 102: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 4.1.4. 186
Tabela 103: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 4.2.1. 186
Tabela 104: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 4.2.2. 187
Tabela 105: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 4.2.3. 187
Tabela 106: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 4.2.4. 187
Tabela 107: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 4.2.5. 188
Tabela 108: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 4.2.6. 188
Tabela 109: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 4.3.1. 188

Tabela 110: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 4.3.2. 188
Tabela 111: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 4.3.3. 189
Tabela 112: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 4.3.4. 189
Tabela 113: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 4.3.6. 189
Tabela 114: Pregled strukture aktivnosti vezanih za SC1 190
Tabela 115: Pregled strukture aktivnosti vezanih za prioritet 1.1. 190
Tabela 116: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 1.1.1. 190
Mjera 1.1.2. Ubrzati digitalnu transformaciju malih i srednjih preduzeća Tabela 117: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 1.1.2. 191
Tabela 118: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 1.1.3. 191
Mjera 1.1.4. Razvijati vještačku inteligenciju i njenu primjenu Tabela 119: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 1.1.4. 191
Tabela 120: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 1.1.5. 192
Tabela 121: Pregled strukture aktivnosti vezanih za prioritet 1.2. 192
Mjera 1.2.1. Podržavati istraživačko-razvojne i inovacijske aktivnosti Tabela 122: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 1.2.1. 192
Tabela 123: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 1.2.1. 193
Mjera 1.2.2. Podržavati povezivanje privrede i naučno - istraživačkih institucija Tabela 124: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 1.2.2. 193
Tabela 125: Pregled strukture aktivnosti vezanih za prioritet 1.3. 193
Tabela 126: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 1.3.1. 193
Tabela 127: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 1.3.1. 194
Mjera 1.3.2. Rasteretiti gospodarstvo smanjenjem fiskalnog opterećenja rada Tabela 128: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 1.3.2. 195
Mjera 1.3.3. Podržavati razvoj poduzetništva kreativnog sektora Tabela 129: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 1.3.3. 195
Tabela 130: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 1.3.3. 195
Mjera 1.3.4. Podržavati razvoj poduzetništva turističkog sektora Tabela 131: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 1.3.4. 196
Tabela 132: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 1.3.4. 196
Mjera 1.3.5. Podržavati prostornu koncentraciju poduzetništva Tabela 133: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 1.3.5. 196
Tabela 134: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 1.3.5. 197
Mjera 1.3.6. Diverzificirati i unaprjeđivati finansijski sistem Tabela 135: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 1.3.6. 197
Tabela 136: Pregled strukture aktivnosti vezanih za prioritet 1.4. 198
Mjera 1.4.1. Unaprjeđivati zaštitu intelektualnog vlasništva Tabela 137: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 1.4.1. 198
Tabela 138: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 1.4.2. 198

Tabela 139: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 1.4.3. 199
Tabela 140: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 1.4.4. 199
Tabela 141: Pregled strukture aktivnosti vezanih za SC2 200
Tabela 142: Pregled strukture aktivnosti vezanih za prioritet 2.1. 200
Tabela 143: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.1.1. 200
Tabela 144: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.1.2. 201
Tabela 145: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.1.3. 203
Tabela 146: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.1.4. 203
Tabela 147: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.1.5. 203
Tabela 148: Pregled strukture aktivnosti vezanih za prioritet 2.2. 204
Tabela 149: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.2.1. 204
Tabela 150: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.2.2. 205
Tabela 151: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.2.3. 206
Tabela 152: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.2.4. 206
Tabela 153: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.2.5. 206
Tabela 154: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.2.6. 207
Tabela 155: Pregled strukture aktivnosti vezanih za prioritet 2.3. 207
Tabela 156: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.3.1. 207
Tabela 157: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.3.2. 208
Tabela 158: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.3.3. 209
Tabela 159: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.3.4. 210
Tabela 160: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.3.4. 210
Tabela 161: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.3.4. 211
Tabela 162: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.3.5. 211
Tabela 163: Pregled strukture aktivnosti vezanih za prioritet 2.4. 212
Tabela 164: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.4.1. 212
Tabela 165: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.4.2. 212
Tabela 166: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.4.3. 213
Tabela 167: Pregled strukture aktivnosti vezanih za prioritet 2.5. 213
Tabela 168: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.5.1. 213
Tabela 169: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.5.2. 214
Tabela 170: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.5.3. 214
Tabela 171: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.5.4. 215

Tabela 172: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.5.5. 215
Tabela 173: Pregled strukture aktivnosti vezanih za SC3 216
Tabela 174: Pregled strukture aktivnosti vezanih za prioritet 3.1. 216
Tabela 175: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 3.1.1. 216
Tabela 176: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 3.1.2. 217
Tabela 177: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 3.1.3. 218
Tabela 178: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 3.1.4. 219
Tabela 179: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 3.1.6. 220
Tabela 180: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 3.1.7. 221
Tabela 181: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 3.1.8. 221
Tabela 182: Pregled strukture aktivnosti vezanih za prioritet 3.2. 222
Tabela 183: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 3.2.1. 222
Tabela 184: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 3.2.2. 222
Tabela 185: Pregled strukture aktivnosti vezanih za prioritet 3.3. 223
Tabela 186: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 3.3.1. 223
Tabela 187: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 3.3.2. 224
Tabela 188: Pregled strukture aktivnosti vezanih za prioritet 3.4. 224
Tabela 189: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 3.4.1. 224
Tabela 190: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 3.4.2. 225
Tabela 191: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 3.4.3. 225
Tabela 192: Pregled strukture aktivnosti vezanih za prioritet 3.5. 226
Tabela 193: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 3.5.1. 226
Tabela 194: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 3.5.2. 226
Tabela 195: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 3.5.3. 227
Tabela 196: Pregled strukture aktivnosti vezanih za prioritet 3.6. 228
Tabela 197: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 3.6.1. 228
Tabela 198: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 3.6.2. 228
Tabela 199: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 3.6.3. 228
Tabela 200: Pregled strukture aktivnosti vezanih za SC4 229
Tabela 201: Pregled strukture aktivnosti vezanih za prioritet 4.1. 229
Tabela 202: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 4.1.1. 229
Tabela 203: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 4.1.2. 229
Tabela 204: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 4.1.3 230
Tabela 205: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 4.1.4. 230
Tabela 206: Pregled strukture aktivnosti vezanih za prioritet 4.2. 230

Tabela 207: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 4.2.1. 231
Tabela 208: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 4.2.2. 231
Tabela 209: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 4.2.3. 231
Tabela 210: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 4.2.4. 232
Tabela 211: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 4.2.5. 232
Tabela 212: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 4.2.6. 232
Tabela 213: Pregled strukture aktivnosti vezanih za prioritet 4.3. 233
Tabela 214: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 4.3.1. 233
Tabela 215: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 4.3.2. 234
Tabela 216: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 4.3.3. 235
Tabela 217: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 4.3.4. 236
Tabela 218: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 4.3.6. 238

UVOD

Proces implementacije Strategije razvoja Federacije BiH 2021–2027.[1] prati se kroz godišnji Izvještaj o razvoju FBiH. U Izvještaju se sagledavaju opći razvojni trendovi u FBiH, kao i napredak u ostvarenju postavljenih strateških ciljeva. U skladu sa dobrom praksom razvijenih zemalja, Federalni zavod za programiranje razvoja od 2011. godine izrađuje Izvještaj o razvoju FBiH, a od 2017. godine to je postala i obaveza u skladu sa Zakonom o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u FBiH.[2]

Strategija razvoja FBiH 2021–2027. je integrisani, multisektorski dokument kojim se definišu javne politike i usmjerava socioekonomski razvoj FBiH. Vlada FBiH je usvojila Strategiju u februaru 2021. godine, ali je njeno usvajanje od strane oba doma Parlamenta FBiH uslijedilo tek u aprilu 2022. godine. Sporost u procesu usvajanja uticala je na realizaciju implementacije Strategije.

Prema Uredbi o trogodišnjem i godišnjem planiranju rada, monitoringu i izvještavanju u FBiH[3], federalni organi uprave donose trogodišnje i godišnje planove rada koji su istovremeno implementacioni dokumenti Strategije razvoja FBiH. Planovi sadrže mjere iz Strategije u punom nazivu i čine programe rada ministarstava i institucija.

Izvještaj o razvoju FBiH za 2023. godinu je koncipiran tako da, pored uvodnih napomena i glavnih preporuka, sadrži pregled provedbe Strategije u 2023. godini po definisanim strateškim ciljevima, te pregled institucija zaduženih za koordinaciju i implementaciju strateških mjera.

Priprema Izvještaja o razvoju za 2023. godinu odvijala se kontinuirano u toku 2024. godine, a sam Izvještaj se zasniva na praćenju realizacije postavljenih indikatora, relevantnih statističkih podataka objavljenih od strane nadležnih federalnih institucija, državnih ili međunarodnih institucija, kao i u različitim publikacijama, istraživanjima i analizama. Izvještaj se zasniva na podacima dostupnim sa 30.09.2024. godine. Ukoliko za pojedine indikatore nema podataka za izvještajnu godinu, navedeni su zadnje raspoloživi podaci.

[1] „Službene novine FBiH“, br. 40/22
[2] „Službene novine FBiH”, br. 32/17
[3] „Službene novine FBiH“, br. 74/19 i 2/21

IZVRŠNI SAŽETAK I GLAVNE PREPORUKE

Strategijom razvoja FBiH 2021-2027. definirani su sljedeći strateški ciljevi:

- Ubrzan ekonomski razvoja;
- Prosperitetan i inkluzivan društveni razvoja;
- Resursno efikasan i održiv razvoja;
- Transparentan, efikasan i odgovoran javni sektor.

Za implementaciju postavljenih strateških ciljeva utvrđeno je 18 prioriteta i 78 mjera. Institucije odgovorne za koordinaciju i implementaciju Strategije razvoja, u 2023. godini, su aktivirale implementaciju 63 mjere.

Bruto domaći proizvod (BDP) u tekućim cijenama u FBiH za 2023. godinu iznosi 31.844 mil. KM i veći je u odnosu na 2022. godinu, kada je iznosio je 29.463 mil. KM. BDP po stanovniku u FBiH za 2023. godinu iznosi 14.811 KM i veći je za 8,8%, u odnosu na 2022. godinu.
Najznačajnije učešće, u ukupnoj bruto dodanoj vrijednosti u FBiH, imaju područja trgovine i prerađivačke industrije u procentima od 16,2%, odnosno 14,7% (po KD BiH 2010).

Prosječan broj zaposlenih u FBiH, iznosio je rekordnih 541.261, što je u odnosu na 2022. godinu više za 5.596 zaposlenih osoba ili 1,0%.

Produktivnost rada (mjerena BDP-om po zaposlenom) u FBiH, dostigla je rekordni nivo u iznosu od 58.832 KM, što je u odnosu na 2022. godinu više za 3.870 KM ili 7,0%.

Zabilježen je pad industrijske proizvodnje za 4,0% u odnosu na prethodnu godinu.
Industrija ostvaruje oko petinu ukupne bruto dodane vrijednosti FBiH, a zapošljava oko četvrtinu ukupno zaposlenih. U strukturi bruto dodane vrijednosti u BDP-u, 78,7% industrije čini prerađivačka industrija.
Udio bruto dodane vrijednosti industrije srednje i visoke tehnologije u BDP-u je porastao za 2,5 procentna poena, sa 18,4% na 20,9%, u odnosu na 2022. godinu.

Količina prikupljenog komunalnog otpada tokom perioda 2017-2023. godina bilježi promjenjivo kretanje, ali bez velikih oscilacija. U 2023. godini prikupljeno je 278 kg komunalnog otpada po stanovniku, što je manje za 2,1% u odnosu na prethodnu godinu i najmanje u posmatranom periodu.

Prema podacima EUROSTAT-a, ukupna primarna potrošnja energije, u 2022. godini (zadnje dostupan podatak), iznosila je 7,22 mtoe, što je u odnosu na godinu ranije manje za 0,8%.

Kretanje udjela termoelektrana u proizvodnom miksu, tokom perioda od 2018. do 2023. godine, bilježi promjenjivo kretanje, a u 2023. godini iznosio je 47,2%.

Za razliku od zemalja regije i prosjeka EU27, Bosna i Hercegovina ima znatno povoljnije vrijednosti indikatora energetske zavisnosti. Posljednje dostupni podaci (2022) pokazuju da BiH 26,3% svojih energetskih potreba zadovoljava iz uvoza.

Broj stanovnika u FBiH konstantno opada. Stopa promjene stanovništva na hiljadu stanovnika je negativna iz godine u godinu i u 2023. godini iznosila je -2,8%. Istovremeno, bilježi se i demografsko starenje stanovništva. Indeks starosti, koji u odnos stavlja stanovništvo 60+ i stanovništvo starosti 0-19 godina, 2023. godine iznosio je 132,5 (2022. iznosio je 126,6).

Stopa prirodnog priraštaja na 1.000 stanovnika je i dalje negativna i iznosi -1,9‰, što je bolje u odnosu na prethodnu godinu (-3,1‰). Pružanje finansijske i stambene podrške, te stvaranje boljih uslova za usklađivanje porodiljstva s radnim i drugim obavezama još uvijek je nedovoljno.

Prosječna neto plata je iznosila 1.261 KM, što predstavlja rast za 13,2% u odnosu na 2022. godinu (1.114 KM).

Nedostaju adekvatna podrška i politike za mlade koje bi olakšale njihovo obrazovanje, zapošljavanje, stambeno zbrinjavanje, te zasnivanje vlastite porodice i njihov ostanak u državi. U 2023. godini započet je pilot proces Garancije za mlade u FBiH koji bi trebao omogućiti da svi mladi dobiju kvalitetnu ponudu zaposlenja, nastavak obrazovanja, učenje kroz rad ili stažiranje.

Socijalne institucije i rodni indeks (SIGI) u 2023. godini iznosi 27,1, što predstavlja rast u odnosu na polaznu vrijednost 21,8 (2019). Ovaj negativni trend kretanja vrijednosti ukazuje na rast diskriminacije žene u društvu, uključujući podatke o nasilju.

Po pitanju korupcije, prema Transparency International, indeks percepcije korupcije u odnosu na prošlu godinu se blago povećao, što ukazuje na blago poboljšanje u percepciji korupcije. Bosna i Hercegovina, od 180 zemalja, rangirana je na 108. mjestu.

Glavne preporuke:

Na osnovu dostupnih podataka, Zavod je u Izvještaju o razvoju istakao ključne nalaze po strateškim mjerama, te dao preporuke na kojima bi se ubuduće trebalo intenzivno raditi i na kojima bi se trebalo zasnivati buduće programiranje razvoja.

Istaknut je problem nedostatka kvalitetnih indikatora, nedostatka dostupnih podataka, a posebno serija podataka organizovanih u pristupačnim bazama podataka. S tim u vezi, potrebno je kvalitetnije prikupljanje podataka, organizovanje baza podataka i praćenje stanja kroz indikatore koji su usklađeni sa međunarodnim bazama podataka i statistikama.
Također, potrebno je da institucije odgovorne za koordinaciju i implementaciju Strategije, u punom nazivu preuzmu mjere iz Strategije u svoje programe u godišnjim planovima rada.

Potrebno je raditi na mjerama koje će osigurati kvalitetnije uslove života i rada cjelokupnog stanovništva, posebno onih grupa koje su u riziku od socijalne isključenosti i siromaštva, te intenzivno raditi na izgradnji društva koje će percipirati i tretirati ženu kao ravnopravnog člana.

U oblasti obrazovanja potrebno je unaprijediti potencijale javnih visokoobrazovnih institucija, uvesti standarde obrazovanja u skladu sa svjetskom praksom, dodatno potaknuti znanstveno-istraživački rad te obezbijediti sredstva za poboljšanje studentskog standarda.

Potrebna je izrada i usvajanje Programa integralnog zdravstveno informacionog sistema i e-zdravlja (e-health) i potrebno je omogućiti analizu velike količine podataka koji se generišu postojećim informacionim sistemima u zdravstvu. Također je potrebno poboljšati kvalitet usluga u zdravstvu i omogućiti zdravstvenu zaštitu za sve.

Potrebno je donijeti zakonsku regulativu iz oblasti pružanja socijalnih usluga, kao i strateški dokument za razvoj sistema socijalne zaštite. Potrebno je razvijati koncepte stambene politike te raditi na zbrinjavanju stanovništva, uspostaviti sistem i način za utvrđivanje i praćenje energetskog siromaštva, kao i regulatorni okvir za njegovo suzbijanje.

Potrebno je uspostaviti detaljnije evidencije za potrebnom radnom snagom i brojem poslodavaca koji imaju problem sa popunjavanjem radnih mjesta, te izvršiti nadogradnju i uređenje informatičkog sistema koji će unaprijediti funkciju posredovanja u zapošljavanju.

Potrebno je donijeti zakonodavni okvir o inovacijama, okvirni zakon o komunalnim djelatnostima u FBiH, Zakon o rudarstvu FBiH, Zakon o zaštiti zraka FBiH, urediti zakonodavni okvir za oblast biogoriva, Uredbu o strateškoj procjeni uticaja na okoliš.

Potrebno je donijeti strategiju upravljanja mineralnim sirovinama u FBiH, strategiju

dugoročne obnove zgrada u FBiH, kao i relevantan zakonski i strateški okvir upravljanja šumama. Također je potrebno donijeti strategiju privatizacije.

Potrebno je nastaviti s aktivnostima uspostave posebnog Fonda za energijsku efikasnost MSP-a, te uspostaviti Fond za razvoj tehnologija, istraživanja i inovacija.

Potrebno je intenzivirati aktivnosti na inventuri ekosistema, staništa i ugroženih vrsta flore i faune, poduzeti aktivnosti s ciljem značajnijeg smanjenja gubitaka vode i povećanja kapaciteta za pročišćavanje otpadnih voda iz domaćinstava i industrije te uspostaviti integralan informacioni sistem monitoringa tla.
Potrebno je osigurati uslove za povratak stanovništva u ruralna područja, a posebno obezbijediti poticaje za pokretanje poduzetništva u sektorima poljoprivrede, uslužnih djelatnosti i turizma. Potrebno je ojačati sanitarnu kontrolu u cijelom lancu proizvodnje hrane, uspostaviti adekvatan okvir za upravljanje rizicima izazvanim uticajem prirodnih ili tržišnih uslova.

Potrebno je definisati tijelo nadležno za uspostavljanje baze podataka i razvoj sistema praćenja i ranog upozoravanja na dolazak kriza, te kontinuirano modelirati krize i procjene uticaja na stanovništvo.

Ne može se dovoljno istaći važnost implementacije Strategije kroz aktiviranje postavljenih mjera, odnosno uvrštavanje mjera u programe rada relevantnih ministarstva i institucija. Zakonska je obaveza istih da u punom nazivu preuzmu mjere, te programe rada izrade prema njima. Odgovornost imenovanih koordinatora mjera mora se ogledati i u godišnjem izvještavanju u skladu s mjerama kao i praćenju rada nosilaca mjera.

STRUKTURA I PROCES IZRADE IZVJEŠTAJA O RAZVOJU FBiH

STRUKTURA IZVJEŠTAJA O RAZVOJU FBIH

Struktura Izvještaja o razvoju FBiH, nakon uvodnog dijela i izvršnog sažetka sa glavnim preporukama, sadrži pregled implementacije Strategije po strateškim ciljevima, prioritetima i mjerama zajedno sa pripadajućim indikatorima. U ovom dijelu predstavljen je kratki pregled relevantnih mjera i aktivnosti uključenih u Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023. godinu, te pregled nivoa implementacije istih. Također, navodi se institucija odgovorna za implementaciju mjere (koordinator), utrošeni iznos sredstava za realizaciju mjere te ključni nalaz kao sažetak ocjene realizacije mjere, zajedno sa preporukama za unapređivanje procesa ostvarivanja aktivnosti. Nakon navedenog pregleda u Izvještaju se prikazuje procjena stanja procesa planiranja i upravljanja razvojem u FBiH, a koji je urađen na bazi prilagođenog ILDP upitnika razvijenog za nivo kantona. Sastavni dio Izvještaja su i prilozi koji prikazuju detaljnu strukturu odgovornosti institucija za implementaciju mjera podijeljeno po strateškim ciljevima (Prilog 1), pregled indikatora za realizaciju strateških ciljeva (Prilog 2), pregled indikatora za realizaciju prioriteta (Prilog 3), pregled indikatora za realizaciju mjera (Prilog 4) i pregled relevantnih aktivnosti provedenih od strane ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezano za mjere (Prilog 5).

Tabela 1: Odgovorne institucije za koordinaciju sprovedbe Strategije razvoja

Podjela mjera po odgovornosti institucija i po strateškim ciljevima						
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	SC 1: Ubrzan ekonomski razvoj	SC 2: Prosperitetan i inkluzivan društveni razvoj	SC 3: Resursno efikasan i održiv razvoj	SC 4: Transparentan, efikasan i odgovoran javni sektor	Ukupno	
					Br.	%
Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije	5	0	4	1	10	13%
Federalno ministarstvo rada i socijalne politike	0	8	0	0	8	10%
Federalno ministarstvo finansija	2	0	0	5	7	9%
Federalno ministarstvo okoliša i turizma	1	0	6	0	7	9%
Federalno ministarstvo prometa i komunikacija	4	0	1	1	6	8%
Federalno ministarstvo zdravstva	0	6	0	0	6	8%
Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta	4	0	1	0	5	6%
Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke	0	5	0	0	5	6%
Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva	0	0	5	0	5	6%

Federalno ministarstvo pravde	0	0	0	3	3	4%
Zavod za javnu upravu FBiH	0	0	0	3	3	4%
Federalno ministarstvo prostornog uređenja	0	1	1	0	2	3%
Federalni zavod za zapošljavanje	0	2	0	0	2	3%
Federalna uprava civilne zaštite	0	0	2	0	2	3%
Federalno ministarstvo kulture i sporta	0	1	0	0	1	1%
Federalna uprava za inspekcijske poslove	1	0	0	0	1	1%
Federalni zavod za javno zdravstvo	0	1	0	0	1	1%
Federalni zavod za programiranje razvoja	0	0	0	1	1	1%
Federalni zavod za statistiku	0	0	0	1	1	1%
Privredna komora Federacije BiH	1	0	0	0	1	1%
Ured Vlade FBiH za evropske integracije	0	0	0	1	1	1%
Vlada FbiH	0	0	1	0	1	1%
Ukupno	**18**	**24**	**21**	**16**	**79**	**100%**

**Jedna mjera je pod zajedničkom koordinacijom, te se broji dva puta, tj. stvarni broj mjera je 78.*

Institucija sa najvećim udjelom odgovornosti za koordiniranje implementacije mjera cjelokupne Strategije je Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije (10 mjera). Slijedi Federalno ministarstvo rada i socijalne politike (8 mjera), Federalno ministarstvo finansija i Federalno ministarstvo okoliša i turizma (po 7 mjera), Federalno ministarstvo prometa i komunikacija i Federalno ministarstvo zdravstva (po 6 mjera), te Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta, Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke i Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva (po 5 mjera). Ostala ministarstva i institucije koordiniraju implementaciju jedne do tri mjere.

Institucije sa najvećim udjelom odgovornosti za implementiranje mjera, po individualnim strateškim ciljevima, su Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije (SC1), Federalno ministarstvo rada i socijalne politike (SC2), Federalno ministarstvo okoliša i turizma (SC3) i Federalno ministarstvo finansija (SC4).

Sastavni dio izvještaja je prikaz implementacije Ciljeva održivog razvoja (SDG) kroz realizaciju Strategije razvoja FBiH 2021-2027. Mjerama su dodjeljeni brojevi koji ukazuju na to sa kojim Ciljem održivog razvoja je mjera povezana. Također, nakon analize strateških ciljeva, prioriteta i mjera, u sekciji „Implementacija ciljeva održivog razvoja u FBiH“ prikazan je pregled relevantnih aktivnosti koje su federalna ministarstva u 2023. godini realizovala po razvojnim pravcima i akceleratorima definisanim u Okviru za realizaciju ciljeva održivog razvoja u BiH.

Grafikon 1: 17 Ciljeva održivog razvoja sa kojima su povezane mjere iz Strategijie razvoja Federacije BiH 2021-2027. godine:

PROCES PRIKUPLJANJA INFORMACIJA

U izradi Izvještaja o razvoju FBiH korišteni su podaci zvaničnih izvora (domaće i međunarodne statističke institucije, izvještaji i sl.) kao i podaci sa kojima Federalni zavod za programiranje razvoja raspolaže i koje je prikupio u neposrednim kontaktima sa nadležnim institucijama. Poteškoću u izradi Izvještaja o razvoju FBiH predstavljalo je sporije objavljivanje statističkih podataka, kao i neistovremeno objavljivanje podataka za određeni period unutar statističkih agregata, što prilikom njihove obrade onemogućava donošenje određenih zaključaka i ocjena kada je u pitanju Federacija kao cjelina. Ključni izazov u praćenju i izvještavanju o implementaciji Strategije predstavlja nedostatak podataka za određeni broj indikatora. Identificiran je problem nepostojanja podataka u posmatranom periodu, prvenstveno podataka koji se dobijaju putem istraživanja. Pored toga, u nekim slučajevima zabilježene su promjene u početnim vrijednostima što dovodi u pitanje postavljene ciljane vrijednosti, kao i nepravilnosti u nekim vrijednostima.

PREGLED PROVEDBE STRATEGIJE ZA 2023. GODINU

STRATEŠKI CILJ 1: UBRZAN EKONOMSKI RAZVOJ

Ubrzan ekonomski rast se temelji na povećanju produktivnosti i zaposlenosti. To će omogućiti svim dijelovima ekonomije i društva realizaciju razvojnih potencijala, ispoljavanje inovativnosti i kreativnosti, kao i otvaranje (visoko) kvalificiranih adekvatno plaćenih radnih mjesta, uz očuvanje okoliša i smanjenje nejednakosti, otklanjanje diskriminacije i rodne neravnopravnosti u društvu.

Pametan rast je inovacijama vođen rast, zasnovan na komparativnim prednostima. Osigurava povećanje konkurentnosti, uključivanje u globalne lance vrijednosti, povećanje izvoza, povećanje dohotka i životnog standarda. Potiče korištenje naprednih tehnologija u proizvodnji i potrošnji kulturnih i kreativnih proizvoda. Kreativnim razvojem osiguravat će se jači i brži prijelaz s tradicionalnog, opipljivog i fizičkog u moderno, virtualno i neopipljivo.

Snažan razvoj privatnog sektora temelji se na jačanju kvaliteta i kvantiteta poduzetništva, te jačanju pristupa kapitalu. Povoljno poslovno okruženje zahtijeva smanjivanje barijera ulasku i izlasku iz poslovne aktivnosti.

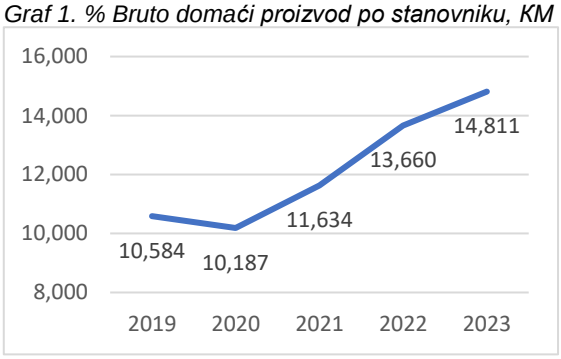
Uvođenjem financijskih institucija, instrumenata i mehanizama usmjerenih na dodatno privlačenje privatnog kapitala i štednje suzbit će se monopolna pozicija banaka.

Pri tumačenju razvijenosti privrede najčešće se koristi BDP[4] kao makroekonomski pokazatelj procjene uspješnosti. Obično se pretpostavlja da je postizanje rasta BDP-a krajnji cilj ekonomske politike. Zbog uporedivosti i realnijeg opisa stanja pojedine ekonomije računa se i BDP po stanovniku.

Bruto domaći proizvod u tekućim cijenama (nominalni BDP) u FBiH za 2023. godinu iznosi 31.844 mil. KM i veći je u odnosu na 2022. godinu, kada je iznosio je 29.463 mil. KM.

Bruto domaći proizvod po stanovniku u FBiH za 2023. godinu iznosi 14.811 KM i veći je za 8,8%, u odnosu na 2022. godinu.

Graf 1. % Bruto domaći proizvod po stanovniku, KM

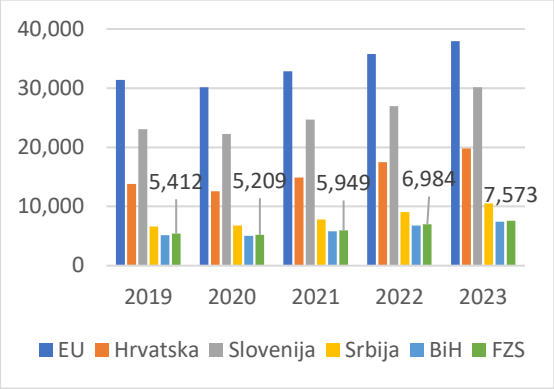

Izvor: FZS; Obrada: FZZPR

BDP po glavi stanovnika u FBiH je rastao sa 6.959 eura u 2022. godini na 7.573 eura u 2023. godini. U EU BDP po glavi stanovnika rastao je sa 35.790 eura u 2022. na 37.930 eura u 2023. godini.

[4] BDP je vrijednost svih dovršenih roba i usluga, koji su bili proizvedeni unutar određenog geografskog područja u određenom vremenskom razdoblju.

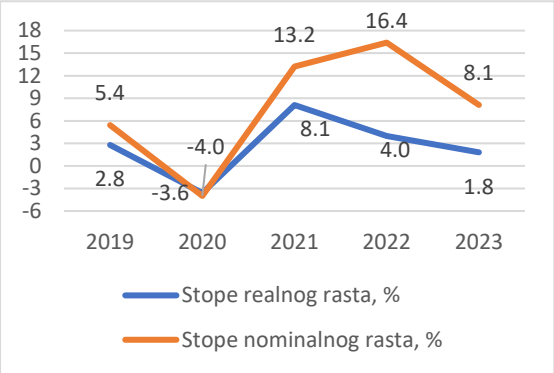
Graf 2. Bruto domaći proizvod po stanovniku, €

Izvor: FZS; Obrada: FZZPR

Nominalni rast BDP-a iznosi 8,1%, dok realni rast BDP-a iznosi tek 1,8%, u odnosu na 2022. godinu.

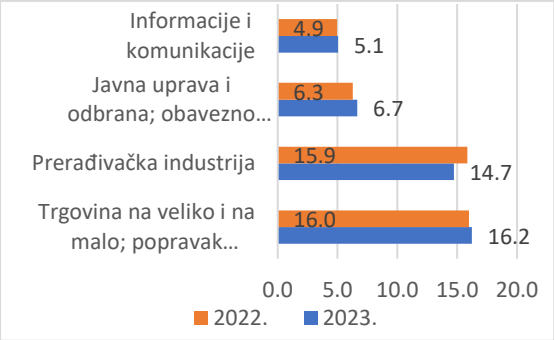
Graf 3. Godišnje stope realnog i nominalnog rasta BDP-a, %

Izvor: FZS; Obrada: FZZPR

Struktura učešća područja djelatnosti (po KD BiH 2010), u ukupnoj bruto dodanoj vrijednosti FBiH, u 2023. godini, slična je kao i prethodnih godina. Najznačajnije učešće imaju područja trgovine i prerađivačke industrije u procentima od 16,2%, odnosno 14,7%.

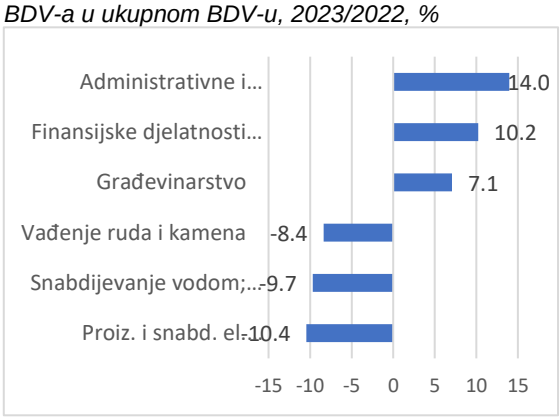
Graf 4. Struktura BDV-a, područja s najvećim učešćem, tekuće cijene, %

Izvor: FZS; Obrada: FZZPR

Najveći rast u učešću u strukturi u ukupnoj bruto dodanoj vrijednosti FBiH u 2023. godini, u odnosu na 2022. godinu, bilježi se u područjima Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti (14,0%), Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja (10,2%) i Građevinarstvu (7,1%). S druge strane, najveći pad u učešću bilježi se u području Proizvodnja i snabdijevanje el. energijom, plinom, parom i klimatizacija (10,4%) i Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša (9,7%) te području Vađenje ruda i kamena (8,4%).

Graf 5. Stope promjena učešća područja djelatnosti BDV-a u ukupnom BDV-u, 2023/2022, %

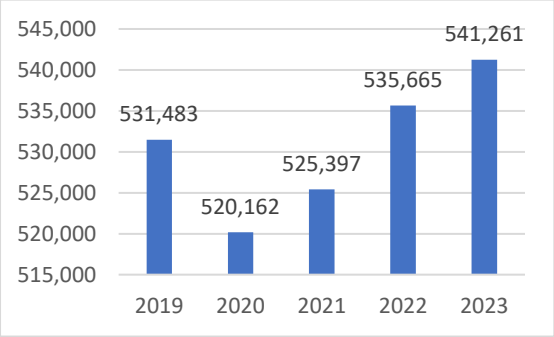

Izvor: FZS; Obrada: FZZPR

Za praćenje realizacije ovog strateškog cilja u Strategiji jedan od indikatora je Prosječan broj zaposlenih (više o stanju na tržištu rada u strateškom cilju Društveni razvoj).

Zapošljavanje je jedan od bitnih elemenata makroekonomske stabilnosti FBiH. Dostizanje nivoa pune zaposlenosti predstavlja imperativ funkcionisanja privrede države koja teži blagostanju. Ostvarivanje ciljanog nivoa zaposlenosti je jedino moguće ako se uskladi politika zapošljavanja s ostalim instrumentima ekonomske politike.
Prosječan broj zaposlenih u FBiH u 2023. godini iznosio je rekordnih 541.261, što je u odnosu na 2022. godinu više za 5.596 zaposlenih osoba ili 1,0%.

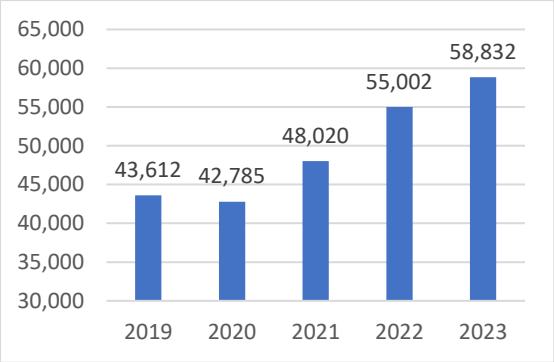
Graf 6. Broj zaposlenih u FBiH

Izvor: FZS; Obrada: FZZPR

Produktivnost rada (mjerena BDP-om po zaposlenom) u FBiH, u 2023. godini, dostigla je rekordni nivo u iznosu od 58.832 KM, što je u odnosu na 2022. godinu više za 3.870 KM ili 7,0%.

Graf 7. Produktivnost (BDP po zaposlenom, KM)

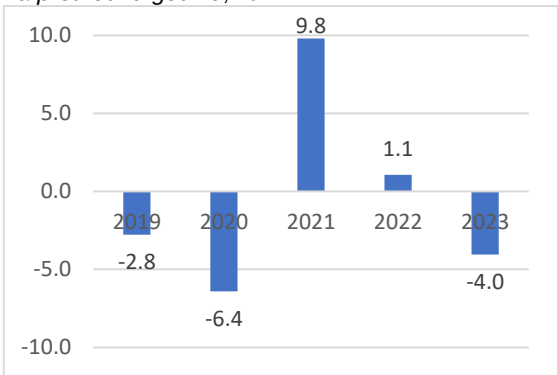

Izvor: FZS; Obrada: FZZPR

Indeks fizičkog obima industrijske proizvodnje važan je kratkoročni pokazatelj poslovnog ciklusa kojim se mjere mjesečni rezultati industrijskog sektora. S obzirom na njegovu periodiku i brzinu u kojoj je raspoloživ, on je centralni pokazatelj razvoja industrijskog sektora, koji je jedna od najnestabilnijih sastavnica privrede.
Indeks obima industrijske proizvodnje, odnosno industrija ukupno, obuhvata djelatnosti koje su svrstane u B, C i D područja KD BiH 2010.

Za godišnju usporedbu, kretanje obima industrijske proizvodnje prikazuje se i tumači stopama promjena izračunatih na temelju kalendarski prilagođenih indeksa.
Poslije višegodišnjeg rasta industrijske proizvodnje, trend rasta je prekinut 2019. godine, kada je proizvodnja smanjena za 2,8%. U 2020. godini osjetio se utjecaj krize COVID-19 i proizvodnja je smanjena za dodatnih 6,4%. U 2021. godini, došlo je do oporavka industrije i zabilježen je rast od 9,7%. U 2022. godini, zabilježen je nastavak rasta za 1,1%.
U 2023. godini industrijska proizvodnja je smanjena za 4,0% u odnosu na prethodnu godinu.

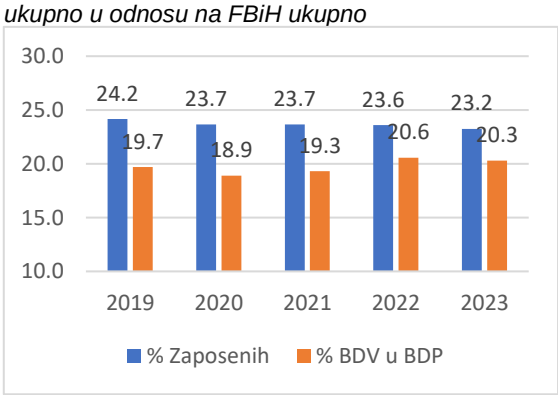
Graf 8. Stopa promjena industrijske proizvodnje, na temelju kalendarski prilagođenih indeksa, u odnosu na prethodnu godinu, %

Izvor: FZS; Obrada: FZZPR

U 2023. godini nisu zabilježene velike promjene u udjelima zaposlenih i BDV-a u odnosu na FBiH ukupno. Industrija i dalje ostvaruje oko petinu ukupnog BDV-a FBiH, a zapošljava oko četvrtinu ukupno zaposlenih.

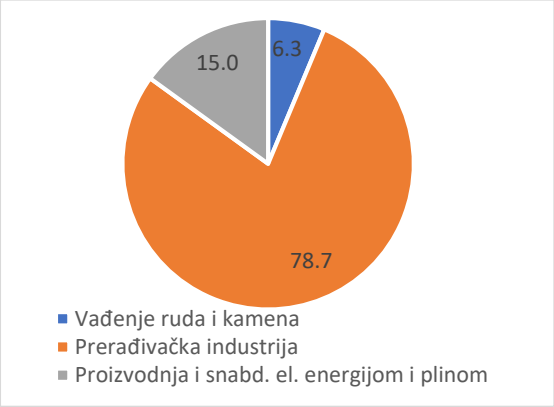
Graf 9. Udio zaposlenih i udio BDV-a u industriji ukupno u odnosu na FBiH ukupno

Izvor: FZS; Obrada: FZZPR

U strukturi bruto dodane vrijednosti u BDP-u, 78,7% industrije čini prerađivačka industrija, 6,3% dodane vrijednosti je iz područja Vađenje ruda i kamena i 15,0% dodane vrijednosti u BDP-u je iz Proizvodnje i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija.

Graf 10. Struktura BDV industrije ukupno, 2023. g.

Izvor: FZS; Obrada: FZZPR

U okviru navedenih mjera, u Izvještaju rada Vlade FBiH za 2023. godinu, ukupno je bilo 75 aktivnosti, za čiju je realizaciju utrošeno 35,4 mil. KM. U poređenju sa prethodnom godinom bile su tri aktivnosti više i 14,1% više realizovanih sredstava. (Prilog 5)

PRIORITET 1.1. POVEĆAVATI DIGITALIZIRANOST EKONOMIJE

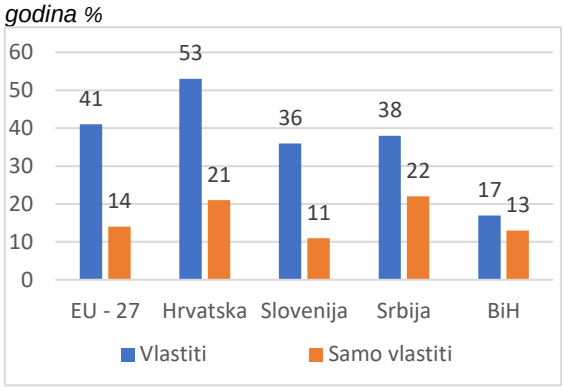
Digitalizacija (inteligentno povezivanje ljudi, procesa, podataka i stvari) je ključna za održavanje produktivnosti i konkurentnosti ekonomije, razvoj inovacija i stvaranje radnih mjesta. Ona treba da osigura građanima lični razvoj, slobodu, sigurnost izbora, te učešće u društvu neovisno o spolu, dobu ili zanimanju. Također, preobražava način na koji ekonomija djeluje i osigurava osnovu za postizanje dugoročnog rasta.

Država mora osigurati digitalnu infrastrukturu, mora osigurati i obrazovanje javnosti tj. unaprijediti digitalne vještine stanovništva i ohrabriti firme da koriste nove tehnologije.
Potrebno je razvijati širokopojasnu povezanost. Dobra digitalna infrastruktura je neophodna za uvođenje širokopojasnog pristupa u FBiH kako bi se mobilizirale strateške investicije i podsticao socio-ekonomski rast.
Potrebno je povećanje sajber-sigurnosti, povjerenja i digitalizacije industrije kako bi se osiguralo da svi sektori imaju koristi od digitalnih inovacija.
Zatim, jačati digitalnu ekonomiju i društvo, podržati implementaciju alata e-uprave, e-nabavke i e-zdravstva i pomoći u povećanju digitalnih vještina među građanima.
Također je potrebno podsticati istraživanja i inovacije, razviti novu generaciju istraživača i inženjera i promovirati interdisciplinarnu saradnju.

Digitaliziranost ekonomije se prati IKT kompetencijama i potražnjom za IKT vještinama u preduzećima, odnosno procentom preduzeća s uspostavljenim IKT[5] funkcijama, zavisno da li IKT funkciju obavljaju vlastiti uposlenici ili to rade vanjski dobavljači.

Prema EUROSTAT-u, u BiH u 2022. godini, 17% preduzeća na poslovima IKT-a je imalo angažovano vlastite uposlenike (uz podršku i vanjskih saradnika), dok je 13% preduzeća imalo samo vlastite uposlenike.

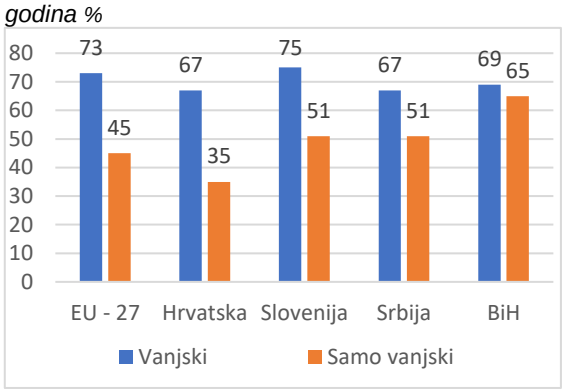
Graf 11. Preduzeća s uspostavljenim IKT funkcijama koje obavljaju vlastiti uposlenici, 2022. godina %

Izvor: EUROSTAT; Obrada: FZZPR

Prema EUROSTAT-u, u BiH u 2022. godini 69% preduzeća je koristilo usluge vanjskih dobavljača za IKT (uz podršku i vlastitih uposlenika), dok je 65% preduzeća imalo samo usluge vanjskih dobavljača za IKT.

Graf 12. Preduzeća s uspostavljenim IKT funkcijama koje obavljaju vanjski dobavljači, 2022. godina %

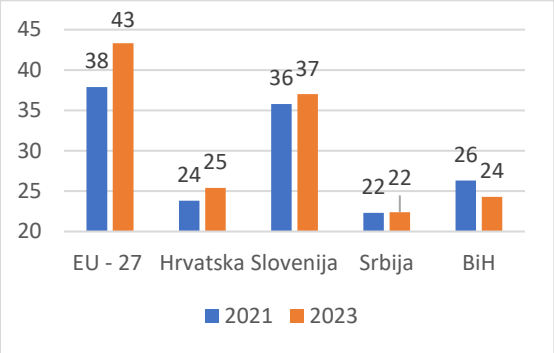
Izvor: EUROSTAT; Obrada: FZZPR

Procenat preduzeća koja imaju ERP (Integracija unutrašnjih procesa) u 2023. godini je bio 24,3% i za dva procentna

[5] Informacijske i komunikacijske tehnologije - EUROSTAT je promijenio metodologiju izračuna u odnosu na 2018. (polaznu vrijednost u Strategiji).

poena je manje nego u 2021. godini (istraživanje nije rađeno za 2022. godinu). Po definiciji EUROSTAT-a to znači da 24% svih preduzeća u BiH (isključujući finansijski sektor), sa 10 ili više zaposlenih i samozaposlenih lica imaju ERP softverski paket za razmjenu informacija između različitih funkcionalnih područja.

Graf 13. Preduzeća koja imaju ERP, %

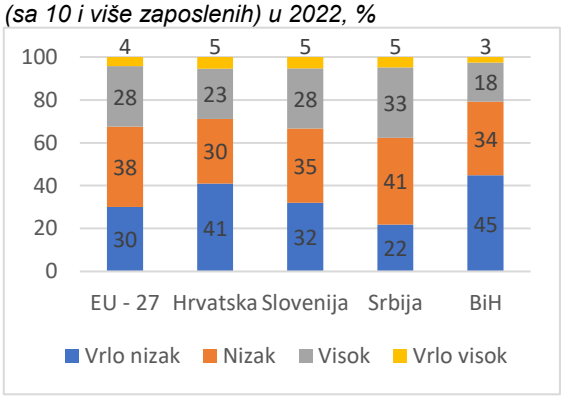
Izvor: EUROSTAT; Obrada: FZZPR

Cilj je da pola preduzeća u FBiH do 2027. godine uspostave ERP. Postupak implementacije svakog ERP sistema je dugotrajan i zahtjevan, ali njihova implementacija i korištenje ima brojne prednosti za poduzeće (integrisanje poslovanja, više internih informacija, organiziranije vođenje cjelokupnog preduzeća i njegovih odjela, bolje upravljanje i smanjenje papirologije) koje vode ka većoj profitabilnosti, uz niže troškove. To je poslovni sistem čije funkcije obuhvaćaju planiranje, razvoj, proizvodnju, prodaju i marketing. ERP informacijska rješenja pomažu preduzećima da opstanu na tržištu.

Europska komisija je čvrsto odlučila da ovo bude „digitalna decenija" Europe. FBiH, kao i Europa, mora se usredotočiti na podatke, tehnologiju i infrastrukturu kako bi ojačala svoju digitalnu suverenost i prihvatila europske standarde.

Indeks digitalnog intenziteta (DII)[6] se koristi kao glavni alat za praćenje digitalne decenije, koji postavlja ciljeve za digitalnu transformaciju Evrope do 2030. godine. Preuzimanje digitalnih tehnologija od strane preduzeća ima potencijal da poboljša usluge i proizvode, kao i da poveća konkurentnost. Kriza uzrokovana COVID-19 također je pokazala da je digitalizacija ključno sredstvo za poboljšanje ekonomske otpornosti poslovanja.

Graf 14. Indeks digitalne intenzivnosti preduzeća (sa 10 i više zaposlenih) u 2022, %

Izvor: EUROSTAT; Obrada: FZZPR

U 2022. godini, samo 3% preduzeća u BiH sa najmanje 10 zaposlenih dostiglo je vrlo visok nivo digitalnog intenziteta, dok je 18% dostiglo visok nivo. Većina preduzeća bilježi nizak (34%) ili vrlo nizak (45%) nivo digitalnog intenziteta.
Za potrebe praćenja napretka država članica u digitalnom području, Europska komisija od 2014. objavljuje godišnje izvještaje o indeksu ekonomske i društvene digitalizacije (DESI).
Zbog praćenja napretka u digitalizaciji ekonomije i društva, a po uzoru na EU, Bosna i Hercegovina, odnosno, Federacija BiH, mora što prije početi praviti svoje DESI izvještaje.
Digitalna agenda za zapadni Balkan predstavlja inicijativu Europske unije i šest zemalja zapadnog Balkana. Nastala je s ciljem da se pomogne državama da digitaliziraju ekonomiju, da doprinese tranziciji regije u digitalnu ekonomiju i donese dodatnu vrijednost u procesu digitalne transformacije, poput ekonomskog rasta, otvaranja novih radnih mjesta i boljih digitalnih usluga.

Za realizaciju ovog prioriteta kroz budžet je utrošeno 3,7 mil. KM od planiranih 3,7 mil KM, tj. realizirano je 100% planiranog budžeta. U poređenju sa prethodnom godinom bila je jedna manje aktivnost i 29,3% više realizovanih sredstava.

[6] Digital Intensity Index (DII)

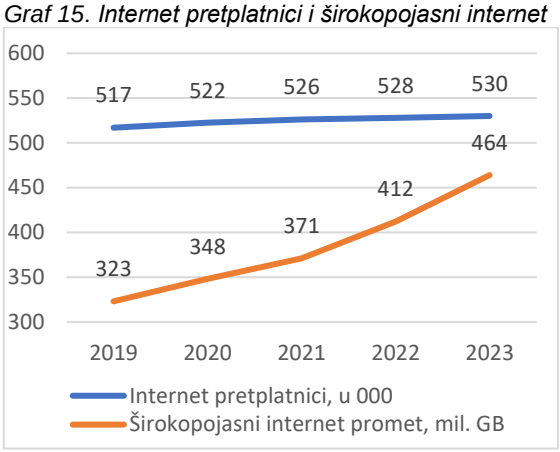
Mjera 1.1.1. Utemeljiti javnu digitalnu infrastrukturu 16

Digitalna infrastruktura je složeni, integrisani sistem koji se sastoji od velikog broja komponenti koje se temelje na IT tehnologiji. Digitalna infrastruktura će osigurati dostupnost relevantnih podataka istraživačko-razvojnim organizacijama, fakultetima, te MSP-ima.
Potrebno je osigurati ulaganja u gigabitnu povezanost unutar i izvan FBiH, smanjiti troškove pristupa širokopojasnom internetu, te pripremiti planove za 5G i 6G mrežu, slijediti politiku radiofrekvencijskog spektra EU. U tom smislu, potrebno je donijeti strateški okvir za razvoj digitalne ekonomije FBiH, zatim osigurati interoperabilnost vlada u FBiH radi osiguravanja koordinacije i zajedničkih standarda za siguran protok podataka i usluga javnog sektora. Također, treba podržati učešće u programu ISA2 i promovisati upotrebu otvorenih standarda razvijenih u programu Connecting Europe Facility (CEF). Ovo podrazumijeva i uspostavljanje centra za pohranu podataka u oblaku.
Ova mjera podrazumijeva i donošenje adekvatnog zakonskog okvira za siguran ultra-brzi pristup širokopojasnom internetu, upravljanje podacima, kao i promicanje sigurnog digitalnog identiteta na nivou BiH/FBiH.
Dobra digitalna infrastruktura može mobilisati strateške investicije i potaknuti ekonomski rast.

Prateći realizaciju ove mjere, preko broja internet pretplatnika, može se zaključiti da je broj pretplatnika u blagom porastu već godinama. U 2023. godini, u odnosu na 2022. godinu, taj broj je veći za 0,3%.

Posmatrajući period 2019–2023. godina, vidan je trend značajnog rasta širokopojasnog internet prometa. U 2023. godini, u odnosu na 2022. godinu, internet promet je bio veći za 12,6%.

Graf 15. Internet pretplatnici i širokopojasni internet

Izvor: FZS; Obrada: FZZPR

Za realizaciju ove mjere, prate se i aktivnosti vezane za uspostavljanje Cloud computing centra. Ovaj centar još uvijek nije uspostavljen.

Implementaciju ove mjere koordinira **Federalno ministarstvo prometa i komunikacija**. Za implementaciju ove mjere u 2023. godini utrošeno je sedam hilj. KM, što je 100% od planiranog. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 1.1.1.

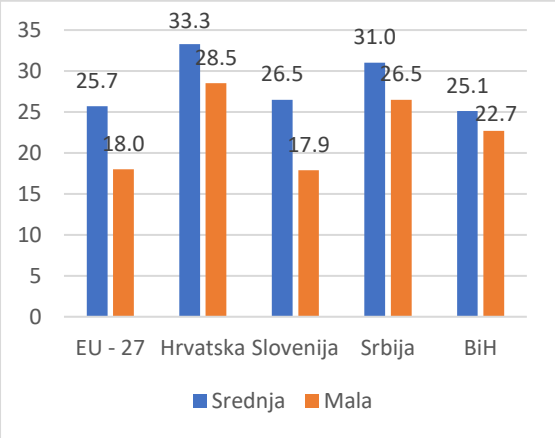
Zabilježen je nedovoljan napredak u uspostavljanju javne digitalne infrastrukture. Nije usvojena legislativa niti strateški okvir za razvoj digitalne ekonomije. **Ključne aktivnosti ove mjere nisu sprovedene**. FBiH još uvijek nema dovoljan kapacitet da se suoči sa izazovima digitalizacije.
Potrebno je staviti veći fokus na usklađivanje sa EU legislativom, odnosno, donošenje normativnog okvira za širokopojasnost, zatim donošenje strateškog okvira razvoja digitalne ekonomije, uspostavljanje centara za pohranu podataka u oblaku i lab za internet sigurnost..

Mjera 1.1.2. Ubrzati digitalnu transformaciju malih i srednjih preduzeća

9

Digitalna transformacija ujedno je i šansa i prijetnja za preduzeća. Mala i srednja preduzeća moraju biti spremna za promjene. Ova mjera bi trebala da pomogne MSP-ovima prilagodbu tržištu, da odrede trenutni digitalni položaj, spremnost menadžmenta i radnika na digitalnu transformaciju.
Potrebno je dovršiti zakonodavni i strateški okvir za e-trgovinu, zaštititi online prava potrošača, promovisati i podržati prekograničnu prodaju. Također je potrebno olakšati pristup web portalima i stranicama e-trgovine.
Posmatrajući % preduzeća sa e-trgovinom od najmanje 1% vlastitog prometa u 2022. godini, možemo zaključiti da BiH ima procenat srednjih preduzeća na nivou prosjeka EU, dok malih preduzeća sa e-trgovinom od najmanje 1% vlastitog prometa ima iznad nivoa prosjeka EU.

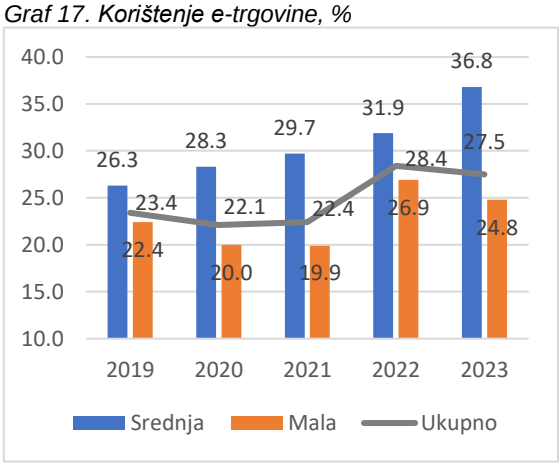
Graf 16. Preduzeća sa e-trgovinom od najmanje 1% ukupnog prometa, % 2022.

Izvor: EUROSTAT; Obrada: FZZPR

Obim e-trgovine u odnosu na konvencionalnu trgovinu još uvijek je prilično nizak. Samo 27,5% od ukupnog broja preduzeća koristi web poslovanje, odnosno e-trgovinu. U 2023. putem web-a trgovalo je 24,8% malih preduzeća i 36,8% srednjih preduzeća. U 2023. godini, u odnosu na 2022, zabilježen je pad ukupne e-trgovine u iznosu od 0,9 procentnih poena. Kod velikih preduzeća pad je bio 5,9 procentnih poena, srednja su rasla 4,9 procentna poena, dok su mala pala za 2,1 procentna poena.

Graf 17. Korištenje e-trgovine, %

Izvor: FZS; Obrada: FZZPR

Rezultati istraživanja o upotrebi IKT u preduzećima u FBiH, za 2023. godinu, po prvi put su pokazali da 100% preduzeća ima pristup internetu i da koristi fiksnu širokopojasnu internet konekciju. 75,6% preduzeća osigurava prenosive uređaje koji omogućavaju mobilnu internet konekciju, što je za tri procentna poena više nego prošle godine.

Implementaciju ove mjere koordinira Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta. U 2023. godini utrošeno je kroz budžet 1,3 mil. KM za implementaciju ove mjere, što je 100% od planiranog. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 1.1.2.

Iako su indikatori na nivou zemalja u okruženju, odnosno prosjeka u EU, **digitalizacija malih i srednjih preduzeća nije na visokom nivou**. Potrebno je ubrzati transformaciju da bi preduzeća bila konkurentna u budućnosti.

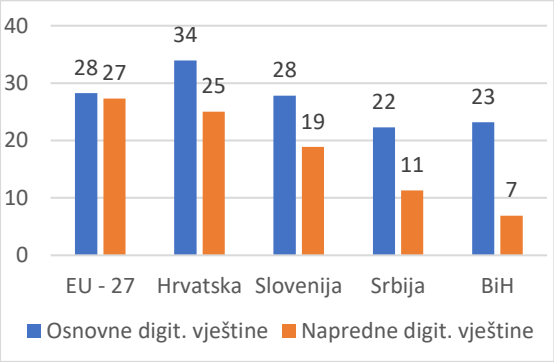
Mjera 1.1.3. Unaprjeđivati digitalne vještine stanovništva, posebno onih usklađenih sa potrebama tržišta rada

4 8

Ova mjera bi trebala da bude odgovor na nizak nivo digitalnih vještina stanovništva. Realizacijom mjere popularizirat će se digitalne vještine, obrazovanje i cjeloživotno učenje, što će u konačnici rezultirati i povećanjem nivoa digitalnih vještina radne snage. Potreban je uravnotežen napredak institucija javne uprave, preduzeća koje nude usluge, ali i građana.

U BiH, u 2023. godini, 23,2% pojedinaca je imalo osnovne digitalne vještine, dok 6,9% pojedinca ima napredne digitalne vještine.

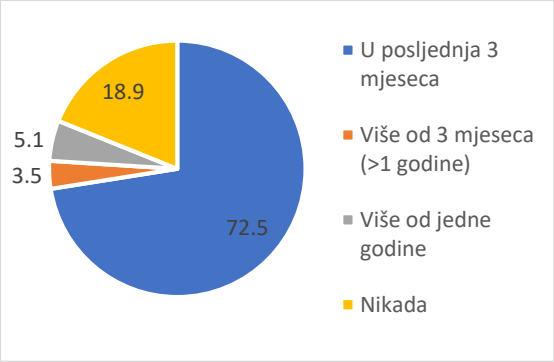
Graf 18. Digitalne vještine pojedinaca, 2023. godina

Izvor: EUROSTAT; Obrada: FZZPR

U FBiH, 72,5% pojedinaca u domaćinstvu je koristilo računar u referentnom kvartalu 2023. godine, 3,5% pojedinaca je koristilo računar prije više od 3 mjeseca, 5,1% pojedinaca je koristilo računar prije više od jedne godine. U referentnom kvartalu računar nikako nije koristilo 18,9% pojedinaca.

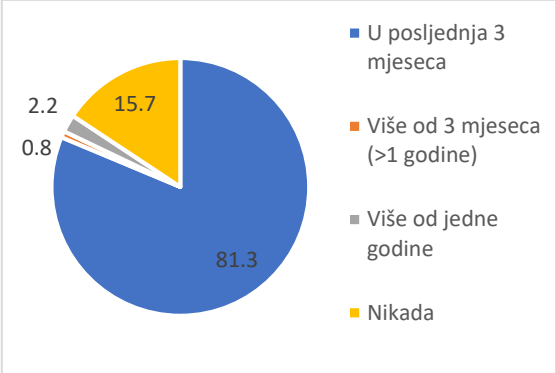
Graf 19. Korišćenje računara, 2023. godina

Izvor: FZS; Obrada: FZZPR

U FBiH, 81,3% pojedinaca u domaćinstvu je koristilo internet u referentnom kvartalu 2023. godine, 0,8% pojedinaca je koristilo internet prije više od 3 mjeseca, 2,2% pojedinaca je koristilo internet prije više od jedne godine. U referentnom kvartalu 2023. godine internet nikako nije koristilo 15,7% pojedinaca.

Graf 20. Korišćenje interneta, 2023. godina

Izvor: FZS; Obrada: FZZPR

Implementaciju ove mjere koordinira **Federalno ministarstvo prometa i komunikacija**. U 2023. godini nisu imali planirane akivnosti, te stoga nisu imali ni utrošena sredstva za implementaciju ove mjere. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 1.1.3.

Bilježi se nedovoljan napredak u realizaciji ove mjere. Trendovi korišćenja interneta i računara su dobri, dok razvoj digitalnih vještina nije zadovoljavajući.

Potrebna su veća ulaganja u digitalne vještine. Potrebno je podizati svijest građana o potrebi usvajanja digitalnih vještina, zatim, budžetskim sredstvima finansirati programe obuke, donijeti smjernice za unaprjeđenje digitalne pismenosti.

Mjera 1.1.4. Razvijati vještačku inteligenciju i njenu primjenu

9

Vještačka (umjetna) inteligencija (VI) može pomoći u rješavanju mnogih problema u društvu. To je moguće samo ako je tehnologija visokokvalitetna i ako se njezinim razvojem i korištenjem stiče povjerenje građana.

Različiti su ciljevi razvoja VI, od pomicanja granica znanja da bi se stvorio bolji svijet, do prilika da se ojačaju temelji državne, vojne i kibernetičke sigurnosti, ili ukaže na potencijal VI da utiče na ekonomski rast.

Ova mjera podrazumijeva i donošenje strategije razvoja VI FBiH i uspostavu instituta za VI, zatim je potrebno odrediti oblasti u kojima postoji potencijal primjene VI i uspostaviti platformu za vještačku inteligenciju.

U 2023. godini nisu pokrenute aktvnosti na uspostavljanju instituta za VI, nije usvojena strategija razvoja VI FBiH, niti je uspostavljena platforma za VI.

U ovoj oblasti još uvijek nisu u potpunosti postavljeni principi mjerenja sistema VI. Od postojećih internacionalnih pokazatelja stanja vještačke inteligencije, Indeks spremnosti za vještačku inteligenciju[7] prati i BiH. Oxford Insights[8] mjeri učinak vlada u smislu koliko su spremne da implementiraju VI u javne usluge. Na rang listi je zanimljivo uporediti učinak naše zemlje sa susjednim zemljama. Lista je i dobar izvor informacija da se vidi koje zemlje sa sličnim profilom dobro napreduju.

Od ukupno 193 zemlje, u 2023. godini, BiH se nalazi na 117. mjestu. To je najlošija pozicija od svih zemalja Istočne Europe. Od ostalih zemalja komparatora Slovenija je na 39, Srbija je na 57, Hrvatska na 70, Crna Gora 78. i Sjeverna Makedonija na 83. mjestu. Prema autorima ovog indeksa, za ovakve pozicije zemalja koje ne pripadaju EU zaslužan je nedostatak adekvatnog inovacionog ekosistema za njegovanje VI vještina i tehnologija, kao i stagnacija ekonomskog rasta i odliv mozgova. Ako BiH ne počne sustizati susjedne države, suočiće se s ranjivošću u raznim sektorima, što će uticati na rast, konkurentnost, održivost, uključenost, sigurnost i stratešku snagu.

Tabela 2: Regionalni pregled Indeksa spremnosti za vještačku inteligenciju

Država	Rang 2022	Rang 2023
Slovenija	41 (181)	39 (193)
Srbija	59 (181)	57 (193)
Hrvatska	66 (181)	70 (193)
Crna Gora	76 (181)	78 (193)
Sjeverna Makedonija	71 (181)	83 (193)
Bosna i Hercegovina	112 (181)	117 (193)

Izvor: Oxford Insights; Obrada: FZZPR

BiH (i FBiH) trenutno ne može da se globalno takmiči u VI. Nedostaje tržišna moć, investicioni i istraživački kapaciteti, i daleko smo iza razvijenih zemalja EU, SAD i Kine. Prema EU komitetu AIDA, čak se i EU trenutno nalazi daleko od ispunjenja svojih težnji da postane globalni lider u VI.

Implementaciju ove mjere koordinira **Federalno ministarstvo prometa i komunikacija**. U 2023. godini nisu imali planirane aktivnosti, te stoga nisu imali ni utrošena sredstva za implementaciju ove mjere. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 1.1.4.

Nije zabilježen napredak u realizaciji ove mjere. Na rang listama indikatora ove mjere i dalje smo na začelju.
Potrebno usvojiti Strategiju razvoja VI, uspostaviti institut i donijeti platformu za VI na nivou FBiH.
Potrebno je povećati napore da bi se u izgradnju i razvoj VI uložila značajnija sredstva.

[7] Government Artificial Intelligence Readiness Index – koji se objavljuje svake godine, rangira zemlje na osnovu 42 indikatora u tri stuba: vlada, tehnološki sektor, i podaci i infrastruktura.

[8] Ovaj indeks priprema Oxford Insights u saradnji sa International Development Research Centre (IDRC).

Mjera 1.1.5. Poticati razvoj inovativnih digitalnih rješenja i kompanija u softverskoj djelatnosti 9

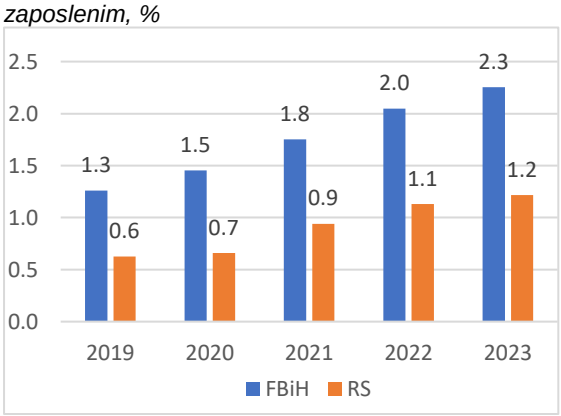
Implementacijom mjere će se potaknuti ubrzanje i komercijalizacija inovacija u IT sektoru, ali i ulaganja u razvojne kapacitete preduzeća za povećanje konkurentnosti na globalnom tržištu. Cilj je podići svijest o potrebi uvođenja digitalizacije u ovaj sektor. Isto tako, jednako važno je podizanje svijesti o saradnji i boljem povezivanju IT kompanija.

Prema Registru poslovnih subjekata (Administrativni registar) koji vodi Federalni zavod za statistiku u IT sektoru, odnosno u oblastima 62 - Računarsko programiranje, savjetovanje i djelatnosti u vezi s njima i 63 - Informacijske uslužne djelatnosti, u 2023. godini bilo je 2.578 preduzeća. Analizirajući podatke zabilježen je rast broja preduzeća u IT sektoru u 2023. godini, u odnosu na 2022. godinu, bio je 15,9%.

Rast broja zaposlenih u preduzećima IT u 2023. u odnosu na 2022. godinu, bio je 11,2%.

Posmatrajući učešće broja zaposlenih u IT sektoru, u odnosu na ukupno zaposlene, uočen je nastavak trenda povećanja i u 2023. godini, u FBiH je 2,3% zaposlenih u IT, dok je u RS-u 1,2%.

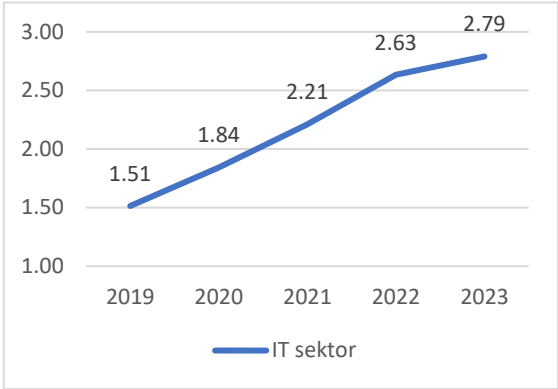
Graf 21. Učešće zaposlenih u IT sektoru u ukupno zaposlenim, %

Izvor: FZS, RZSRS; Obrada: FZZPR

U 2023. godini indikator % učešća bruto dodane vrijednosti IT sektora u BDP-u, je zabilježio napredak u odnosu na prošlu godinu. Učešće dodane vrijednosti je poraslo sa 2,63% na 2,79% BDP-a.

Graf 22. Učešće bruto dodane vrijednosti IT sektora u BDP-u, %

Izvor: FZS; Obrada: FZZPR

Implementaciju ove mjere koordinira **Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta**. U 2024. godini iz budžeta je utrošeno 2,4 mil. KM za implementaciju ove mjere, što je 100% od planiranog. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 1.1.5.

Bilježi se nedovoljan napredak u realizaciji ove mjere. Iako je prepoznata potreba razvoja digitalnih rješenja i kompanija u IT sektoru, izostaje podrška. Podrškom bi se utjecalo na veće zapošljavanje.
Politike, strategije i akcioni planovi razvoja IT sektora provode se jako usporeno i ograničeno, zbog čega izostaje očekivana razvojna podrška softverskoj industriji, čime je usporena realizacija njenog punog ekonomsko-razvojnog potencijala.
Potrebna je agresivnija podrška start-up-ima i poduzetništvu u softverskoj industriji.

PRIORITET 1.2. PODRŽAVATI TRANSFER I RAZVOJ TEHNOLOGIJA

Razvoj i rast podrazumijeva promjenu paradigme u pristupu nauci, univerzitetima i kompanijama. Potrebno je osnažiti primijenjena istraživanja i inovacije i stvaranje novih proizvoda veće dodane vrijednosti. Istraživanje i razvoj (IR) i inovacije su u fokusu pružanja naučnih i tehničkih rješenja potrebnih za ispunjavanje globalnih društvenih izazova kao što je digitalizacija, promjene klime ili aktivno i zdravo starenje.

Prema rangu Globalnog indeksa inovacija (GII), u 2023. godini, BiH se nalazi na 77. mjestu, od 132 države uključene u ovaj indeks. Poredeći sa 2022. godinom, BiH je lošije pozicionirana.

Tabela 3: Globalni indeks inovacija, regionalni pregled

Država	Rang 2022	Rang 2023
Slovenija	33 (132)	33 (132)
Hrvatska	42 (132)	44 (132)
Srbija	55 (132)	53 (132)
Sjeverna Makedonija	66 (132)	54 (132)
Crna Gora	60 (132)	75 (132)
Bosna i Hercegovina	70 (132)	77 (132)

Izvor: WIPO; Obrada: FZZPR

BiH je u inputima od inovacija u 2023. rangirana na 75. mjestu, što je lošiji učinak nego u 2022. kada je bila na 64. mjestu, odnosno, u 2021. na 70. mjestu. Što se tiče inovacionih rezultata, BiH je na 80. mjestu. Ova pozicija je lošija od prethodne godine. U 2022. je bila na 75. mjestu, a u 2021. na 80. mjestu.

Tabela 4: GII rangiranje, BIH (2019-2023)

	GII	Inputi	Rezultati
2019	76	71	79
2020	74	72	75
2021	75	70	80
2022	70	64	75
2023	77	75	80

Izvor: WIPO; Obrada: FZZPR

Prema oblastima rangiranja u GII u 2023. BiH zauzima najviše mjesto u tržišnoj sofisticiranosti (27. mjesto), rezultatima znanja i tehnologije (64.), infrastrukturi (67.) i ljudskom kapitalu i istraživanju (68.), dok je najniže rangirana u Poslovnoj sofisticiranosti (106.), Institucijama (104.) i Kreativnim rezultatima (91. mjesto)

Posmatrajući pojedinačne indikatore glavne inovacijske snage u 2023. godini u BiH su Državno finansiranje obrazovanja, srednja škola (5. mjesto), ISO 9001 certifikati kvaliteta (6.) i Odnos učenika i nastavnika, srednja škola (13. mjesto od 132 države uključene u GII).

Tabela 5: Snaga inovacija prema GII za 2023, BiH

Državno finansiranje obrazovanja, srednja škola
ISO 9001 certifikati kvaliteta
Odnos učenika i nastavnika, srednja škola
ISO 14001 ekološki certifikati
Diverzifikacija domaće industrije

Izvor: WIPO; Obrada: FZZPR

Najlošiji rezultati, posmatrajući pojedinačne indikatore, u 2023. u BiH su ostvareni u Učinkovitosti vlade (127. mjesto) i Institucionalnoj politici poslovanja (126. mjesto od 132 države).

Tabela 6: Slabost inovacija prema GII za 2023, BiH

Učinkovitost vlade
Politika poslovanja
Saradnja u IR između univerziteta i industrije
Izrada mobilnih aplikacija
BDP/jedinica potrošnje energije

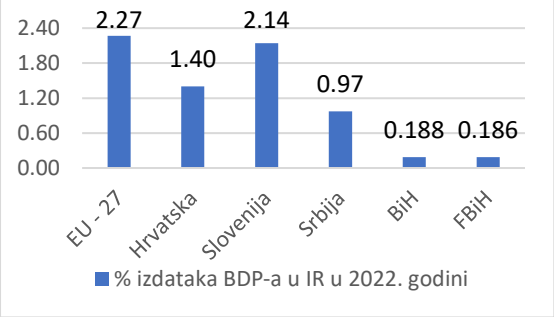
Izvor: WIPO; Obrada: FZZPR

Bruto domaći rashodi za istraživanje i razvoj se najčešće izražavaju u odnosu na BDP, što nazivamo i intenzitet istraživanja i razvoja. Intenzitet istraživanja i razvoja u EU u 2022. godini je iznosio 2,24%. Države sa najvećim Intenzitetom istraživanja i razvoja, preko 3%, su Švedska, Belgija, Austrija i Njemačka.

Posmatrajući podatke iz 2022. godine, možemo konstatovati da BiH, odnosno FBiH, sa 0,19% značajno zaostaju u ovoj

oblasti. Slovenija ima više od deset puta veća ulaganja, Hrvatska sedam puta, dok Srbija ima pet puta veće investicije za istraživanja.

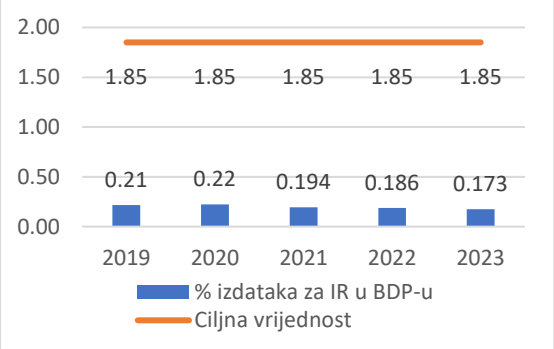
Graf 23. Bruto domaćih izdataka na istraživanje i razvoj u BDP-u, %, 2022. godina

Izvor: FZS, EUROSTAT; Obrada: FZZPR

Prema podacima FZS, u FBiH, intenzitet istraživanja i razvoja u 2023. godini, je iznosio 0,173%, i manji je u odnosu na 2022. godinu.

Graf 24. Bruto domaćih izdataka na istraživanje i razvoj u BDP-u, FBiH, %

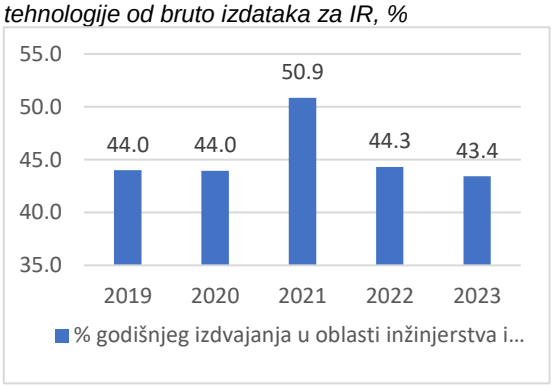

Izvor: FZS; Obrada: FZZPR

Ukupna vrijednost bruto izdataka za istraživanje i razvoj u FBiH, u 2023. godini, iznosila je 55,2 mil. KM, od toga, gledajući po vrsti troškova, tekući troškovi su iznosili 49,4 mil. KM (89,4%), a investicioni izdaci 5,8 mil. KM (10,6%).

Bruto izdaci, prema sektorima, najveći su u oblasti Inženjerstva i tehnologija 43,4%, slijede Prirodne nauke sa udjelom od 24,1%, zatim Humanističke nauke sa udjelom od 14,7%. Potrebno je ovaj nivo učešća u oblasti Inženjerstva i tehnologija održati i u budućnosti.

Graf 25. Izdvajanja u oblasti inžinjerstva i tehnologije od bruto izdataka za IR, %

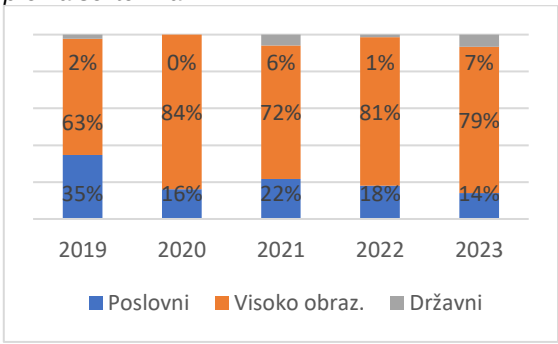
Izvor: FZS; Obrada: FZZPR

Imajući u vidu ciljnu vrijednost za intenzitet istraživanja i razvoja u SR FBiH, i komparirajući vrijednost sa državama u okruženju i EU, ulaganja u istraživanje i razvoj u FBiH su izrazito mala. Nastavak ovakvog trenda će voditi daljnoj degradaciji konkurentske pozicije naših kompanija.

Potrebno je aktivno ostvariti ozbiljan napredak većim ulaganjem u IR, bilo javnih sredstava bilo privatnih sredstava.

Ukupan broj istraživačko-razvojnih radova u FBiH, u 2023. godini, je 943, od čega je iz poslovnog sektora bilo 133 radova (14%). Posmatrajući strukturu po sektorima vidimo da dominiraju naučnoistraživački radovi iz sektora visokog obrazovanja.

Graf 26. Struktura istraživačko-razvojnih radova prema sektorima

Izvor: FZS; Obrada: FZZPR

Naučno-istraživački rad karakteriše nizak nivo ulaganja u istraživanja, mali broj istraživača, mala ulaganja u poslovni sektor i nizak nivo sistemske podrške za istraživački angažman.

U izvještaju Vlade FBiH za 2023. godinu, za ovaj prioritet realizovan je cjelokupan planirani iznos od 250.000 KM.

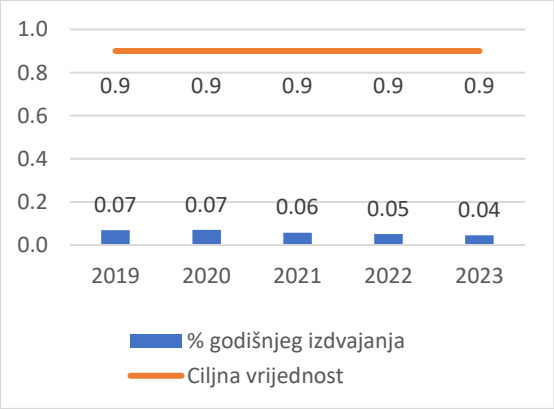
Mjera 1.2.1. Podržavati istraživačko-razvojne i inovacijske aktivnosti 9

Sposobnost uspješnog inoviranja smatra se danas jednom od ključnih konkurentskih prednosti, jer su inovacije i nove tehnologije bitni faktori privrednog rasta. Novo znanje i inovacije mogu se razviti samo u okruženju s odgovarajućom istraživačkom infrastrukturom.

Strategija razvoja FBiH predviđa uspostavu federalnog fonda za razvoj tehnologija, istraživanja i inovacija, donošenje zakonskog i strateškog okvira o inovacijama istraživanju i razvoju, bolju koordinaciju istraživanja i pametne specijalizacije, te osiguranje logističke podrške i pristupa kapitalu za nove tehnologije. Također, potrebno je poboljšati dostupnost podataka i omogućiti analitiku velike količine podataka koji se generišu kroz postojeće i nove informacione sisteme.

Za praćenje realizacije ove mjere koristimo procenat bruto domaćih izdataka za istraživanje i razvoj u poslovnom sektoru u BDP-u. Ovaj indikator je u 2023. godini imao vrijednost 0,04%, i manji je u odnosu na 2022. godinu. Ukupna vrijednost ovih izdataka u FBiH, u 2023. godini iznosila je 14,1 mil. KM, i bila je manja za 5,7% u odnosu na 2022. godinu kada je bila 15,0 mil. KM.

Graf 27. Bruto domaćih izdataka za istraživanje i razvoj u poslovnom sektoru u BDP-u,%

Izvor: FZS; Obrada: FZZPR

Zadnje podatke o inovativnim aktivnostima preduzeća u FBiH, FZS je objavio za period 2020-2022. Prema ovom istraživanju 34,7% preduzeća je provelo bar jednu od navedenih inovativnih aktivnosti u periodu izvještavanja 2020-2022. U istom periodu izvještavanja, 65,3% preduzeća nije provodilo inovativne aktivnosti.
Od ukupnog broja preduzeća koja su imala inovacije, 69,1% su mala preduzeća, 23,5% su srednja preduzeća, dok su 7,4 % velika preduzeća.

Zakon o inovacijama, nije donesen u 2023. godini. Također, nije uspostavljen fond niti donesen strateški okvir za istraživanje I inovacije.

Implementaciju ove mjere koordinira **Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije**. U 2023. godini utrošeno je kroz budžet 100 hilj. KM za implementaciju ove mjere, što je 100% od planiranog. U svoj program rada ovu mjeru uvrstilo je i **Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta**. Za implementaciju ove mjere utrošili su 100 hilj. KM, što je 100% od planiranog.
(Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 1.2.1.

Bilježi se nedovoljan napredak u realizaciji ove mjere. Izostalo je povećanje ulaganja u IR. Nije bilo povećanja ulaganja privatnog sektora u IR, niti povećanja broja poduzetnika koji ulažu u IR. Slabi su poticaji poduzetnicima za saradnju sa organizacijama za istraživanje. Zakon o inovacijama nije donesen u 2023. godini. Također, nije uspostavljen fond, niti donesen strateški okvir za pametnu specijalizaciju, osim u dijelu koji je definiran kroz Strategiju razvoja FBiH. Potrebno je donijeti zakon, uspostaviti fond, osigurati pristup kapitalu..

Mjera 1.2.2. Podržavati povezivanje privrede i naučno - istraživačkih institucija

Naučno-istraživačke institucije i univerziteti trebaju postati ključni faktori razvoja FBiH i kao takvi povesti ostale institucije u društvo znanja, kakvo želimo postati.
Potrebno je stvoriti ambijent koji potiče saradnju privrede i istraživačke zajednice, pravno regulisati status inovatora, zatim osnivati naučno-tehnološke parkove.
Potrebno je tehnološke parkove i institute naslonjene na fakultete približiti privrednim tokovima, zatim, nove tehnologije komercijalno prenijeti u odgovarajuće privredne subjekte

Da situacija nije dobra vidi se i iz godišnje Europske ljestvice (indeksa) uspjeha u inoviranju (European innovation scoreboard)[9], koja prikazuje komparativnu procjenu uspješnosti država članica EU-a i odabranih trećih zemalja (država susjeda EU) u istraživanjima i inovacijama, te relativne prednosti i nedostatke u njihovim sistemima istraživanja i inovacija. Prati se ukupno 38 zemalja.

Tabela 7: Europska ljestvica uspjeha u inoviranju, regionalni pregled

Država	Rang 2022	Rang 2023
Slovenija	18	17
Hrvatska	25	26
Srbija	27	28
Crna Gora	31	32
Sjeverna Makedonija	33	34
Bosna i Hercegovina	36	36

Izvor: Europska komisija; Obrada: FZZPR

BiH pripada grupi inovatora u nastajanju (Emerging innovator) s učinkom od 36,2% EU prosjeka i na samom je začelju ljestvice. Lošije od BiH su samo dvije države (Ukrajina i Rumunija).

Relativne snage BiH su u dimenzijama: tehnologije povezane s okolišem, inovatori proizvoda, inovatori poslovnih procesa, zapošljavanje u inovativnim poduzećima, prodaja inovativnih proizvoda.
Relativne slabosti BiH su u dimenzijama: izdaci za inovacije koji nisu povezani s istraživanjem i razvojem, izdaci za inovacije po zaposleniku, cjeloživotno učenje, dizajn aplikacija i izdaci za istraživanje i razvoj u javnom sektoru.

Implementaciju ove mjere koordinira **Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije**. U 2023. godini utrošeno je kroz budžet 100 hilj. KM za implementaciju ove mjere, što je 100% od planiranog. U svoj program rada ovu mjeru uvrstilo je i **Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta**. Za implementaciju ove mjere utrošili su 100 hilj. KM, što je 100% od planiranog. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 1.2.2.

Nije stvoren ambijent koji potiče saradnju privrede i istraživačke zajednice. Privreda, univerziteti, zavodi, ministarstva i naučni instituti nisu pokrenuli značajnije aktivnosti u zajedničkim projektima. Očigledan je nedostatak kapaciteta za povezivanje i podršku naučno istraživačkih institucija i privrede.
Potrebno je poticati suradnju između naučnog i poslovnog sektora kako bi povećali privatna i javna ulaganja u IR i omogućili primjereno širenje znanja.

[9]https://ec.europa.eu/research-and-innovation/en/statistics/performance-indicators/european-innovation-scoreboard/eis

PRIORITET 1.3. PODRŽAVATI RAZVOJ POSLOVNOG PRIVATNOG SEKTORA

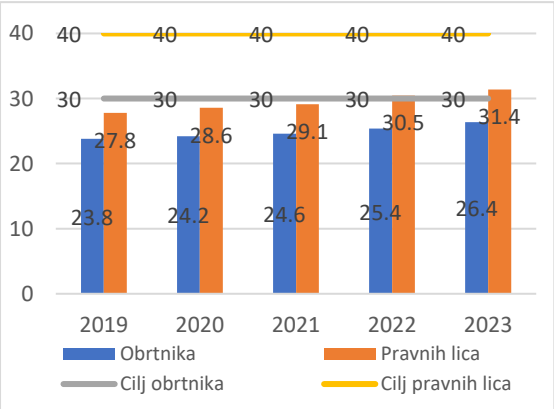
Privatni poslovni sektor je pokretač stvaranja bogatstva i ekonomskog rasta u svim tržišnim ekonomijama.

Zaslužan je za stvaranje radnih mjesta i dohotka, raspolaže kapacitetima za pružanje održive osnove za mobiliziranje domaćih sredstava, smanjuje ovisnost o vanjskoj pomoći, uz uslov da je pravno propisno regulisan i da je u skladu s principima ljudskih prava i ekoloških standarda.

Potrebno je osigurati realokacije resursa i restrukturiranja preduzeća, te osigurati mobilnosti rada i kapitala iz djelatnosti i preduzeća u kojima se ostvaruje niža dodana vrijednost u one u kojima se ostvaruje viša dodana vrijednost. Potrebno je ukloniti barijere ulasku u poslovnu aktivnost i izlasku iz nje, kako bi se povećao broj poduzetnika (naročito žena i mladih), tj. onih koji imaju poslovne ideje.

Broj obrtnika na 1.000 stanovnika, rastao je za 0,78 obrtnika na 1.000 stanovnika, sa 24,6 u 2021. na 25,4 u 2022. godini. Indikator broj pravnih lica na 1.000 stanovnika, također je rastao, i to za 1,36 pravnih lica na 1.000 stanovnika, sa 29,1 u 2021. na 30,5 u 2022. godini.

Graf 28. Registrirani poslovni subjekti, na 1.000 stanovnika

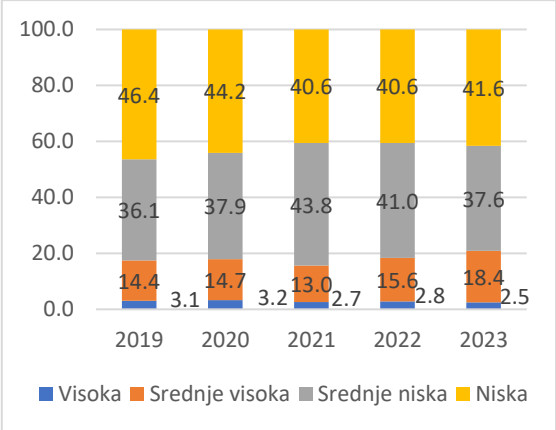

Izvor: FZS; Obrada: FZZPR

Zadržao se pozitivan trend poduzetničke aktivnosti s aspekta povećanja broja novoosnovanih subjekata, čiji se pozitivan trend osnivanja u Federaciji BiH bilježi od 2013. godine.

Na osnovu NACE Rev. 2 Eurostatove agregacije C - Prerađivačke industrije prema tehnološkom intenzitetu[10] kreiran je indikator Udio industrije srednje i visoke tehnologije u ukupnoj dodanoj vrijednosti u C - Prerađivačkoj industriji. Ovaj pokazatelj u 2023. godini, u odnosu na prethodnu godinu, rastao je za 2,5 procentnih poena, sa 18,4% na 20,9%.

Graf 29. Dodana vrijednost C-Prerađivačke industrije prema tehnološkoj intenzivnosti, struktura, %

Izvor: FZS; Obrada: FZZPR

Slijedeći sličan pristup kao i za proizvodnju (Prerađivačku industriju), Eurostat definiše (agregira) usluge u dvije grupe, i to kao znanjem intenzivne usluge (KIS-knowledge-intensive services) i usluge manjeg intenziteta znanja (LKIS-less knowledge-intensive services)[11].

Dodana vrijednost usluga manjeg intenziteta znanja godinama stagnira oko 28-29%, to su usluge koje se odnose, prije svih na oblasti Trgovine, Transporta i Prometa nekretnina. U 2023. godini, u odnosu na prethodnu godinu, dodana

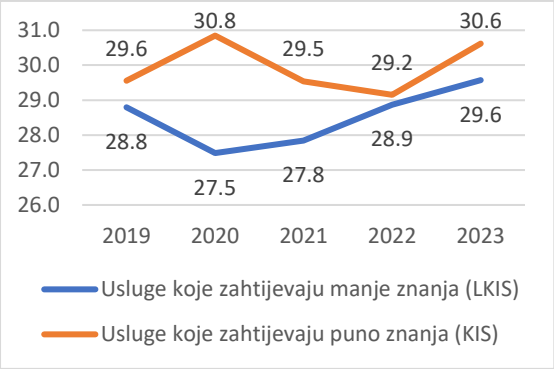
[10] Annex 3 – High-tech aggregation by NACE Rev.2. Aggregations of manufacturing based on NACE Rev. 2

[11] Annex 3 – High-tech aggregation by NACE Rev.2 Aggregations of services based on NACE Rev. 2

vrijednost usluga manjeg intenziteta znanja porasla je za 0,7 procentnih poena, sa 28,9% na 29,6%.

U 2023. godini, u odnosu na prethodnu, dodana vrijednost znanjem intenzivnih usluga rasla je za 1,5 p,p,, sa 29,2% na 30,6%. To su usluge koje se odnose, prije svih, na oblasti Javne uprave i odbrane, Obrazovanja i Zdravstvene zaštite.

Graf 30. Dodana vrijednost znanjem intenzivnih usluga, u BDP-u, %

Izvor: FZS; Obrada: FZZPR

Struktura proizvedenih roba i usluga ne ide u korist proizvoda s visokom dodanom vrijednosti. U 2023. godini došlo je do blage promjene strukture u korist djelatnosti i firmi u kojima se ostvaruje srednja visoka dodana vrijednost. Dodana vrijednost usluga, koje zahtijevaju više znanja, imala je veći rast u odnosu na usluge koje zahtijevaju manje znanja.

Ocjena sistemskog rizika uslova finansiranja biznisa u FBiH, rasta investicija i zaposlenosti vrši se i preko kreditnog rejtinga. Centralna banka BiH, u svojstvu fiskalnog agenta Ministarstva financija i trezora BiH, koordinira izradu i praćenje suverenog kreditnog rejtinga BiH. Izradu i praćenje kreditnog rejtinga BiH vrše dvije međunarodne rejting agencije, Moody's Investors Service i Standard & Poor's.

Kao rezultat analiza u 2023, agencija Moody's Investors Service potvrdila je Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting „B3 sa stabilnim izgledima", dok je agencija Standard & Poor's povećala Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting „B+ sa stabilnim izgledima" (na početku 2024. godine potvrđen je kreditni rejting B+ sa stabilnim izgledom).

Tabela 8: Pregled dugoročnog rejtinga pojedinih zemalja iz šireg okruženja, 2023

Država	Moody's Investors Service	Standard & Poor's
Slovenija	A3 / stabilan	AA- / stabilan
Hrvatska	Baa2 / pozitivan	BBB+ / pozitivan
Srbija	Ba2 / stabilan	BB+ / pozitivan
Sjeverna Makedonija	-	BB- / stabilan
Crna Gora	B1 / stabilan	B / pozitivan
Bosna i Hercegovina	B3 / stabilan	B+ / stabilan

Izvor: Bloomberg (link CBBIH); Obrada: FZZPR

Radi lakšeg poređenja i uočavanja naše pozicije u odnosu na zemlje šireg okruženja prikazali smo tabelarno regionalni kreditni rejting. Rangirani smo najslabije u okruženju.

Za realizaciju ovog prioriteta od planiranih 32,4 mil. KM (iz budžeta 30,7 mil KM i iz ostalih sredstava 1,7 mil. KM), utrošeno je ukupno 25,8 mil. KM, iz budžeta je utrošeno 24,8 mil. KM i iz ostalih sredstava 950 hilj. KM. U poređenju sa prethodnom godinom, za isti broj aktivnosti realizovano je 7,6% više sredstava.

Mjera 1.3.1. Olakšati i ubrzati procese ulaska u poslovnu aktivnost i izlaska iz nje 8

Implementacijom ove mjere uklanjaju se prepreke kojima se novim preduzećima sprječava djelimično ili u potpunosti ulazak na tržište. Ovom mjerom se potiče konkurencija, štiti tržišno takmičenje i potiče učinkovitost tržišta. Također, mjerom se stimuliše ulazak u poduzetništvo, finansijski podržava, uklanjaju se kazne i strahovi za neuspjeh, pomaže u otklanjanju administrativnih prepreka, poboljšava pravni okvir, promovišu politike druge šanse.

Potrebno je dograditi zakonske propise usmjerene na smanjivanje troškova, procedura i vremena obavljanja tih aktivnosti, zatim ukloniti prepreke obavljanju poduzetničke aktivnosti i izlasku iz nje. Potrebno je osigurati finansijske resurse (grant sredstva za start-up MSP-ove, vaučer šeme, povoljni mikrokrediti, ko-investiranje, garancije itd.), kao i stručnu podršku kroz mentorstvo, te pomoć pri povezivanju i umrežavanju svih relevantnih učesnika (federalna upravna tijela, obrtnička i gospodarska komora, naučnoistraživačke institucije, nadležna ministarstva).

Tokom 2023. godine ostvaren je blagi napredak u nastojanjima da se kreiraju povoljni uslovi za razvoj poslovnog privatnog sektora u FBiH, kroz izradu odgovarajućih zakonskih rješenja. Vlada Federacije BiH uputila je važne zakone (Zakon o poticanju razvoja male privrede i Zakona o poduzetničkoj infrastrukturi u Federaciji BiH) na usvajanje Parlamentu Federacije BiH. Tokom 2023. godini Vlada FBiH nije usvojila Strategiju razvoja male privrede FBiH 2022.-2027.

U Izvještaju o radu Vlade Federacije BiH za 2023. godinu prikazano je da je Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta kroz glavni program „Kreiranje uslova za razvoj i opstanak mikro, malih i srednjih preduzeća“ realizovalo 25 mil KM, 14,5 mil KM više nego prethodne godine.

U 2023. godini aktivno se radilo i na realizaciji Akcionog plana za inovacije u malim i srednjim preduzećima za 2021-2023. za Federaciju BiH, kao i aktivnostima na implementiranju Akta o malom biznisu.

Realizovane su aktivnosti vezane za Garancijski fond Vlade Federacije BiH. Olakšan je pristup finansiranju za privredne subjekte na način efektivnog prenošenja dijela rizika putem garancije, te je ukupno izdato više od 500 garancija.

Implementaciju ove mjere koordiniraju **Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije i Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta**. Pored ova dva ministarstva, u svoj program rada ovu mjeru uvrstilo je i **Federalno ministarstvo prostornog uređenja**.

U implementaciji ove mjere, u 2023. godini, iz budžeta je ukupno utrošeno 9,0 mil. KM, od toga FMERI 3,0 mil. KM, FMRPO je utrošilo 5,9 mil. KM i FMPU je utrošilo 75 hilj. KM. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 1.3.1.

Stvoren je povoljniji poslovni ambijent za poduzetništvo. Finansijski podržano poduzetništvo kroz programe poticaja MSP-a i poticaja za razvoj male privrede stvara uslove u kojima se isplati investirati u FBiH. Još uvijek nisu usvojeni potrebni zakonski propisi koji u potpunosti uklanjaju prepreke ulasku u poslovnu aktivnost i smanjuju rizik izlaska iz poslovne aktivnosti.
Potrebno je usvojiti spomenute zakonske propise.

Mjera 1.3.2. Rasteretiti gospodarstvo smanjenjem fiskalnog opterećenja rada

8

Ova mjera prati i ocjenjuje rasterećenje privrede kroz porezno smanjenje opterećenja rada na održiv način bez poremećaja u javnoj potrošnji. Realizacijom ove mjere doći će do privrednog rasta, rasta zaposlenosti i javnih prihoda, rasta izvoza, smanjenja sive ekonomije, smanjenja siromaštva i veće finansijske održivosti javnih fondova i budžeta.

Prosječni porezni klin[12] mjeri u kojoj mjeri porez na dohodak od rada obeshrabruje zapošljavanje. Mjeri se u procentima cijene rada. Izračun podataka FZZPR-a je zasnovan na široko priznatom modelu koji je razvio OECD.

Porezni klin na minimalnu bruto platu u FBiH je u 2023. godini imao vrijednost 34,72%, što je pad za 0,38 procentna poena u odnosu na 2022. godinu, kada je bio 34,33%. Od 01. januara 2022. godine u Federaciji BiH stupila je na snagu Uredba o metodologiji izračuna i usklađivanja najniže plaće kojom se propisuje metodologija utvrđivanja iznosa najniže plaće i usklađivanje najniže plaće. Po ovoj Uredbi povećan je iznos najniže plaće na 596 KM, i to je razlog ovog nešto većeg pada poreznog klina u odnosu na 2021. godinu.

Porezni klin na prosječnu bruto platu u FBiH je u 2023. godini imao vrijednost 39,41%, što je manje za 0,35 procentna poena u odnosu na 2022. godinu, kada je bio 39,07%.

Na dan 03.09.2024. godine, Jedinstveni registar bilježi 2.594 taksi i naknada.

Gledajući strukturu po korisnicima javnih prihoda, najviše se plaća općinama/ gradovima, 1.781 taksi i naknada, odnosno, 69% od ukupnih taksi i naknada. Gledajući prema kategoriji obveznika, privredna društva imaju 2.382 taksi i naknada, odnosno 92% od ukupnih taksi i naknada, dok fizička lica - samostalni poduzetnici imaju 2.166 taksi i naknada, odnosno 84% od ukupnih taksi i naknada.

Nije se postiglo unapređenje sistema doprinosa i poreznih postupaka, jer se prijedlozi zakona o doprinosima i zakona o porezu na dohodak još uvijek nalaze u parlamentarnoj proceduri, što ima za posljedicu da se nisu mogli donijeti podzakonski akti vezani za usvajanje ovih zakona.

Nije se izjednačio način oporezivanja plata sa zemljama EU i OECD u smislu oporezovanja svih naknada po osnovu plata (topli obrok, regres, prevoz).

Implementaciju ove mjere koordinira **Federalno ministarstvo finansija**. U 2023. godini utrošene su 23 hilj. KM za implementaciju ove mjere, što je 70% od planiranog. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 1.3.2.

Nije došlo do značajnijeg rasterećenja privrede kroz porezno smanjenje opterećenja rada. Jedan od glavnih razloga niske konkurentnosti privrede FBiH je visok nivo administrativnog opterećenja. Propisi i dalje značajno opterećuju poslovni sektor u stvaranju nove vrijednosti i otežavaju slobodan pristup tržištu usluga. Još smo daleko od cilja da administrativno rasteretimo privredu i uklonimo nepotrebne fiskalne prepreke za rast i razvoj.
Potrebno donijeti zakone koji bi omogućili smanjenje opterećenja na platu.

[12]Poreski klin - odnos između iznosa poreza koji uprihoduje prosječan samac (samac sa 100% prosječne zarade) bez djece i odgovarajućih ukupnih troškova rada za poslodavca.

Mjera 1.3.3. Podržavati razvoj poduzetništva kreativnog sektora

8

Ralizacijom ove mjere kreativnost će se prepoznati kao pokretač inovativnosti, te ključni faktor razvoja raznih vještina, od ličnih i profesionalnih pa sve do poduzetničkih i društvenih. Većim ulaganjem u razvoj kreativnog sektora doprinijeti će se razvoju privrede. Kreativne industrije će se povezati s inovacijama, novim poduhvatima u poslovanju i novim tehnologijama, a generalno će pozitivno uticati na nauku, obrazovanje i razvoj cjelokupnog društva.

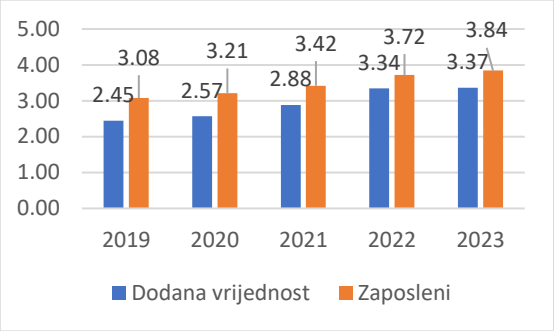
Potrebno je podržati razvoj kreativnog sektora kroz projekte podrške i poreske olakšice, osigurati finansijska sredstva, prostor, opremu i radionice za obrazovne institucije koje se bave kreativnim sektorom, te osigurati njihovo povezivanje sa poslovnim sektorom. Neophodno je povećati broj diplomanata u oblasti kreativne industrije, posebno industrijskog dizajna. Potrebno je promovisati vrijednosti i važnost razvoja novog dizajna za industriju i biznise kroz omogućavanje kompanijama testiranja novih praksi i razvoja proizvoda više dodane vrijednosti.

Značaj kreativnih industrija se mjeri putem udjela u ukupnoj zaposlenosti ili udjela u ukupnom bruto domaćem proizvodu (bruto dodanoj vrijednosti). Koristimo pristup zasnovan na djelatnostima koji kao osnovu uzima ISIC[13].

U 2023. godini broj zaposlenih u kreativnoj i kulturnoj industriji (KKI) je bio 20.790 i rastao je za 872 uposlenika, u odnosu na 2022. godinu kada je bio 19.918 uposlenika. Rast je bio 4,4% u 2023. godini, u odnosu na 2022. godinu. Posmatrajući relativno učešće broja zaposlenih u KKI u ukupno zaposlenim u FBiH, vidimo da je došlo do porasta od 0,16 procentnih poena u 2023. godini, u odnosu na prethodnu godinu.

Rast bruto dodane vrijednosti od 9,2% zabilježen je u 2023. godini, u odnosu na 2022. godinu. Bruto dodana vrijednost u KKI u 2023. godini je bila 1.072 mil. KM, a prethodne godine je bila 982 mil. KM. Posmatrajući relativno učešće bruto dodane vrijednosti KKI u bruto domaćem proizvodu u tržišnim cijenama, u FBiH ukupno, vidimo da je došlo do blagog porasta od 0,02 procentnih poena u 2023. godini, u odnosu na prethodnu.

Graf 31. Bruto dodana vrijednost i zaposleni u KKI, % od ukupno FBiH

Izvor: FZS; Obrada: FZZPR

Implementaciju ove mjere koordinira **Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta**. U ovom ministarstvu u 2023. godini nisu imali planirane aktivnosti za ovu mjeru te stoga nisu imali ni utrošena sredstva za implementaciju ove mjere. U svoj program rada ovu mjeru uvrstilo je **Federalno ministarstvo kulture i sporta**. Za implementaciju ove mjere iz budžeta je utrošeno svih planiranih 5,7 mil. KM. (Prilog 5).

KLJUČNI NALAZ 1.3.3.

Iako je primjetan napredak, potrebno je pojačati aktivnosti usmjerene na poticanje i razvijanje novih poslovnih modela temeljenih na prepoznavanju kreativnih kompetencija, te poticanje zapošljavanja unutar navedenih područja.
Potrebno snažnije podržavanje aktivnosti koje doprinose razvoju i jačanju kapaciteta i konkurentnosti KKI i koje povećavaju njihovu vidljivost i potiču daljnje umrežavanje.

[13]Eng. International Standard Industrial Clasification – Međunarodna standardna industrijska klasifikacija.

Mjera 1.3.4. Podržavati razvoj poduzetništva turističkog sektora

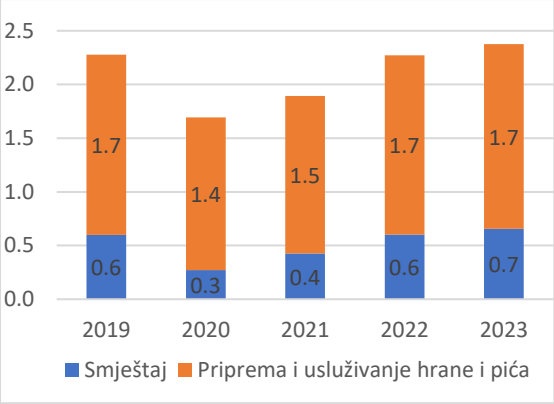
8

Realizacijom ove mjere osigurati će se razvoj inoviranih, specijaliziranih i uobičajenih turističkih proizvoda, kao i aktiviranje novih turističkih proizvoda veće dodane vrijednosti. Cilj je i da se pomogne destinacijama da postanu održive, jasnije komuniciraju svoj destinacijski brend i da digitaliziraju i distribuiraju ponudu, kako bi lakše došli do gostiju.

Potrebno je razvijati turističko poduzetništvo, uspostaviti sistem povoljnog kreditiranja, unaprjeđenje i izgradnja potrebne infrastrukture, raditi na podizanju svijesti stanovništva u ruralnim krajevima o mogućnostima bavljenja turizmom.

Procenat bruto dodane vrijednosti područja djelatnosti I-Djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo) u BDP-u je u 2023. godini porastao za 0,1 p.p., u odnosu na 2022. godinu.

Graf 32. % bruto dodane vrijednosti područja djelatnosti I[14] u BDP-u

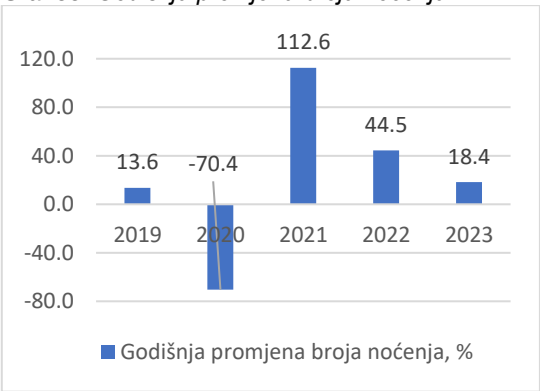

Izvor: FZS; Obrada: FZZPR

Procenat godišnje promjene broja noćenja u 2023. godini, u odnosu na 2022. godinu, rastao je 18,4%.

Poslije potpunog oporavka od COVID-19 krize u 2022. godini, u 2023. godini zabilježeni su rekordni turistički rezultati, preko 1,2 mil. dolazaka i 2,5 mil noćenja. U strukturi gostiju vidljivo je povećanje stranih turista. Stranih dolazaka je bilo 67%, domaćih 23%, dok je stranih noćenja bilo 70%, a domaćih 30%.

Graf 33. Godišnja promjena broja noćenja

Izvor: FZS; Obrada: FZZPR

Implementaciju ove mjere koordinira **Federalno ministarstvo okoliša i turizma**. U 2023. godini iz budžeta je utrošeno 2,3 mil. KM za implementaciju ove mjere. U svoj program rada ovu mjeru uvrstilo je i **Federalno ministarstvo kulture i sporta**. U 2023. godini iz budžeta je utrošeno 7,7 mil. KM za implementaciju ove mjere, što je 71% od planiranog. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 1.3.4.

Uprkos rekordnim rezultatima u turizmu, nije ostvaren vidljiv napredak u realizaciji ciljeva ove mjere.
Povećanje broja dolazaka i noćenja gostiju nije ispunilo turistički potencijal.
Zabilježen je nizak broj noćenja po dolasku.
Izostala je aktivna podrška za veću digitalizaciju pružatelja usluga u turizmu i poboljšanje sadržaja.
Potrebno je raditi na eliminiranju nelojalne konkurencije u turizmu.
Ostaje i dalje potreba (neprestana) podrške turizmu.

[14] I - Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)

Mjera 1.3.5. Podržavati prostornu koncentraciju poduzetništva

8

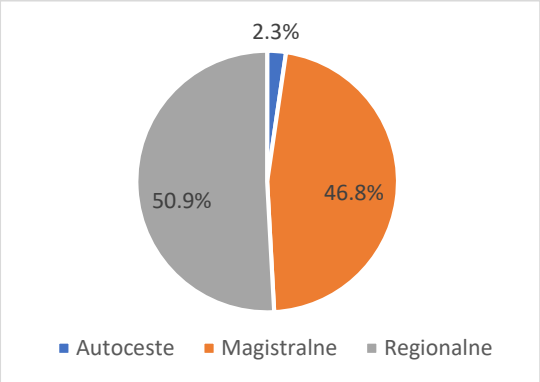
Ova mjera podržava prostornu koncentraciju poduzetništva uz aktivan rad na razvoju sadašnjih i formiranju novih poslovnih zona podržanih infrastrukturom, odgovarajućim projektima i uklonjenim administrativnim preprekama. Očekuje se povećanje efikasnosti poslovnih subjekata, jer prostorna koncentracija omogućava specijaliziranost dobavljača, koncentraciju vještina i transfer znanja.

Realizacijom mjere transformisati će se transportni koridor Vc u razvojni koridor Vc, razviti će se još koridora, uvesti i razvijati intermodalni transport.

Gustina mreže cestovne infrastrukture, u 2023. godini iznosila je 196,6 km na 1.000 km2, što je za 1,0% više u odnosu na 2022. godinu. Odnosno, ukupna dužina cesta u 2023. godini iznosila je 5.134 km, što je za 49 km više u odnosu na 2022. godinu. U 2023. godini dužina autocesta ostala je nepromijenjena, dužina magistralnih cesta povećana je za 44 km, dok je dužina regionalnih cesta povećana za 5 km.

Od ukupno 5.134 km cesta na autoceste se odnosi 2,3%, na magistralne ceste se odnosi 46,8%, dok se na regionalne ceste odnosi 50,9%.

Graf 34. Struktura mrežne cestovne infrastrukture u 2023. godini

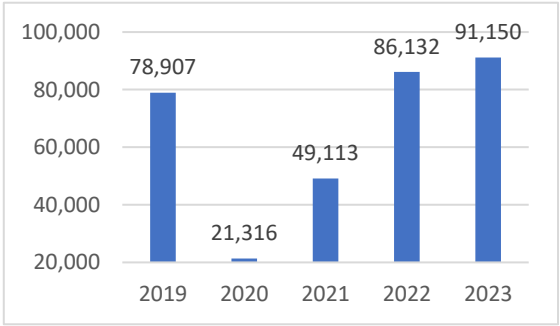

Izvor: FZS; Obrada: FZZPR

Gustina mreže željezničke infrastrukture je ista kao i prethodne godine, što znači da nije bilo izgradnje novih km pruge. Ukupna dužina iznosi 608,5 km (jednokolosječnih pruga ima 540,0 km, a dvokolosječnih pruga 68,5 km), što je 23,3 km na 1.000 km2.

Promet putnika na aerodromima u 2023. godini je veći za 5,5%, u odnosu na prošlu godinu. U istom periodu, promet aviona je manji za 4,5%, a promet tereta veći za 31,2%.

Graf 35. Broj putnika na aerodromima na 100.000 stanovnika

Izvor: FZS; Obrada: FZZPR

Nije donesen prostorni plan FBiH.

Implementaciju ove mjere koordinira **Federalno ministarstvo prometa i komunikacija**. U 2023. godini nisu imali planirane aktivnosti, te stoga nisu imali ni utrošena sredstva za implementaciju ove mjere. U svoj program rada ovu mjeru uvrstilo je **Federalno ministarstvo prostornog uređenja**. U ovom ministarstvu, u 2023. godini, utrošeno je 950 hilj. KM za implementaciju ove mjere, sve iz ostalih sredstava, iz budžeta nije utrošeno ništa. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 1.3.5.

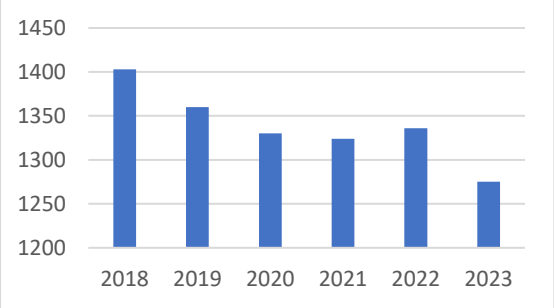
Bilježi se nedovoljan napredak u realizaciji ove mjere. Spora izgradnja auto cesta usporava razvoj. Željeznički promet nije dovoljno iskorišten. Zasniva se na masovnom prijevozu roba i nešto manje putnika.
Nisu iskorištene šanse za racionalizaciju potrošnje energije i povećanje efikasnosti prometne infrastrukture kroz razvoj.

Mjera 1.3.6. Diverzificirati i unaprjeđivati finansijski sistem 8

Diverzifikacija finansijskog sektora je od iznimne važnosti za razvoj ukupne ekonomije. Potrebno je osigurati veću konkurenciju na finansijskom tržištu uvođenjem nebankarskih depozitnih finansijskih institucija kao što su štedionice, štedno-kreditne zadruge i sl.
Realizacija ove mjere bi doprinijela povećanju domaće štednje, kreditiranja privrednih subjekata i smanjivanje kamatne stope na kredite privrednom sektoru.

Herfindahlov indeks koncentracije bankarskog tržišta pokazuje umjerenu koncentraciju. Indeks je smanjen u odnosu na prethodnu godinu za 61 jedinicu i iznosi 1.275, što znači da se koncentracija blago smanjila. Zabilježen je trend smanjenja koncentracije od 2018. godine, s iznimkom u 2022. godini.

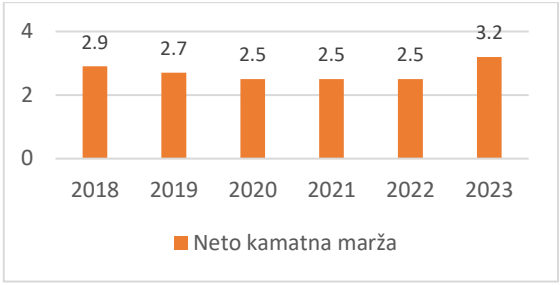
Graf 36. Hirschmann-Herfindahlov Indeks za kredite

Izvor: Federalna agencija za bankarstvo

Neto kamatna marža, odnosno razlika između kamatnih stopa na kredite i kamatnih stopa na depozite, bilježi rast i iznosi 3,2%. Posljednje tri godine je bila na istom nivou i iznosila je 2,5%. U periodu 2017-2020. godina zabilježen je trend smanjenja kamatne marže, što je ukazivalo na smanjenje troškova finansijskog posredovanja.

Graf 37. Neto kamatna marža

Izvor: Federalna agencija za bankarstvo

Na Sarajevskoj berzi ostvaren je ukupan promet od 421.890.532 KM (rast za 9,9% u odnosu na 2022. godinu), što čini 27% od ukupnog prometa koji je ostvaren na bh. berzama. Promet na berzi, u odnosu na kredite date pravnim licima, iznosi 4,8%, što predstavlja rast za 0,3 p.p. Učešće kredita pravnim licima u ukupno odobrenim kreditima iznosi 50,3%, što je niže za 1,1 p.p. u odnosu na prethodnu godinu.

Ovu mjeru koordinira **Federalno ministarstvo finansija**. Za realizaciju ove mjere u 2023. godini utrošeno je 124,2 hilj. KM, što predstavlja 80,5% planiranih sredstava. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 1.3.6.

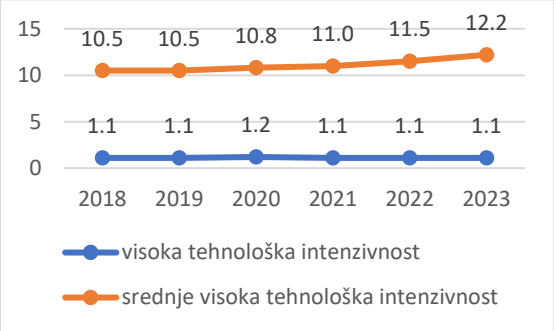
Zabilježen je određen napredak u diversifikaciji i unapređenju finansijskog sistema. Većina ključnih indikatora mjere ukazuje na poželjan trend. Potrebno je uvesti nebankarske depozitne finansijske institucije, te staviti veći fokus na razvoj tržišta kapitala, što podrazumijeva daljnje usklađivanje sa EU legislativom.

PRIORITET 1.4. PODRŽAVATI IZVOZ I STVARANJE PROIZVODA VIŠE DODANE VRIJEDNOSTI

(F)BiH ima malu i time nužno otvorenu ekonomiju, pa se neminovno sučeljava sa sve većom konkurentnošću hiperglobaliziranih ekonomija. Da bi (F)BiH prešla iz grupe zemalja višeg srednjeg dohotka u grupu zemalja višeg dohotka neophodno je povećati izdvajanja za istraživanje i razvoj, i povećati broj istraživača koji rade na poslovima istraživanja puno radno vrijeme. Time bi se stvorili uslovi za proizvodnju proizvoda visoke tehnološke intenzivnosti, te povezivanje u globalne lance vrijednosti.

Realizacija ovog prioriteta bi doprinijela povećanju izvoza roba i usluga, i smanjenju trgovinskog deficita, ali ujedno i uvođenju novih tehnologija, rastu konkurentnosti domaće privrede i smanjenju odliva radne snage.

Graf 38. Udio zaposlenih u industrijskim oblastima visoke i srednje visoke tehnološke intenzivnosti u ukupno zaposlenim u prerađivačkoj industriji FBiH

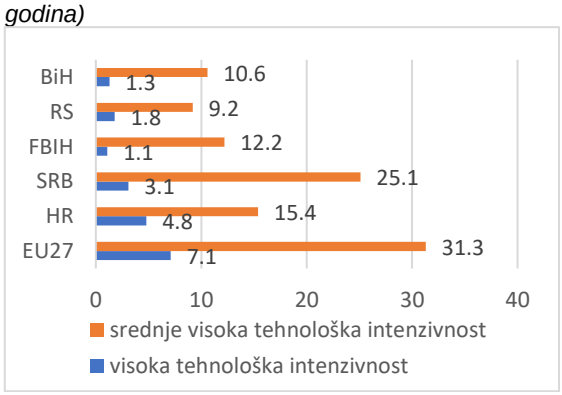

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Udio zaposlenih u visokim i srednje visokim tehnološkim intenzivnim djelatnostima u ukupnom broju zaposlenih prerađivačke industrije FBiH iznosi 1,1%, odnosno 12,2%, na kraju 2023. godine. U srednje visokim tehnološkim intenzivnim djelatnostima zastupljeno je više zaposlenih u FBiH, u odnosu na RS (9,2%), dok u visokim tehnološkim intenzivnim djelatnostima prednjači RS (1,8%).

Ipak, zabilježeno učešće u FBiH je ispod nivoa prosjeka EU27 (7,1% i 31,3% učešće zaposlenih u visokim, odnosno srednje visokim tehnološkim intenzivnim djelatnostima u ukupnom broju zaposlenih prerađivačke industrije) i zemalja iz regiona.

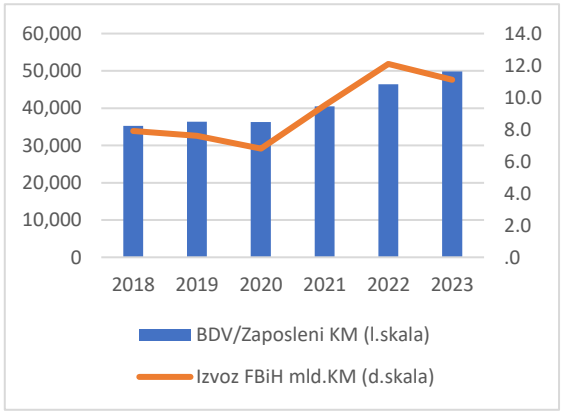
Graf 39. Udio zaposlenih u industrijskim oblastima visoke i srednje visoke tehnološke intenzivnosti u ukupno zaposlenim u prerađivačkoj industriji (2023. godina)

Izvor: EUROSTAT, FZS, RZS

Bruto dodana vrijednost po zaposlenom u FBiH se povećala sa 46.435 KM iz 2022. godine na 49.845 KM, koliko je zabilježeno u 2023. godini.

Graf 40. Bruto dodana vrijednost po zaposlenom i izvoz u FBiH

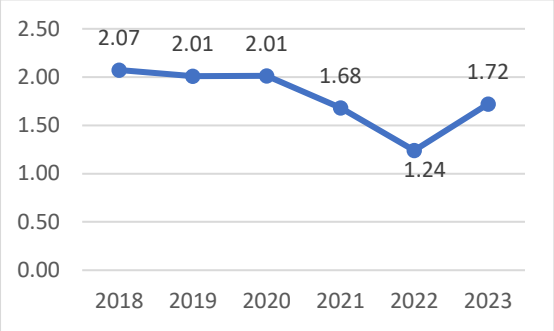

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Ukupan izvoz FBiH u 2023. godini iznosi 11.163 mil.KM, od čega se na prerađivačku industriju odnosi 90%. Od ukupnog izvoza

prerađivačke industrije na izvoz visoko tehnoloških oblasti odnosi se 1,72% (173,1 mil.KM).

Graf 41. Udio izvoza visoko tehnoloških oblasti u ukupnom izvozu Prerađivačke industrije FBiH

Izvor: Federalni zavod za statistiku;

I u 2023. godini nastavljen je rad na izradi Strategije pametne specijalizacije (S3) u Bosni i Hercegovini prema smjernicama koje je uspostavila Evropska unija (EU). Do sada, BiH je uspješno završila prve dvije faze procesa: odluku o pokretanju procesa pametne specijalizacije i kvantitativnu analizu postojećeg ekonomskog, inovativnog i naučnog potencijala. Analizom su identifikovana potencijalna područja specijalizacije za sve administrativne jedinice u BiH, a to su: (1) informacione tehnologije i digitalizacija, (2) metalna i elektroindustrija, (3) drvna industrija, (4) proizvodnja i prerada plastike, (5) proizvodnja i prerada hrane i pića i (6) turizam.

U pogledu putne infrastrukture, koja doprinosi internacionalizaciji i uključivanju u lance vrijednosti, do sada je izgrađeno 126,2 km autoceste na koridoru Vc u BiH, što je 39% od ukupne dužine koridora (320 km). Trenutno je u izgradnji 60,8 km autoceste (19%), dok izgradnja preostalih 134,5 km (42%) nije još započela. Što se tiče željezničke infrastrukture, ona je zastarjela, te zahtijeva unaprijeđenje i modernizaciju. Prije svega neophodna je revitalizacija i elektrifikacija postojećih pruga u BiH, kao i uspostavljanje novih pravaca. U 2023. godini radilo se na izradi podzakonskih akata (Regulatorni odbor željeznica BiH izradio je sedam u 2023. godini) čijom implementacijom će se stvoriti napredak u procesu kontrole bezbjednosti željezničkog saobraćaja i obezbjediće se uslovi za jedinstveni željeznički prostor, odnosno poboljšanje uslova za otvaranje željezničkog tržišta. Također, izrađena je tehnička dokumentacija za nekoliko dionica za željeznice na koridoru Vc. Prema propisima EU, do 2030. godine potrebno je 30% cestovnog transporta preusmjeriti na željeznički i vodeni - ekološki prihvatljiviji, ali i jeftiniji.

U cilju povećanja izvoza, održanja likvidnosti i stabilnosti privrede izvršena je izrada, provođenje i realizacija dijela programa Garancijskog fonda za pokretanje novih poslovnih aktivnosti, zapošljavanje novih radnika, razvoj i uvođenje inovacija. U 2023. godini subvencioniranje dijela kamata kroz ovaj program iskoristilo je 220 korisnika.

Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta kontinuirano dodjeljuje bespovratna sredstva u vidu poticaja sa ciljem jačanje konkurentnosti i rasta inovativnih i izvozu usmjerenih MSP. U izvještajnoj godini za jačanje konkurentnosti MSP-a izdvojeno je preko 2,7 miliona KM.

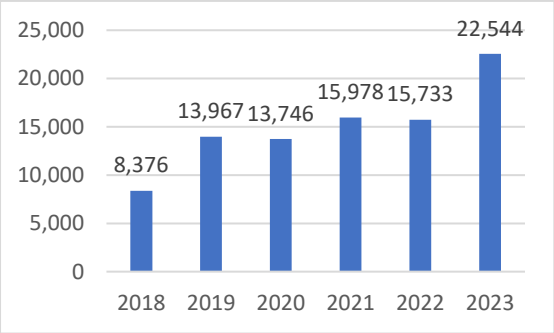
Za realizaciju ovog prioriteta u 2023. godini kroz budžet je utrošeno preko 5,7 miliona KM. (Prilog 5)

Mjera 1.4.1. Unaprjeđivati zaštitu intelektualnog vlasništva 8

Imajući u vidu potencijale koje FBiH ima u ovom području, ovom mjerom želi se podići svijest o značaju intelektualnog vlasništva, jačati inspekcije i druge institucije nadležne za provedbu prava intelektualnog vlasništva, te izmjenom poreskih zakona podstaći primjenu intelektualnog vlasništva u svrhu privrednog razvoja (ulaganja priznati kao rashod u dvostrukom iznosu od stvarnog, te prihode ostvarene po osnovu prava intelektualne svojine oporezivati po umanjenoj stopi).

Od 2019. godine bilježi se značajan rast naknada za upotrebu intelektualnog vlasništva u BiH, u odnosu na raniji period. Prema posljednjim podacima Svjetske banke, u 2023. godini, ostvaren je rast od 43,3% u odnosu na godinu ranije (22,5 mil. USD).

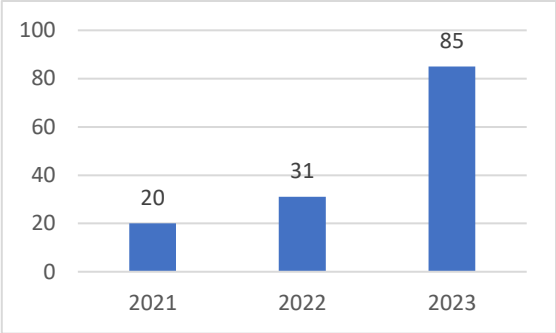
Graf 42. Naknade za upotrebu intelektualnog vlasništva, (000 $) BiH

Izvor: Svjetska banka

Federalna uprava za inspekcijske poslove (FUZIP) u 2023. godini izvršila je ukupno 85 inspekcijskih nadzora u oblasti intelektualnog vlasništva (72 u autorskim i srodnim pravima i 13 u mjeriteljstvu), što je gotovo 3 puta više u odnosu na 2022. godinu. Izdato je ukupno 18 prekršajnih naloga ukupne vrijednosti preko 28 hiljada KM. Nastavljeno je jačanje FUZIP-a kroz upošljavanje novih uposlenika (prvenstveno inspektora), provođenjem stručnih i specijalističkih edukacija inspektora kao i uspostavljanjem informatičkih sistema koji će unaprijediti inspekcijski nadzor (e-inspektor, sistem za prekogranični promet roba BIMS i sl.).

Graf 433. Broj inspekcijskih kontrola od strane nadležnih inspekcija u oblasti zaštite intelektualnog vlasništva

Izvor: Federalna uprava za inspekcijske poslove

Područje zaštite prava intelektualnog vlasništva u BiH uređuje se isključivo na državnom nivou, a nadležna institucija je Institut za intelektualno vlasništvo BiH koja kroz svoj rad promoviše značaj zaštite intelektualnog vlasništva. Nije došlo do izmjena Zakona o porezu na dobit FBiH u pogledu intelektualnog vlasništva sa ciljem priznavanja rashoda u dvostrukom iznosu od stvarnog i oporezivanja prihoda od intelektualnog vlasništva po umanjenoj stopi.

Implementaciju mjere koordinira **Federalna uprava za inspekcijske poslove**. Iz Izvještaja rada Vlade FBiH za 2023. godinu vidljivo je da nisu provedene aktivnosti za realizaciju ove mjere. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 1.4.1.

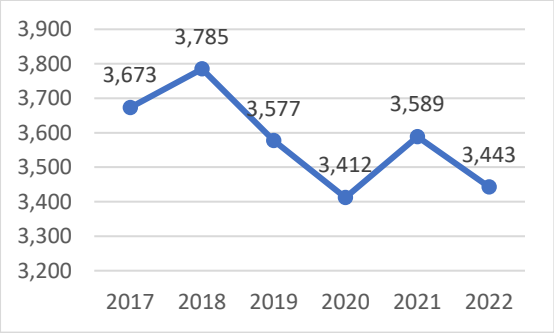
Zabilježen je nedovoljan napredak u ostvarivanju ciljeva ove mjere. Ključni indikatori ove mjere ukazuju na rast kod ostvarenih naknada za upotrebu intelektualnog vlasništva, kao i kod broja izvršenih inspekcijskih nadzora od strane Federalne uprave za inspekcijske poslove (FUZIP). Neophodno je ojačati tehničke i kadrovske kapacitete FUZIP-a, zatim unaprijediti dijalog između inspekcija i privrednih društava, te izmjenom zakonskih odredbi omogućiti sticanje veće dobiti u oblasti intelektualnog vlasništva.

Mjera 1.4.2. Podržavati primjenu međunarodnih standarda, certificiranje i akreditaciju tijela za ocjenu usklađenosti 8

Ova mjera podrazumijeva davanje podrške tijelima za certificiranje i drugim tijelima za ocjenu usklađenosti sa međunarodnim standardima, kao i podršku njihovoj akreditaciji. Realizacija ove mjere podrazumijeva podršku primjene međunarodnih standarda, vodeći se potrebama tržišta i privrede FBiH, te rada na promociji primjene i ispunjavanja zahtjeva međunarodnih standarda.

Za praćenje realizacije ove mjere, indikator ukupnog broja aplikacija za zaštitne znakove bilježi pad u 2022. godinu u odnosu na 2021 za 4,1%.

Graf 44. Aplikacije za zaštitne znakove (BiH)

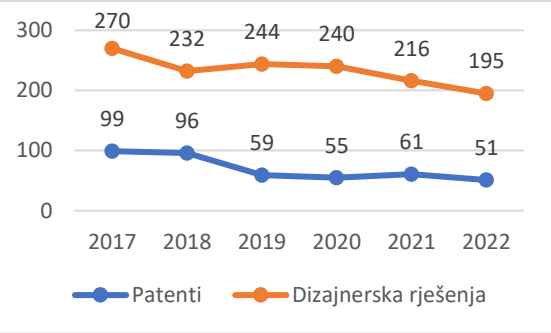

Izvor: Svjetska organizacija za intelektualno vlasništvo (WIPO)

Broj važećih standarda Bosne i Hercegovine (BAS) povećan je u 2023. godini za 1,4% (39.948) u odnosu na godinu ranije, što se može pripisati rastu BAS standarda i amandmana kojim su preuzeti međunarodni i evropski standardi drugih zemalja, dok je broj izvornih BAS standarda ostao isti (104). Prodaja standarda i standardizacijskih dokumenata u BiH se smanjila za 1,4% u 2023. godini u odnosu na godinu ranije, a u odnosu na 2018. godinu prodaja se smanjila za 24,2%. Institut za akreditiranje BiH (BATA) je u proteklom periodu proširio sporazum sa Evropskom akreditacijom na područje akreditacije medicinskih laboratorija i akreditacije certifikacionih tijela za proizvode, procese i usluge. Na kraju 2023. godine u BiH je bilo 182 akreditirana tijela, što je za 6 tijela više u odnosu na 2022. godinu.

U 2022. godini, u BiH u proteklih 6 godina, zabilježen je najmanji broj prijava za patente i dizajnerska rješenja.

Graf 45. Prijavljivanja patenata i dizajnerskih rješenja, broj (BiH)

Izvor: Svjetska organizacija za intelektualno vlasništvo (WIPO)

Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta je u 2023. godini u vidu poticaja izdvojilo 2,7 miliona KM za jačanje konkurentnosti i poticanje rasta inovativnih i izvozu usmjerenih MSP-a. Dio sredstava usmjeren je i na uvođenje standarda kvalitete u poslovanje firmi.

Implementaciju mjere koordinira **Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije**. U 2023. godini implementirane su aktivnosti ukupne vrijednosti preko 172 hiljade KM. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 1.4.2.

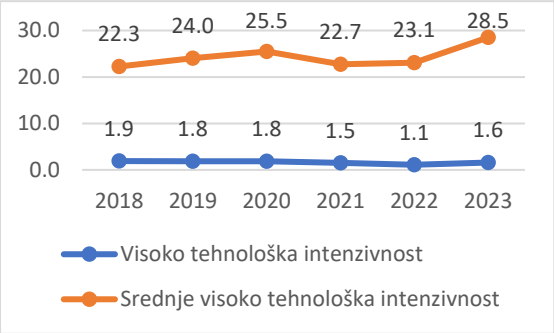
Zabilježen je nedovoljan napredak po pitanju realizacije ove mjere. Ključni indikatori ove mjere imaju negativne trendove. Izdvajanja za projekte kojima se subvencionira uvođenje standarda trebaju biti veća. Potrebno je uložiti dodatne napore za podizanje svijesti privrednih subjekata o značaju međunarodnih standarda, olakšati im pristup certifikaciji proizvoda te pružiti podršku u nastupu na ino tržišta.

Mjera 1.4.3. Jačati internacionalizaciju i uključivanje u globalne lance vrijednosti

8

Putem ove mjere želi se omogućiti poslovnim subjektima iz FBiH lakše uključivanje u globalne lance vrijednosti, u smislu plasiranja njihovih proizvoda na inozemno tržište. Realizacija ove mjere podrazumjeva mapiranje postojećih lanaca vrijednosti sa stanovišta veličine dodane vrijednosti izvoza, definisanje privrednih oblasti koje će podržati pametnu specijalizaciju, te unapređenje informisanosti privrednih subjekata o tržišnim uslovima, zahtjevima i preferencijama potrošača na izvoznim tržištima.

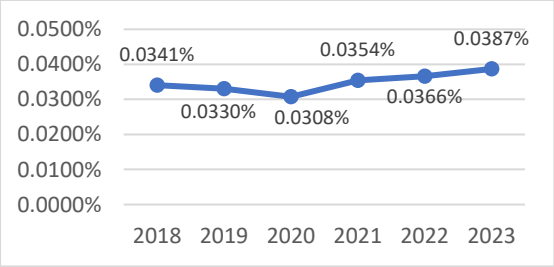
Graf 46. Izvoz proizvoda visoke i srednje visoko tehnološke intenzivnosti, učešće u ukupnom izvozu FBiH

Izvor: Federalni zavod za statistiku

U 2023. godini, udio izvoza visoko-tehnoloških proizvoda u ukupnom izvozu FBiH povećao se sa 1,1 (2022) na 1,6%, dok se udio izvoza srednje-tehnoloških proizvoda povećao sa 23,1% (2022) na 28,5%.

Graf 47. Udio BH izvoza u ukupnom svjetskom izvozu

Izvor: Svjetska banka

Udio izvoza BiH u ukupnom svjetskom izvozu, nakon usporavanja u toku pandemije COVID-19, ponovo je počeo da raste, te je u 2023. godini najviši u posljednjih 6 godina (0,0387%).

Po pitanju izrade Strategije pametne specijalizacije (S3), definisane su strateške privredne oblasti koje će podržati pametnu specijalizaciju. Potrebno je podržati automobilsku industriju sa ciljem praćenja novih trendova (električna i autonomna vozila i sl.), naročito nakon izrade prvog bh. električnog vozila[15]. Putem Razvojne banke, obezbjeđena su kreditna sredstva za MSP za uvođenje cirkularne ekonomije u svoje poslovanje. Jačanje ključnih infrastrukturnih veza sa regionom nastavljeno je gradnjom koridora Vc (trenutno je u izgradnji 60,8 km) i izradom tehničke dokumentacije za nekoliko dionica za željeznice na koridoru Vc. Izradom internet aplikacije „Ekonomska diplomatija MVP BiH“ omogućena je direktna podrška bh. privredi i diplomatiji sa uvidom u izvozne i investicione mogućnosti, privredne događaje, sajmove, zaključene trgovinske sporazume, kontakte poslovnih klubova u dijaspori itd.

Implementaciju mjere koordinira **Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije**. U 2023. godini implementirane su aktivnosti ukupne vrijednosti 4,6 miliona KM. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 1.4.3.

Zabilježen je napredak po pitanju realizacije ove mjere. Ključni indikatori ukazuju na pozitivan trend učešća izvoza BiH u ukupnom svjetskom izvozu, kao i rast izvoza proizvoda visoke i srednje visoko tehnološke intenzivnosti. Potrebno je povećati izdvajanja za istraživanje i razvoj sa ciljem proizvodnje visoko-tehnoloških proizvoda.

[15] EVO električno vozilo proizvela je firma GS-TMT iz Travnika; https://gs-tmt.com/evo/

Mjera 1.4.4. Stimulisati povezivanje sa bh dijasporom 8 17

Mjera ima za cilj da ojača vezu bh. dijaspore sa BiH kroz saradnju domaćih kompanija sa istraživačima i kompanijama dijaspore, pružanje snažne podrške osnivanju i radu kompanija dijaspore, te obezbjeđenje finansijskih pogodnosti za ulaganja i pokretanje aktivnosti u BiH.

Da bi pratili realizaciju ove mjere, postavljena su tri indikatora: broj privrednih subjekata pokrenutih od strane dijaspore; uspostavljena baza bh. dijaspore (kompanija i naučnih radnika); uspostavljena kreditna linija za kompanije iz FBiH koje ostvaruju poslovnu saradnju sa bh. dijasporom. U izvještajnoj godini nije uspostavljena baza bh. dijaspore, dok investicije od strane bh. dijaspore prati Privredna komora FBiH, Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica i organizacije fokusirane na involviranje bh.dijaspore u razvoj BiH. Razvojna banka FBiH uspostavila je nekoliko kreditnih i ostalih proizvoda kao podršku implementaciji mjera iz Strategije, koji su razvojnog karaktera i svi oni se mogu odnositi i na kompanije vezane za dijasporu (niske kamatne stope, fiksne kamatne stope, kreditiranje do 15 godina, te grace periodom do 36 mjeseci, subvencija kamata za određene djelatnosti, itd.).

Stimulisanje povezivanja sa bh. dijasporom u proteklom periodu vršilo se kroz sklapanje ugovora o tehničko-poslovnoj saradnji i potpisivanjem memoranduma o saradnji između Privredne komore FBiH i Udruženja/Klubova u dijaspori. Također, Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica je putem javnog poziva podržalo 5 investicijskih projekata od strane poduzetnika iz dijaspore u vrijednosti od 505.000 KM. U cilju promocije investiranja u BiH, navedeno ministarstvo je održalo prvu info sesiju u Sjedinjenim Američkim Državama, gdje su prisutnima predstavljeni potencijali ulaganja u BiH. Također, putem projekta „Dijaspora invest“ koji realizuje USAID, pruža se veliki raspon usluga u vidu pomoći pri investiranju u BiH, kao što su podrška biznis centra bh. dijaspore, mogućnosti investiranja i uspostavljanja B2B u BiH, mentorske podrške iz dijaspore, posredovanje za izvoz bh. proizvoda i usluga, finansijska i tehnička podrška itd.

Ovim, ali i sličnim aktivnostima, stvaraju se mogućnosti povezivanja ključnih komponenti bh. javnog i privatnog sektora sa ekspertizama koje joj nedostaju, a koje bi mogla obezbijediti dijaspora, i na taj način kompenzirati odliv educirane radne snage.

Implementaciju mjere koordinira **Privredna komora FBiH**. U 2023. godini Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica implementiralo je aktivnosti ukupne vrijednosti preko 850 hiljada KM. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 1.4.4.

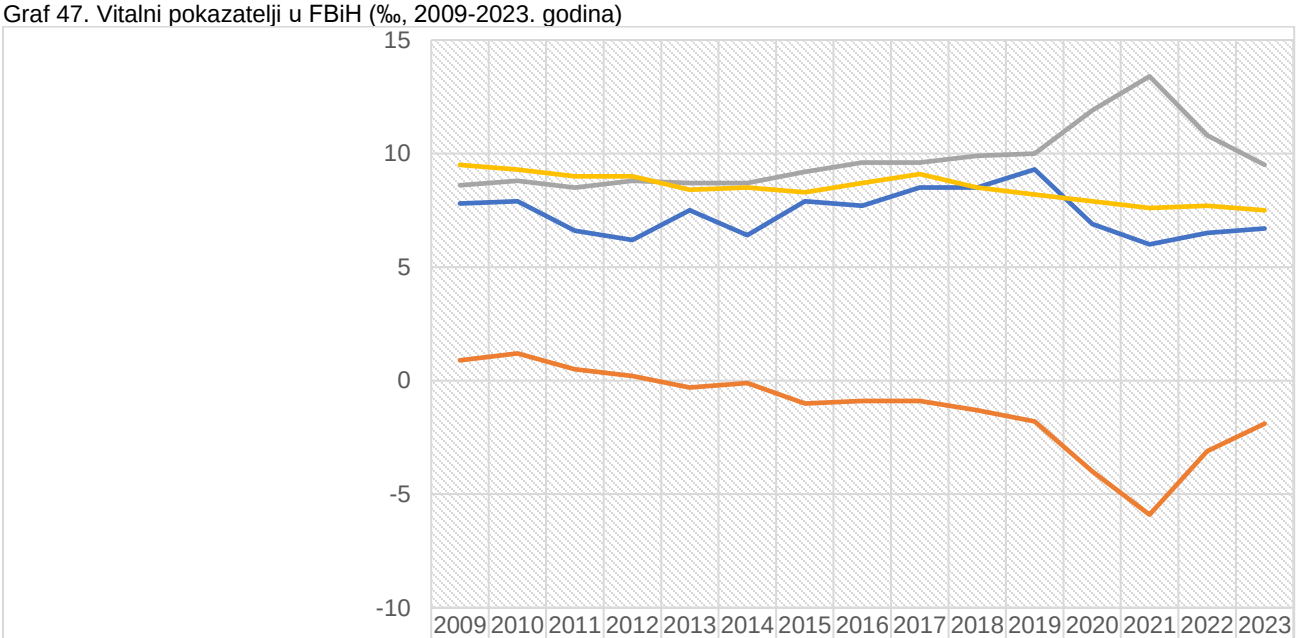
Zabilježen je napredak u ostvarivanju ciljeva ove mjere. Povezivanje dijaspore sa BiH odvija se kroz uspostavljanje različitih servisnih kanala poput potpisivanja memoranduma o saradnji između PK FBiH i udruženja u dijaspori, sufinansiranju investicijskih projekata bh.dijaspore od strane FMROI, web portala ili organizacijom info sesija odnosno susreta u BiH ili inostranstvu. Potrebno je osnažiti podršku osnivanju i radu kompanija dijaspore, formirati investicioni fond privatnim sredstvima dijaspore kojim će upravljati predstavnici dijaspore i krenuti sa izdavanjem obveznica za dijasporu kojima bi se finansirali najvažniji razvojni projekti u Federaciji BiH.

STRATEŠKI CILJ 2: PROSPERITETAN I INKLUZIVAN DRUŠTVENI RAZVOJ

Strategijom razvoja Federacije BiH 2021-2027. je utemeljeno kako povjerenje u društvu, osobna i ekonomska sigurnost i dinamičnost, pravednija raspodjela dohotka, bolja socijalna i politička kohezija (naročito uključivanjem marginaliziranih skupina), tako i bolji pristup odgoju, obrazovanju, obuci i nauci, bolje prilike za sticanje znanja, vještina i kompetencija potrebnih za 21. vijek, kao i dobro mentalno i javno zdravlje. Sve ovo će voditi ka prosperitetnom i inkluzivnom društvenom razvoju. Strategija navodi da su za prosperitetno i inkluzivno društvo, pored obrazovanih i odgojenih, te zdravih i njegovanih ljudskih resursa, također potrebne i optimalne veličine investicija u obrazovanje i zdravstvo, te je neophodna i moralna obnova društva.

U FBiH, u izvještajnoj godini, prema preliminarnim podacima FZZJZ, stopa prirodnog priraštaja na 1.000 stanovnika je i dalje negativna i iznosi -1,9‰, što je bolje u odnosu na prethodnu godinu (-3,1‰), a blago je manja u odnosu na 2019. godinu (-1,8‰). Prosječna neto plata iznosi 1.261 KM i veća je u odnosu na 2019. godinu za 35,9%. Prema posljednjim dostupnim podacima iz Nacionalnih zdravstvenih računa (National Health Account) bilježi se i dalje povećanje izdvajanja za zdravstvenu zaštitu po stanovniku, te su u 2022. godini iznosila 1.124 KM, što je veće u odnosu na 2018. godinu za 37,48%.

Graf 47. Vitalni pokazatelji u FBiH (‰, 2009-2023. godina)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
dojenačka smrtnost (na 1.000 živorođenih)	7.8	7.9	6.6	6.2	7.5	6.4	7.9	7.7	8.5	8.5	9.3	6.9	6.0	6.5	6.7
prirodni priraštaj	0.9	1.2	0.5	0.2	-0.3	-0.1	-1	-0.9	-0.9	-1.3	-1.8	-4	-5.9	-3.1	-1.9
mortalitet	8.6	8.8	8.5	8.8	8.7	8.7	9.2	9.6	9.6	9.9	10	11.9	13.4	10.8	9.5
natalitet	9.5	9.3	9	9	8.4	8.5	8.3	8.7	9.1	8.5	8.2	7.9	7.6	7.7	7.5

Izvor: (Institute for Public Health FB&H., 2024)

Okvir saradnje Bosne i Hercegovine i Ujedinjenih nacija za održivi razvoj Partnerstvo za održivi razvoj 2021-2025. naglašava da se poboljšani pristup i kvalitet

obrazovanja smatraju presudnim za budući održivi razvoj. Postoji podjela pristupa u obrazovnim sistemima, uključujući pristup obrazovanju za marginalizovane grupe, te nedovoljno kvalitetno i pristupačno predškolsko obrazovanje, nedovoljne prilike za strukovno obrazovanje i razvoj vještina i poboljšanje znanja o održivom razvoju i upravljanju prirodnim resursima. Ne postoje mehanizmi za sistemski nadzor i mjerenje učinkovitosti izdvajanja u obrazovanju i ishodu učenja. Dalje se navodi kako će kvalitetna i pristupačna javna zdravstvena zaštita i socijalna zaštita i usluge socijalne pomoći doprinijeti poboljšanju stabilnije i sigurnije egzistencije i snažnijih ekonomskih performansi. Ishod saradnje je stvaranje uslova za učinkovitiji, pravedniji i inkluzivniji sistem i usluge zdravstva i socijalne zaštite, i socijalne pomoći.

Obrazovanje je bitno da bi se postigli ciljevi održivog razvoja, koji su međuovisni, te će postizanje cilja SDG4 (Osigurati inkluzivno i jednako obrazovanje za sve) imati pozitivne efekte i na druge ciljeve. Da bi se ostvarila vizija Akcije okvira obrazovanja 2030. i SDG4, UNICEF Strategija obrazovanja 2019-2030. identifikovala je tri cilja: jednak pristup obrazovanju, poboljšano učenje i vještine za sve, poboljšano učenje i zaštita za djecu u kontekstu hitnih i osjetljivih slučajeva.

Prema Radnom dokumentu osoblja Evropske Komisije, Izvještaj o BiH za 2023. godinu, obrazovanje je i dalje lošeg kvaliteta i prisutna je neusklađenost vještina. Također se navodi da iako je u 2021. godini javna potrošnja, zajedno sa privatnom potrošnjom i podrškom stranih donator, iznosila oko 5% BDP-a, i dalje ne obezbjeđuje vještine i znanja neophodna za nesmetanu integraciju na tržištu rada, što uzrokuje visoke stope nezaposlenosti mladih. Zatim se navodi da postoji odsustvo zajedničkih standarda na raznim nivoima obrazovanja, te razlika u ocjenjivanju kvaliteta obuka i uspješnosti nastavnika, a i nastavni planovi i programi su zastarjeli. Prosječna postignuća učenika iz matematike, čitanja i prirodnih nauka su ispod prosjeka OECD-a (PISA 2018), a nije potvrđeno učešće u studiji PISA 2025. (Europska Komisija, 2023, str. 70)

Nije izrađena strategija razvoja zdravstva na državnom nivou, ne postoji strategija informisanja o zdravlju i nije postignut napredak u e-zdravstvu, niti u integrisanom zdravstvenom informacionom sistemu. Zakon o kontroli duhana FBiH stupio je na snagu u maju 2023. godine. Učešće BiH u tehničkim aktivnostima Evropskog centra za kontrolu i prevenciju bolesti (ECDC) je i dalje ograničeno. Uvedene su mjere za promovisanje zdravog načina života u vezi sa prevencijom nezaraznih bolesti i djelimično ih provode nadležne institucije entiteta i Brčko distrikta. FBiH nema sistematske registre oboljelih od raka ili programe skriniga za liječenje raka, zbog zakonodavnih problema i ograničenih finansijskih kapaciteta. (Europska Komisija, 2023, str. 95)

U Izvještaju o BiH se navodi da je BiH pozvana da učestvuje u radu radnih grupa za evropski obrazovni prostor 2021.-2025. što bi podstaklo saradnju između država članica Evropske unije i saradnju sa zemljama kandidatima s ciljem izgradnje jačih i inkluzivnijih nacionalnih sistema obrazovanja i osposobljavanja, te da se mladi ljudi pripreme za zelenu i digitalnu tranziciju[16]. (Europska Komisija, 2023)

Ovaj strateški cilj sadrži 5 prioriteta i 24 mjere, za čiju implementaciju je odgovorno 7 institucija (Prilog 1). Uvidom u izvještaje rada odgovornih institucija za 2023. godinu, ukupna aktiviranost mjera iznosila je 54,2%. U narednom periodu potrebno je da odgovorne institucije uključe preostale mjere za ovaj strateški cilj u svoje godišnje planove rada.

[16] Europski prostor obrazovanja - Consilium (europa.eu)

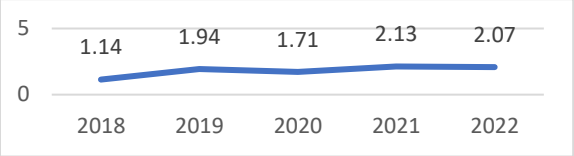
Kao poseban doprinos u implementaciji Strateškog cilja 2, ističe se aktiviranje finansijskih sredstava za implementaciju Zakona o podršci porodicama s djecom u FBiH i Zakona o roditeljima njegovateljima u FBiH. Također, u cilju ublažavanja negativnog socio-ekonomskog uticaja energetske krize, kao pomoć stanovništvu izdvojeno je 64,5 mil. KM.

PRIORITET 2.1. UNAPRJEĐIVATI OBRAZOVNI SISTEM

U unapređenju obrazovnog sistema, fokus je na povećanju obuhvata predškolskog, osnovnog, srednjeg i visokog obrazovanja, obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja. Potrebno je sprovesti cjelovitu kurikularnu reformu predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja uvođenjem pozitivnog obrazovanja i učenja o zdravom ponašanju, u cilju poboljšanja fizičkog i mentalnog zdravlja. Neophodno je poboljšavati rad s talentima, djecom s razvojnim poteškoćama, djecom bez roditeljskog staranja i onoj iz socijalno ugroženih skupina, te poboljšavati obrazovnu infrastrukturu, ojačati pedagoške zavode, formalno pravno regulirati obrazovanje odraslih, povećavati pristup internacionalnim bazama podataka i opremljenost obrazovnih institucija, posebice informatičku. Visoko obrazovanje treba više temeljiti na naučno-istraživačkom radu. Izazov je povezati obrazovne i privredne institucije kroz naučno-tehnološke parkove.

U FBiH, u 2023. godini, udio tercijarno obrazovanih u ukupnom radno sposobnom stanovništvu iznosio je 13,7% (žene 14,4%), a u ukupnoj radnoj snazi 21,7% (žene 30,5%) (Federalni zavod za statistiku, 2024)**.** Poređenja radi, u EU-27 (od 2020) je bilo 27,1%[17] stanovništva 15-64 starosne dobi sa tercijarnim obrazovanjem. U BiH i FBiH taj udio je ispod prosjeka zemalja EU-27, što smanjuje mogućnosti da se kroz obrazovanje jača konkurentnost zemlje i prosperitet društva, a time i poboljša kvalitet života.

Graf 48 : % stipendija i ostalih grantova učenicima/studentima u odnosu na ukupna budžetska izdvajanja za obrazovanje (2018-2022)

Izvor: (Federalni zavod za statistiku, 2024)

U FBiH, u 2022. godini, udio izdataka na stipendije i druge grantove domaćinstvima i studentima/učenicima u budžetskim izdacima za obrazovanje je iznosio 24.761.293 KM i veći je za 8,6% u odnosu na prethodnu godinu. Ukupni izdaci na obrazovanje povećani su za 41,3%[18], a ukupni izdaci na stipendije su veći za 150,5%, u odnosu na 2018. godinu. Međutim, udio stipendija i ostalih grantova učenicima/studentima u ukupnim budžetskim izdvajanjima za obrazovanje i dalje je daleko od ciljne vrijednosti.[19]

U 2023. godini Programi Podrška radu ustanova socijalne skrbi u FBiH za provođenje odgojno-obrazovnih aktivnosti i Podrška projektima poboljšanja inkluzivnosti predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja su uspješno realizirani. Također, realizovana je podrška završetka izgradnje školske zgrade u Novom Travniku i podrška izgradnje fiskulturne sale JU OŠ „Mirsad Salkić“ u Bužimu. Obrađeno je oko 2.000 zahtjeva za nostrifikaciju i ekvivalenciju obrazovnih isprava stečenih u inostranstvu.
Realiziran je program „Nabavka udžbenika za učenike osnovnih škola u Federaciji BiH od 1. do 5. razreda“. Također su postojale i podrške programima i projektima u oblasti znanosti, Natječaj za sufinanciranje znanstveno-istraživačkih i istraživačko-razvojnih projekata u FBiH, Natječaj za sufinanciranje znanstvene i tehnološke

[17] EUROSTAT https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/edat_lfs_9911/default/table?lang=en

[18] U 2021. godini, ukupni izdaci na obrazovanje su veći za 27,4%.u odnosu na 2018.

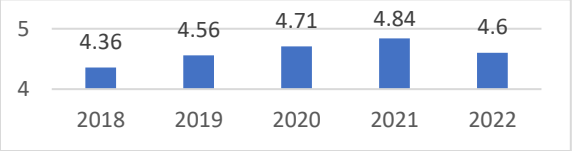
[19] Prema Strategiji ciljna vrijednost udio izdataka na stipendije i druge grantove domaćinstvima i studentima/ učenicima u budžetskim izdacima za obrazovanje je 5%.

saradnje između BiH i Slovenije za razdoblje 2024-2025. godina i Natječaj za dodjelu federalnih nagrada za znanost. Potpisani su ugovori o financiranju/sufinanciranju EU projekata iz oblasti znanosti od značaja za FBiH sa deset javnih visokoškolskih i znanstvenih ustanova, pet institucija od značaja za BiH i tri akademije znanosti i umjetnosti. (Vlada FBiH, 2024)

Prema OECD (2022) potrebno je efikasnije korištenje finansija kako bi se poboljšali rezultati na svim nivoima.[20] Predškolsko obrazovanje daje najviši povrat na investicije. Vlade bi trebale usvajati politike koje su usmjerene ka univerzalnom predškolskom obrazovanju i inkluziji siromašne djece. Osnovno obrazovanje pruža temeljne vještine za život, rad i aktivno građanstvo, dok adolescenti trebaju i obrazovanje i vještine[21] kako bi bili sposobni da koriste mogućnosti i suoče se s izazovima. Kvalitetno obrazovanje osnažuje djecu i mlade, štiti zdravlje i blagostanje, jača zemlju i vodi u ekonomski prosperitet i socijalnu koheziju. (UNICEF, 2022)

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke (FMON) se suočava sa problemima poput nedostatka kadra, te potrebe Sektora za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje za uspostavljanje čvršće saradnje sa kantonalnim ministarstvima obrazovanja, kao i ispunjavanja koordinirajuće uloge FMON. Nedostaci Sektora za visoko obrazovanje su nedovoljna financijska sredstva za podršku programima i projektima, nedostatak kadrovskih potencijala i potreba za zapošljavanjem, stalno smanjivanje proračunskih sredstava, neblagovremeno doznačavanje odobrenih sredstava, nedostatak spremnosti za saradnju od strane kantonalnih ministarstava obrazovanja u provođenju planiranih aktivnosti, nedovoljna senzibiliziranost nastavnog osoblja, stručnih saradnika i menadžmenta u obrazovnim ustanovama za provođenje predloženih programa i provođenje reformi u obrazovanju, uplata sredstava, problem provođenja javnih nabavki, te drugi problemi poput nepostojanja centra za transfer tehnologija, a što se navodi u Programu rada Vlade FBiH za 2024. godinu.

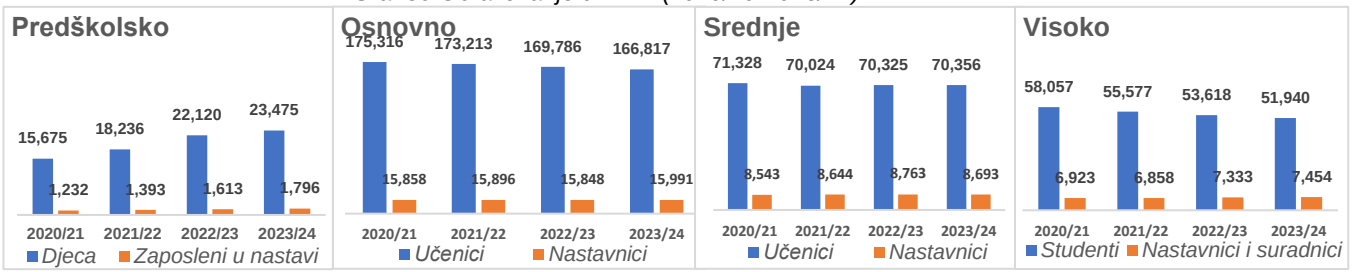
Graf 49:Udio izdataka na obrazovanje kao %BDP u FBiH (2018.-2022.)

Izvor: (Federalni zavod za statistiku, 2024)

Prema finansijskoj statistici obrazovanja i raspoloživim podacima u 2022. godini, ukupni izdaci (1.354.912.000 KM) na formalno obrazovanje su javni izdaci, odnosno budžetski (88,5%), privatni izdaci (10,5%) i međunarodni izdaci (1%). (Federalni zavod za statistiku, 2024). U izvještajnoj godini, za realizaciju ovog prioriteta kroz budžet je utrošeno 23.373.623 KM (Prilog 5). Sve mjere unutar ovog prioriteta su aktivirane, osim Mjere 2.1.4. za koju nije bilo sredstava.

Graf 50:Obrazovanje u FBiH (2019/20-2023/24)

Izvor: Federalni zavod za statistiku, 2023

[20] 4. Boosting education and competencies in Bosnia and Herzegovina | Multi-dimensional Review of the Western Balkans : From Analysis to Action | OECD iLibrary (oecd-ilibrary.org)

[21] Potrebne vještine za školu, život i rad: temeljne, digitalne, vještine 21. vijeka (životne vještine) i stručne vještine. https://www.unicef.org/education/skills-development

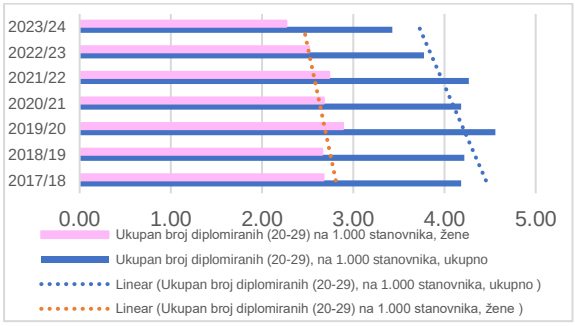
Mjera 2.1.1. Unaprjeđivati kvalitet visokog obrazovanja, naučnog rada i naučne baze

4

Važno je poticati razvoj naučnoistraživačkog rada. Realizacija ove mjere će unaprijediti studijske programe i njihovo usklađivanje s društvenim i privrednim potrebama. Realizacija zahtijeva aktivno angažovanje privrede u istraživačko-razvojnim aktivnostima univerziteta. Doprinijet će razvoju višeg nivoa vještina za zapošljavanje i globalno konkurentne istraživačke baze i poboljšati diseminaciju znanja koje je korisno društvu. Potrebno je podržati osnivanje instituta i centara za napredne tehnologije pri fakultetima i finansiranje godišnjih obrazovnih samita i uvesti predmete i programe na engleskom.

Prema Webometrics, u 2023. godini, u FBiH i dalje je najbolje rangiran Univerzitet u Sarajevu na 1.577. mjestu, što je bolje u odnosu na prethodnu godinu (1.611. mjesto), dok na Šangajskoj listi nisu zastupljeni univerziteti iz BiH.

Graf 51:Broj diplomiranih studenata (20-29) na 1.000 stanovnika

Izvor: (Federalni zavod za statistiku, 2024)

U akademskoj 2023/24 godini na visokoškolskim ustanovama u FBiH je upisano 51.940 studenta, što je manje za 3,13% u odnosu na prošlu godinu i 30,34% u odnosu na 2011/12. Na svim univerzitetima u FBiH je bilo zaposleno 7.454 nastavnika i saradnika, što je više za 1,7% u odnosu na prethodnu godinu (puna nastavna norma: 3.758, više za 5,41%).

U FBiH, u 2023. godini, sklopljeni su ugovori sa javnim univerzitetima i naučnim ustanovama za dodjelu podrške razvoju ljudskih potencijala, naučnonastavne i naučno-istraživačke infrastrukture i razvojne djelatnosti. (Vlada FBiH , 2024) Dodijeljena su sredstva za nabavku znanstvenih i stručnih izdanja knjižnicama svih javnih univerziteta u Federaciji BiH i potpisan je ugovor o implementaciji i održavanju sustava e-CRIS. Održane su promocije za pet izdavačkih projekata Federalnog ministarstva obrazovanja i znanosti. Organizovana je međunarodna znanstveno-stručna konferencija „Web3 i blockchain u BiH“, održana je manifestacija „Dan znanosti u Federaciji BiH“ na kojoj je dodjeljeno devet federalnih nagrada za znanost[22]. Nabavka specijalnih skenera za digitalizaciju bibliotečke građe nije realizovana. (Vlada FBiH, 2024)

Ovu mjeru koordinira Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke. Za realizaciju ove mjere, kroz budžet je utrošeno oko 6,2 mil. KM što je 89% planiranog budžeta. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 2.1.1.

Zabilježeno je bolje rangiranje BiH na Webometrics-u u odnosu na prethodnu godinu, i smanjenje upisanih i diplomiranih studenata. Potrebno je unaprijediti potencijale javnih visokoobrazovanih institucija, poput opremljenosti i ljudskih resursa, i uvesti standarde u skladu sa svjetskom praksom. Nužno je dodatno potaknuti znanstveno-istraživački rad kroz promociju i sistem nagrađivanja. Uskladiti planove razvoja obrazovanja s planovima za razvoj zdravstva, te potrebama tržišta rada

[22] prijedlog-programa-rada-vfbih-za-2024-hrv-19022024_1709196480.docx (live.com)

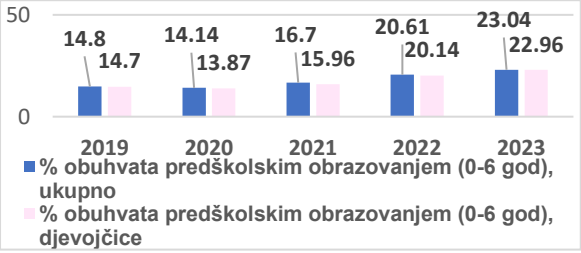
Mjera 2.1.2. Poboljšavati kvalitet predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja za potrebe razvoja i osigurati inkluzivno obrazovanje za sve

4 10

Usklađivanje upisne politike s potrebama tržišta rada, dualno obrazovanje i dokvalifikacija nastavnog kadra su neki od brojnih izazova u narednom periodu. Učenici će se pripremiti kako bi se prilagodili neočekivanim promjenama u životu i radu, i također iskoristili prilike i mogućnosti, zbog napretka tehnologije, migracija, klimatskih promjena i zdravstvenih prijetnji.

U 2023. god., podržano je 36 projekata za programe razvijanja funkcionalnih znanja i vještina djece predškolskog uzrasta i učenika javnih osnovnih i srednjih škola), podržano je 100 učenika Romske nacionalnosti, podržan je 51 projekat podrške knjižnicama, podržan je 41 projekat podrške programima i projektima poboljšanja inkluzivnosti predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja i realizovane su mnoge druge aktivnosti.

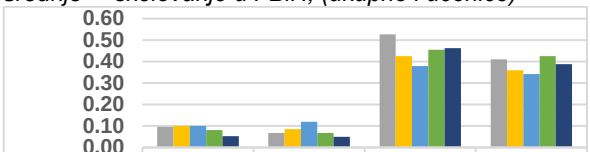
Graf 52:% obuhvata predškolskim obrazovanjem (0-6 god), ukupno i djevojčice

Izvor: (FZS, 2024)

U 2023. godini je 23,04% djece (0-5 starosne dobi) obuhvaćeno predškolskim obrazovanjem (djevojčica 22,96%). 2.453 djece nije primljeno zbog nedovoljnog kapaciteta. (Federalni zavod za statistiku, 2024). U 2023/24 školskoj godini, u osnovnom obrazovanju je manje učenika za 1,75% u odnosu na prethodnu godinu (nastavnika je više za 0,9%), a u odnosu na 2011/12 je manje za 19,27% učenika (nastavnika je više za 3,6%). (Federalni zavod za statistiku, 2024) U srednjem obrazovanju u FBiH evidentirano je više upisanih učenika za 0,04% u odnosu na prethodnu godinu (nastavnika je manje za 0,8%), a u odnosu na 2011/12 je manje učenika za 34,4% (nastavnika je više za 3,3%) (Federalni zavod za statistiku, 2024).

Graf 53:% učenika koji su prekinuli osnovno i srednje[23] školovanje u FBiH, (ukupno i učenice)

	osnovno (ukupno)	osnovno (učenice)	srednje (ukupno)	srednje (učenice)
2018/19	0.10	0.07	0.53	0.41
2019/20	0.10	0.09	0.43	0.36
2020/21	0.10	0.12	0.38	0.34
2021/22	0.08	0.07	0.456	0.43
2022/23	0.05	0.05	0.462	0.39

Izvor: (Federalni zavod za statistiku, 2024)

Ovu mjeru koordinira Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke. Za realizaciju ove mjere, kroz budžet je utrošeno 15,9 mil. KM[24] što je 97% planiranog budžeta. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 2.1.2.

Evidentirano je povećanje obuhvata predškolskim obrazovanjem, a broj učenika koji su napustili školovanje je manji za 36,2% u osnovnom obrazovanju i veći za 1,9% u srednjem obrazovanja, u odnosu na prethodnu godinu. Neophodno je dalje povećanje obuhvata predškolskim obrazovanjem. Potrebno je unaprijediti školski kurikulum kako bi obuhvatio i pozitivno obrazovanje, te učenje o preventivnom zdravom ponašanju. Također, treba razviti strategiju za strukovno obrazovanje prema tržištu rada. Potrebno je osigurati učešće u međunarodnim procjenama, te omogućiti svoj djeci dostupnost obrazovanja, posebno djeci iz ranjivih kategorija.

[23] Najviše zbog lošeg uspjeha (135) i ličnih razloga (132)

[24] U Izvještaju o radu Vlade FBiH za 2023. godinu, realizirana sredstva iznose 16.145.611 KM.

Mjera 2.1.3. Razviti funkcionalan sistem obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja

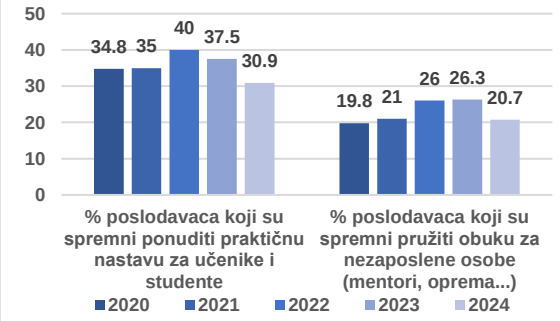
4

Ovom mjerom se promovišu aktivnosti osposobljavanja i usavršavanja odraslih kroz rad, te aktivnosti poboljšanja organiziranosti, finansiranja i upravljanja procesima obrazovanja odraslih. Potrebno je osigurati značajniju podršku ustanovama za obuku odraslih i njihovu certifikaciju, stimulisati izdvajanja za neformalno obrazovanje i osigurati poreske olakšice za troškove obrazovanja radnika i promociju programa učenja uz rad, te stažiranja. Uspostaviti će se saradnja privatnog i javnog sektora s visokoškolskim obrazovnim institucijama i za poduzetnike, i za one koji planiraju osnovati preduzeće. Ova mjera će povećati obuhvat obrazovanja odraslih.

U 2023. godini, u pravcu olakšanog pristupa programima obuke, stručnog osposobljavanja i usavršavanja odraslih osoba, s fokusom na žene radi lakše integracije na tržište rada, podržano je 11 projekata. U okviru Koordinacije aktivnosti na izradi komponenti Poduzetničko učenje, Žensko poduzetništvo i Poduzetničke vještine, u okviru procjene implementacije Akta o malom biznisu (SBA), očekivan rezultat je izrađen izvještaj, a aktivnost se provodi u kontinuitetu. (Vlada FBiH, 2024)

Prema zadnjem raspoloživom podatku, u 2016/17 u FBiH je bilo 8,1 % osoba (25-64 godine) koje su, nakon redovnog obrazovanja, pohađale formalno i/ili neformalno obrazovanja (12 mjeseci do dana anketiranja).[25] Prema Anketi Federalnog zavoda za zapošljavanje (2023) poslodavci su izrazili najveću potrebu za novim radnicima iz Prerađivačke industrije (19,6%) i Trgovine (12,7%). Također, od anketiranih poslodavaca, koji imaju potrebu za novom radnom snagom, 17,5% zahtijevaju napredna informatička znanja.

Graf 54:Spremnost poslodavaca za praktičnu nastavu u FBiH,%

(Federalni zavod za zapošljavanje, 2023, str. 30)

U izvještajnoj godini, 69,1% poslodavaca, od ukupno anketiranih, nemaju mogućnosti (mentor, oprema, prostor i materijali) prijema učenika i studenata na praktičnu nastavu, a 77,4% poslodavaca nemaju mogućnosti za organizovanje obuke nezaposlenih osoba. Prema rezultatima Ankete procjenjuje se da će poslodavci najviše zapošljavati KV radnike (64,3%), a zatim radnike sa (SSS 18,8%).

Ovu mjeru koordinira Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke. Za realizaciju je kroz budžet utrošeno 70 hilj. KM, što predstavlja 58,33% od planiranog. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 2.1.3.

Zabilježen je nizak nivo spremnosti poslodavaca da ponude praktičnu nastavu učenicima, studentima i obuku nezaposlenima. U FBiH postoji veliki broj privatnih centara za obrazovanje odraslih. Potrebno je osmisliti i intenzivirati nove obuke za prekvalifikaciju u IT/STEM sektor i stimulisati izdvajanja za neformalno obrazovanje. Također, treba uvesti finansijske i nefinansijske poticaje privatnom sektoru, kako bi se stanovništvo aktivno uključilo u VET i obrazovanje odraslih, te uvele obuke uz rad.

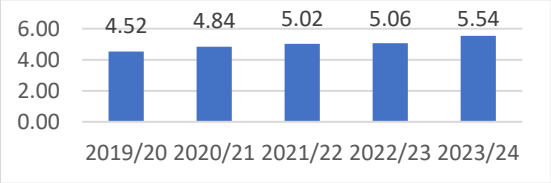
[25] U Nacrtu plana provođenja statističkih istraživanja od interesa za FBiH Federalnog zavoda za statistiku za 2024 godinu, planirana je izrada Ankete o obrazovanju odraslih do 12.02.2024.

Mjera 2.1.4. Poticati obrazovne institucije na pružanje većeg stepena znanja i prakse u oblasti IKT

4

I dalje je potrebno podsticati škole i univerzitete na veći stepen znanja i prakse u IT oblasti, kao i postepeno uvoditi osnove programiranja na fakultete i kontinuirano usavršavati znanje i rad nastavnika. Razvoj digitalnih vještina treba biti dio školskih planova i programa nastave i učenja, od osnovnog do visokoškolskog obrazovanja. Mjera će u obrazovnim institucijama, uključujući i predškolske ustanove i institucije kulture, unaprijediti centralnu komunikacionu infrastrukturu, izgraditi lokalnu bežičnu komunikacionu infrastrukturu (WLAN) i obezbijediti digitalnu opremu neophodnu za učenje i sticanje znanja, te povećati kompetencije nastavnog osoblja u oblasti IKT.

Graf 55:Broj računara za učenike na 100 učenika u osnovnom obrazovanju u FBiH

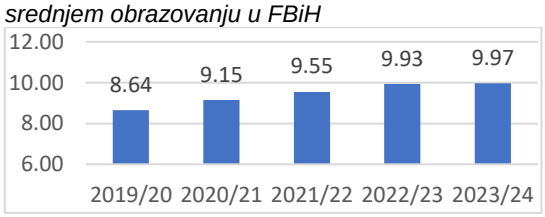

Izvor: (Federalni zavod za statistiku, 2024)

U BiH, 53,29% osnovnih škola nema stalnu internet vezu, dok 66,04% nema kompjutersku učionicu (2021).[26] U FBiH, u školskoj 2023/24 u odnosu na prethodnu školsku godinu, evidentirano je blago povećanje broja računara koji koriste učenici na 100 učenika. U osnovnim školama taj broj je povećan sa 5,06 na 5,54, a u srednjim školama sa 9,93 na 9,97 (Federalni zavod za statistiku, 2024).

Prema Studiji o stanju i prijedlozima unapređenja IT obrazovanja u osnovnim školama u BiH (2023) najmanji broj časova Informatike je 72 časa u HNK, a najviše 324 časa u KS na godišnjem nivou. Također se navodi da su oprema i programski jezici zastarjeli. Na osnovu kvalitativne i kvantitativne analize Studije, tri su ključne preporuke za izgradnju kvalitetnog informatičkog obrazovanja, a to su: kontinuirano unapređenje nastavnog plana i programa, osnaživanje digitalnih i pedagoških kompetencija nastavnika i učenika i nadogradnja tehnološke infrastrukture[27]. (Vlada Kraljevine Norveške i UNDP, 2023, str. 48)

Graf 56:Broj računara za učenike na 100 učenika u srednjem obrazovanju u FBiH

Izvor: (Federalni zavod za statistiku, 2024)

U FBiH, u osnovnim školama pristup internetu od ukupnog broja računara je iznosio 89,2%, a u srednjim školama 86,9%.

Ovu mjeru koordinira Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke. Još uvijek nije došlo do realizacije ove mjere. Također, ova mjera nije planirana ni u Programu rada Vlade FBiH za 2024. godinu.

KLJUČNI NALAZ 2.1.4.

Zabilježeno je blago povećanje broja računara za učenike na 100 učenika u osnovnom i srednjem obrazovanju. Potrebna je dostupnost tehnologija i jačanje vještina, što se pokazalo za vrijeme pandemije bolesti COVID-19. Obrazovne politike trebaju podizati standarde obrazovnim institucijama. Potrebno je jačati kompetencije prosvjetnih radnika u predškolskom, osnovnom i srednjem obrazovanju. Potrebno je osigurati finansijska sredstva za realizaciju ove mjere kako bi se nove generacije pripremile za zelenu i digitalnu budućnost.

[26] IKT standardi u obrazovnim sistemima u BiH osiguravaju efikasno i kontinuirano učenje za svu djecu jednako | UN u BiH (un.org)

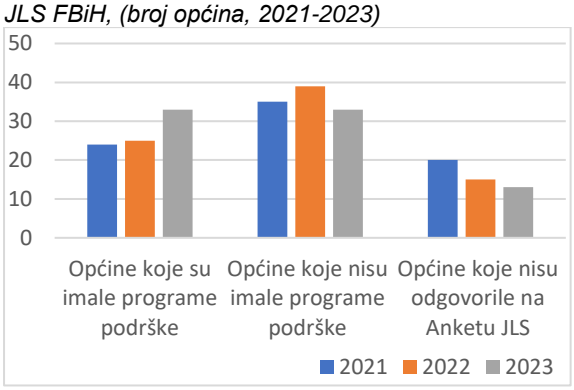
[27] Stanje i prijedlozi unapređenja IT obrazovanja u osnovnim školama u BiH | UNDP (undp.org) (2023) str. 25, 48.

Mjera 2.1.5. Poboljšavati rad sa talentima i standard učenika i studenata

4

Poboljšavati rad sa talentima podrazumijeva potrebu da se uoče talenti i obezbijedi njihov daljnji razvoj, te kreiraju programi podrške da bi se privukli i motivirali, posebno sa osvrtom na djecu/učenike/studente iz ranjivih skupina. Potrebno je promovisanje i sufinansiranje stipendiranja talentovanih srednjoškolaca i studenata, sajmova zapošljavanja, kao i sufinansiranje specijalizacija, studiranja, projekata u i izvan BiH. Nužno je uspostaviti digitalnu platformu e-student. Ovom mjerom će se osigurati bolji uslovi školovanja talenata tako što će se kreirati posebni programi.

Graf 57:Programi podrške talentiranim učenicima u JLS FBiH, (broj općina, 2021-2023)

Izvor: (Federalni zavod za programiranje razvoja, 2024)

Procenat upisanih studenata na prvu godinu fakulteta u 2022/23 godini, u odnosu na broj maturanata IV stepena 2021/22 godine, iznosi 75,94%.[28]

U 2023. godini, je nagrađeno 59 najboljih učenika osnovnih i srednjih škola iz FBiH, dodijeljene novčane nagrade za 74 najbolja studenta i subvencioniran smještaj i ishrana za 339 studenta. Podrška klubovima/sekcijama za razvoj mladih talenata u osnovnim i srednjim školama je realizirana putem programa "Podrška projektima poboljšanja inkluzivnosti predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja". U okviru podsticaja školovanju, podržana su 24 studenta s invaliditetom i 4 studenta Roma. Također, realizovana je podrška studentima pojedincima za obavljanje studentske prakse u inostranstvu, podržano je 57 korisnika, te potpisivanje ugovora sa studentskim organizacijama (podržano je njih 14).

Zaključak Tematske sjednice Odbora za obrazovanje, znanost, kulturu i šport Zastupničkog doma Parlamenta Federacije BiH je da Vlada Federacije BiH dostavi u parlamentarnu proceduru Zakon o studentskom standardu. (Vlada FBiH , 2024)

Mjeru koordinira Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke. Za realizaciju je kroz budžet utrošeno oko 1,2 mil. KM, što je 95% planiranog budžeta. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 2.1.5.

Broj studenata kojima je subvencioniran smještaj i ishrana je blago veći u odnosu na prethodnu godinu. Nagrađeni su najbolji učenici osnovnih i srednjih škola, i studenti na javnim visokoškolskim ustanovama u FBiH. Potrebno je razvijati nove modele finansiranja studija. Potrebno je obezbijediti sredstva za poboljšanje studentskog standarda (moderni univerzitetski kampusi, dostupne kvalitetne laboratorije, baze podataka, biblioteke, sportski tereni, dostojan studentski smještaj i dr.).

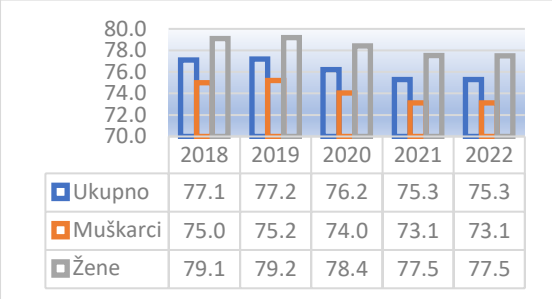
[28] Prema FMON procijenjeni postotak iznosi 85,8%, koji je izračunat na osnovu podataka o broju učenika četvrtih razreda srednjih škola u FBiH u školskoj 2021/22. godini (Izvor: Federalni zavod za statistiku: Statistički bilten br. 350/2022), i podataka o broju upisanih studenata u prvu godinu studija prvi put prvog ciklusa studija i integrisanog I i II ciklusa u akademskoj 2022/23. godini (Izvor: Federalni zavod za statistiku: Statistički bilten br. 362/2023).

PRIORITET 2.2. POBOLJŠAVATI ISHODE ZDRAVSTVENOG SISTEMA

Okvir saradnje Bosne i Hercegovine i Ujedinjenih nacija za održivi razvoj Partnerstvo za održivi razvoj 2021-2025. navodi kako ekonomski rast ovisi o zdravoj i fizički sposobnoj populaciji. Reformska agenda navodi da je izazov sistema zdravstvene zaštite unaprjeđenje dostupnosti, kvalitete, učinkovitosti i održivosti, u kontekstu smanjenja starenja stanovništva, fragmentiranog sistema osiguranja i pružanja usluga, lošeg finansijskog upravljanja i egzodusa zdravstvenih radnika.

U BiH, prema uporedivim procjenama Svjetske zdravstvene statistike 2023[29], očekivano trajanje zdravog života u 2019. godini je iznosio 67,2 godine (za muškarce 65,7 a za žene 68,7), skoro kao u zemljama Jugoistočne Europe.

Graf 58:Očekivano trajanje života pri rođenju u BiH

	2018	2019	2020	2021	2022
Ukupno	77.1	77.2	76.2	75.3	75.3
Muškarci	75.0	75.2	74.0	73.1	73.1
Žene	79.1	79.2	78.4	77.5	77.5

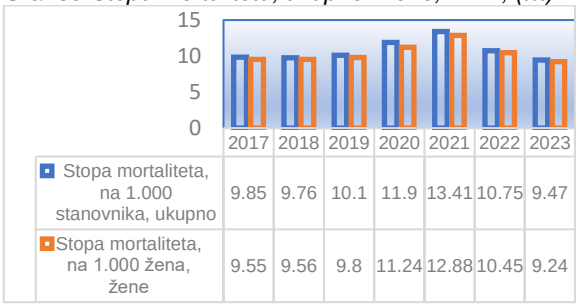
Izvor: (World Bank Group, 2024)

Poređenja radi, prema podacima Svjetske banke (2024), očekivano trajanje života u EU je 2022. godine bilo 80,8 godina, za žene 83,6 i muškarce 78,2 godina.[30] U FBiH, u 2023. godini, očekivano trajanje života pri rođenju iznosi 79,2 godina (muškarci 77,0 i žene 81,2 godina), što je više u odnosu na prethodne godine. (Federalni zavod za statistiku, 2024)

Potrebno je omogućiti cjeloživotno učenje o zdravlju, zdravom životnom stilu i zdravim izborima, koji bi mogli prevenirati zarazne i nezarazne bolesti, koje su vodeći uzrok hroničnih bolesti i smrtnosti stanovništva.

Potrebno je štititi reproduktivno zdravlje mladih, kontinuirano osiguravati i poboljšavati kvalitet zdravstvenih usluga, teritorijalno ravnomjernije pružati zdravstvene usluge i jačati vertikalnu i horizontalnu koordiniranost i spremnost, posebice u kriznim javnozdravstvenim situacijama. Ovo će se osigurati adekvatnijim financiranjem usluga za poboljšanje javnoga zdravlja, kao i boljim ekonomisanjem alociranih sredstava u aktivnosti za poboljšanje zdravstvenog sistema, odnosno zdravstvenog stanja stanovništva. Neophodno je poboljšanje zdravstvenog stanja stanovništva kroz efikasan, dostupan i transparentan zdravstveni sistem, zasnovan na načelima solidarnosti i pravičnosti.

Graf 59:Stopa mortaliteta, ukupno i žene, FBiH, (‰)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Stopa mortaliteta, na 1.000 stanovnika, ukupno	9.85	9.76	10.1	11.9	13.41	10.75	9.47
Stopa mortaliteta, na 1.000 žena, žene	9.55	9.56	9.8	11.24	12.88	10.45	9.24

Izvor: (Federalni zavod za statistiku, 2024)

U FBiH, u 2023. godini, umrlo je 20,4 hilj. ljudi, što je manje za 12,2% u odnosu na 2022. godinu. Od toga ukupno 10,1 hilj. su bile žene, što je manje za 11,9% u odnosu na prethodnu godinu. (Federalni zavod za statistiku, 2024)

[29] World health statistics 2023: monitoring health for the SDGs (who.int) pg. 84

[30] https://databank.worldbank.org/source/health-nutrition-and-population-statistics#

Pripremljen je Program rijetkih bolesti za FBiH (2024-2026)[31], Zavod za transfuzijsku medicinu FBiH verificiran je za obavljanje transplantacijske djelatnosti imunogenetske obrade i testova za određivanje podudarnosti tkiva primatelja i darovatelja, kao i za obavljanje funkcija banke tkiva u segmentu uzimanja, obrade i raspodjele krvotvornih matičnih stanica periferne krvi. Sveučilišna klinička bolnica Mostar je verificirana za obavljanje transplantacijske djelatnosti imunogenetske obrade i testova za određivanje podudarnosti tkiva primatelja i darovatelja. Usvojen je program utroška sredstava sa kriterijima raspodjele "Tekući transfer drugim nivoima vlasti i fondovima za biomedicinski potpomognutu oplodnju". Postignut je blagi napredak kod jačanja sestrinstva i u oblasti zdravstvene njege (nabavljene hardverske komponente, održane dodatne edukacije iz zdravstvene njege, urađen je Andragoški priručnik, održane edukacije „Komunikacija u zdravstvu“). Potpisana je Inicijativa za ukidanje ili povrat PDV-a na lijekove i medicinska sredstva od strane Fondova zdravstvenih osiguranja. U oblasti preventivne medicine, donesena je Naredba o programu obaveznih imunizacija stanovništva protiv zaraznih bolesti. Pripremljene su stručne osnove za sljedeće pravilnike: Pravilnik o uslovima za posebne prostorije za pušenje u smislu izuzetaka od zabrane pušenja i Pravilnik o obliku i sadržaju oznaka o zabrani prodaje i zabrani pušenja maloljetnim osobama. Ponovo je pokrenuta procedura razmatranja Prednacrta zakona o zaštiti mentalnog zdravlja. Federalno ministarstvo zdravstva je pripremilo dva projekta u okviru programa Interreg VI-A IPA Croatia-Bosnia and Herzegovina-Montenegro.

Provedene su mjere koordinacije u skladu s ovlaštenjima Ministarstva, koje su utvrđene Zakonom o restrukturiranju i finansijskoj konsolidaciji javnih zdravstvenih ustanova u FBiH i propisima donesenim na osnovu tog Zakona. Izrađen je Nacrt „Metodologija za jedinstveno izvještavanje zdravstvenog stanja stanovništva u FBiH, obračuna sredstava u zdravstvu i ukupnim sredstvima i utrošenim za provođenje obaveznog zdravstvenog osiguranja, te obračunu sredstava fonda solidarnosti Federacije BiH“. Što se tiče aktivnosti podizanje svijesti o značaju principa „Zdravlje u svim politikama“ i saradnja sa drugim sektorima, realizirane su aktivnosti u okviru saradnje sa drugim sektorima, uključujući sve nivoe vlasti i sektor civilnog društva.

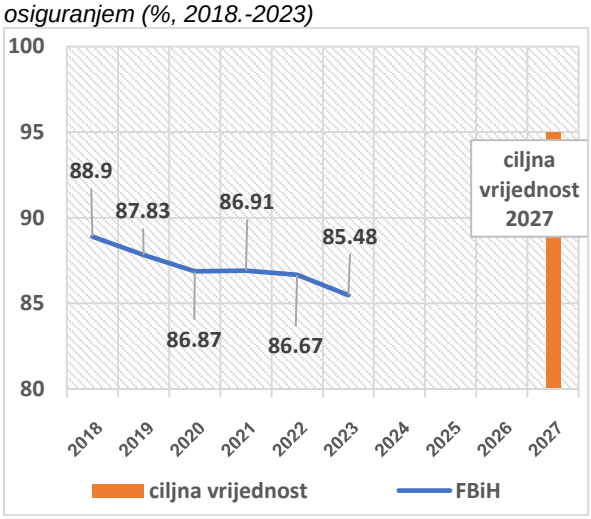
U 2023. godini, Federalni zavod za javno zdravstvo je radio na preventivnim programima, te će se u budućem periodu više angažirati na rješavanju pitanja zagađenja vanjskog zraka u FBiH. (Federalni zavod za javno zdravstvo, 2023) Nisu realizovane mjere “Jačati informatizaciju i digitalizaciju sistema zdravstvene zaštite” i “Stvaranje okruženja za naučnoistraživački rad i bio-medicinska istraživanja”. U 2024. godini, planirana je mjera “Jačati informatizaciju i digitalizaciju sistema zdravstvene zaštite”. Prema preliminarnim podacima Federalnog zavoda zdravstvenog osiguranja i reosiguranja, ukupna potrošnja u zdravstvu FBiH u 2023. godini, iznosila je 2.978.009.680 KM, što je u odnosu na prethodnu godinu više za 9,9%. Za realizaciju Prioriteta 2.2 kroz budžet je utrošeno 146.060.000 KM i više je za 1,5% u odnosu na 2022. godinu. (Prilog 5)

[31] Nije usvojen, jer FMF traži da se dodatno osiguraju fiskalne izjave svih kantona o finansijskom učinku istog na kantone.

Mjera 2.2.1. Unaprjeđivati pristup i smanjivati nejednakost u zdravstvenim uslugama

Ravnomjerna distribucija kadrova u urbanim i ruralnim sredinama i planiranje specijalizacija, povećanje stepena dostupnosti usluga i jednakosti u pristupu zdravstvenim uslugama, esencijalnim lijekovima i ortopedskim pomagalima, su aktivnosti u narednom periodu. Također, nadležni nivoi vlasti će osigurati povećanje stepena dostupnosti usluga i jednakosti u pristupu uslugama zdravstvene zaštite i njege, esencijalnim lijekovima i ortopedskim pomagalima na prostoru cijele FBiH. Ova mjera će doprinijeti zaštiti prava, ne samo pacijenata, nego i zdravstvenih djelatnika i poboljšati pokrivenost zdravstvenim osiguranjem.

Graf 60:Obuhvat stanovništva zdravstvenim osiguranjem (%, 2018.-2023)

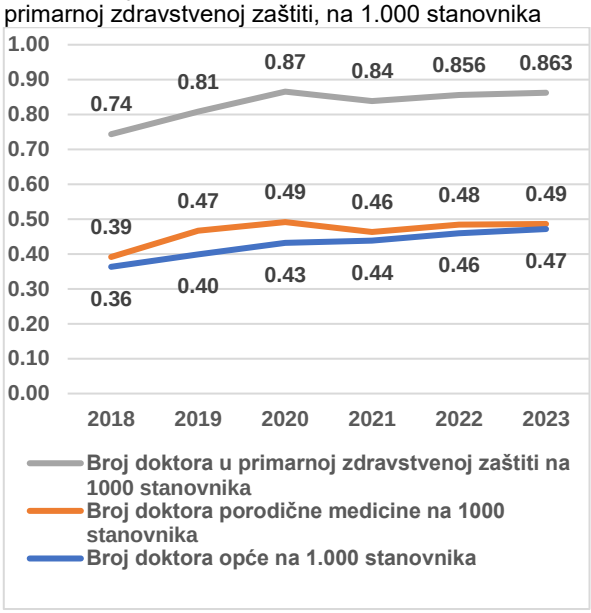

Izvor: (Federalni zavod zdravstvenog osiguranja i reosiguranja FBiH, 2024)

U BiH, u 2021. godini, Indeks univerzalne zdravstvene pokrivenosti[32] je iznosio 66, a u 2019. godini 67. Raspoloživost podataka za obračun indikatora pokrivenosti UHC za BiH je 37%[33], što je među najnižim u svijetu.

U FBiH, u 2023. godini, realizovane su aktivnosti pripreme za izradu Prednacrta zakona o zdravstvenom osiguranju. (Vlada FBiH , 2024)

Graf 61:Broj doktora opće, porodične medicine i u primarnoj zdravstvenoj zaštiti, na 1.000 stanovnika

(Institute for Public Health FB&H., 2024)

Blago je povećan broj doktora opće porodične medicine i broj doktora u primarnoj zdravstvenoj zaštiti, na 1.000 stanovnika, u odnosu na prethodnu godinu.

Ovu mjeru koordinira **Federalno ministarstvo zdravstva**. Za realizaciju kroz budžet je utrošeno 66,9 mil. KM, što je 113,2% planiranog budžeta. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 2.2.1.

Evidentirano je smanjenje obuhvata stanovništva zdravstvenim osiguranjem, a blago povećanje broja doktora opće porodične medicine i u primarnoj zdravstvenoj zaštiti, na 1.000 stanovnika.

Potrebno je analizirati i utvrditi kategorije stanovništva koje nemaju zdravstveno osiguranje, te evidentirati i eventualne propuste kako bi se poboljšao kvalitet pruženih usluga. Tijela nadležna za zdravstvo moraju blisko sarađivati s tijelima nadležnim za obrazovanje kako bi zdravstveni radnici održivo pružali usluge.

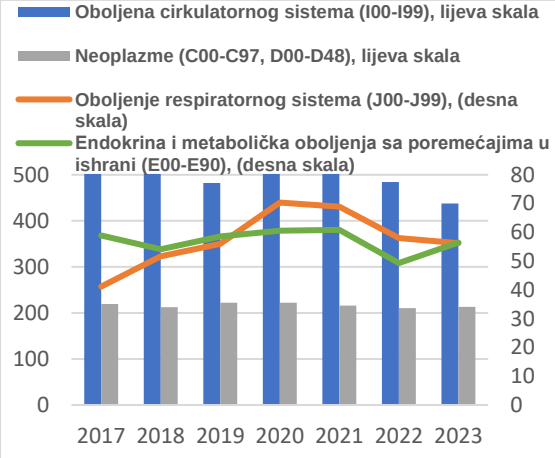
[32] UHC Service Coverage Index (SDG 3.8.1) (who.int) Dostupnost kvalitetnih usluga koje poboljšavaju zdravlje, pružaju preventivnu zaštitu i tretman, rehabilitaciju i njegu bez finansijskih poteškoća.

[33] Data availability for UHC index of essential service coverage (%) (who.int)

Mjera 2.2.2. Osnažiti potencijal preventivne medicine 3

Ova mjera implementira koncept novog javnog zdravstva kroz intersektorski pristup blagostanju društva, zdrave javne politike i uvođenje koncepta cjeloživotnog učenja o zdravlju, zdravom životnom stilu i zdravim izborima. Potrebno je donijeti programe promocije zdravlja, prevencije bolesti i unaprjeđenja kvaliteta života i unaprijediti razvoj i saradnju korisničkih udruženja i nevladinih organizacija sa ciljem bolje komunikacije usmjerene na unaprjeđivanje i poboljšanje zdravstvene pismenosti. Aktivnosti mjere će doprinijeti ranom otkrivanju i prevenciji masovnih nezaraznih bolesti (kardiovaskularne i maligne bolesti, dijabetes, mentalno i oralno zdravlje) i unaprijeđenju koncepta zdravog starenja.

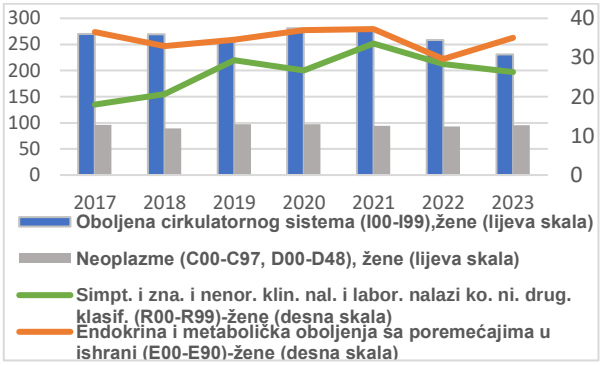
Graf 62:Specifični mortalitet od bolesti, na 100.000 stanovnika

Izvor: (Federalni zavod za statistiku, 2024, str. 36)

U FBiH, u 2023. godini, najveće učešće u ukupnim oboljenjima i dalje imaju oboljenja cirkulatornog sistema (I00-I99), uzroka smrtnosti od 46,24%. Drugi uzrok smrtnosti su oboljenja maligne neoplazme (C00-C97, D00-D48) sa udjelom u ukupnim oboljenima od 22,49%. Udjeli endokrinih i metaboličkih oboljenja sa poremećajima u ishrani (E00-E90) i oboljenja respiratornog sistema (J00-J99) iznose respektivno 5,97% i 5,94%, a dok ostala oboljenja čine 13,6%.

Graf 63:Specifični mortalitet od bolesti, žene[34] na 100.000 stanovnika

Izvor: (Federalni zavod za statistiku, 2024, str. 36)
Obrada:FZZPR

Ovu mjeru koordinira FMZ u saradnji sa FZZJZ. Za realizaciju kroz budžet je utrošeno 1.000.000 KM, što je 77% planiranog budžeta. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 2.2.2.

Zabilježen je blagi pad mortaliteta od oboljenja cirkulatornog i respiratornog sistema Povećana je stopa smrtnosti od endokrinih i metaboličkih oboljenja sa poremećajima u ishrani i maligne neoplazme. Potrebno je osnažiti pojedince i zajednicu u odabiru zdravog ponašanja koje smanjuje rizik od razvoja hroničnih oboljenja i drugih bolesti, posebno za djecu i omladinu, i ranjive grupe. Ključno multisektorsko pitanje je stimulisanje razvoja i saradnje udruženja i nevladinih organizacija i drugih, sa ciljem bolje komunikacije usmjerene na unaprjeđivanje i poboljšanje zdravstvene pismenosti i zdravstvenog statusa pojedinca i cijele populacije, kroz dizajniranje i provođenje promotivnih kampanja o životnom stilu i kvaliteti života.

[34] Na ukupno stanovništvo

Mjera 2.2.3. Jačati informatizaciju i digitalizaciju sistema zdravstvene zaštite

3

Određuje sprovođenje digitalne transformacije zdravstvenog sistema sa korištenjem jedinstvenih standardiziranih protokola. Potrebno je osigurati preduslove za povezanost, te adekvatnu i blagovremenu razmjenu informacija na svim nivoima sistema. Omogućit će se kreiranje baze podataka na svim nivoima zdravstvenog sektora i analiza velikih količina podataka koji se generišu kroz postojeće informacione sisteme u zdravstvu.

U 2023. godini je započela analiza zdravstvenog informacijskog sustava u BiH[35] kao preduvjet „Projekta unapređenja zdravstvenog sistema“[36]. U okviru komponente „Unaprjeđenje efikasnosti i kvaliteta zdravstvene zaštite“ podržati će se ulaganje u softver i hardver u kantonima. Dok, u okviru komponente „Jačanje upravljanja i finansijske održivosti zdravstvenih ustanova“ će se provesti nabavka hardvera i razvoj softvera za zdravstvene ustanove i zavode zdravstvenog osiguranja, za unapređenje planiranja, izvršenja i praćenje budžeta, uključujući i njihovo izvještavanje o neizmirenim obavezama, dugovima i finansijskom riziku.

Tuzlanski kanton, u okviru Integrisanog zdravstvenog informacionog Sistema, je prvi koji je zaključio ugovore sa zdravstvenim ustanovama na području FBiH, te je za svoje pacijente omogućio pružanje deficitarnih zdravstvenih usluga unutar više kantona. (Zavod zdravstvenog osiguranja Tuzlanskog kantona , 2023)
RegiZ je softver koji omogućava javnim zdravstvenim ustanovama direktnu vezu sa nadležnim kantonalnim zavodima za javno zdravstvo, te da i kantonalni zavodi za javno zdravstvo imaju vezu sa Federalnim zavodom za javno zdravstvo. Ovakav sistem omogućava prikupljanje, analizu i dijeljenje relevantnih podataka o zdravstvenim uslugama, stanju stanovništva i epidemiološkim informacijama. (Institute for Public Health FB&H, 2023)

Ovu mjeru koordinira Federalno ministarstvo zdravstva. U 2023. godini ova mjera nije planirana, a niti realizovana. U Programu rada Vlade FBiH za 2024. godinu je planirana aktivnost “Dalji razvoj informatizacije i digitalizacije sistema zdravstvene zaštite u FBiH” u iznosu od 50.000 KM.

KLJUČNI NALAZ 2.2.3.

Bilježi se nastavak aktivnosti kod realizacije uspostave Integrisanog zdravstvenog informacionog sistema. Potrebna je izrada i usvajanje Programa integralnog zdravstveno informacionog sistema i e-zdravlja (ehealth) i potrebno je omogućiti analizu velike količine podataka koji se generišu postojećim informacionim sistemima u zdravstvu, kako bi se ostvarili novi uvidi u zdravstvene trendove, te omogućilo adekvatno strateško odlučivanje u ovoj oblasti. U ove aktivnosti potrebno je uključiti odgovarajuće univerzitetske ustanove i istraživačke centre.

[35] Počela analiza zdravstvenog informacijskog sustava u BiH- FMZ (fmoh.gov.ba)
[36] FMZ u saradnji sa Svjetskom bankom u proteklom periodu pripremilo, pregovaralo i finaliziralo novi kreditni aranžman „Projekta unapređenja zdravstvenog sistema“ što je rezultiralo potpisivanjem kreditnog sporazuma na državnom nivou.184-20_08-12-2022.pdf (zdk.ba)

Mjera 2.2.4. Unaprjeđenje djelovanja u kriznim javnozdravstvenim situacijama

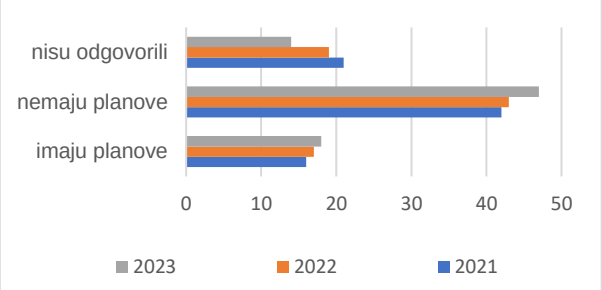
3

Neophodan je brzi odgovor na zdravstvene krize koje utiču na zdravlje zajednice, gubitak života i na ekonomiju. Razvoj jedinstvenih planova pripravnosti, unaprjeđenje sistema za prikupljanje podataka kao osnova za donošenje odluka, unaprjeđenje preventivnih mjera i usvajanje integrativnog i kooperativnog pristupa različitih sektora i nivoa vlasti su neke od brojnih aktivnosti ove mjere. Objavljivat će se dostupne informacije, izdavati javna upozorenja, te planirati i realizirati intervencije, definisati krizne planove, mapirati i planirati resurse, te provoditi kontinuirane edukacije i vježbe u smislu podizanja spremnosti za brzi odgovor. Također, mjera će razviti procedure za procjenu ekoloških zdravstvenih rizika, uključujući rizike zbog sigurnosti hrane, te unaprijediti laboratorijske kapacitete za nadzor, dijagnosticiranje i izvještavanje o zdravstvenim rizicima.

U 2021. godini, Parlament FBiH je donio Odluku o usvajanju Programa razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Federaciji BiH 2021.- 2028. godine.[37]

Federalno ministarstvo zdravstva, kao jedan od partnera, dalo je aktivan doprinos implementaciji programskih ciljeva u okviru Zajedničkog programa Vlade Švicarske i Ujedinjenih nacija „Smanjenje rizika od katastrofa (DRR) za održivi razvoj u Bosni i Hercegovini“. U izvještajnoj godini Federalno ministarstvo zdravstva učestvovalo je u aktivnostima na uspostavi timova za hitne situacije. (Vlada FBiH , 2024)

Graf 64:Planovi pripravnosti za javno zdravstvene prijetnje po općinama u FBiH, (broj općina)

Izvor: (Federalni zavod za programiranje razvoja, 2024)

Od ukupnog broja anketiranih[38] JLS, 18 (28%) je odgovorilo da imaju planove pripravnosti za javno zdravstvene prijetnje, 47 (72%) je odgovorilo da nemaju pripremljene planove. Prošle godine isti procenat JLS je imalo planove 28%, odnosno, nije imalo 72%.

Za realizaciju mjere, kroz budžet je utrošeno 600.000 KM, što predstavlja 100% planiranog budžeta. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 2.2.4.

Nije zabilježen napredak u realizaciji ove mjere. Potrebno je razviti procedure za procjenu ekoloških zdravstvenih rizika, poput sigurnosti hrane, te unaprijediti laboratorijske kapacitete za nadzor, dijagnosticiranje i izvještavanje o zdravstvenim rizicima. Svaki kanton treba imati multisektorski štab zaštite za krizne situacije.

[37] Program razvoja zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća u FBiH od 2021.- 2028. godine – FUCZ (fucz.gov.ba)

[38] Anketa sprovedena za izradu dokumenta Socioekonomski pokazatelji po općinama FBiH 2023.

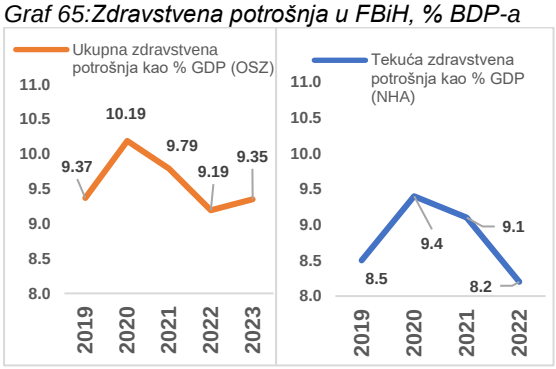
Mjera 2.2.5. Jačanje finansijske održivosti zdravstvenog sistema i unaprjeđivanje pravičnosti u finansiranju zdravstvene zaštite

3

Ovom mjerom će se doprinijeti ujednačavanju liste lijekova po kantonima, zatim će se uspostaviti disciplina naplate doprinosa, implementirati i finansirati osnovni paket zdravstvenih prava u svim kantonima, izvršiti finansijska konsolidacija i redizajniranje sadržaja federalnog fonda solidarnosti, te će se uspostaviti modeli ugovaranja zdravstvenih usluga, tako da plaćanje zdravstvenih radnika ima mehanizam motivacije za uspješan rad.

U FBiH, u 2023. godini, realizirani su transferi kliničkim centrima[39] i provedene mjere koordinacije.

Graf 65:Zdravstvena potrošnja u FBiH, % BDP-a

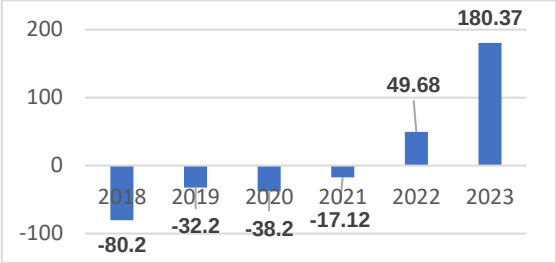

Izvor: (Federalni zavod za statistiku, 2024) (Federalni zavod zdravstvenog osiguranja i reosiguranja FBiH, 2024)

Zabilježen je blagi rast ukupne zdravstvene potrošnje kao % BDP-a u FBiH u 2023. u odnosu na prethodnu godinu.

Prema posljednjim raspoloživim podacima (2022), tekući javni izdaci za zdravstvo, kao % BDP-a u FBiH, bilježe pad od 0,9 p.p. u odnosu na prethodnu godinu.

Graf 66:Akumulirani dobitak/gubitak javnog zdravstvenog sektora od 2008 godine, mil. KM

Izvor: (Federalni zavod zdravstvenog osiguranja i reosiguranja FBiH, 2024); Obrada: FZZPR

U poslovanju zdravstvenog sektora u FBiH bilježi se suficit. Ukupan akumulirani suficit javnih zdravstvenih ustanova i zavoda zdravstvenog osiguranja iznosi 180.372.422 KM.

Ovu mjeru koordinira FMZ. Za realizaciju kroz budžet je utrošeno 77,5 mil. KM od planiranih 75,4 mil. KM, što predstavlja 103% planiranog budžeta (Prilog 5).

KLJUČNI NALAZ 2.2.5.

Bilježi se blago povećanje ukupne zdravstvene potrošnje kao % BDP-a. Zabilježen je akumulirani suficit javnog zdravstvenog sektora. Potrebna je racionalna potrošnja u zdravstvenoj zaštiti, ali bez smanjenja kvaliteta zdravstvenih usluga, kako bi se unaprijedilo zdravstveno stanje stanovništva i zdravstvena zaštita.

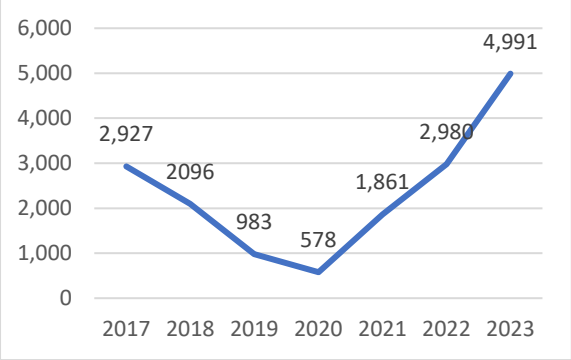
[39] Zakon o restrukturiranju i finansijskoj konsolidaciji javnih zdravstvenih ustanova u FBiH i propisima donesenim na osnovu tog Zakona

Mjera 2.2.6. Stvaranje okruženja za naučno-istraživački rad i bio-medicinska istraživanja

3

Bio-medicinsko istraživanje je široka oblast nauke koja traži načine prevencije i liječenja bolesti koja uzrokuje hroničnu bolest ili smrt. Ova mjera promoviše unapređenje i inoviranje liječenja i medicinskih proizvoda, poboljšanje upravljanja poslovnim procesima u zdravstvenom sektoru i razvijanje sistema upravljanja i održavanja zdravstvenih tehnologija, te jačanje partnerstva sa istraživačkim centrima i akademskim institucijama. Na osnovu ove mjere proširit će se baza znanja koja je neophodna za donošenje politika, inovativne tehnologije i rješavanje javnozdravstvenih i medicinsko-kliničkih problema, radi postizanja poboljšanih ishoda zdravstvenog sistema, odnosno zdravstvenog stanja stanovništva i zdravstvene zaštite.

Graf 67:Bruto domaći izdaci u istraživanje i razvoj u medicinske i zdravstvene nauke, u 000 KM

Izvor: (Federalni zavod za statistiku, 2024)

U 2021.-2023. godini, povećana su ukupna ulaganja u medicinske i zdravstvene nauke. U 2023. godini ulaganja su iznosila 5 mil. KM i u odnosu na prethodnu godinu su veća za 67,5%.

Također, prema budžetskim izdvajanjima za istraživanje i razvoj, izdvajanja iz budžetskih sredstava FBiH i kantona za I&R u oblasti zdravstva su iznosila 150.000 KM u 2023. godini. (Federalni zavod za statistiku, 2023)

Pristupanje programu „EU4Health“ omogućava dalje učešće u EU programu u oblasti zdravlja, [40] ovaj put u vezi s oblašću karcinoma.[41]

Ovu mjeru koordinira Federalno ministarstvo zdravstva. Mjera nije bila planirana u Programu rada za 2023. godinu, te je izostala realizacija iste.

KLJUČNI NALAZ 2.2.6.

Zabilježeno je povećanje bruto domaćih izdataka u istraživanje i razvoj u medicinskim i zdravstvenim naukama. Izdaci su primarno u poslovnom sektoru. Potrebno je investiranje u inovativne i kreativne programe kroz međunarodnu saradnju i sudjelovanje u zdravstvenim programima EU, i kontinuiranu edukaciju I nagrađivanje istraživačkog kadra. Također, potrebno je uskladiti planove razvoja obrazovanja s državnim strategijama za razvoj zdravstva i planovima i potrebama tržišta rada na državnom nivou. Obrazovanje unutar zdravstvenog sektora mora biti adekvatno i učinkovito isplanirano, da bi se poboljšao kvalitet obrazovnih programa, posebno onih za prekvalifikaciju. Potrebno je uvrstiti ovu mjeru u Program rada Ministarstva.

[40] Evropske izvršne agencije za zdravlje i digitalnu ekonomiju (European Health and Digital Executive Agency HaDEA) https://hadea.ec.europa.eu/calls-proposals_en?f%5B0%5D=oe_call_proposals_status%3Aupcoming&f%5B1%5D=programmes_programme%3A9 ;

[41] Objavljen drugi krug poziva za akcione grantove u okviru EU4Health programa (mcp.gov.ba)

PRIORITET 2.3. UBLAŽITI TREND DEMOGRAFSKOG STARENJA STANOVNIŠTVA, POBOLJŠATI STABILNOST OBITELJI I POLOŽAJ MLADIH

Pružanje finansijske i stambene podrške, te usklađivanje porodiljstva s radnim i drugim obvezama, pružalo bi sigurnost i poticalo na rađanje i rast stanovništva, dok bi razvijanje tolerancije i kulture dijaloga doprinijelo stabilnosti obitelji. Posebnu pažnju treba posvetiti ranjivim porodicama, čemu može znatno doprinijeti jačanje institucija i kapaciteta na lokalnom nivou.

Broj stanovnika u FBiH konstantno opada, pa je tako 2023. godine procijenjeni broj stanovnika bio manji za 0,31% u odnosu na prethodnu godinu. Stopa promjene stanovništva[42] na hiljadu stanovnika je negativna iz godine u godinu, i u 2023. godini[43] je iznosila -2,8%. Istovremeno, bilježi se i demografsko starenje stanovništva. Indeks starosti, koji u odnos stavlja stanovništvo 60+ i stanovništvo starosti 0-19 godina, 2023. godine iznosio je 132,5 (2022. 126,6; 2021. 121,6; 2019. 111,9) (Prilog 3). Kritična vrijednost ovog indeksa je 40%, a indeks 100 ukazuje na to da na svakog mladog stanovnika dolazi po jedan stari. Obzirom da je indeks mnogo veći od ove granične vrijednosti, može se reći da je stanovništvo FBiH uveliko ušlo u proces starenja. Također, i većina drugih demografskih pokazatelja ukazuje na pogoršano stanje u ovoj oblasti.

Pružanje finansijske i stambene podrške, te stvaranje boljih uslova za usklađivanje porodiljstva s radnim i drugim obavezama, još uvijek je nedovoljno.

Nedostaje i adekvatna podrška i politike za mlade, koje bi olakšale njihovo obrazovanje, zapošljavanje, stambeno zbrinjavanje, te zasnivanje vlastite porodice i njihov ostanak u državi. U 2023. godini, započet je pilot proces Garancije za mlade u FBiH, koji bi u budućem periodu trebao da omogući da svi mladi dobiju kvalitetnu ponudu zaposlenja, nastavak obrazovanja, učenje kroz rad ili stažiranje u roku od četiri mjeseca od ulaska u status nezaposlenosti ili napuštanja, odnosno završetka formalnog obrazovanja.

Briga o porodicama sa djecom također zahtijeva dodatnu pažnju. Donošenjem zakonskog propisa kojim se realizuje materijalna podrška porodicama sa djecom, učinjeni su manji pozitivni pomaci. I dalje je potrebno posebnu pažnju posvetiti ranjivim porodicama, porodicama koje su socijalno isključene, siromašne ili postoji rizik od ovakvog stanja, čemu može znatno doprinijeti jačanje institucija i kapaciteta na lokalnom nivou.

U toku 2023. godine, za realizaciju mjera u okviru ovog prioriteta, iz Budžeta FBiH, od ukupno planiranih 186,3 mil. KM, realizovano je 162,5 mil. KM.

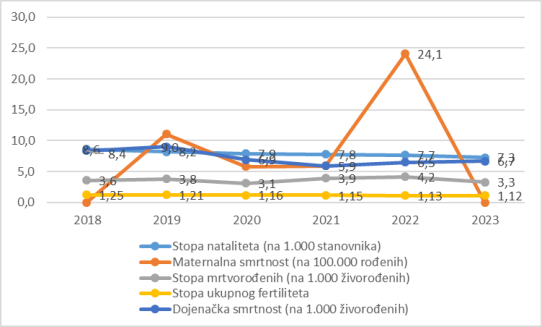
[42] Procjena ukupnog broja stanovnika u FBiH, stanje sredina godine. Napomena**:** Federalni zavod za statistiku od 2021. godine objavljuje podatke o stopi promjene stanovništva na hiljadu stanovnika počevši od 2014. godine.

[43] FZS, Posljednji dostupni podaci.

Mjera 2.3.1. Poticati natalitet i zaštitu porodica s djecom 3

U cilju ublažavanja demografskog starenja i poticanja nataliteta potrebno je poduzeti niz aktivnosti koje će poboljšati stabilnost i zaštitu porodice. S tim u vezi, potrebno je osigurati optimalne porodiljske naknade za sve porodilje u FBiH i pri tome ujednačavati porodiljske naknade za zaposlene i nezaposlene majke, ujednačiti prava djece, unaprijediti položaj i afirmaciju mladih, te osigurati kreiranje programa i jačanje kadra za populacionu edukaciju.

Graf 68. Demografsko kretanje u FBiH

Izvor: FZS, obrada FZZPR

Demografska slika stanovništva u FBiH je sve nepovoljnija. U periodu 2018-2023. godina bilježi se konstantan pad broja živorođene djece. U istom periodu stopa mrtvorođenih na hiljadu živorođene djece je promjenljiva, s tim da je u 2023. godini manja u odnosu na prethodnu godinu za 0,9 p.p. Stopa ukupnog fertiliteta konstantno opada.[44] Da bi se obezbijedila stopa proste reprodukcije stanovništva, stopa ukupnog fertiliteta treba biti na nivou 2,1 dijete po ženi. Stopa maternalne smrtnosti u FBiH je veoma niska, kao i u većini evropskih zemalja. Prema podacima FZS, u 2023. nije bilo smrtnih slučajeva žena u periodu trudnoće, porođaja i purperijuma[45]. Započete su aktivnosti na izradi Strategije demografskog razvoja i obnove FBiH 2024–2031.[46] u cilju suzbijanja negativnih demografskih trendova u FBiH, s posebnim fokusom na pitanja iseljavanja stanovništva u druge zemlje, niske stope nataliteta i starenja stanovništva.

Nije uspostavljen jedinstveni fond za planiranje porodice, iako je Zakon o materijalnoj podršci porodicama sa djecom u FBiH, koji je usvojen[47] 2022. godine, donio neke pozitivne pomake u finansiranju prava na dječiji doplatak, kao i prava na novčanu pomoć porodilji koja nije u radnom odnosu. Pravo na naknadu plaće porodilji u radnom odnosu se nastavilo isplaćivati u skladu s kantonalnim propisima iz oblasti socijalne i dječje zaštite do donošenja posebnog propisa u skladu s odredbama Zakona o radu, kojim će se ovo pravo reintegrisati u sistem prava iz radnog odnosa i socijalnog osiguranja. U 2023. godini nisu donesene nove odredbe kojima se regulišu ova prava.

Finansijska izdvajanja u oblasti zaštite porodice, prava djece i afirmacije mladih, neujednačena su na teritoriji FBiH. Isplate subvencija u obliku vaučer šema za predškolsko osiguranje koje se isplaćuju direktno korisnicima usluga, odnosno ustanovama po izboru korisnika, isplaćivane su u pojedinim JLS u FBiH. Prema podacima prikupljenim anketom[48], od ukupnog broja anketiranih JLS, 11 je odgovorilo da imaju izdvajanja za implementacije vaučer šema direktno korisnicima usluga predškolskog obrazovanja, dok je 54 odgovorilo da nemaju takav plan. Najveća izdvajanja u ove svrhe bila su u Gradu Livno i iznosila su 245.000 KM. Implementacija vaučer šema manja je za 8 p.p. u odnosu na prethodnu godinu.

Poduzete su aktivnosti za obilježavanje „Dječije nedjelje“ u FBiH, u cilju promocije prava djeteta, poboljšanja društvene brige

[44]FZS, Statistički godišnjak 2020.
[45]FZS, Umrli prema uzroku smrti - Trudnoća, porođaj i purperijum (babinje).
[46] Odluka o izradi Strategije demografskog razvoja i oporavka Federacije Bosne i Hercegovine (“Službene novine Federacije BiH” br. 89/23)
[47]“Službene novine FBiH” broj 52/22.
[48]Anketa JLS 2024, obrada: Federalni zavod za programiranje razvoja, Socioekonomski pokazatelji po općinama FBiH 2023.

za djecu i jačanja odgovornosti u poštivanju dječjih prava. U ove svrhe, iz Budžeta FBiH izdvojena su novčana sredstva u iznosu od 57.000 KM.

U cilju unapređenja položaja i afirmiranja mladih, iz federalnog budžeta su izdvojena sredstva u iznosu od 397.880 KM. Sredstva su utrošena za pružanje podrške i jačanje omladinskih organizacija, aktivnu inkluziju mladih, podršku lokalnim inicijativama usmjerenim ka mladima i politikama za mlade u FBiH, podršku radu Vijeću mladih u FBiH, te za izradu i usvajanje strateških dokumenata za mlade.

Započet je pilot proces Garancije za mlade u FBiH, u kojem učestvuju službe za zapošljavanje ZDK i HNK, a obuhvata mlade od 15 do 30 godina koji nisu u sistemu obrazovanja, niti na tržištu rada. Provođenje pilot faze predviđeno je za Visoko i Čitluk, što je osnovni uslov za pripremu Plana implementacije Garancije za mlade, a zatim će biti prošireno na sve sredine u našoj zemlji[49]. Donošenje ovakvog dokumenta treba omogućiti da svi mladi dobiju kvalitetnu ponudu zaposlenja, nastavak obrazovanja, učenje kroz rad ili stažiranje u roku od četiri mjeseca od ulaska u status nezaposlenosti ili napuštanja, odnosno završetka formalnog obrazovanja. Cilj Garancije za mlade je smanjenje nezaposlenosti i neaktivnosti mladih, odnosno smanjenje broja mladih koji ne rade, nisu u sistemu obrazovanja, niti u sistemu obuke (NEET).

Implementaciju ove mjere koordinira **Federalno ministarstvo rada i socijalne politike**. U okviru ove mjere, u toku 2023. godine, implementirane su aktivnosti u iznosu 138,2 mil. KM. Dio aktivnosti koji se odnosi na pitanja mladih implementirane su u okviru godišnjeg plana **Federalnog ministarstva kulture i sporta** u iznosu od 400.000 KM. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 2.3.1.

Konstantan pad nataliteta se nepovoljno odražava na već pogoršanu demografsku sliku u FBiH. Indikatori za praćenje rezultata ove mjere uglavnom ukazuju na negativnu sliku u ovoj oblasti.

Obzirom da uspješna populacijska politika traži djelovanje i u lokalnoj upravi, potrebno je uspostaviti tijela za porodicu, djecu i mlade, kao i izdvajanje sredstava iz budžeta za poticanje nataliteta i zapošljavanje mladih.

Negativan trend indikatora ukazuje na potrebu dodatnog djelovanja u okviru provođenja ove mjere.

Obzirom da je FMRSP koordinator, potrebno je da mjeru preuzme u svoj budući godišnji plan rada.

[49] Vlada Federacije Bosne i Hercegovine | Ministar Delić: Visoko i Čitluk pilot gradovi za provedbu Garancije za mlade u Federaciji BiH (fbihvlada.gov.ba)

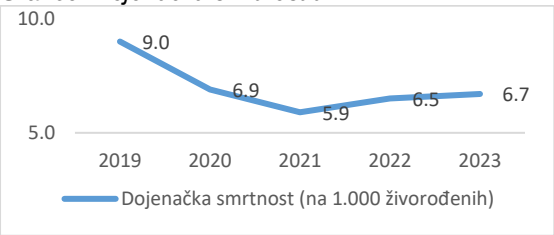
Mjera 2.3.2. Unaprjeđivati reproduktivno zdravlje i oblast ranog rasta i razvoja djeteta 3

Biološka sposobnost roditelja za reprodukciju od izuzetnog je značaja za svako društvo. Promovisanje važnosti reproduktivnog zdravlja među mladima, jačanje kapaciteta zdravstvenih ustanova i resursa koji će omogućiti kontinuirano savjetovanje u ovoj oblasti, od posebnog je značaja. Međutim ništa manji značaj nije na aktivnostima koje treba poduzeti za poboljšanje kvaliteta zdravstvenih usluga vezanih za planiranje porodice, usluge prije i tokom trudnoće, te usluga novorođenim bebama do 12 mjeseci i djeci do tri, odnosno šest godina starosti.

U toku 2023. godine FMZ, kao koordinator ove mjere, u saradnji sa zavodima za javno zdravstvo, pristupio je pripremi promotivnih programa o važnosti očuvanja reproduktivnog zdravlja. Formirana je Radna grupa za mapiranje resursa za provođenje skrininga grlića maternice i Ca dojke u FBiH, te započete pripremne aktivnosti na metodologiji mapiranja resursa i upitnika koji će se koristiti u tu svrhu. Takođe, započeta je implementacija Programa imunizacije protiv HPV u Federaciji BiH. Program se, za početak, provodi u tri grada iz tri kantona, sa ukupnim obuhvatom od 500 djevojčica.

Nakon što je u periodu 2019–2021. godina zabilježen pad stope dojenačke smrtnosti (na hiljadu stanovnika), u 2022. i 2023. godini broj umrle djece do 1 godine (dojenčadi) je porastao.

Graf 69. Dojenačka smrtnost u FBiH

Izvor: FZS, obrada FZZPR

Prema zadnjim dostupnim podacima FMZ, u FBiH u funkciji su bila tri centra za rani rast i razvoj. U 2023. godini, u cilju povećanja broja i dostupnosti usluga u oblasti ranog rasta i razvoja, usvojen je pravilnik i provedena situaciona analiza resursa u oblasti ranog rasta i razvoja[50]. Istovremeno, FMON kontinuirano provodi program „Zdravo jedi zdravo rasti“ kao i druge aktivnosti unapređenja ranog rasta i razvoja djece u Federaciji BiH i u tu svrhu iz budžeta ovog ministarstva, izdvojeno je 30.000 KM.

Implementaciju ove mjere koordinira **Federalno ministarstvo zdravstva**. U toku 2023. godine, u okviru godišnjeg plana implementirane su dvije aktivnosti u iznosu od 200.000 KM. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 2.3.2.

Zabilježen je pozitivan pomak u pripremi programa o važnosti očuvanja reproduktivnog zdravlja i započeta implementacija Programa imunizacije protiv HPV u FBiH.
Pravno je uređena kontinuirana profesionalna edukacija zdravstvenih radnika i zdravstvenih saradnika u FBiH koji se bave djecom od njihovog začeća do polaska u školu.
Stopa dojenačke smrtnosti veća je u odnosu na prethodnu godinu.
Potrebno je uspostaviti intersektorsku saradnju u oblasti promocije seksualnog, reproduktivnog zdravlja i prava.
Potrebno je nastaviti rad na uspostavi centara za rani rast i razvoj djece, te razvijati indikator o postotku djece sa poteškoćama u razvoju, uzrokovanim lošom prehranom.

[50] Pravilnik o kontinuiranoj stručnoj edukaciji u oblasti ranog otkrivanja, intervencije i praćenja razvojnih i drugih poremećaja koji utiču na rast i razvoj djece od rođenja do polaska u školu („Službene novine Federacije BiH“, broj 26/23)

Mjera 2.3.3. Unaprjeđivati stambenu politiku

Rješavanje stambenog pitanja, visoke cijene stanova i zakupnina, uz visoku stopu nezaposlenosti mladih, predstavlja ozbiljnu prepreku za ostanak mladih ljudi u zemlji, stupanje u brak i zasnivanje, odnosno proširenje porodice. Donošenje programa subvencioniranja, podrška stambenim fondovima i saradnja sa bankama, osnovne su aktivnosti koje je potrebno poduzeti kako bi se olakšalo rješavanje stambenog pitanja za bračne parove koji prvi put rješavaju stambeno pitanje, kao i za ranjive grupe (raseljene osobe, porodice u stanju socijalne potrebe itd.) sa stambenim problemima.

U cilju stvaranja boljih uslova za život mladih i zadržavanje radno aktivnog stanovništva, Vlada FBiH je u 2023. godini izdvojila finansijska sredstva u iznosu od 15 mil. KM za kreditnu liniju, koja su udružena sa sredstvima Union banke i namijenjena za stambeno zbrinjavanje mladih. Od 2018. godine, stambeni krediti su odobreni za 1.394 korisnika u iznosu od 144,2 mil. KM. Formiran je kreditni portfolio za fizička lica, čiji rezultat je 231 odobreni kreditni zahtjev u ukupnom iznosu od 30,2 mil. KM, a prosječan iznos kredita po zaprimljenim zahtjevima je oko 133 hilj. KM. Prosječna starosna dob korisnika kredita je 30,4 godine. Korisnici su iz više od 32 grada i naselja u FBiH.

U svrhu pružanja pomoći u rješavanju stambenih pitanja pripadnika boračke populacije, iz Budžeta FBiH je izdvojeno 2,17 mil. KM. koja su dodijeljena kao kreditna sredstva za izgradnju i sanaciju stambenih objekata i stanova.

U cilju podrške i stambenog zbrinjavanja povratnika, izgrađene su 272 stambene jedinice, u koje je useljeno isto toliko porodica, ulaganjem preko 4,93 mil. KM. Putem zajedničkih projekata sa međunarodnim partnerima i Ministarstvom za ljudska prava i izbjeglice BiH, obezbijeđena je izgradnja stanova za neprofitno socijalno stanovanje, u koje je useljeno 453 korisnika. U tu svrhu je investirano 21,85 mil. KM, što je omogućilo povratak i minimalne stambene uslove za preko 725 raseljenih osoba i izbjeglica.

Poslovi stambene politike koji su ciljani za specifične kategorije stanovništva (kakve su mladi, boračka populacija, socijalno ugroženi), uglavnom se odvijaju kroz rad kantonalnih ministarstava (za boračka pitanja, prostorno uređenje), kao i kroz rad pojedinih službi u okviru općinske uprave. Jedino u Kantonu Sarajevo, Unsko-sanskom, i Bosansko–podrinjskom kantonu postoji fond za stambena pitanja.

Na osnovu dostupnih podataka[51], izdvajanje sredstava za subvencioniranje stambene politike, sa posebnim osvrtom na stambeno zbrinjavanje mladih, vršilo se u 22 JLS (33% anketiranih). Od ovog broja, u 18 JLS su se vršila novčana izdvajanja koja su se kretala od 5.000 KM (Općina Dobretići), do 500.000 KM (Općina Travnik). U tri JLS, poticaji su vršeni izdavanjem općinskih stanova u zakup po povoljnijim uslovima, poreznim, administrativnim i drugim sličnim olakšicama. 44 JLS je odgovorilo da nisu izdvajali sredstva za subvencioniranje.

Implementaciju ove mjere koordinira **Federalno ministarstvo prostornog uređenja** koje zbog nedostatka sredstava u Budžetu, u toku 2023. godine, nije izvršilo planirane aktivnosti. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 2.3.3.

Zabilježeni su pozitivni pomaci u oblasti stambene politike, posebno stambenog zbrinjavanja mladih.
Potrebno je i dalje razvijati koncepte stambene politike te raditi na zbrinjavanju stanovništva.
Potrebno je upotpuniti indikatore i podatke o izdvajanjima za stambenu politiku na nivou kantona i općina.

[51]Anketa JLS 2024. Obrada: Federalni zavod za programiranje razvoja, Socioekonomski pokazatelji po općinama FBiH 2023.

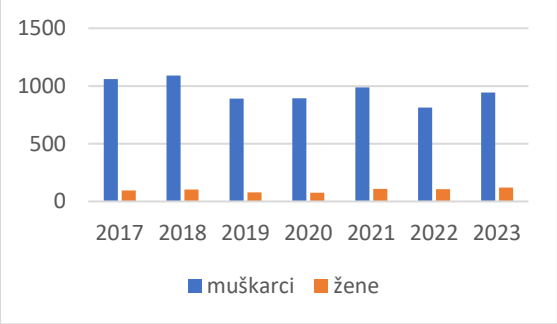
Mjera 2.3.4. Promovisati toleranciju, nenasilje i rodnu ravnopravnost u porodici i društvu

5

U društvu je potrebno prevenirati nasilno rješavanje problema. Obrazovni programi trebaju sadržavati teme o faktorima koji utiču na nasilje u porodici i društvu. U zakonski okvir je potrebno uvesti oštrije kazne i obavezan psihosocijalni tretman počinitelja nasilja i žrtve. Posebnu pažnju treba posvetiti sprječavanju i sankcionisanju govora mržnje. Ove aktivnosti doprinose i jačanju porodice kao gradivnog elementa društva.

Iako se broj poznatih prijavljenih lica-muškaraca za krivična djela iz oblasti brak, porodica mladež u posmatranom periodu smanjivao u odnosu na polaznu vrijednost (2017), u 2023. je veći za 15,8% u odnosu na prethodnu godinu, broj počinioca žena i dalje raste, i veći je za 25% u odnosu na polaznu vrijednost.
Postotak razvedenih brakova u odnosu na zaključene je u 2019. bio 13,6% (polazna vrijednost), u 2023. je 17,2%, a cilj je da se smanji na 10% u 2027.

Graf 70. Počinioci krivičnih djela iz oblasti brak, porodica, mladež

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Iako se žene ravnopravno obrazuju, i dalje ih je više nezaposlenih u odnosu prema muškarcima. U školskoj 2022/2023 je od ukupnog broja studenata 59,8% upisanih žena. U 2023. godini je 64% žena od ukupnog broja diplomiranih, dok je od ukupno nezaposlene radne snage sa visokom stručnom spremom 71,3% žena.

Socijalne institucije i rodni indeks (SIGI) u 2023. godini iznosi 27,1, veći je u odnosu na polaznu vrijednost 21,8 (2019), a ciljna je 15,4. Ove vrijednosti ukazuju na porast diskriminacije žene u društvu, uključujući podatke o nasilju.

92,31% incidenata počinjenih iz mržnje u Bosni i Hercegovini u toku 2023. godine se vezuje za etničku pripadnost/vjeru[52].

Koordinator implementacije je **Federalno ministarstvo rada i socijalne politike** u čijem izvještaju o radu za 2023. godinu nema programa za ovu mjeru. **Gender centar** je planirao 12 aktivnosti sa sredstvima od oko 309.400 KM, od čega je realizovano oko 305.400 KM. **Federalno ministarstvo obrazovanja planiralo je** 4 aktivnosti sa 100% realizovanim sredstvima od oko 576.400 KM. **Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova** je realizovalo 2 aktivnosti sa 30.000 KM utrošenih sredstava. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 2.3.4.

Ponovni rast krivičnih djela iz oblasti brak, porodica i mladež, uz kontinuitet nivoa incidenata iz mržnje prema etničkoj pripadnosti i religiji, ukazuju da se ne radi dovoljno na prevenciji, sprječavanju i kažnjavanju nasilja u porodici i društvu.
Treba intenzivno raditi na izgradnji društva koje percipira i tretira ženu kao ravnopravnog člana.
Potrebno je mjeru uvrstiti u program rada Federalnog ministarstva rada i socijalne politike.

[52] Hate Monitor (osce.org)

Mjera 2.3.5. Unaprijediti uslove za bavljenje sportom 3

Da bi potakli aktivan život stanovnika, potrebna je stalna promocija bavljenja sportom, kao i izgradnja i održavanje objekata sporta i rekreacije. Zatim je veoma važan stručni rad sa osobama koje se profesionalno i rekreaciono bave sportom, uz poticaje za postignute rezultate na međunarodnim takmičenjima. Digitalizacija sporta na federalnom nivou će omogućiti praćenje aktualnih prilika u svim segmentima sporta i rekreacije.

Uz razvoj takmičarskog duha, definicija sporta danas u potpunosti uključuje motoričke i tjelesne aktivnosti, koje ne samo da potiču takmičarsko bavljenje sportom nego promoviraju zdravlje, usvajanje zdravih životnih navika i sprječavanje pojave hroničnih bolesti kod stanovništva, kao što su pretilost, dijabetes tipa 2, kardiovaskularna oboljenja, mentalne bolesti itd.

Prekomjernu tjelesnu masu, uključujući pretilost, ima 73% muškaraca i 66% žena u Federaciji BiH, dok 23% muškaraca i 33% žena nema dovoljan nivo fizičke aktivnosti. 36% ispitanika su se izjasnili kao pušači, dok 43% muškaraca i 11% žena konzumira alkohol. Povišen krvni pritisak ima 57% muškaraca i 51% žena, dijabetes 7%, a kardiovaskularna oboljenja 22% ispitanika (Anketa o prehrambenim navikama, FZS, 2017).

Prema anketi o potrošnji stanovništva iz 2021/2022 godine, prosječno domaćinstvo u Federaciji BiH mjesečno izdvoji 1,3% primanja za rekreaciju i kulturu, što je manje u odnosu na 2015. kada je to bilo 2,1% (FZS).

Učenici u osnovnim i srednjim školama imaju u prosjeku 2 školska časa tjelesnog i zdravstvenog odgoja sedmično.

U toku 2023. godine, Federalno ministarstvo kulture i sporta podržalo je rad 26 sportska saveza na nivou FBiH i BiH, kao i 24 sportska saveza i kluba osoba sa invaliditetom.
Za ostvarene vrhunske rezultate na međunarodnim takmičenjima nagrađeno je 179 sportista, 10 ekipa i 22 selektora/trenera. Zlatne medalje su osvojene u plivanju i sjedećoj odbojci.

Ovu mjeru koordinira **Federalno ministarstvo kulture i sporta** koje je u godišnjem planu rada za 2023. godinu planiralo sredstva od 26.700.000, a u toku godine utrošilo 16.158.770 KM za podršku sportistima, sportskim manifestacijama i izgradnju sportskih objekata. (Prilog 5)

Institucije koje su nosioci mjere nemaju ovu mjeru u izvještaju o radu za 2022.

KLJUČNI NALAZ 2.3.5.

Kontinuirano se radi na unaprjeđenju uslova za ravnomjernu zastupljenost bavljenja sportom u cijeloj Federaciji.

Međutim, potrebno je pratiti indikatore koji pokazuju koliko vremena stanovništvo Federacije BiH provodi u sportskim aktivnostima.

PRIORITET 2.4. SMANJIVATI NEAKTIVNOST I NEZAPOSLENOST, NAROČITO DUGOROČNU

Nužno je u politici zapošljavanja staviti fokus na neaktivne i nezaposlene, koristeći aktivacijske i aktivne politike kojima se povećava radna snaga, a time i zaposlenost. Pri tome pažnju treba posvetiti ranjivim skupinama koje u tržišnim uvjetima ne mogu biti lako uključene u radnu snagu i zaposlenost, te integriranju imigracijske politike u politiku zaposlenosti.

Nužno je jačati ulogu i funkcije javnih službi zapošljavanja s naglaskom na razvoj mehanizama osiguranja kvalitete, adekvatan monitoring politika i programa s ciljem provjere učinaka i isplativosti projekata, unaprjeđenje znanja i vještina zaposlenika JSZZ (posebno savjetodavaca), unaprjeđenje sistema evidencija nezaposlenih i kontrole utrošenih sredstava na ime poticaja zapošljavanju i naknada za nezaposlenost.

Stopa anketne nezaposlenosti[53] u 2023. godini iznosila je 15%, dok je udio neaktivnih osoba u ukupnom radno sposobnom stanovništvu iznosio 51,5% i nešto je niži u odnosu na prethodnu godinu (2022. 52,1%)[54] (Prilog 3).

Evaluacija pojedinih provedenih mjera Aktivne politike zapošljavanja ukazala je na pozitivne pomake u oblasti zapošljavanja. Poseban fokus i dalje je na zapošljavanju mladih, dugotrajno nezaposlenih osoba, žena i drugih kategorija teško zapošljivih nezaposlenih osoba. I dalje je potrebno provoditi procjenu efikasnosti implementiranih aktivnih i aktivacijskih mjera zapošljavanja, te je potrebno uložiti dodatni napor i kreirati programe za dualno obrazovanje, umrežavanje i promociju industrija sa deficitarnom radnom snagom.

U toku 2023. godine, za realizaciju mjera u okviru ovog prioriteta, iz Budžeta FBiH, od ukupno planiranih 73,3 mil. KM, realizovano je 72 mil. KM.

[53] Anketa o radnoj snazi za 2023.

[54] Zbog promjene metodologije Ankete o radnoj snazi, koja je od 2021. godine prilagođena EU metodologiji, ovi podaci su neuporedivi sa pokazateljima iz ranijih anketa.

Mjera 2.4.1. Razvijati i provoditi učinkovitu aktivacijsku i aktivnu politiku zapošljavanja

8

U cilju stvaranja uslova za bolje zapošljavanje, odnosno smanjenje nezaposlenosti, neophodno je u politici zapošljavanja staviti fokus na neaktivne i nezaposlene, posebno dugoročne, koristeći aktivacijske i aktivne politike kojima se povećava radna snaga, a time i zaposlenost. Pri tome pažnju treba posvetiti ranjivim grupama koje u tržišnim uslovima ne mogu biti lako uključene u radnu snagu i zaposlenost, kao i integriranju imigracijske politike u politiku zaposlenosti. Takođe, potrebno je poduzimati nezavisne evaluacije učinaka koje bi pokazale koji su projekti djelotvorni i troškovno efektivni, te osigurati okvir za veće uključivanje privatnog sektora u pružanje tržišnih usluga, čije djelovanje treba biti integralni dio unapređenja rada JSZZ-a.

U izvještajnoj, kao i ranijih godina, u okviru Aktivne politike zapošljavanja, aktivnosti su bile usmjerene na poticanje potražnje za radnom snagom kod poslodavaca, te pružanje podrške nezaposlenim osobama kroz poboljšanje njihove zapošljivosti i konkurentnosti, sticanje radnog iskustva i potrebnih vještina, sprječavanje dugotrajne nezaposlenosti, kao i poticanje njihovog samozapošljavanja. Poseban fokus stavljen je na mlade, žene, dugotrajno nezaposlene osobe i druge kategorije teško zapošljivih nezaposlenih osoba. Za programe sufinansiranja zapošljavanja, samozapošljavanja i obuke, realizovano je 65,99 mil. KM, čime je obuhvaćeno 12.375 osoba.[55]

Prema Anketi o radnoj snazi 2023. stopa aktivnosti (ukupno) iznosila je 48,5% i za 0,6 p.p. je viša u odnosu na prethodnu godinu. Zabilježen je i rast stope zaposlenosti (15+) sa 39,6% u 2022. godini, na 41,3% u 2023. godini.

Nastavljene su aktivnosti unapređenja monitoringa i evaluacije programa aktivne politike zapošljavanja s ciljem dobijanja adekvatnih podataka o realizaciji i ocjeni učinkovitosti ovih programa.[56] 12 mjeseci nakon završetka realizacije Programa sufinansiranja zapošljavanja 2021, status zaposlenosti je zadržalo 65% korisnika.

Implementaciju ove mjere koordinara **Federalni zavod za zapošljavanje** koji je u svrhu provođenja aktivne politike zapošljavanja izdvojio nešto manje od 72 mil KM. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 2.4.1.

Zabilježeni su pozitivni efekti poduzetih mjera zapošljavanja.

I dalje je potrebno kontinuirano provoditi procjenu efikasnosti implementiranih aktivnih i aktivacijskih mjera zapošljavanja.

Potrebno je uspostaviti indikator o izdvajanjima (troškovima) za aktivne mjere zapošljavanja po novozaposlenom, kao i prosječno vrijeme nezaposlenosti razvrstano po spolovima.

[55] Izvještaj o radu FZZZ za 2023. godinu.
[56] ibid

Mjera 2.4.2. Stvarati uslove za dostupnost radne snage na tržištu rada 8

Da bi se osigurala bolja dostupnost radne snage na tržištu rada, potrebno je osigurati uslove za zadržavanje i jačanje kapaciteta postojećih kadrova i nezaposlenih kroz obezbjeđenje programa prekvalifikacije za deficitarna zanimanja, dualno obrazovanje, umrežavanje i promocija industrija sa deficitarnom radnom snagom, kao i unapređenje pravnog okvira za volontiranje i samozapošljavanje. Potrebno je definirati imigracijsku politiku, koja bi osigurala kompetentnu radnu snagu (primarno u sektorima IT, medicini, inženjerstvu i sl.) kako za sezonske, tako i za godišnje i višegodišnje zapošljavanje u industrijama gdje nedostaje adekvatna radna snaga.

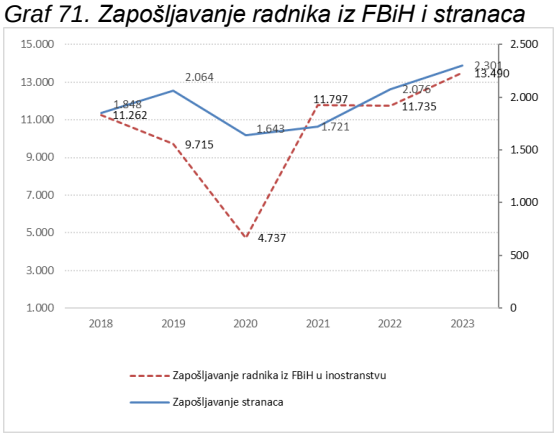
U izvještajnoj godini, proveden je program „Obuka i rad kod poznatog poslodavca 2023“, s ciljem povećanja konkurentnosti nezaposlenih osoba kroz obuku kod poznatog poslodavca. Putem ovog programa 189 nezaposlenih uključeno je u tromjesečnu obuku, od kojih je 187 zaključilo ugovor o radu nakon završene obuke. Također, proveden je i program „Obuka za tržište rada 2023“, s ciljem sticanja dodatnih znanja i vještina i povećanja zapošljivosti uz dodjelu vaučera. Dodijeljeno je 346 vaučera od čega je realizovano 204.[57]

Nije bilo većih pomaka u procesu uspostavljanja dualnog obrazovanja, čijom uspostavom bi poslodavci dobili osposobljene kadrove, a mladi mogućnost zapošljavanja odmah nakon završenog školovanja. Obzirom da je oblast obrazovanja u podijeljenoj nadležnosti između Federacije i kantona, različit je pristup ovom pitanju.

Prema anketi[58] provedenoj u svrhu sagledavanja problema u zapošljavanju i pronalasku potrebnih radnika u 2023. godini, od 1.248 anketiranih poslodavaca, 595 je imalo problem s popunjavanjem radnih mjesta (3.920 radnika). U odnosu na prethodnu godinu, ovaj broj je viši za 5,3%, što ukazuje na sve veću neusklađenost ponude i potražnje na tržištu rada.

Izdata je 2.301 radna dozvola stranim državljanima, što je za 225 dozvola više u odnosu na prethodnu godinu. Dozvole su uglavnom izdate stranim državljanima koji su osnivači firmi u FBiH, ili licima koji su ovlašteni za zastupanje subjekata upisa (direktori ili izvršni direktori). Od ovog broja, njih 820 je sa VSS i VŠS. Istovremeno, na osnovu dogovora i sporazuma o zapošljavanju državljana BiH u SR Njemačkoj i Republici Sloveniji, približno 13,5 hiljada radnika je zaposleno u ove dvije države.

Graf 71. Zapošljavanje radnika iz FBiH i stranaca

Izvor: FZZZ, obrada FZZPR

Uspostavljanje dobrih veza sa dijasporom, odnosno korištenje njenog ekonomskog potencijala, može predstavljati veoma bitnu snagu u razvoju cjelokupnog društva. Prema anketi koja je obavljena u svrhu izrade dokumenta Socioekonomski pokazatelji FBiH 2023, od ukupnog broja anketiranih JLS, 34 je odgovorilo da su imali, 32 da nisu imali uspostavljene veze s organizacijama u dijaspori.

Koordinator implementacije ove mjere je **Federalno ministarstvo rada i socijalne politike**, koje je u toku 2023. godine implementiralo dvije aktivnosti i u te svrhe izdvojilo 50 hiljada KM. (Prilog 5)

[57] Izvještaj o radu FZZZ za 2023. godinu.

[58] Izvještaj o istraživanju tržišta rada u Federaciji BiH 2023/2024

KLJUČNI NALAZ 2.4.2.

Provođenje pojedinih programa aktivne politike zapošljavanja, dalo je pozitivne pomake u ovoj oblasti.

Međutim, i dalje je potrebno kreirati programe za dualno obrazovanje, umrežavanje i promociju industrija sa deficitarnom radnom snagom, kao i programe koji bi privukli kvalifikovan kadar iz dijaspore.

Potrebno je uspostaviti detaljnije evidencije za potrebnom radnom snagom i brojem poslodavaca koji imaju problem sa popunjavanjem radnih mjesta.

Mjera 2.4.3. Jačati funkciju posredovanja javnih službi zapošljavanja 8

U cilju jačanja javnih službi zapošljavanja potrebno je unaprijediti znanje i vještine zaposlenih u JSZZ-u (posebno savjetodavaca), kao i evidencije nezaposlenih u skladu sa zahtjevima poslodavaca. Takođe, potrebno je uspostaviti integralni sistem informatičke podrške za funkciju posredovanja i uvezati sistem sa poreznom upravom kako bi se osigurala precizna evidencija o prelasku radne snage iz nezaposlenih u zaposlene i obratno. Neophodno je i osigurati brzo ostvarivanje prava koja proističu iz statusa nezaposlenosti. Pored toga, neophodno je na evidencijama javnih službi za zapošljavanje odvojiti nezaposlene osobe od osoba bez zaposlenja koje ne traže aktivno posao. Optimalno bi bilo izmještanje administriranja i finansiranja zdravstvenog osiguranja nezaposlenih osoba iz javnih službi za zapošljavanje.

Od ukupnog broja evidentiranih na zavodima za zapošljavanje, 70,4% je korisnika zdravstvene zaštite. Ovaj procenat raste iz godine u godinu, što ukazuje na nužnu potrebu da se iz javnih službi zapošljavanja izmjesti administriranje i finansiranje zdravstvenog osiguranja nezaposlenih osoba koji aktivno ne traže zaposlenje.

S ciljem unapređenja institucionalnog kapaciteta, te povećanja nivoa stručnog znanja i kompetencija svojih zaposlenika Federalni zavod za zapošljavanje je i u 2023. godini vršio edukaciju u obliku seminara, radionica, radno-edukativnih sastanaka i dr. Takođe je obezbijedio nesmetano funkcionisanje jedinstvenog informacionog sistema u oblasti zapošljavanja kroz održavanje odgovarajućih hardverskih i softverskih komponenti, mrežne opreme, licenci neophodnih za nesmetan rad federalnog i kantonalnih zavoda za zapošljavanje. U izvještajnoj godini dogovorena je migracija podataka iz evidencije Službe za zapošljavanje Kantona Sarajevo u jedinstveni informacioni sistem.

Prema podacima FZZZ za 2023. godinu, 45,6% poslodavaca je tražilo nove radnike putem biroa za zapošljavanje.[59] Službe za zapošljavanje su poslodavcima upućivale 48.461 nezaposlenih osoba, a prema prikupljenim povratnim informacijama za 14.103 osobe izvršeno je uspješno posredovanje u zapošljavanju. Kada je u pitanju modalitet – način traženja novih radnika i posredovanje u zapošljavanju, anketirani poslodavci, uz mogućnost višestrukog izbora ponuđenih opcija, odgovorili su da radnike najčešće traže putem ličnih kontakata 81,1% (2022. 80,7%). S tim u vezi potrebno je i dalje unaprjeđivati sistem informatičke podrške za funkciju posredovanja.

Koordinator ove mjere je **Federalni zavod za zapošljavanje,** s tim da je **Federalno ministarstvo rada i socijalne politike** u toku 2023. godine provodilo aktivnost koja se odnosi na implementaciju Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, kao i pripremi nove zakonske regulative iz ove oblasti.[60] (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 2.4.3.

Postoje pozitivni pomaci u funkcionisanju jedinstvenog informacionog sistema u oblasti zapošljavanja.

Potrebna je dalja nadogradnja i uređenje ovog sistema koji će unaprijediti funkciju posredovanja u zapošljavanju.

[59] FZZZ, Istraživanje tržišta rada u FBiH 2023/2024

[60] Prednacrt Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba dostavljen je Vladi Federacije BiH 14.11.2023. godine, radi razmatranja i usvajanja.

PRIORITET 2.5. SMANJIVATI SIROMAŠTVO I SOCIJALNU ISKLJUČENOST

Donošenje novih zakona o socijalnom osiguranju i socijalnom radu, razvoj socijalnih karata i registara, praćenje smjernica za usklađivanje izvještavanja o socijalnim indikatorima sa praksom EU, bolje targetiranje porodica i osoba u potrebi, transformacija ustanova socijalne zaštite i bolja educiranost stručnog osoblja, znatno bi doprinijelo poboljšanju socijalne zaštite i smanjenju siromaštva, uključujući i energetsko siromaštvo.

Smanjenje siromaštva i socijalne isključenosti treba vršiti kroz uključivanje ranjivih skupina u tržište rada, posebice invalidnih osoba i mladih koji napuštaju javnu brigu, uklanjanjem barijera njihovom uključivanju u poduzetništvo, posebice socijalno, i zapošljavanje i samozapošljavanje, što se može postići aktivnijom suradnjom javnog, privatnog i civilnog sektora, te aktivnijim djelovanjem na lokalnom nivou.

Učešće socijalne zaštite u bruto domaćem proizvodu u 2022. godini iznosilo je 17,3% i niže je u odnosu na 2020. godinu za 2 p.p.[61] Od ukupnih izdataka za socijalnu zaštitu u 2022. godini, 96,81% je izdvojeno za naknade u socijalnoj zaštiti, od čega je najveći dio izdvojen za olakšavanje finansijskog opterećenja od rizika starosti 36,92%, zatim za naknade zdravstvene zaštite 32,99%, a najmanje je izdvojeno za funkciju stanovanja 0,15% (2021. i 2020. godine po 0,04%). (Prilog 3)

Praćenje siromaštva i izdvajanja socijalnih transfera u svrhu smanjenja siromaštva uveliko je otežano nepostojanjem jedinstvene baze i pokazatelja o socijalnom stanju stanovništva u FBiH, kao i nedostatka indikatora koji bi ukazali na rizik od siromaštva i nakon socijalnih transfera.

U toku 2023. godine, za realizaciju mjera u okviru ovog prioriteta, iz Budžeta FBiH, od ukupno planiranih 85 mil. KM, realizovano je 82,4 mil KM.

[61] FZS, Integrisani sistem socijalne zaštite 2022, 15.05.2024. zadnji raspoloživ podaci

Mjera 2.5.1. Poboljšati socijalnu uključenost marginaliziranih grupa

1

U cilju poboljšanja položaja stanovništva, koje je socijalno isključeno ili su u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti, potrebno je donijeti posebne politike i programe ciljane za takve grupe stanovništva, te osigurati adekvatnije pristupanje problemu socijalne isključenosti kroz stalno razvijanje javne svijesti o značaju socijalnog uključivanja. Radi lakšeg praćenja socijalne isključenosti i kvalitetnijeg donošenja politika koje su ciljane na marginalizirane grupe stanovništva, potrebno je unaprijediti statističku osnovu za praćenje indikatora socijalne uključenosti, harmonizirati postojeće indikatore i statističke pokazatelje, te razviti nove indikatore za praćenje socijalne uključenosti.

U 2023. godini pripremljen je Nacrt Strategije razvoja sistema socijalne i dječije zaštite u FBiH[62] u okviru koje je jedan od ključnih strateških fokusa za FBiH stavljen na ublažavanje posljedica siromaštva i smanjenje socijalne isključenosti. U cilju osnaživanja i ubrzavanja inkluzije marginaliziranih pojedinaca i grupa, definisani su prioriteti i mjere koje se odnose na preveniranje institucionalizacije i jačanje procesa deinstitucionalizacije, uspostavljanje i razvoj programa prevencije izdvajanja osoba iz obitelji, razvoj sistema ranog otkrivanja, intervencije i pružanja podrške djeci i odraslim u riziku od socijalne isključenosti, razvoj socijalnih usluga u zajednici, mjere koje treba poduzeti u procesu deinstitucionalizacije kako bi se olakšao povratak u zajednicu ranijim korisnicima ustanova za smještaj djece, starih osoba i osoba s invaliditetom, te razvili i unaprijedili programi podrške za resocijalizaciju i reintegraciju korisnika u lokalnim zajednicama.

U cilju bolje uključenosti i upošljivosti osoba sa invaliditetom i civilnih žrtava rata, s posebnim akcentom na zapošljavanju na otvorenom tržištu rada, u 2023. godini sačinjen je radni tekst izmjena i dopuna Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju OSI u FBiH. Osim izmjena koje se tiču uslova zapošljavanja osoba sa invaliditetom s ciljem stimuliranja zapošljavanja osoba sa invaliditetom pod općim uslovima, regulisaće se uslovi i postupci za priznavanje statusa privrednih društava za zapošljavanje osoba sa invaliditetom i zaštitnih radionica, kontrola naplate posebnog doprinosa za zapošljavanje osoba sa invaliditetom, rad, upravljanje i nadzor nad radom Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom, te druga pitanja od značaja sa poboljšanje uslova za profesionalnu rehabilitaciju, osposobljavanje i zapošljavanje osoba sa invaliditetom. U smislu bolje zaštite civilnih žrtava rata u 2023. godini donesen je i Zakon o zaštiti civilnih žrtava rata u FBiH [63] .

U skladu sa metodologijom Eurostata, u okviru Ankete o prihodima i uslovima života u 2023. godini ponovljeno je anketiranje domaćinstava na jednom dijelu uzorka iz prvog talasa (2022. godina) zbog praćenja promjena nastalih u jednom domaćinstvu između dva talasa anketiranja, a radi uočavanja pojave dugotrajnog siromaštva i praćenja drugih socio-ekonomskih karakteristika. Cilj ovog istraživanja je prikupljanje podataka o prihodima, siromaštvu, socijalnoj isključenosti, materijalnoj deprivaciji, socio-ekonomskim karakteristikama pojedinaca i uslovima života. Podaci će se koristiti za dobijanje glavnih socijalnih indikatora na nivou Bosne i Hercegovine i entiteta.

Nosilac implementacije mjere je **Federalno ministarstvo rada i socijalne politike**. U 2023. godini utrošeno je 490 hilj. KM. (Prilog 5)

[62] Vlada FBiH je 30.04.2024. godine, prihvatila Nacrt Strategije i uputila ga u parlamentarnu proceduru. Vlada Federacije Bosne i Hercegovine | Prihvaćena Strategija razvoja sistema socijalne i dječje zaštite u FBiH 2024-2030. (fbihvlada.gov.ba) Strategija usvojena u septembru 2024.

[63] Zakon o zaštiti civilnih žrtava rata u FBiH, "Sl. novine FBiH", br. 60/2023

KLJUČNI NALAZ 2.5.1.

Ponovljeno je anketiranje domaćinstava (SILC) na jednom dijelu uzorka iz prvog talasa (2022.) koje će omogućiti prikupljanje podataka o prihodima, siromaštvu, socijalnoj isključenosti, materijalnoj deprivaciji, socio-ekonomskim karakteristikama pojedinaca i uslovima života.

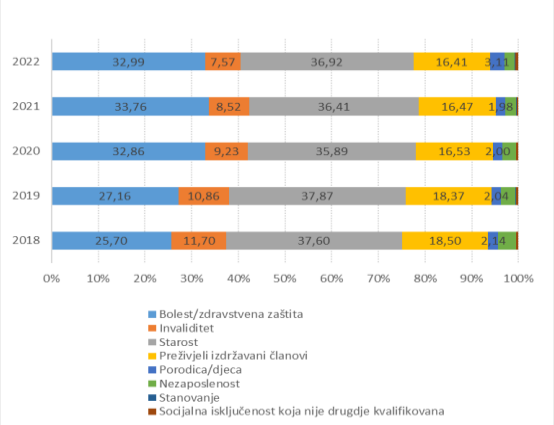
Potrebno je nastaviti aktivnosti na usvajanju strateških dokumenata za oblast zaštite OSI u FBiH, te u cilju razvoja sistema socijalne i dječije zaštite, u punom obimu započeti implementaciju donešenog strateškog dokumenta.

Potrebno je vršiti redovnije analize i ankete koje bi omogućile serije podataka, na osnovu kojih bi se zasnivalo donošenje posebnih politika i programa za socijalno uključivanje marginaliziranih grupa stanovništva u FBiH.

Mjera 2.5.2. Podržavati bolju ciljanost socijalne zaštite 1

Aktuelno uređenje socijalne zaštite nije adekvatno i slabo dopire do populacije kojoj je najviše potrebno. Takvi uslovi otvaraju mogućnost za povećanje rizika od siromaštva i socijalne isključenosti stanovništva. U cilju poboljšanja stanja u ovoj oblasti potrebno je uspostaviti socijalne karte i registre koji će osigurati informaciju o stanju i potrebama društva, osigurati različite socijalne servise u lokalnim zajednicama i pristup socijalnim uslugama i naknadama socijalne sigurnosti na pravičan, fer i jednak način, unaprijediti sistem novčanih davanja i bolje ih usmjeriti prema siromašnima, kao i osigurati materijalna izdvajanja za grupe u riziku od siromaštva.

Graf 72. Udio pojedinih funkcija u ukupnim naknadama socijalne zaštite[64]

Izvor: FZS, Saopćenje, Integrisani sistem socijalne zaštite 2022[65]*, obrada FZZPR*

U FBiH ne postoji jedinstveni registar – Socijalna karta kao ni pravna regulativa kojom se uređuje uspostavljanje i vođenje ovog registra. Takođe, registri ove vrste nisu uspostavljeni ni u kantonima.

U 2023. godini pripremljen je Nacrt Strategije razvoja sistema socijalne i dječije zaštite u FBiH[66] u kojoj je u okviru definisanog strateškog cilja–Smanjiti siromaštvo i ublažiti posljedice siromaštva, predviđena mjera Unaprijediti sistem praćenja i procjene potreba stanovništva u riziku od siromaštva, a posebno djece. Ova mjera podrazumijeva uspostavu mehanizama za identificiranje ključnih rizičnih faktora i negativnih socio-ekonomskih trendova koji pojedince ili zajednice u kojima žive mogu odvesti u siromaštvo, kao i osiguranje pravovremenih mjera s ciljem umanjenja rizika od siromaštva. U te svrhe, neophodno je povećanje kvantiteta i kvaliteta ulaznih podataka o potencijalno rizičnim socio-ekonomskim faktorima koji mogu dovesti do daljnjeg osiromašenja socijalno ugroženog stanovništva. To podrazumijeva propisivanje jedinstvene metodologije za izradu socijalnih karti u lokalnim zajednicama, te uspostavljanje i vođenje odgovarajućih evidencija, registara ili socijalnih kartona u centrima za socijalni rad i općinskim službama socijalne zaštite, koji bi u sebi sadržavali sve relevantne podatke i informacije o posebno ranjivim kategorijama stanovništva, kao što su djeca, stare i nemoćne osobe, osobe s invaliditetom itd.

Indikatori rizika od siromaštva nakon socijalnih transfera nisu dostupni. Istraživanja koja su obavljena u okviru Ankete o prihodima i uslovima života građana u FBiH omogućiće da se prikupe podaci o prihodima, siromaštvu, socijalnoj isključenosti, materijalnoj deprivaciji, socio-ekonomskim karakteristikama pojedinaca i uslovima života. U 2023. godini ponovljeno je anketiranje domaćinstava na jednom dijelu uzorka iz prvog talasa obavljenog 2022. godine zbog praćenja promjena nastalih u jednom domaćinstvu između dva talasa anketiranja.

Federalno ministarstvo rada i socijalne politike, od 2004. ima uspostavljen informacioni sistem za podršku procesu uvođenja u pravo, obračuna i evidencije naknada iz socijalnih prava (SOTAC), koji je u više navrata nadograđivan. Od 2014. godine razvijene su i nove funkcionalnosti

[64] Od 2020. godine u šemi Bolest/zdravstvena zaštita uključena primarna zdravstvena zaštita, napomena FZS.
[65] Zadnji raspoloživi podaci, FZS 15.05.2024.
[66] Vlada FBiH | Prihvaćena Strategija razvoja sistema socijalne i dječje zaštite u FBiH 2024-2030. (fbihvlada.gov.ba) Strategija usvojena u septembru 2024. godine

za podršku procesu obračuna i isplate naknada koje se isplaćuju sa nižih administrativnih nivoa (kantoni i općine). Također, FMRSP vrši unos podataka u Jedinstveni registar korisnika gotovinskih naknada na koje se ne uplaćuju doprinosi (JR). Ovako prikupljeni podaci stvoriće polaznu osnovu za kreiranje socijalne karte pojedinaca koji koriste budžetska i vanbudžetska sredstva u Federaciji BiH. Također, kroz provođenje i realizaciju programa pomoći energetskim siromašnim domaćinstvima, prikupljeni su podaci o oko 460.000 pojedinaca i 250.000 domaćinstava[67]. Ovi podaci su integrisani u jedinstveni registar FMRSP. Istovremeno, putem aplikacije za porodilje (uspostavljena 2024. godine), prikupljaju se podaci o domaćinstvima sa novorođenom djecom u FBiH, uključujući informacije o drugim članovima porodice, što ubrzava proces prikupljanja podataka potrebnih za socijalnu kartu[68]. U julu 2024. godine održan je prvi zajednički sastanak svih relevantnih aktera u izradi socijalne karte Federacije BiH.

Koordinator implementacije mjere je **Federalno ministarstvo rada i socijalne politike**. Mjera nije bila preuzeta kao program u Planu rada za 2023. godinu.

KLJUČNI NALAZ 2.5.2.

Nepostojanje jedinstvene baze i pokazatelja o socijalnom stanju stanovništva u FBiH otežava praćenje siromaštva i ciljano izdvajanje socijalnih transfera u te svrhe. Istovremeno, nedostaju indikatori koji bi ukazali na rizik od siromaštva i nakon socijalnih transfera.

S tim u vezi potrebno je dodatno djelovanje u okviru provođenja ove mjere.

Obzirom da FMRSP dio aktivnosti koje su definisane za implementaciju ove mjere redovno planira i provodi, potrebno je da mjeru preuzme u svoj budući godišnji plan rada.

[67] Program podrške Europske unije Bosni i Hercegovini[67] u cilju ublažavanja negativnog socio-ekonomskog utjecaja energetske krize

[68].Vlada Federacije Bosne i Hercegovine | FMRSP: Održan sastanak s ciljem izrade socijalne karte Federacije BiH (fbihvlada.gov.ba)

Mjera 2.5.3. Unaprjeđivati međusektorsku saradnju, infrastrukturu i kompetencije pružalaca usluga socijalne zaštite

16

Jačanje sistema socijalne zaštite iziskuje razvoj institucionalnih mehanizama koji će omogućiti intersektorsku i profesionalnu saradnju u formulaciji planiranja, implementacije, koordinacije provođenja, monitoringa, evaluacije i izvještavanja u različitim područjima socijalne politike. U vezi s tim, potrebno je uspostaviti sistem koordinacije između pružalaca socijalnih usluga i izgraditi resurse za pružanje odgovarajućih usluga podrške u zajednici, osigurati profesionalnu edukaciju i usmjerenje stručnog kadra koji se bavi socijalnom zaštitom, te povećati kapacitete socijalnih radnika u CSR.

Prema istraživanju koje je provedeno u svrhu pripreme Strategije razvoja sistema socijalne i dječije zaštite u FBiH, konstatovan je niz nedostataka i slabosti (nedovoljni financijski, prostorni, tehnički kadrovski kapaciteti nadležnih institucija, te neadekvatna organizacija posla). Nedostaje sistemsko prikupljanje, obrada i distribucija podataka, praćenje stanja i izvještavanja o stanju u oblasti. Nivo međuinstitucionalne i međusektorske saradnje nije adekvatan, nejasno su definisane nadležnosti i poslovi koje obavljaju institucije iz sistema socijalne i dječje zašite. Takođe, mreža usluga u sistemu socijalne i dječje zaštite nije dovoljno razvijena.

U Federaciji BiH, 80 institucija direktno provodi socijalnu i dječju zaštitu. Od toga, njih 61 su osnovani i organizirani kao CSR koji imaju status pravne osobe (59 općinskih i 2 kantonalna), a 22 su organizirani kao službe socijalne zaštite u okviru općinskih organa uprave. Od 822 uposlenih, 304 je socijalnih radnika[69]. U 2020. godini ukupno je obrađeno 228 hiljada slučajeva, odnosno 278 slučajeva po uposlenom, te pruženo 288 hiljada intervencija, odnosno 351 intervencija po uposlenom (zadnji raspoloživi podaci) [70]. Podaci o prosječnom broju predmeta po socijalnom radniku i prosječnom vremenu socijalnih radnika provedenom na obukama u 2023. godini nisu dostupni.[71]

U toku 2023. godine, u skladu sa Zakonom o ustanovama socijalne zaštite FBiH doneseni su Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja evidencija o korisnicima na smještaju u ustanovama socijalne zaštite FBiH[72] i Pravilnik o minimalnim standardima za pružanje usluga socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške u ustanovama socijalne zaštite FBiH,[73] te su provođene edukacije stručnog i drugog kadra u ustanovama socijalne zaštite. Međutim, planirane aktivnosti obavljanja stručnog nadzora nad radom federalnih ustanova socijalne zaštite FBiH nisu realizovane, odnosno nisu imenovani stručni nadzornici u skladu s ovim zakonom.

U izvještajnoj godini, pripremljen je Prednacrt Zakona o socijalnim uslugama u FBiH i obavljene javne konsultacije[74]. Ovim zakonom, pored definisanja korisnika i pružaoca socijalnih usluga, preciziran je način pružanja socijalnih usluga prema hitnosti intervencije, stanju socijalne potrebe, prioritetu usluga i mjerama utvrđenim individualnim planom. S ciljem poboljšanja kvaliteta njegova života i uključenosti u zajednicu, socijalne usluge će se korisniku primarno pružati u njegovom domu ili u lokalnoj zajednici kroz vaninstitucionalno socijalno zbrinjavanje i socijalnu podršku. U odnosu na postojeći obezbjediće se dodatni modalitet finansiranja socijalnih usluga kroz osmišljavanje i razvijanje posebnih programa za pružanje određenih socijalnih usluga, posebno u onim sredinama u

[69] FMRSP, Nacrt Strategije razvoja sistema socijalne i dječije zaštite u FBiH 2023-2030.
[70] ibid
[71] Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023. godinu
[72] ("Službene novine Federacije BiH", broj: 38/23)
[73] ("Službene novine Federacije BiH", broj: 96/23).
[74] Vlada Federacije Bosne i Hercegovine | Utvrđen Nacrt zakona o socijalnim uslugama u FBiH (fbihvlada.gov.ba), maj 2024.

kojima one nisu uspostavljene ili razvijene u odgovarajućoj mjeri.

Planirane aktivnosti na izradi Zakona o djelatnosti socijalnog rada u FBiH nisu započete u 2023. godini.

U cilju unapređenja pojedinih zakonskih odredbi koje se tiču hraniteljstva, u 2023. godini izrađen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o hraniteljstvu u FBiH. Također, uspostavljeno je zajedničko Radno tijelo za praćenje implementacije Zakona o hraniteljstvu u FBiH. U skladu sa ovim zakonom donesen je Plan i program osnovnih i dodatnih edukacija hranitelja, te organizovano i provedeno 6 osnovnih i 5 dodatnih edukacija.

Koordinator implementacije ove mjere je **Federalno ministarstvo rada i socijalne politike** koje je u toku 2023. godine implementiralo niz aktivnosti u iznosu nešto manjem od 4 mil. KM. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 2.5.3.

Pozitivni pomaci zabilježeni su u provođenju procesa zaštite i zbrinjavanja socijalno osjetljivih kategorija stanovništva koji se tiču hraniteljstva.
Potrebno je donijeti zakonsku regulativu iz oblasti pružanja socijalnih usluga.

Mjera 2.5.4. Poboljšavati poziciju ranjivih skupina na tržištu rada

18

Obzirom da aktuelno tržište rada u FBiH karakteriziraju negativni trendovi i visoke stope radno neaktivnih i nezaposlenih, posebno među pripadnicima ranjivih društvenih grupa[75]. Potrebno je omogućiti posebne programe za ove grupe, te promovirati preduzetništvo formalnim obrazovanjem i cjeloživotnim učenjem i podrškom.
Također, potrebno je pružiti podršku razvoju socijalnog poduzetništva kao modela koji istovremeno doprinosi zapošljavanju i podrški ugroženim grupama, kreirati programe obuke zaposlenih u državnoj upravi vezane za socijalno poduzetništvo i raditi na aktivnostima promocije socijalnog poduzetništva u javnosti.

Prema podacima FZZZ[76] od teže zapošljivih ili specifičnih kategorija, većina poslodavaca (1.055 anketiranih) je iskazala spremnost za zapošljavanje mladih bez radnog iskustva (859), starijih od 50 godina (415), demobilisanih boraca (360), žena iz ruralnih područja (354), te osoba s invaliditetom (251), a najmanje su spremni zaposliti migrante kao potencijalnu novu radnu snagu na tržištu rada u Federaciji BiH.

Zabilježen blagi rast stope zaposlenosti žena (15+). U 2023. godini iznosi 29,2%, a prethodne godine 27,4%. Stopa aktivnosti žena je porasla za 0,8 p.p. na 36,1%. Zabilježen je pad stope nezaposlenosti žena u starosnoj dobi 25-49 godina za 2 p.p. na 19,3%[77] u odnosu na prethodnu godinu. Kroz programe zapošljavanja i samozapošljavanja, zaposleno je nešto manje od 6 hiljada žena.

Prema Anketi o radnoj snazi 2023. godine, stopa aktivnosti mladih (15-24) je nešto niža u odnosu na prethodnu i iznosila je 27,8% (2022. 30,1%). Stopa zaposlenosti mladih, nešto je veća u odnosu na prethodnu godinu i iznosila je 19,1%.[78] U toku 2023. godine kroz programe Aktivne politike zapošljavanja, data je mogućnost za zapošljavanje mladih osoba, a dio programa je kreiran isključivo za mlade osobe, putem kojih se zaposlilo 396 osoba mlađe dobi.

U okviru dva programa za zapošljavanje demobilisanih branilaca u 2023. godini zaposleno je 40 osoba.

Izdvajanje sredstava za osposobljavanje osoba s invaliditetom za zapošljavanje vrši se s ciljem jačanja kapaciteta kroz procese edukacije, profesionalnog osposobljavanja, prekvalifikacije, te njihovog samostalnog i uspješnog uključivanja u svijet rada i ostale sfere društvenog života. U toku 2023. godine za finansiranje Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom, FZZZ je izvršio planiranu uplatu sredstava u iznosu od 2.995.774 KM što je za 23,4% više u odnosu na prethodnu godinu. Prema Anketi JLS[79], od 65 anketiranih, 10 JLS je vršilo izdvajanje sredstava za osposobljavanje i zapošljavanje osoba sa invaliditetom, izdvajanja se kreću se od 3.600 KM (Grad Livno) do 50.000 KM (Grad Živinice). Prosječna izdvajanja po JLS iznose 19.340 KM. 55 JLS je odgovorila da nisu izdvajali sredstva za osposobljavanje osoba sa invaliditetom.

U 2023. godini raspisan je Javni poziv za učešće u Programu sufinansiranja zapošljavanja Roma. Prema Programu[80], raspoloživa finansijska sredstva u iznosu od 313.017 KM predviđena su za podršku zapošljavanja i samozapošljavanja nezaposlenih Roma u FBiH, i to za sufinansiranje poslodavaca radi

[75] Dugotrajno nezaposleni, osobe s invaliditetom, žene, mladi, mladi bez roditeljskog staranja koji napuštaju javnu brigu, Romi i sl.
[76] Izvještaj o istraživanju tržišta rada u FBiH 2023/2024
[77] **Napomena:** Zbog prelaska na kontinuirano provođenje Ankete o radnoj snazi 2021. godine došlo je do prekida dotadašnje serije podataka. Rezultati iz kontinuirane Ankete o radnoj snazi 2023. nisu uporedivi sa rezultatima godišnjih anketa provedenih u prethodnim godinama (2006-2019).
[78] ibid
[79] Anketa JLS 2024. Obrada: Federalni zavod za programiranje razvoja, Socioekonomski pokazatelji po općinama FBiH 2023.
[80] https://www.fzzz.ba/archive?cnt=893&csrt=8964947102934397944

zapošljavanja Roma sa evidencije nezaposlenih na period od 12 i 24 mjeseca, kao i za sufinansiranje samozapošljavanja Roma na period od 12 mjeseci. Realizacija ovog Programa očekuje se u 2024. godini.

Pripremljena je radna verzija Zakona o društvenom/socijalnom poduzetništvu, koji je prošao javnu raspravu i nakon analiza pristiglih primjedbi i sugestija navedeni zakon će biti upućen Vladi FBiH na utvrđivanje[81]. Cilj ovog zakona je stvaranje pravnih pretpostavki za održiv ekonomski i društveni rast i razvoj FBiH, putem inovativnog pristupa postojećim ekonomskim, društvenim i ekološkim izazovima, koristeći potencijale društvene ekonomije, društvenog poduzetništva i društvenih preduzeća.

Na osnovu dostupnih podataka Ankete JLS,[82] od 65 JLS koje su dale odgovor, njih 14 je odgovorilo da izdvaja sredstva za razvoj socijalnog poduzetništva. Izdvajanja za ovu namjenu kretala su se od 5.000 KM (Novo Sarajevo i Olovo), do 200.000 KM (Centar Sarajevo), sa prosječnim izdvajanjem od 92.300 KM po JLS. 51 JLS je odgovorilo da nisu izdvajali sredstva za socijalno poduzetništvo.

Koordinator implementacije ove mjere je **Federalno ministarstvo rada i socijalne politike**. Jedan od nosilaca implementacije je **Federalno ministarstvo razvoja poduzetništva i obrta** koje je u toku 2023. godine implementiralo aktivnosti u okviru ove mjere, za šta je izdvojilo sredstva u iznosu od 150 hilj. KM. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 2.5.4.

Zabilježeni su pozitivni efekti pojedinih mjera Aktivne politike zapošljavanja ciljanih za zapošljavanje teže zapošljivih osoba.

Potrebno je nastaviti provedbu postojećih i kreiranje novih mjera za zapošljavanje ranjivih grupa na tržištu rada.

Potrebno je urediti pravni okvir i donijeti strateški dokument iz oblasti socijalnog poduzetništva.

[81] Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023. godinu

[82] Anketa JLS 2024. Obrada: Federalni zavod za programiranje razvoja, Socioekonomski pokazatelji po općinama FBiH 2023.

Mjera 2.5.5. Osigurati socijalne programe za smanjivanje energetskog siromaštva

Energetsko siromaštvo pojedinaca i domaćinstava označava nemogućnost osiguranja minimalnog, finansijski pristupačnog i pouzdanog snabdijevanja energijom nužnog za život u prihvatljivim uslovima. Potrebno je identificirati energetski siromašna domaćinstva ili kategorije stanovništva koje su u riziku od energetskog siromaštva i osmisliti i provoditi programe socijalne zaštite ugroženih kupaca električne energije. Potrebno je povećati dio finansijskih sredstava u budžetima iz kojih bi se vršilo sufinansiranje u ovoj oblasti, te kreirati programe i projekte energetske efikasnosti.

Podaci o broju domaćinstava koja su u stanju ili riziku od energetskog siromaštva su teško dostupni. U FBiH nije uspostavljen sistem i način za utvrđivanje i praćenje energetskog siromaštva, te ne postoji regulatorni okvir za njegovo suzbijanje.

U 2023. godini, kroz provođenje i realizaciju programa pomoći energetskim siromašnim domaćinstvima, odnosno Podrške EU Bosni i Hercegovini[83] u cilju ublažavanja negativnog socio-ekonomskog utjecaja energetske krize, prikupljeni su podaci o oko 460 hilj. pojedinaca i 250 hilj. domaćinstava, koji su u stanju ili riziku od energetskog siromaštva. Sredstva u iznosu od 64,5 mil. KM namijenjena su za provedbu mjera podrške za minimalno 109 hilj. energetski siromašnih domaćinstava na području FBiH koji su bili izloženi negativnim efektima poskupljenja energenata u grijnoj sezoni 2022/2023. godina.

Izvršena je realizacija odluke o subvencioniranju troškova električne energije za osobe u stanju socijalne potrebe i korisnike najniže i zajamčene penzije u iznosu od 2,55 mil. KM. Sredstva u iznosu od 12,9 mil. KM osigurana su iz sredstava Federalnog ministarstva prostornog uređenja (FMPU) za projekat "Podrška Evropske unije Bosni i Hercegovini u cilju ublažavanja negativnog socio-ekonomskog utjecaja energetske krize"[84]. Cjelokupan iznos sredstava za ovu namjenu u potpunosti je prenesen Fondu za zaštitu okoliša FBiH, koji je krajem 2023. godine raspisivao javne pozive za namjensku dodjelu sredstava za provođenje mjera energijske efikasnosti u stambenim objektima.

FMPU radilo je na realizaciji Programa utopljavanja zgrada radi uštede energije, za šta je iz Budžeta FBiH izdvojeno 2 mil. KM, kao i na implementaciji Projekta energijske efikasnosti u FBiH – BEEP,[85] za šta su implementirana kreditna sredstva u iznosu 5,4 mil. KM.

Prema anketi[86] od ukupnog broja anketiranih JLS, 21 je odgovorilo da su imali programe podrške energetske efikasnosti domaćinstava, dok je 45 odgovorilo da nisu. U odnosu na anketu za 2022. godinu, broj JLS koje su podržavale programe energetske efikasnosti povećao se za 14,3%. Od ukupnog broja anketiranih JLS, 34 je odgovorilo da imaju razvijen sistem javnog grijanja. U 19 JLS prosječan obuhvat domaćinstava sistemom javnog grijanja iznosi 14,9%. Najveći obuhvat imaju Općina Novo Sarajevo (73,8%), Grad Tuzla (70,5%), te Općina Kakanj (28%), dok u ostalih 16 JLS prosječan obuhvat domaćinstava sistemom javnog grijanja iznosi 6,8%.

Koordinator implementacije mjere je **Federalno ministarstvo rada i socijalne politike** koje je u toku 2023. godine implementiralo aktivnost u iznosu od cca 77,5 mil. KM. (Prilog 5)

[83] "Službene novine FBiH", broj 46/23 i 98/23
[84] "Službene novine FBiH", broj 6/23
[85] Bosnian Energy Efficiency Project
[86] Anketa JLS 2024. Obrada: FZZPR, Socioekonomski pokazatelji po općinama FBiH 2023.

KLJUČNI NALAZ 2.5.5.

Povećan je broj JLS koje su podržavale programe energetske efikasnosti.

Potrebno je uspostaviti sistem i način za utvrđivanje i praćenje energetskog siromaštva kao i regulatorni okvir za njegovo suzbijanje.

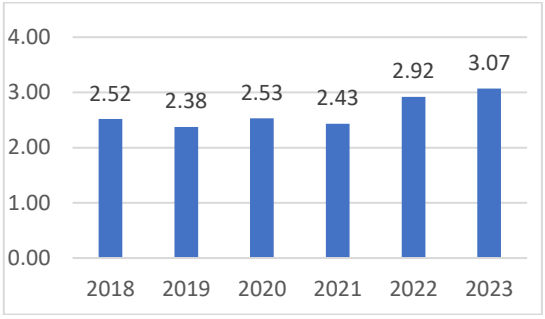
Potrebno je osigurati veći nivo informiranja lokalnih aktera o ciljevima i planovima energetske tranzicije.

STRATEŠKI CILJ 3: RESURSNO EFIKASAN I ODRŽIV RAZVOJ

Federacija BiH, kao globalno odgovoran politički entitet, u središte svoje razvojne strategije stavlja okolišno i socijalno prihvatljivu proizvodnju i potrošnju, kao i cirkularnu ekonomiju, kroz očuvanje i održivo korištenje svih prirodnih resursa. Posebna pažnja će biti posvećena poboljšanju kvalitete zraka i vode kroz revitalizaciju devastiranih šumskih područja, smanjenje emisija iz transporta, industrije, povećanje energetske efikasnosti, povećanje udjela obnovljivih izvora energije u potrošnji energije i povećanje energetske efikasnosti kroz proces energetske tranzicije, unaprjeđenje vodne infrastrukture, te kroz savremeno zbrinjavanje otpada i otpadnih voda. Fokus je i na jačanju održivosti i otpornosti poljoprivrednih proizvođača, kao i sposobnosti sprječavanja, zaštite, ublažavanja posljedica i oporavka od globalnih i regionalnih kriza.

Tokom perioda od 2018. do 2023. godine udio bruto dodane vrijednosti industrije srednje i visoke tehnologije u BDP-u pokazuje niske vrijednosti. U 2023. godini udio bruto dodane vrijednosti srednje-visoke i visoke tehnologije u BDP-u FBiH iznosi 3,07% (za 0,15 p.p. viši u odnosu na prethodnu godinu). Primjerice u Srbiji taj udio u 2022. godini iznosi 3,2%, a Sloveniji 9,4%, prema zadnje raspoloživim podacima.

Graf 73. Udio BDV-a srednje i visoke tehnologije u BDP-u

Izvor: FZS, obrada: FZZPR

Ovaj strateški cilj sadrži 6 prioriteta i 21 mjeru, za čiju implementaciju je odgovorno 7 federalnih institucija, dok je za implementaciju 1 mjere odgovorna Vlada FBiH (Prilog 1). Uvidom u planove rada odgovornih institucija za 2023. godinu uključeno je ukupno 18 od 21 mjere, odnosno 86%. Za preostale 3 mjere nije poznato da li su aktivirane od strane FUCZ i Vlade FBiH.

U okviru navedenih mjera, u Izvještaju o radu Vlade FBiH za 2023. godinu, ukupno je planirano 111 aktivnosti, za čiju je realizaciju utrošeno ukupno 54.632.703 KM (Prilog 5).

PRIORITET 3.1. UNAPRJEĐIVATI ZAŠTITU I KORIŠTENJE PRIRODNIH RESURSA

Radi boljeg prilagođavanja klimatskim promjenama, zaštite prostora, zemljišta, voda, šuma, bio i geo raznovrsnosti, adekvatnijeg tretiranja otpada, doprinosa unaprjeđenju javnog zdravlja, potrebno je provoditi monitoring stanja okoliša i prirodnih resursa, jačati relevantne institucije, usaglašavati zakonodavstvo o okolišu sa zakonodavstvom EU, unaprijediti ekonomske instrumente poštivanjem načela „zagađivač plaća“ i “korisnik plaća“, obezbijediti usklađenost interesa zaštite životne sredine i interesa ekonomskog razvoja u skladu sa načelima održivog razvoja, te provoditi sistemska geološka istraživanja.

U cilju smanjenja onečišćenja i održivog upravljanja prirodnim resursima, u okviru ovog prioriteta definisano je 8 mjera u kojima je, u 2023. godini, proveden značajan broj aktivnosti.

Kontinuirano se provode aktivnosti podizanja svijesti o zaštiti okoliša kroz veliki broj projekata implementiranih od strane institucija vlada na svim nivoima, obrazovnih institucija, a posebno putem projekata nevladinog sektora.

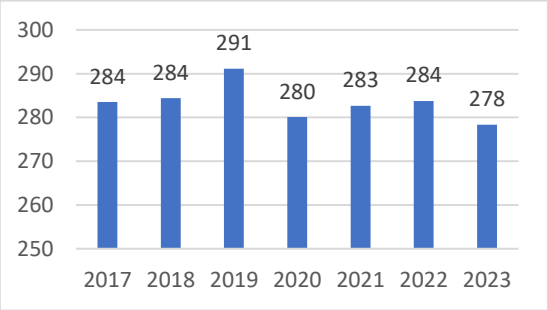
Međutim, implementacija navedenih mjera je dala ograničen rezultat kada je u pitanju unaprjeđenje zakonodavstva i usklađivanje sa zakonodavstvom EU, kao što je slučaj u oblasti šumarstva i geoloških istraživanja.

Nije zabilježen značajniji napredak kod uspostave informacionih sistema za prikupljanje podataka u pojedinim oblastima, što ograničava monitoring i praćenje razvoja, naročito kod upravljanja prirodnim resursima, biodiverzitetom, te praćenja kvaliteta tla. Malo je urađeno na inventuri ekosistema, staništa i ugroženih vrsta flore i faune.

Investicije u razvoj komunalnih djelatnosti i komunalne infrastrukture, naročito kod odvojenog prikupljanja otpada i reciklaže, su takođe ograničene. Potrebno je donijeti okvirni zakon o komunalnim djelatnostima na nivou FBiH, te unaprijediti lokalne propise koji će omogućiti općinama u FBiH efikasnije planiranje upravljanjem otpadom na svom području.

Količina prikupljenog komunalnog otpada tokom perioda 2017-2023. godina bilježi promjenjivo kretanje, ali bez velikih oscilacija. U 2023. godini prikupljeno je 278 kg komunalnog otpada po stanovniku, što je manje za 2,1% u odnosu na prethodnu godinu, i najmanje u posmatranom periodu

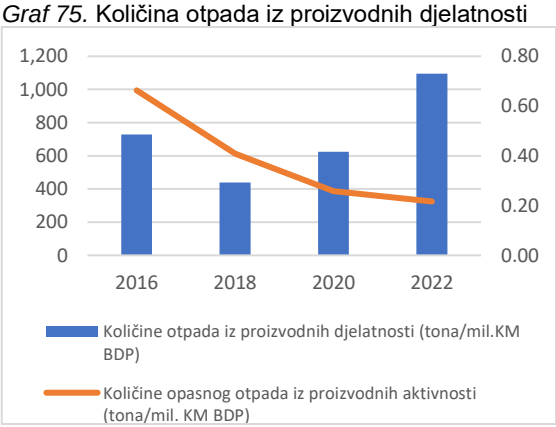
Graf 74. Prikupljeni komunalni otpad (kg/stanovniku)

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Podaci o prikupljenom otpadu i opasnom otpadu iz proizvodnih djelatnosti prikupljaju se na dvogodišnjoj periodici, te je posljednji objavljeni podatak iz 2022. godine. Količina opasnog otpada iz proizvodnih djelatnosti pokazuje trend opadanja u posljednja četiri dvogodišnja ciklusa i u 2022. godini je iznosila 0,22 tona/mil KM BDP-a, što je u odnosu na 2020. godinu niže za 15,4%.

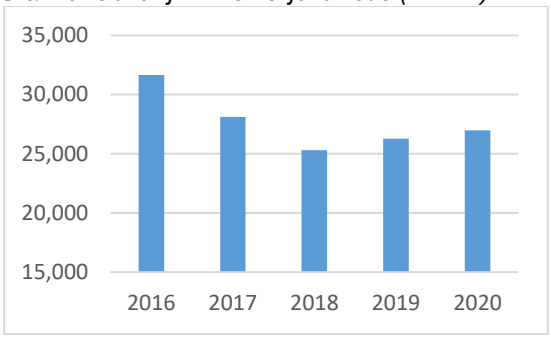
Graf 75. Količina otpada iz proizvodnih djelatnosti

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Obnovljivi izvori svježe vode u BiH od 2018. godine pokazuju stabilnije vrijednosti. U 2020. godini (zadnje dostupan podatak), obnovljivi izvori svježe vode iznosili su 26.984 mil. m^3.

Graf 76. Obnovljivi izvori svježe vode (mil. m^3)

Izvor: EUROSTAT

U okviru ovog prioriteta, u 2023. godini, definisana je 71 aktivnost, za čiju realizaciju je utrošeno ukupno 12,6 mil. KM, što je 44,8% planiranih sredstava.

Mjera 3.1.1. Podizati svijest o zaštiti okoliša, klimatskim promjenama i nužnosti razvoja zelenih vještina

Da bi se podigla svijest građana o zaštiti okoliša, potrebno je identificirati, pratiti i stalno objavljivati informacije, te prenositi znanje o problematici i rizicima koji nastaju kao posljedica nebrige za okoliš. Važno je posebno stimulisati zajedničke projekte obrazovnih institucija, organizacija civilnog društva i kompanija koje rade na ozelenjavanju svog poslovanja, modernizirati kurikulume u obrazovnim institucijama, te integrirati politike klimatskih promjena u sve privredne sektore, kao što su energetika, transport i poljoprivreda.

Jačanje svijesti o zaštiti okoliša provodi se kroz realizaciju niza različitih mjera od strane međunarodnih, vladinih i nevladinih organizacija, koje se odnose na aktivnosti provođenja festivala i tematskih radionica, izrade promotivnog materijala (knjiga, monografija, letaka, postera, spotova i sl.) i emisija, te organiziranja manifestacija i okruglih stolova na temu zaštite prirode (povodom Svjetskog dana zaštite okoliša, Svjetskog dana zaštite biodiverziteta i sl.). Međutim, ne postoji sistemsko praćenje realizacije ovih aktivnosti, što otežava analizu njihovih efekata. Ove aktivnosti obuhvatale su objavljivanje većeg broja informacija o okolišu s ciljem podizanja svijesti i informisanja o okolišu, te realizaciju niza projekata, s osnovnim i srednjim školama, na podizanju svijesti o selektivnom odvajanju otpada i reciklaži, u saradnji s operaterima sistema za ambalažni i elektronički otpad.

Veliku ulogu u finansiranju i provođenju aktivnosti unaprjeđenja ekološke svijesti stanovništva ima Fond za zaštitu okoliša FBiH (FZO). Putem javnih poziva FZO svake godine dodjeljuje sredstva nevladinim organizacijama, preduzećima, obrazovnim institucijama, kojima je glavni zadatak očuvanje, unapređenje i promocija prirode i okoliša. Prema Analitičkom izvještaju o radu FZO za 2023. godinu, za projekte ove namjene izdvojeno je 395.000 KM.

Ovu mjeru koordinira Federalno ministarstvo okoliša i turizma. U izvještaju o radu ovog ministarstva za 2023. godinu definirane su 2 aktivnosti za čiju realizaciju je utrošeno 150.000 KM, odnosno 75% planiranih budžetskih sredstava. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 3.1.1.

Unapređenje javne svijesti nije na odgovarajućem nivou. Iako je proveden veći broj kampanja, manifestacija i projekata koji za cilj imaju unapređenje javne svijesti, rezultati su slabo vidljivi. Iako sve prisutniji, problemi unapređenja stanja prirode još uvijek nisu prepoznati kao prioritetni u društvu. Nedovoljno se radilo na provođenju aktivnosti unaprjeđenja kurikuluma osnovnih i srednjih škola u oblasti zaštite okoliša, te je u narednom periodu potrebno posvetiti posebnu pažnju ovom segmentu.

Mjera 3.1.2. Unaprjeđivati pravni i institucionalni okvir regulacije okoliša i razvoj komunalne infrastrukture

Ova mjera ima za cilj unaprjeđenje pravnog okvira zaštite okoliša i dobijanja okolišnih dozvola u skladu sa EU zakonodavstvom, podržavanje institucionalnog jačanja sektora okoliša u FBiH, osiguravanje uspostave unutarsektorske i međusektorske saradnje resornih ministarstava svih nivoa vlasti, te unaprjeđenje komunalne infrastrukture i restrukturiranje komunalnih preduzeća.

Za praćenje implementacije ove mjere definisan je indikator stopa usklađenosti zakonodavstva o okolišu sa zakonodavstvom EU.

Konkretni podaci u vezi definisanog indikatora ne postoje za 2023. godinu.

Prema podacima iz informacionog sistema Programa integrisanja BiH u EU, u Federaciji BiH, za Poglavlje 27 (okoliš) do 31.12.2023. godine, ukupno je uneseno 54 propisa (horizontalno zakonodavstvo, zrak, priroda, otpad, voda, hemikalije), a koji su bili predmet usklađivanja s EU zakonodavstvom. U 2023. godini, donesena su 3 podzakonska akta koja su usklađena s EU propisima: Pravilnik o upravljanju ambalažom i ambalažnim otpadom („Sl. novine Federacije BiH", broj: 27/23), Pravilnik o upravljanju otpadom od električnih i elektronskih proizvoda („Sl. novine Federacije BiH", broj: 23/23) i Pravilnik o registru zagađivača i zagađenjima okoliša ("Sl. novine Federacije BiH", broj: 11/23).

Međutim, prema Izvještaju o Bosni i Hercegovini za 2023. godinu, koji izrađuje Evropska komisija, usklađivanje propisa sa acquisem EU je i dalje ograničeno.

Nakon usvajanja i objavljivanja Zakona o zaštiti okoliša (2021), aktivnosti Federalnog ministarstva okoliša i turizma bile su usmjerene na izradu podzakonskih akata, od kojih su usvojeni i objavljeni: Pravilnik o registru zagađivača i zagađenjima okoliša, Pravilnik o upravljanju ambalažom i ambalažnim otpadom.

Aktivnosti na realizaciji usklađivanja politika, propisa i institucionalnih kapaciteta u oblasti okoliša u Federaciji BiH, sa zahtjevima integracija BiH u EU i približavanja standardima EU, bile su usmjerene na harmonizaciju propisa sa regulativom Evropske unije za pojedine komponente okoliša, i to u oblasti horizontalnog zakonodavstva, upravljanja otpadom, upravljanja vodama i zaštiti zraka. U tom smislu, donesen je Zakon o zaštiti okoliša i pripadajući podzakonski akti, izrađen je Nacrt zakona o izmjenama i dopunama zakona o zaštiti prirode, u procesu je izrada prijedloga Zakona o zaštiti zraka.

Realizovane su određene aktivnosti na izradi Uredbe o strateškoj procjeni uticaja na okoliš, kojom se detaljnije uređuje postupak procjene mogućih znatnih uticaja na okoliš, koji bi mogli nastati provođenjem strategija, planova i programa. Do kraja 2023. godine, nacrt iste nije usvojen, a zbog neusvajanja izmjena Zakona o zaštiti okoliša.

Federalno ministarstvo okoliša i turizma, kao koordinirajuća institucija, je za njenu realizaciju utrošilo ukupno 520.000 KM budžetskih sredstava, što iznosi za 81,3% planiranih sredstava. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 3.1.2.

Zabilježen je određeni napredak kod usklađivanja zakonodavstva sa zakonodavstvom EU u oblasti okoliša, ali proces teče vrlo sporo. Usaglašenost propisa sa EU acquisem je i dalje ograničena. Potrebno je donijeti Uredbu o strateškoj procjeni uticaja na okoliš.

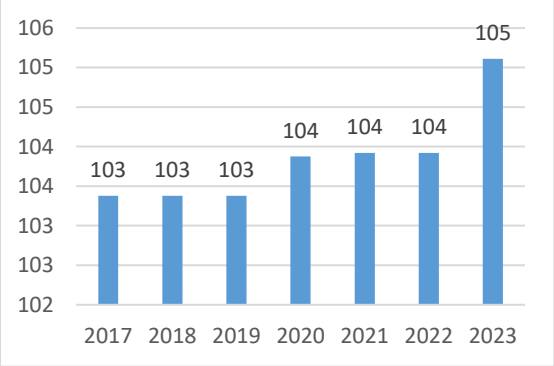
Mjera 3.1.3. Unaprjeđivati zaštitu i korištenje prirodnih resursa i biološku raznolikost biodiverziteta

15

Ovom mjerom nastoje se povećati površine zaštićenih područja i obezbijediti održivo upravljanje zaštićenim područjima, te podizati opća svijest o vrijednostima biološke raznolikosti i koracima koji se mogu poduzeti da se ista očuva i održivo koristi. Potrebno je unaprijediti postojeće baze podataka i istraživanja u oblasti biodiverziteta, minimizirati rizik po ljudsko zdravlje, biodiverzitet, prirodno i graditeljsko nasljeđe, te osigurati i unaprijediti održivi sistem upravljanja i racionalnog korištenja prostora.

Površina zaštićenih područja, tokom perioda 2017-2023. godina, ne bilježi značajne promjene.

Graf 77. Zaštićene površine u FBiH (hilj. ha)

Izvor: FMOiT

U 2023. godini, nastavljene su aktivnosti na uspostavi novih zaštićenih područja u Federaciji BiH. Potpisani ugovori sa dva korisnika za izradu stručnih obrazloženja za proglašenje novih zaštićenih područja u FBiH (Bara Tišina, Bara Starača i Okresanica na Majevici).

Nastavljene su aktivnosti na razvoju informacionog sistema zaštite prirode Federacije Bosne i Hercegovine (ISZP-FBiH) kojeg čine informacije o prirodnom (biološkom i geološkom) nasljeđu Federacije Bosne i Hercegovine u formi baza podataka. Svi moduli ovog sistema još nisu uspostavljeni, te će se naknadno integrisati kao zasebna aplikacija. Pripremljena je tenderska dokumentacija za uslugu uspostave modula vaskularne flore i katastra pećina, ali tender nije još realiziran.

Aktivnosti na realizaciji revizije Crvene liste flore i faune u FBiH, izradi planova upravljanja za invazivne vrste, te kategorizaciji i identifikaciji staništa i ekosistema u FBiH nisu sprovedene.

Federalno ministarstvo okoliša i turizma, kao koordinator implementacije ove mjere, je za njenu realizaciju utrošilo 1.570.000 KM, odnosno 68,6% planiranih budžetskih sredstava, dok iz drugih izvora nije bilo planiranih ni utrošenih sredstava. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 3.1.3.

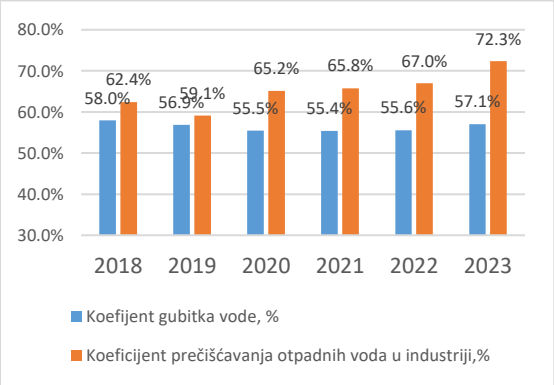
Zabilježen je određeni napredak na uspostavi novih zaštićenih područja u FBiH, međutim malo je urađeno na inventuri ekosistema, staništa i ugroženih vrsta flore i faune, te je ove aktivnosti potrebno intenzivirati.

Mjera 3.1.4. Osiguravati održivo korištenje vodnih resursa 6

Ova mjera podrazumijeva poboljšanje i održavanje dobrog stanja površinskih i podzemnih voda kroz uvođenje praksi i tehnologija koje u najmanjoj mogućoj mjeri imaju negativan uticaj na kvalitet podzemnih voda. Nužno je jačanje kontrole ispuštanja otpadnih voda u vodotoke i provoditi aktivnosti na smanjenju tereta zagađenja od urbanih/sanitarnih otpadnih voda, te smanjenju emisije štetnih i toksičnih materija koje stvaraju pojedini industrijski zagađivači.

Koeficijent gubitka vode, mjeren odnosom ukupnih gubitaka vode i ukupne zahvaćene količine vode, u posljednje dvije godine pokazuje negativan trend rasta. U 2023. godini, ovaj koeficijent iznosio je vrijednost 57,1%, za 1,5 pp više u odnosu na 2022. godinu.

Graf 78. Koeficijent gubitka vode i koeficijent prečišćavanja otpadnih voda u industriji

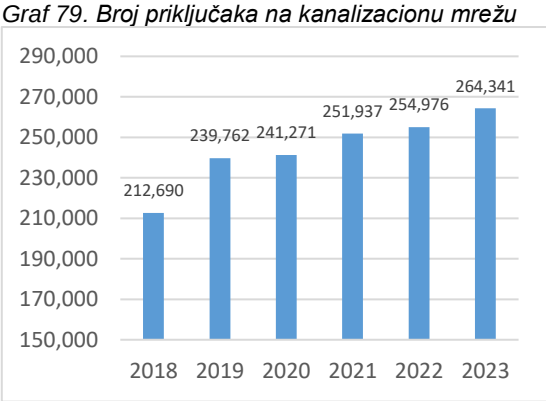

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Koeficijent prečišćavanja otpadnih voda u industriji bilježi promjenjivo kretanje u posmatranom periodu. U 2023. godini, ukupno je pročišćeno 72,3% ukupne količine otpadnih voda iz industrije, što je za 5,3 p.p. više u odnosu na 2022. godinu i na najvišem je nivou u posmatranom periodu od 2018. do 2023. godine.

U 2023. godini, broj priključaka na kanalizacionu mrežu iznosio je 264.341, što je u odnosu na 2022. godinu više za 9.365 priključaka ili 3,7%.

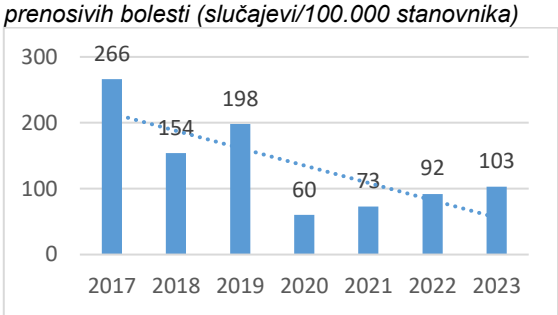
Graf 79. Broj priključaka na kanalizacionu mrežu

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Oboljeli od vodom i hranom prenosivih bolesti, u posljednje tri godine pokazuje negativan trend rasta.

Graf 80. Broj oboljelih od vodom i hranom prenosivih bolesti (slučajevi/100.000 stanovnika)

Izvor: Zavod za javno zdravstvo FBiH

U odnosu na periodu 2020-2022. godina, kada je vrijednost ovog indikatora bila ispod utvrđenog cilja do 2027. godine (100), u 2023. godini je zabilježena vrijednost iznad utvrđenog cilja, odnosno 103 slučaja na 100.000 stanovnika, što je u odnosu na 2022. godinu više za 12%. Potrebno je uložiti dodatne napore kako bi se zaustavio negativan trend rasta broja oboljelih ovim uzrokom.

Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva (FMPVŠ), kao koordinator implementacije ove mjere, učestvovalo je u pripremi Programa integrisanja BiH u EU za oblast voda u okviru poglavlja 27 EU Acquis-a, te je izvršilo sve aktivnosti iz svoje nadležnosti.

Specijalni plan provedbe direktive o poplavama (DISIP) i Akcioni plan za provedbu (APID) u Federaciji BiH, nisu usvojeni. Očekuje se da MVTEO BiH pokrene dalje aktivnosti za kooridnaciju i konačno usvajane Specijalnog plana provedbe direktive o poplavama (DISIP BiH), nakon čega će biti usvojen APID u FBiH.

Implementacija projekata (EIB, WATSAN u FBiH) „Vodosnabdijevanje i odvodnja otpadnih voda“ za 20 općina teče usporeno. U toku 2023. godine su bile aktivnosti na ugovorima za radove u općinama Jajce, Mostar, Gornji Vakuf Uskoplje, Tešanj, Bos. Krupa, Bos. Petrovac, Lukavac, Prozor Rama, Široki Brijeg, Tomislavgrad, Gračanica, Konjic i Čitluk. Radovi nisu završeni zbog nedostatka finansijskih sredstava, čeka se da IPA 2018 grant i WBIF grant budu operativni

Ministarstvo je u 2023. godini utrošilo ukupno 6.188.678 KM (30% od ukupno planiranih sredstava), od čega je iz budžeta utrošeno 1.064.800 KM (67,5% planiranih budžetskih sredstava). (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 3.1.4.

Zabilježen je ograničen napredak u realizaciji mjere, izostala je adekvatna dinamika realizacije infrastrukturnih projekata i aktivnosti unaprjeđenja regulatornog iz oblasti upravljanja vodnim resursima. Pojedini ključni indikatori pokazuju negativne promjene, dok se pozitivan trend bilježi jedino kod koeficijenta prečišćavanja otpadnih voda iz industrije**.** Kako bi se osigurala održivost korištenja vodnog resursa, potrebno je sprovesti više aktivnosti s ciljem značajnijeg smanjenja gubitaka vode i povećanja kapaciteta za pročišćavanje otpadnih voda iz domaćinstava i industrije.

Mjera 3.1.5. Osiguravati održivo korištenje zemljišnog resursa

15

U cilju zaštite i i rekultivacije devastiranog zemljišta potrebno je izgraditi i osnažiti regulatorno institucionalni okvir i jačati intersektorsku saradnju koja treba doprinijeti racionalnijem korištenju i zaštiti zemljišta. U tom smislu, potrebno je donijeti okvirni zakon o zaštiti zemljišta, te ojačati institucije u FBiH koje se bave sistematskim nadzorom, praćenjem stanja i kvalitete zemljišta, izvještavanjem i predlaganjem mjera za unaprjeđenje ovog zakona.

Ova mjera doprinosi racionalnijem korištenju i zaštiti zemljišta, povećanju svijesti čitave zajednice o potrebi očuvanja i zaštite zemljišta, kao neobnovljivog resursa.

Za praćenje implementacije ove mjere, u Strategiji su definisana 3 indikatora, čije vrijednosti je izračunao EU - Ispra Joint Research Center, na osnovu podataka od CORINE Land Cover (CLC) koji su nastali satelitskim snimanjem područja Europe.

Međutim, od 2014. godine, podaci za ova 3 indikatora nisu se prikupljali ni publikovali.

U FBiH još uvijek nije uspostavljeno sistemsko prikupljanje podataka o stanju tla i načinu korištenja zemljišta. Federalni zavod za agropedologiju ima mandat i kapacitete za praćenje svih tipova tla, ali zbog nepostojanja stalno osiguranih sredstava za ove namjene, praćenje se vrši u ograničenom obimu.

U FBiH ne postoji jedinstveni Zakon o zaštiti zemljišta bez obzira na način korištenja. Zemljište se štiti različitim propisima u ovisnosti o vrsti zemljišta, kroz zakone iz oblasti poljoprivrede, šumarstva, prostornog uređenja, zaštite prirode, zaštite zraka, upravljanje otpadom, građenja, voda i rudarstva. Nedostatak zakonskog okvira za upravljanje zemljištem glavni je uzrok nedostatka konkretnih preventivnih mjera zaštite tla.

Federalno ministarstvo je izradilo nacrt Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivrednom zemljištu. Pribavljena su mišljenja Federalnog ministarstva pravde i Ureda Vlade Federacije za zakonodavstvo i usklađenost sa propisima EU, dok se još čeka mišljenje Federalnog ministarstva finansija.

Prema izvještaju o radu za 2023. godinu, FMPVŠ je u sklopu ove mjere definisalo dvije aktivnosti za čiju realizaciju je utrošeno 180.000 KM (90%) budžetskih sredstava. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 3.1.5.:

Nedostatak razvijenog sistema za praćenje podataka o stanju svih vrsta tla u FBiH, predstavlja jedan od glavnih razloga za nepostojanje adekvatnih preventivnih mjera zaštite tla. Potrebno je obezbijediti kontinuiran izvor finansiranja aktivnosti monitoringa tla, te uspostaviti integralan informacioni sistem monitoringa tla.

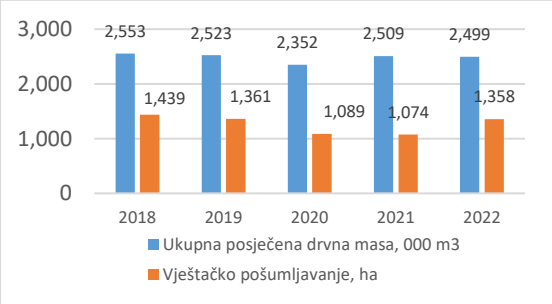
Mjera 3.1.6. Osigurati održivo upravljanje i gospodarenje šumama i divljači 15

Ovom mjerom nastoji se zakonski urediti oblast šumarstva kako bi se osiguralo održivo upravljanje i gospodarenje šumskim resursima. Potrebno je usmjeriti šumske resurse u proizvodnju proizvoda visoke dodane vrijednosti u domaćim kompanijama. Važno je poticati ulaganja u opremu za iskorištavanje šuma, opremu za šumsko-uzgojne radove i proizvodnju šumske biomase, za zaštitu šuma od požara, biljnih bolesti i štetočina, ulaganja u šumsku transportnu infrastrukturu, skladišne kapacitete šumskih drvnih sortimenata, ulaganje u lovni i turizam u šumarstvu, jačanje informatizacije i digitalizacije poslovnih procesa u šumarstvu i dr.

Ova mjera doprinosi ublažavanju posljedica klimatskih promjena, poboljšanju hidrologije vodotokova i zaštiti biodiverziteta od poplava i klizišta, smanjenju rizika od požara, te omogućava korištenje potencijala za diverzifikaciju ekonomskih ruralnih aktivnosti.

Ukupna posječena drvna masa u 2022. godini (zadnji dostupan podatak) iznosila je 2.499 hiljada m3, što je u odnosu na prethodnu godinu manje za 0,4%.

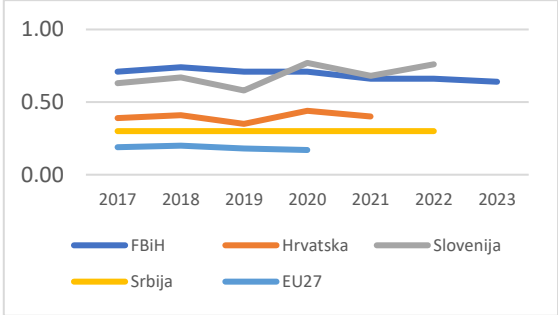
Graf 81. Posječena drvna masa, vještačko pošumljavanje

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Vještački pošumljene površine zemljišta tokom perioda od 2018. do 2022. godine bilježi promjenjivo kretanje. U 2022. godini, pošumljeno je ukupno 1.358 ha površine, što je za 26,4% više u odnosu na 2021. godinu.

Graf 82. % dodane vrijednosti oblasti šumarstva u BDP-u

Izvor: Federalni zavod za statistiku, EUROSTAT

Udio dodane vrijednosti oblasti šumarstva, u BDP-u, u Federaciji BiH, u periodu od 2017. do 2023. godine, bilježi relativno stabilne vrijednosti. U 2023. godini, zabilježen je udio od 0,64%, na nivou od prethodne godine. U poređenju sa prosjekom EU i zemalja okuženja, FBiH bilježi nešto veće učešće. Od pomenutih zemalja, jedino je u Sloveniji zabilježen veći udio (0,76%).

Prema podacima FMPVŠ, prosječna otvorenost šuma u FBiH sa stanjem na dan 31.12.2021. godine iznosi 11,8 m/ha (zadnje raspoloživ podatak), što je nešto više u odnosu na prethodnu godinu (11,4 m/ha).

Oblast šumarstva je još uvijek neadekvatno regulirana. Nije usvojen Zakon o šumama na nivou Federacije BiH, nije usvojen Šumarski program, čije je usvajanje prolongirano do donošenja Zakona o šumama. Nije donesen Zakon o lovstvu u FBiH.

Nepostojanje propisa za oblast šumarstva, ograničenost kapaciteta, trome interne procedure i procedure javnih nabavki, otežavaju provođenje planiranih aktivnosti u planiranom vremenu na razvoju Informacionog sistema šumarstva (ISŠ). U 2023. godini, planirane su aktivnosti na razvoju ISŠ-a, ali u Planu javnih nabavki za 2023. godinu ove aktivnosti nisu bile uključene.

Prema izvještaju o radu FMPVŠ za 2023, za ovu mjeru utrošeno je ukupno 476.974

KM, što čini 71,5% planiranih budžetskih sredstava. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 3.1.6.:

Indikatori pokazuju promjenjiva kretanja bez vidljivog pozitivnog trenda u posmatranom periodu.

Potrebno je donijeti relevantan zakonski i strateški okvir upravljanja šumama, uložiti više napora na unaprjeđenju šumske transportne infrastrukture, informacionog sistema šumarstva, te značajnije povećati obim vještačkog pošumljavanja.

Mjera 3.1.7. Unaprjeđivati integralno upravljanje otpadom i sistem cirkularne ekonomije 12

Ova mjera ima za cilj omogućiti održivo upravljanje otpadom uz uvođenje ekonomske cijene usluga i adekvatnog sistema naplate. U tu svrhu, potrebno je unaprijediti sistem odvojenog sakupljanja, reciklaže i ponovne upotrebe komunalnog otpada u cijeloj FBiH, zaustaviti odlaganje otpada na nesanitarnim deponijama, dosljedno i sveobuhvatno primjeniti načela „zagađivač plaća“ i “korisnik plaća“, osigurati reviziju postojećih i uvođenje novih propisa kojima će se regulirati pitanje naknada za odlaganje otpada.

Razvojni doprinos ove mjere ogleda se kroz povećanje obuhvata stanovništva organizovanim prikupljanjem i odvozom otpada, te jačanje stručnih kapaciteta u sektoru okoliša u FBiH.

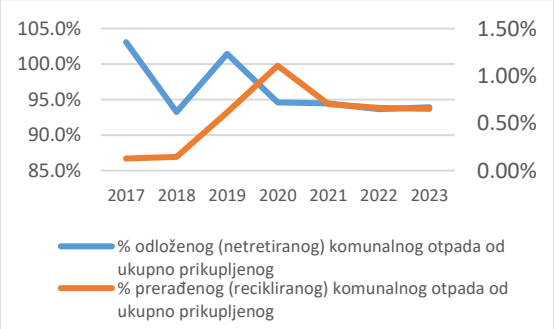
Zbog nepostojanja okvirnog federalnog zakona o komunalnim djelatnostima prisutni su neujednačen pristup, načela i način pružanja komunalnih usluga na kantonalnom i općinskom nivou u FBiH. Ne postoje podzakonski akti kojima se definira metodologija i način obračuna naknade za odlaganje komunalnog otpada. Dakle, u općinama nisu uspostavljeni finansijski održivi sistemi upravljanja otpadom.

Koncept kružne ekonomije još uvijek nije prepoznat Zakonom o upravljanju otpadom u FBiH, ali je uveden u Strategiju zaštite okoliša FBiH 2022-2032. Federalno ministarstvo okoliša i turizma je utvrdilo nacrt Zakona o izmjeni i dopuni zakona o upravljanju otpadom kojim se uvodi pojam cirkularne ekonomije, ali u 2023. godini isti nije usvojen. Određeni napredak je zabilježen donošenjem Pravilnika o upravljanju ambalažom i ambalažnim otpadom, čiji je cilj sprječavanje, odnosno smanjenje količine ambalažnog otpada, ponovna upotreba ambalaže, reciklaža i drugi oblici obnove ili ponovnog iskorištenja ambalažnog otpada, te stvaranje uslova za uspostavu cirkularne ekonomije. Usvojen je i Pravilnik o upravljanju otpadom od električnih i elektronskih proizvoda kojim se uređuje način, postupak i pravila za stavljanje u promet električnih i elektronskih proizvoda, uspostava sistema upravljanja otpadom od električnih i elektronskih proizvoda i to preuzimanja, sakupljanja, obrade/reciklaže, izvoza, privremenog skladištenja i drugih aktivnosti upravljanja otpadom od električnih i elektronskih proizvoda i njegovih dijelova, a sve sa ciljem postizanja elemenata cirkularne ekonomije.

Projektom ,,Efikasan sistem upravljanja otpadom u Kantonu Sarajevo“ realizovana je nabavka velike količine kontejnera za sortiranje i reciklažu otpada, 700 kontejnera i 5000 kanti, 2000 kompostera i oprema za jedno reciklažno dvorište.

U 2023. godini, odloženo je 93,9% prikupljenog otpada. Podaci ukazuju na porast udjela recikliranog otpada u ukupno prikupljenom otpadu u 2019. i 2020. godini, dok se u posljednje tri godine taj udio smanjuje. U 2023. godini, udio recikliranog otpada iznosio je 0,65%, što je na vrlo niskom nivou.

Graf 83. Udio netretiranog otpada (lijeva skala) i recikliranog otpada (desna skala)

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Pouzdani i ažurirani podaci o stepenu recikliranja posebnih kategorija otpada na teritoriji FBiH trenutno nisu raspoloživi.

Kada je u pitanju uklanjanje nelegalnih odlagališta i saniranje postojeće površine pod neadekvatno odloženim otpadom (opasni i neopasni otpad), dodjeljena su sredstva Vladi TK za sanaciju i uklanjanje opasnog otpada kruksa iz industrijske zone HAK Grada Tuzle u iznosu od 2.000.000

KM, i u toku je implementacija ovog projekta.

Federalno ministarstvo okoliša i turizma je za implementaciju ove mjere, u 2023. godini, utrošilo 2.454.000 KM, što je 100% planiranih budžetskih sredstava. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 3.1.7.:

Zabilježen je ograničen napredak u realizaciji ove mjere, naročito u pogledu unaprijeđenja regulatornog okvira. U posmatranom periodu nije zabilježen značajniji porast udjela recikliranog otpada. Potrebno je osnažiti ulaganja u infrastrukturu i postrojenja za upravljanje i preradu komunalnog otpada. Potrebno je donijeti okvirni zakon o komunalnim djelatnostima na nivou FBiH, te unaprijediti lokalne propise koji će omogućiti općinama u FBiH efikasnije planiranje upravljanja otpadom na svom području.

Mjera 3.1.8. Uspostaviti sistem održivog i odgovornog istraživanja, eksploatacije i upravljanja mineralnim sirovinama

15

Ovom mjerom nastoji se osigurati stabilno i održivo snabdijevanje energetskih i industrijskih kapaciteta Federacije BiH mineralnim sirovinama (energetskim, metaličnim, nemetaličnim, rijetkim, termalnim i mineralnim podzemnim vodama i dr.), te stvoriti uslove za njihov razvoj donošenjem programa provođenja osnovnih i primjenjenih geoloških istraživanja, programa podrške uvođenju novih tehnologija, uvođenju principa cirkularne ekonomije u oblasti mineralnih sirovina, te razvoja naučno istraživačkih institucija u oblasti mineralnih sirovina.

Razvoj industrije bazirane na mineralnim sirovinama treba posmatrati dugoročno i planirati donošenjem kvalitetnog strateškog dokumenta.

U 2023. još uvijek nije donesen Zakon o rudarstvu, baziran na nacrtu istog usvojenog u 2021. godini. Nakon provedene javne rasprave proces utvrđivanja konačnog prijedloga zakona nije doveden do kraja.

Za potrebe restrukturiranja rudnika uglja i strukturne transformacije ekonomije rudarskih regija sačiniti će se Studija revizije geoloških (bilansnih i vanbilansnih) rezervi i kvaliteta uglja na prostoru FBiH.

U izvještajnom periodu nije se radilo na izradi Strategije upravljanja mineralnim sirovinama u FBiH. U toku je rad na stručnoj analizi strateških dokumenata donesenih u BiH, a koji su u vezi s mineralnim sirovinama, analizi strateških dokumenata u državama u okruženju, te rad na nacrtu Projektnog zadatka.

Napredak Projekta istraživanja nafte i plina u Federaciji BiH teče vrlo sporo i u odnosu na 2022. godinu nije zabilježen značajniji napredak. Pripremljena je tenderska dokumentacija za izradu studije Strateške procjene uticaja na okoliš Programa regionalnih i geoloških istraživanja, nafte, kondenzata i prirodnog plina na prostoru Federacije BiH, no konačna realizacija nije započeta.

Za koordinaciju implementacije ove mjere odgovorno je Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije. Prema Izvještaju o radu za 2023. godinu, za implementaciju ove mjere, ministarstvo je utrošilo 700.000 KM, odnosno 100% planiranih budžetskih sredstava, u koji su uključeni i izdaci za projekat istraživanja nafte i plina u FBiH. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 3.1.8.:

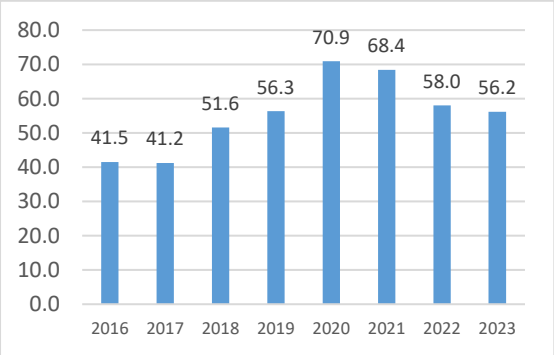
Nije zabilježen značajniji napredak u realizaciji ove mjere, a naročito u pogledu unaprjeđenja i razvoja regulatornog i strateškog okvira. Potrebno je ubrzati proces donošenja Zakona o rudarstvu FBiH, pratećih podzakonskih akata, te Strategije upravljanja mineralnim sirovinama u FBiH.

PRIORITET 3.2. UNAPRJEĐIVATI KVALITET ZRAKA

U cilju unaprjeđenja kvaliteta zraka, potrebno je poduzimati mjere smanjenja emisija preusmjeravanjem na adekvatne izvore mehaničke i toplinske energije, povećanjem energijske efikasnosti, ograničavanjem uvoza transportnih vozila koji imaju velike emisije zagađujućih materija i promoviranjem transportnih sredstava na električni pogon. Nužno je pripremiti i implementirati Strategiju unaprjeđenja kvaliteta zraka i pripremiti studiju procjene uticaja ranijeg ulaska u Emission Trading Scheme.

Praćenje realizacije ovog prioriteta vrši se pomoću definisanog indikatora uticaja „Specifični mortalitet – smrtnost oboljelih od respiratornih bolesti“. Tokom perioda od 2010. do 2023. godine, ovaj indikator bilježi trend smanjenja, te je u 2023. godine vrijednost ovog indikatora iznosila 56 umrlih na 100.000 stanovnika, odnosno 5,9% općeg mortaliteta, što je manje u odnosu na godinu ranije (58/100.000 stanovnika).

Graf 84. Smrtnost oboljelih od respiratornih oboljenja sa smrtnim ishodom, na 100.000 stanovnika

Izvor:ZZJZ FBiH

Za realizaciju ovog prioriteta definisane su 2 mjere, u okviru kojih je raliziran određeni broj aktivnosti, ali sa vrlo ograničenim efektom na unaprjeđenje kvaliteta zraka.

Vrijednosti indikatora smanjenja CO_2 se uglavnom zasnivaju na procjenama međunarodnih institucija i istraživačkih centara, dok u FBiH još uvijek nije donesen Zakon o zaštiti zraka koji bi stvorio pretpostavke za uspostavu informacionog sistema kvaliteta zraka, kao osnove za planiranje konkretnih aktivnosti na smanjenju zagađenja.

Nedovoljno se radilo na realizaciji mjere smanjenja negativnog uticaja sektora transporta na okoliš. Na nivou Federacije BiH, u 2023. godini, nisu uspostavljene adekvatne šeme poticaja nabavke električnih i hibridnih motornih vozila. Nije bilo pomaka kada je u pitanju zakonodavni okvir za oblast biogoriva. Takođe, zabilježen je neznatan napredak u razvoju infrastrukture elektromobilnosti.

Obje definisane mjere su preuzete u programe rada resornih ministarstava, kao koordinirajućih institucija za njihovu implementaciju, za 2023. godinu, te se u narednom periodu očekuje intenziviranje njihove provedbe.

U okviru ovog prioriteta u 2023. godini definisano je 7 aktivnosti za čiju realizaciju je utrošeno ukupno 263.125 KM, što je 100,3% planiranih sredstava.

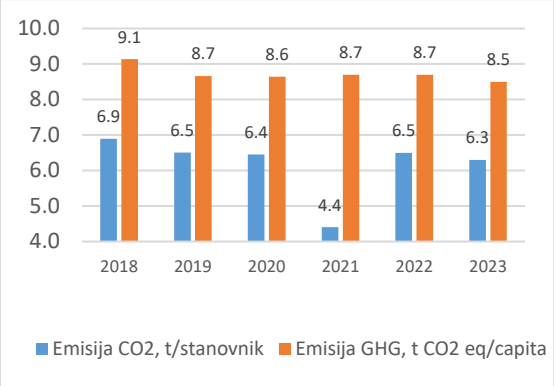
Mjera 3.2.1. Smanjivati emisiju zagađujućih materija i stakleničkih plinova

13

Nužno je stimulisati korištenje ekološki prihvatljivijeg goriva, jačati inspekcijski nadzor na svim nivoima, posebno masovnih zagađivača. Potrebno je razmotriti uvođenje modela IoT senzora (e-zrak), kako bi se omogućilo detaljno i kontinuirano praćenje i prezentacija kvaliteta zraka u skladu sa EU direktivom. Neophodno je uspostavljanje federalne mreže za automatski monitoring kvaliteta zraka, izraditi katastar zagađivača zraka, uvesti ovlaštene nezavisne laboratorije ili formirati referentne laboratorije za emisije u zrak za FBiH.

Od 2018. do 2023. godine, prema podacima EDGAR-a, bilježen je pozitivan trend smanjenja emisija GHG po glavi stanovnika, koja u 2023. godini iznosi 8,5 t CO2 eq (za 0,2t manje u odnosu na prethodnu godinu), dok je emisija CO2 po stanovniku, u 2023. godini, niža za 0,2t i iznosi 8,5 tona po stanovniku.

Graf 85. Emisija CO_2 na nivou BiH

Izvor: EDGAR – Emissions Database for Global Atmospheric Research

Postojeći registri postrojenja i zagađivanja u Federaciji BiH nisu sveobuhvatni, te ne postoje kompletni podaci o emisijama zagađujućih materija i stakleničkih plinova u FBiH. Federalno ministarstvo okoliša i turizma je u 2023. godini nabavilo računarsku opremu za uspostavu Registra o zagađivačima i zagađenjima okoliša (PRTR), čime će se povećati operativna efikasnost u pogledu prikupljanja podataka i izvještavanja.

U martu 2021. godine, stupio je na snagu novi Zakon o zaštiti okoliša (Službene novine FBiH, broj: 15/21), kojim je propisana obaveza Federalnog ministarstva okoliša i turizma da uspostavi sistem informisanja o okolišu i naloži praćenje stanja okoliša, aktivnosti mjerenja, prikupljanja, obrade i evidentiranja podataka o okolišu, kao i da omogući da svi podaci koji se prikupljaju budu dostupni.

Zakonom o zaštiti zraka, koji je povučen iz parlamentarne procedure, predviđena je uspostava informacionog sistema kvaliteta zraka kao sastavnog dijela sistema informisanja o okolišu, što bi stvorilo pretpostavke za kreiranje konkretnih aktivnosti smanjenja zagađenja. Provedeno je jačanje kapaciteta FHMZ za poslove referentne laboratorije za kvalitet zraka čija je uspostava definirana pomenutim Zakonom.

Sistem monitoringa GHG emisija za Federaciju Bosne i Hercegovine još nije uspostavljen.

Federalno ministarstvo okoliša i turizma je za realizaciju ove mjere, u 2023. godini, utrošilo 250.000 KM, odnosno 100% planiranih sredstava iz budžeta. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 3.2.1.:

Međunarodni izvori podataka ukazuju na trend smanjenja emisija CO_2 na nivou BiH, dok sveobuhvatni podaci o emisijama zagađenja na nivou FBiH ne postoje. Potrebno je ubrzati donošenje Zakona o zaštiti zraka, kako bi se stvorile pretpostavke za uspostavu informacionog sistema kvaliteta zraka, kao osnove za planiranje konkretnih aktivnosti na smanjenju zagađenja.

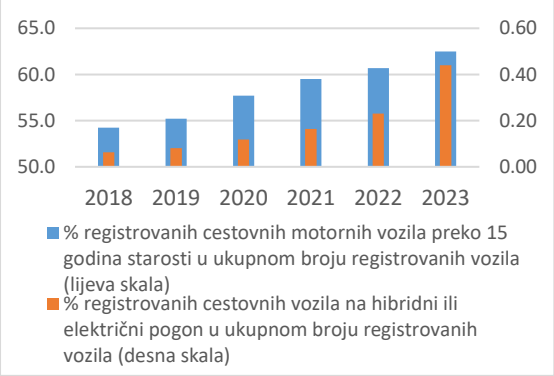
Mjera 3.2.2. Smanjivati negativan uticaj sektora transporta na okoliš 13

U cilju smanjenja lokalnog zagađenja koje prouzrokuje transport, potrebno je zabraniti uvoz transportnih vozila sa velikim emisijama zagađujućih materija, kreirati adekvatne šeme poticaja nabavke i upotrebe električnih vozila, modernizirati vozne parkove javnih gradskih prevoznih kompanija, uvodeći energetski efikasna vozila s niskim ili nultim emisijama, donijeti nedostajući zakonodavni okvir za biogorivo, te promovisati zdrave vidove transporta (pješačenje, biciklizam i sl.).

Udio registriranih cestovnih motornih vozila u FBiH, starosti iznad 15 godina, tokom perioda 2018-2023. godina pokazuje negativan trend rasta i kretao se iznad 50%. U 2023. godini, ovaj udio je iznosio 62,5%, za 1,8 pp više u odnosu na prethodnu godinu.

Udio cestovnih motornih vozila na hibridni i električni pogon, u ukupnom broju cestovnih motornih vozila u istom periodu, je bilježio trend rasta, dostigavši neznatan procenat od 0,44%, u 2023. godini.

Graf 86. Cestovna motorna vozila u FBiH

Izvor:FZS

Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije se i u 2023. godini opredijelilo za dodjelu finansijskih sredstava za kupovinu novih električnih ili hibridnih automobila, ali u odnosu na prošlu godinu, kada su sredstva dodjeljivana isključivo pojedincima, u ovoj godini se finansijska sredstva dodjeljuju i pojedincima, i privatnim preduzećima i poduzetnicima.

U toku 2023. godine nije zabilježen značajniji napredak na realizaciji aktivnosti izrade studije pod nazivom „Instrumenti politike za upravljanje emisijama iz cestovnih vozila na Zapadnom Balkanu“, pokrenute u 2022. godini. Cilj ove studije je identificirati mjere za poboljšanje ekološkog voznog parka cestovnih vozila, analiza institucionalnih, regulatornih, društvenih i ekonomskih izazova i mogućnosti reforme upravljanja emisijama iz cestovnih vozila u regionu. U izradi ove studije uključeni su predstavnici FMPiK, državnih institucija BiH, Republike Srpske i Brčko Distrikta, uz pomoć Svjetske banke.

U 2023. godini, zabilježen je neznatan napredak u realizaciji aktivnosti na izradi posebnog propisa o biogorivu. Nije izrađena studija e-mobilnosti.

Federalno ministarstvo prometa i komunikacija je za implementaciju ove mjere, u 2023. godini, utrošilo 13.124,61 KM, što je za 7% više od planiranih budžetskih sredstava. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 3.2.2.:

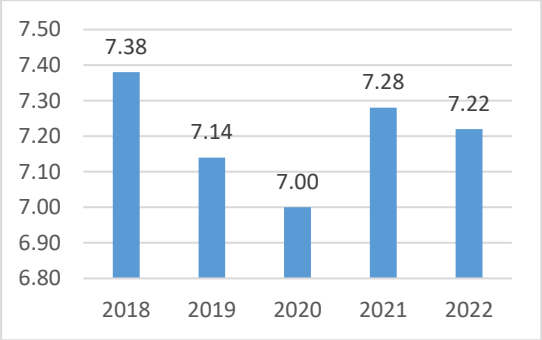
Negativan trend rasta broja vozila starijih od 15 godina nepovoljno utiče na smanjenje negativnog uticaja sektora transporta na okoliš. Na nivou Federacije BiH ne postoje adekvatne šeme poticaja nabavke električnih i hibridnih motornih vozila, nema pomaka kada je u pitanju zakonodavni okvir za oblast biogoriva, te je potrebno ubrzati provedbu ovih aktivnosti u narednom periodu.

PRIORITET 3.3. POVEĆATI ENERGIJSKU EFIKASNOST

Povećanje energijske efikasnosti (EnE), posebno u segmentu potrošnje energije, ima najveći efekat na dekarbonizaciju energetskog sektora, smanjenje troškova energije, kao i na povećanje produktivnosti i konkurentnosti privrednih subjekata. Fokus je usmjeren na poboljšanje energijskih karakteristika zgrada, tehničku i finansijsku podršku malim i srednjim preduzećima (MSP) i javnim komunalnim preduzećima za projekte EnE, provođenje energijskih audita i uvođenje sistema upravljanja energijom, te osiguranje održivih modela finansiranja realizacije planova EnE.

Za praćenje implementacije ovog prioriteta definisana su tri indikatora koja se odnose na nivo Bosne i Hercegovine, dok podaci za Federaciju BiH ne postoje i potrebno ih je razvijati.

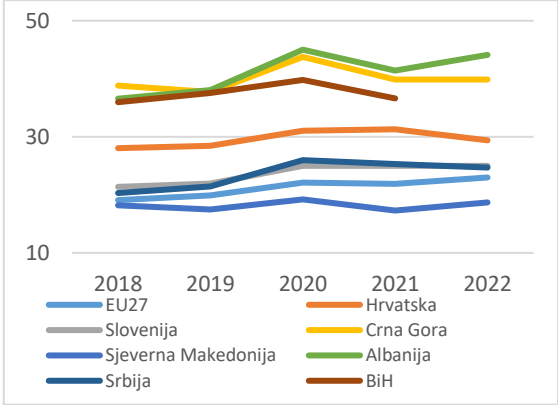
Graf 87. Primarna potrošnja energije (mil. tona ekvivalentne nafte-mtoe)

Izvor: EUROSTAT

Prema podacima EUROSTAT-a, ukupna primarna potrošnja energije u 2022. godini, za koju je zadnje dostupan ovaj podatak, iznosila je 7,22 mtoe, što je u odnosu na godinu ranije manje za 0,8%.

Graf 88. Udio potrošnje OIE u ukupnoj finalnoj potrošnji energije (TFPE)

Izvor: EUROSTAT

Prema EUROSTAT-u, udio potrošnje OIE u ukupnoj finalnoj potrošnji energije BiH iznosi 36,6% (2021. godina zadnje dostupan podatak) i značajno je iznad prosjeka EU27 (23,0% u 2022. godini). Od zemalja regiona, visok udio OIE u TFPE bilježe jedino Albanija (44,1%) i Crna Gora (39,9%).

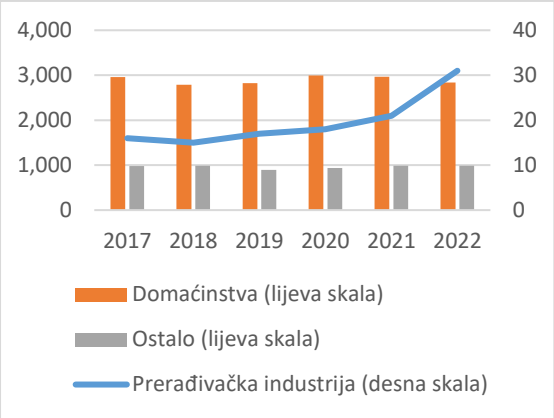
Ključne aktivnosti odnose se na uspostavu Revolving fonda za energetsku efikasnost javnih zgrada u FBiH, koji je postao operativan, dok je ograničen napredak zabilježen kod realizacije aktivnosti na uspostavi efikasnog sistema obligacionih šema. U 2023. godini nije usvojena Strategija dugoročne obnove zgrada u FBiH.

U okviru ovog prioriteta, definisano je 14 aktivnosti uz alokaciju 36,5 mil. KM za 2023. godinu, dok je za realizaciju utrošeno ukupno 36,4 mil. KM, odnosno 99,7%.

Mjera 3.3.1. Poboljšati energijsku efikasnost zgrada

U cilju poboljšanja EnE, poseban fokus treba staviti na energijsku obnovu zgrada koje koristi javni sektor i uvođenje sistema za upravljanje korištenjem energije u tim zgradama, uključujući i implementaciju ISO 50001 standarda. Vlada FBiH treba usvojiti model kontinuiranog osiguranja sredstava za realizaciju planova energijske efikasnosti uspostavom održivog fonda, efikasnog sistema obligacionih šema, te formiranjem ECSO kompanija.

Graf 89. Finalna potrošnja toplotne energije (TJ)

Izvor: FZS

Ukupna finalna potrošnja toplotne energije u Federaciji BiH u 2022. godini (zadnje raspoloživ podatak) iznosila je 3.854 TJ, što je u odnosu na prethodnu godinu manje za 3,0%.

Najveći udio u potrošnji toplotne energije imaju domaćinstva, koji u 2022. godini iznosi 73,6%.

U 2022. godini potrošnja toplotne energije u domaćinstvima iznosila je 2.836 TJ, što je za 4,4% manje u odnosu na prethodnu godinu.

Podaci za indikator specifične potrošnje toplotne energije u stambenim objektima nisu dostupni za posmatrani period.

Provedbu ove mjere koordinira Federalno ministarstvo prostornog uređenja, koje je u 2023. godini nastavilo implementaciju aktivnosti na poboljšanju EnE putem tekućih transfera drugim nivoima vlasti za projekat utopljavanja zgrada.

Završen nacrt teksta Strategije dugoročne obnove zgrada do 2050. godine, Izvršena ex-ante evaluacija strategije dostavljen Izvještaj o evaluaciji Strategije, te je Strategija upućena Vladi FBiH na usvajanje.

Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije nastavilo je aktivnosti na izradi izmjena i dopuna Zakona o energijskoj efikasnosti u FBiH i preostalih podzakonskih propisa i akata. Donesena su 2 pravilnika (Pravilnik o energijskom auditu sistema grijanja i sistema klimatizacije i Pravilnik o označavanju električnih proizvoda u skladu sa Zakonom o EE u FBiH). Također, usvojen je i Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o minimalnim zahtjevima za energijskim karakteristikama zgrada („Službene novine Federacije BiH“ broj 34/23).

U 2023. godini nisu uspostavljene obligacione šeme za finansiranje projekata EnE,

Prema izvještaju o radu Vlade FBiH, Federalno ministarstvo prostornog uređenja je za ovu mjeru definisalo 8 aktivnosti za čiju implementaciju je utrošeno ukupno 22.998.381 KM, od čega su sredstva budžeta 4.065.000 KM. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 3.3.1.

Zabilježen je napredak u unaprjeđenju regulatornog okvira u oblasti energetske efikasnosti zgrada, dok je strateški okvir u fazi usvajanja. Ključni indikatori pokazuju smanjenje potrošnje toplotne energije, što je posljedica nešto toplijeg zimskog perioda**.**
Potrebno je intenzivirati implementaciju aktivnosti na poboljšanju EnE, kroz donošenje Strategije dugoročne obnove zgrada 2050. godine, te donošenje efikasnog sistema obligacionih šema.

Mjera 3.3.2. Pružati podršku malim i srednjim preduzećima na poboljšanju energijske efikasnosti i principa „zelene ekonomije“ i „ekologizacije“

Cilj ove mjere je razviti namjenske programe finansijske i tehničke podrške finansiranju energijske efikasnosti iz javnih i privatnih sredstava, povećati iskoristivost energije, te smanjiti emitiranje štetnih materija. Ova mjera poseban fokus stavlja na poboljšanje energijske efikasnosti malih i srednjih preduzeća, čime bi se stvorile pretpostavke za značajne uštede i osnaživanje potencijala za reinvestiranje i povećanje produktivnosti.

U okviru Razvojne banke FBiH pod povoljnijim uslovima nastavljeno je finansiranje nabavke stalnih sredstava MSP-ima za poboljšanje energetske efikasnosti, putem nabavke efikasnije opreme i/ili kroz energijsku obnovu poslovnih zgrada, proizvodnih pogona, uvođenja sistema upravljanja energijom, proizvodnjom energije za vlastite proizvodne potrebe (proizvođač-potrošač), izmjene instalacija i postojećih postrojenja, u cilju povećanja iskoristivosti energije, kao i smanjenja štetnih materija.

Usvojen i realiziran program za subvencioniranje energetskih audita i uvođenje standarda kvalitete u MSP.

Za implementaciju ove mjere definisana su 2 indikatora. Za indikator udio MSP koji su implementirali mjere EE u odnosu na ukupan broj MSP-a nisu dostupni podaci, te je potrebno iste razvijati u narednom periodu.

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine je, u 2023. godini, donijela Odluku o usvajanju Programa utroška sredstava „Tekući transferi drugim nivoima vlasti i fondovima - Podrška evropske unije Bosni i Hercegovini u cilju ublažavanja negativnog socio-ekonomskog uticaja energetske krize“ utvrđen budžetom Federacije BiH za 2023. godinu Federalnom ministarstvu razvoja, poduzetništva i obrta (u daljem tekstu: Program utroška sredstava) i jasno definisala kriterije za njihovu raspodjelu.

Predviđeni način dodjele sredstava je putem javnog poziva za čiju je provedbu nadležan Fond za zaštitu okoliša Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Fond).

Ovaj Javni poziv podrazumijeva korištenje bespovratnih sredstava za sufinansiranje provođenja mjera povećanja energijske efikasnosti u/na postojećim objektima, sistemima, procesima za mikro, mala i srednja preduzeća, u ukupnom iznosu od 12.912.315. Isti je realiziran u 2023. godini.

Za realizaciju ove mjere Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta je u 2023. godini utrošilo 13.412.315 KM finansiranih u cjelosti iz budžeta. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 3.3.2.

Zabilježen je značajan iskorak u finansiranju i implementaciji projekata energetske efikasnosti u MMSP. Potrebno je nastaviti sa aktivnostima uspostave posebnog fonda za energijsku efikasnost MSP-a, uspostavljanjem šema finansiranja energijske efikasnosti, korištenjem mehanizama energijskih zadruga, javno-privatnog partnerstva i uspostavljanjem kompanija za pružanje energijskih servisa (prema ESCO modelu).

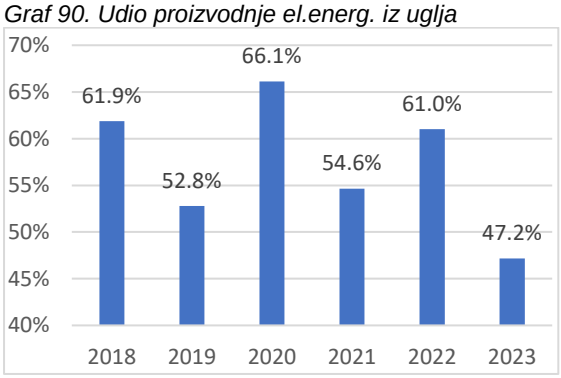
PRIORITET 3.4. ZAPOČETI REALIZACIJU ENERGIJSKE TRANZICIJE

Nužno je promijeniti paradigmu energijskog razvoja FBiH, prebacivanjem fokusa s termoelektrana (TE) na ugalj i izvoza električne energije na razvoj obnovljivih izvora energije (OIE), odnosno započeti dekarbonizaciju energijskog sektora.

Posebice je važno otklanjati prepreke investiranju u sektor energije i uvoditi nove šeme i mehanizme podsticanja OIE, usklađene s EU regulativom, naročito poticati proizvodnju za vlastitu potrošnju, pri čemu je potrebno provesti restrukturiranje rudnika uglja i strukturnu transformaciju ekonomije rudarskih regiona.

Kretanje udjela termoelektrana u proizvodnom miksu tokom perioda od 2018. do 2023. godine bilo je promjenjivo, a u 2023. godini iznosio je 47,2%.

Graf 90. Udio proizvodnje el.energ. iz uglja

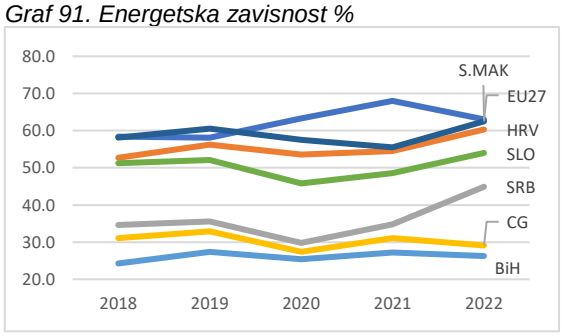
Izvor: FZS

Promjenjivost ovog indikatora uslovljena je promjenama u potražnji za električnom energijom, ali i vremenskim prilikama koje diktiraju mogućnosti proizvodnje električne energije iz hidroelektrana i drugih obnovljivih izvora.

Za razliku od zemalja regije i prosjeka EU27, Bosna i Hercegovina ima znatno povoljnije vrijednosti indikatora energetske zavisnosti koji pokazuje u kojoj mjeri su zemlje ovisne o uvozu kako bi zadovoljile domaće energetske potrebe.

Posljednje dostupni podaci (2022) pokazuju da BiH 26,3% svojih energetskih potreba zadovoljava iz uvoza, Srbija 44,9%, Hrvatska 60,3%, dok je prosjek EU27 62,5%.

Graf 91. Energetska zavisnost %

Izvor: EUROSTAT

Nije zabilježen značajniji napredak na realizaciji projekta Južne interkonekcije, te na uspostavi potrebnih kapaciteta za skladištenje ND i LPG-a, kako bi se poboljšala sigurnost snabdijevanja energijom i energentima. Takođe, realizacija programa prestrukturiranja rudnika uglja u FBiH još uvijek nije započela.

Za realizaciju ovog prioriteta u 2022. godini definisano je 19 aktivnosti za koje je utrošeno ukupno 5,6 mil. KM, što je 100% planiranih sredstava.

Mjera 3.4.1. Povećavati sigurnost snabdijevanja energentima

7

Cilj ove mjere je obezbjeđenje pouzdanog dugoročnog snabdijevanja potrebnim energentima, a naročito tokom realizacije procesa dekarbonizacije.

Potrebno je provesti funkcionalno razdvajanje proizvodnje, trgovine, prenosa, distribucije i snabdijevanja energentima. Raditi na širenju transportne i distributivne plinske mreže u FBiH. Poduzimati aktivne mjere za učešće FBiH u regionalnim projektima (gasovod IAP) s ciljem diverzifikacije izvora i pravaca snabdijevanja, te povećanja cjenovne konkurentnosti ovog energenta na tržištu FBiH.

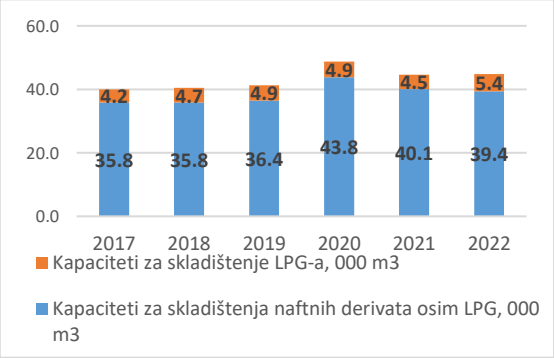
Zakon o električnoj energiji u FBiH propisuje da je Operator distributivnog sistema (ODS) pravna osoba koja obavlja djelatnost distribucije nezavisno od ostalih elektroenergetskih djelatnosti. Aktivnosti uspostave ODS-a predviđene su Programom prestrukturiranja elektroenergetskog sektora, koji u 2023. godini nije usvojen od strane oba doma Parlamenta FBiH, te s tim u vezi navedene aktivnosti nisu započete. Djelatnost distribucije električne energije nastavljaju obavljati ODS-ovi u sastavu dva javna elektroprivredna poduzeća – imaoci FERK-ovih dozvola za rad i distribuciju električne energije.

Nastavljene su aktivnosti na realizaciji projekta "Južna interkonekcija BiH i Hrvatska (gasovod Zagvozd – Posušje – Novi Travnik/Travnik sa odvojkom za Mostar)". Vlada FBiH je na 291. sjednici održanoj 18.11.2021. god. utvrdila Prijedlog Zakona o gasovodu „Južna interkonekcija BiH i Republika Hrvatska“. Predstavnički dom PFBiH je prihvatio Prijedlog Zakona s amandmanima. U 2023. godini, Dom naroda nije razmatrao ovaj zakon. Ovim Zakonom bi se stvorile pretpostavke za ubrzanje ovog infrastrukturnog projekta sa ciljem obezbjeđenja sigurnosti snabdijevanja prirodnim gasom FBiH/BiH, diversifikacije pravaca i novih izvora snabdijevanja, te daljnjeg razvoja tržišta prirodnog gasa.

Snabdijevanje gasom FBiH (BiH) vrši se iz jednog pravca koji u BiH ulazi iz Srbije u Zvorniku. Dužina ukupne gasovodne mreže u Federaciji se nije mijenjala tokom perioda od 2017. do 2023. godine i iznosi 189 km. Planirane investicije u proširenje gasovodne mreže, u nizu prethodnih godina, su izostale i sve je ostalo na izrađenim studijama izvodljivosti ili planovima za izradu istih.

Ukupni kapaciteti za skladištenje naftnih derivata i LPG-a u FBiH (uključujući i one u privatnom vlasništvu), za koje su izdate dozvole FERK-a, u 2022. godini iznose 44,8 hilj. m3, što je u odnosu na 2021. godinu više za 0,2 hilj. m3 ili za 0,4%. Od ukupnog skladišnog kapaciteta, na skladišta naftnih derivata (osim LPG-a) se odnosi 39,4 hilj. m3, odnosno 87,9%.

Graf 92. Kapaciteti za skladištenje naftnih derivata i LPG-a, 000 m^3

Izvor: FERK

Upotrebni kapaciteti operatora rezervi ND u FBiH “Operator-Terminali Federacije” d.o.o. Sarajevo iznose svega 5,9 hilj. m^3.

Vlada Federacije BiH je na 16 sjednici održanoj 04.10.2023. godine donijela Odluku o dodjeli sredstava utvrđenih u razdjelu 17. Budžeta Federacije Bosne i Hercegovine za 2023. godinu Federalnom ministarstvu energije, rudarstva i industrije „Kapitalni transferi javnim preduzećima – „OTF“ d.o.o. Sarajevo – za povećanje kapitala „Naftni terminali Federacije“ d.o.o. Ploče“ V.broj:1458/2023 od 04.10.2023. godine.

Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije je za realizaciju ove mjere u 2023. godini utrošilo ukupno

5.150.000 KM, što iznosi 100% planiranih budžetskih sredstava. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 3.4.1.

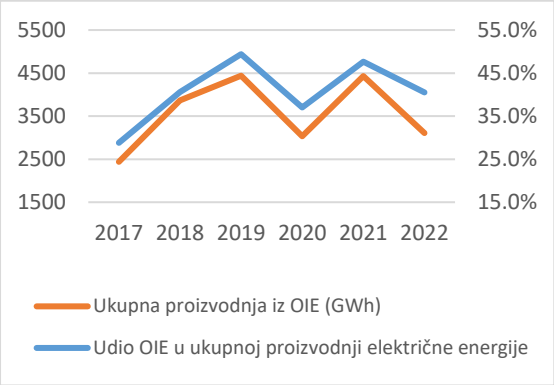
Nije zabilježen značajniji napredak na realizaciji projekta Južne interkonekcije. Kapaciteti za skladištenje ND i LPG-a nisu dovoljni za uspostavljanje dovoljnih rezervi. Potrebno je intenzivnije raditi na revitalizaciji skladišnih kapaciteta Operator-Terminali Federacije.

Mjera 3.4.2. Povećavati udio obnovljivih izvora energije u finalnoj potrošnji energije

7

U cilju korištenja punog potencijala obnovljivih izvora, potrebno je unaprijediti postojeće zakonodavstvo u oblasti OIE, uvesti nove poticajne šeme, poticati proizvodnju za vlastitu potrošnju (tzv. kategorija proizvođači – potrošači ili prosumeri) ili proizvodnju organizovanu unutar lokalnih energijskih zadruga (tzv. kategorija građanska energija), uspostaviti institucionalni okvir za istraživanje i inovacije u oblasti energijske tranzicije, poticati projekte digitalizacije i pametnih energetskih mreža i dati podršku kreiranju energijskih lanaca vrijednosti i klastera MSP u sektoru „čiste energije“ i obnovljivih izvora energije u FBiH.

Graf 93. Proizvodnja električne energije iz OIE

Izvor: FERK

Ukupna proizvodnja električne energije iz OIE, tokom perioda 2017 – 2022. godina, bilježi promjenjivo kretanje, uglavnom uslovljeno promjenjivim hidrološkim prilikama i posljedično promjenjivom proizvodnjom u velikim HE. U 2022. godini, ukupna proizvodnja el. energije iz OIE iznosila je 3.108 GWh, sa udjelom od 40,5% u ukupnoj proizvodnji. U odnosu na prethodnu godinu, proizvodnja je smanjena za 29,8%, dok je udio u ukupnoj proizvodnji smanjen za 7,2 pp.

Izuzimajući HE, bilježi se rastući trend proizvodnje el. energije iz objekata SE i VE, koja je u 2022. godini veća za 8,9%, u odnosu na 2021. godinu, sa udjelom od 6,2% u ukupnoj proizvodnji električne energije (za 1,5 pp u odnosu na prethodnu godinu). Podaci za 2023. godinu u momentu izrade ovog izvještaja nisu bili dostupni.

Kao dio seta energetskih zakona, u 2023. godini usvojen je Zakon o korištenju OIEiEK u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj 82/23). Navedeni zakon je u znatnoj mjeri unaprijeđen, usklađen sa pravnom stečevinom EU. Istim se definišu novi načini podsticanja putem Feed in tarife za mala postrojenja (FIT aukcija) i Feed in premije za velika postrojenja (FIP aukcije), te uvode nove kategorije učesnika koji koriste obnovljive izvore energije (prosumeri i zajednice obnovljive energije).

U 2023. godini nije urađena komponenta NECPA/ECP vezana za OIEiEK.

FMERI je prema Izvještaju o radu za 2023. godinu, za realizaciju ove mjere utrošilo 100.000,00 KM, odnosno 100% budžetskih sredstava. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 3.4.2.

Usvajanjem ključnih zakona iz oblasti obnovljivih izvora energije stvorene su pretpostavke za dalji razvoj tržišta energije i značajnije povećanje udjela obnovljivih izvora energije u ukupnoj potrošnji energije. Potrebno je ubrzati proces donošenja svih provedbenih propisa u skladu sa ovim Zakonom, te uložiti dodatne napore na uspostavi organizovanog tržišta električne energije.

Mjera 3.4.3. Provesti restrukturiranje rudnika uglja i strukturnu transformaciju ekonomije rudarskih regiona

7

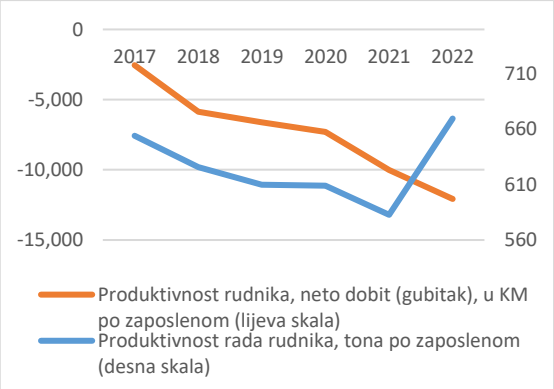
Restrukturiranje rudnika uglja važan je proces s ciljem povećanja njihove produktivnosti i povećanja konkurentnosti termoenergetskog sektora u EPBiH i preduslov je za ubrzanje procesa dekarbonizacije proizvodnje električne energije iz uglja, kojeg treba da prate programi ekonomske i socijalne transformacije rudarskih regiona. (tzv. programi pravične tranzicije).

Parlament Federacije BiH još uvijek nije odobrio Program o prestrukturiranju elektroenergetskog sektora u FBiH, i nisu se stekli uslovi za otpočinjanje procesa modernizacije i restrukturiranja rudnika uglja u FBiH, a što podrazumijeva pripremu pojedinačnih planova za prestrukturiranje svakog rudnika u sastavu Koncerna JP EPBiH, s ciljem modernizacije, sigurne i stabilne proizvodnje za dostizanje produktivnosti potrebne za održivo poslovanje. Planovi prestrukturiranja rudnika uključuju i izradu planova za socijalno zbrinjavanje eventualnog viška radnika. Vremenski okvir za realizaciju ovih aktivnosti je 15 mjeseci od dana dobijanja saglasnosti Parlamenta FBiH na Program o prestrukturiranju elektroenergetskog sektora u Federaciji BiH.

Nisu započete konkretne aktivnosti na strukturnoj transformaciji rudarskih regiona. Nisu doneseni programi sanacije i prenamjene iskorištenih rudarskih kopova, nisu uspostavljene posebne šeme za prijevremeno penzionisanje zaposlenika u rudnicima.

Produktivnost rudnika je na veoma niskom nivou. Od 2017. godine, bilježi se negativan trend rasta neto gubitka po zaposlenom, koji je u 2022. godini (zadnje raspoloživ podatak) dostigao iznos 12.075 KM po zaposlenom. Produktivnost, izražena u tonama po zaposlenom je do 2021. godine bilježila trend smanjenja, da bi u 2022. godini došlo do povećanja za 14,9% (670 tona po zaposlenom).

Graf 94. Produktivnost rudnika uglja u FBiH

Izvor: FMERI, FZS, FIA

Apsolutni iznos ukupnog neto gubitka, u 2022. godini, zabilježen je u visini od 106,04 mil. KM, što je u odnosu na prethodnu godinu više za 12,4%, uz najniži broj zaposlenih u posmatranom periodu (8.782).

Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije je, prema Izvještaju o radu, u 2023. godini za ovu mjeru utrošilo ukupno 350.000,00 KM, odnosno 100% planiranih sredstava iz budžeta. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 3.4.3.

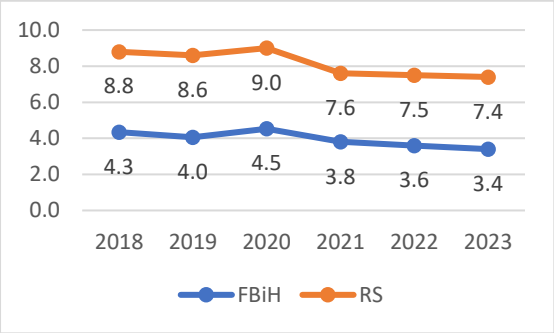
Proces restrukturiranja rudnika uglja u Federaciji BiH i dalje čeka na konkretne aktivnosti. Ključni propisi nisu doneseni. Kretanje vrijednosti indikatora ukazuje na neefikasno i nerentabilno poslovanje rudnika, te je potrebno što prije započeti restrukturiranje i modernizaciju rudnika sa ciljem obezbjeđenja isplative i stabilne proizvodnje za zadovoljenje energetskih potreba u procesu dekarbonizacije.

PRIORITET 3.5. POTICATI RAZVOJ RURALNIH PROSTORA

Ruralna ekonomija razvija se po znatno nižoj stopi rasta nego urbana ekonomija, unatoč tome što izvjesni poljoprivredni sektori (prerada mlijeka, uzgoj ranog voća i povrća) imaju internacionalnu konkurentnu prednost, kao i niz nepoljoprivrednih ruralnih aktivnosti. Realizacija ovog prioriteta bi doprinijela stvaranju preduvjeta za razvoj novih privrednih aktivnosti u ruralnim i slabije razvijenim područjima.

Za praćenje realizacije ovog prioriteta definisana su tri indikatora, od kojih dva indikatora nemaju polazne vrijednosti jer još nisu uspostavljeni (broj certifikovanih ekoloških i/ili organskih poljoprivrednih proizvođača i/ili poljoprivrednih proizvoda i stopa promjene dohotka ruralnog stanovništva). Dinamika trećeg indikatora prikazana je na narednom grafikonu.

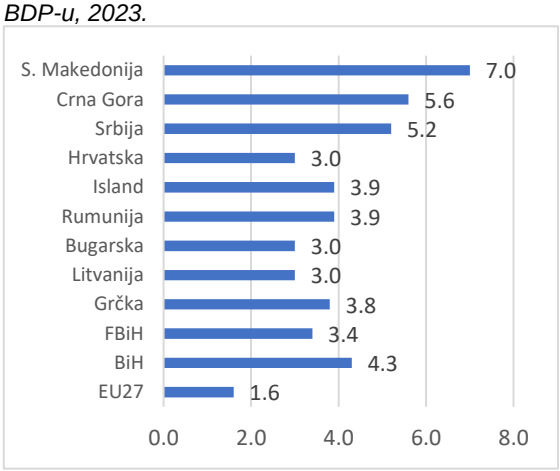
Graf 95. % bruto dodane vrijednosti područja djelatnosti A-Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov u BDP-u FBiH i RS

Izvor: Federalni zavod za statistiku i Republički zavod za statistiku

Ukupan iznos bruto dodane vrijednosti područja A-Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov u 2023. godini bio je 1.068 mil.KM, što je u odnosu na godinu ranije više za 0,7%. Međutim, učešće navedenog područja u ukupnoj bruto dodanoj vrijednosti FBiH u 2023. godini je najniže u proteklih 6 godina (3,4%). Poređenje učešća područja poljoprivrede, šumarstva i ribolova u bruto dodanoj vrijednosti u entitetima ukazuje na niži nivo u FBiH u odnosu na RS (7,4% u 2023. godini).

Graf 96. % bruto dodane vrijednosti područja djelatnosti A-Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov u BDP-u, 2023.

Izvor: EUROSTAT, Federalni zavod za statistiku

Ipak, zabilježeno učešće u FBiH (3,4%) ali i BiH (4,3%) je iznad nivoa prosjeka EU 27 (1,6%). Učešće poljoprivrede, šumarstva i ribolova u bruto dodanoj vrijednosti FBiH je manje u odnosu na S.Makedoniju, Crnu Goru i Srbiju, a više u odnosu na Hrvatsku.

Za ruralni razvoj u 2023. godini izdvojeno je ukupno 44,1 mil. KM u vidu novčanih podrški, što čini 26,6% od ukupnog iznosa odobrenih novčanih podrški (165,7 mil. KM). U odnosu na prethodnu godinu, za ruralni razvoj je u 2023. godini izdvojeno oko 28 miliona KM više, od čega se 5 miliona KM odnosi na podršku investicijama u sektoru poljoprivrede i prehrambene industrije koja se realizira u suradnji sa Razvojnom bankom FBiH. Najveći dio sredstava koji je išao preko Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva (preko 39 miliona KM), usmjeren je na investicije u poljoprivrednu mehanizaciju i priključne uređaje za biljnu i stočarsku proizvodnju (16,5 mil. KM), zatim na investicije u izgradnju ili proširenje, odnosno opremanje građevinskih objekata u svrhu obavljanja dorade i prerade poljoprivrednih proizvoda (10 mil. KM), investicije u izgradnju ili proširenje, odnosno opremanje novih građevinskih objekata u svrhu biljne proizvodnje, stočarstva ili ribarstva (5,3 mil.

KM), sufinansiranje nabave visoko kvalitetne rasplodne stoke (3,5 mil. KM), investicije u opremu za biljnu, stočarsku ili ribarsku proizvodnju (2,4 mil. KM), te za investicije u podizanje višegodišnjih nasada (1,2 mil.KM). Za certifikaciju organske proizvodnje odobreno je preko 70 hiljada KM, što je skoro 3 puta više u odnosu na godinu ranije.

Trenutno se radi na izradi novih zakona o (I) novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju i (II) poljoprivredi, prehrani i ruralnom razvoju koji će unaprijediti ovu oblast. Nije evidentan napredak u oblasti veterinarstva jer Zakon o veterinarstvu nije izrađen ni ove godine, Aktivnosti oko Zakona o veterinarstvu usmjerene su na izradu draft verzija Zakona o zdravlju životinja, Zakona o dobrobiti životinja i Zakona o službenim kontrolama što je obaveza BiH i FBiH kada je u pitanju poglavlje 12 i predpristupne obaveze koje proizilaze iz EU direktiva. Strategija poljoprivrede i ruralnog razvoja za period 2021-2027. godina nije usvojena u 2023. godini. Srednjoročna strategija pružanja savjetodavnih usluga u poljoprivredi 2023-2030. godina je u doradi nakon čega će biti dostavljena Vladi FBiH. Izrađen je Nacrt Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivrednom zemljištu te se trenutno prikupljaju mišljenja relevantnih institucija.

Projektna jedinica Ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva FBiH implementirala je projekat pod nazivom „Projekat razvoja ruralnih preduzeća i poljoprivrede (Rural Enterprise and Agricultural Development Project – READP)“, a potpisan je sporazum sa Svjetskom bankom za implementaciju projekta otpornosti i konkurentnosti u poljoprivredi (ARCP).

Razvojna banka FBiH je uspostavila dvije kreditne linije za pravna i fizička lica koja se bave poljoprivrednom proizvodnjom: (1) putem granta Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva koje sufinansira 35% troškova, (2) posebne kreditne linije sa povoljnim uslovima otplate i niskim kamatnim stopama.

Brojne slabosti ometaju djelovanje poljoprivrede, koja čini kičmu ruralne ekonomije u FBiH, kao što su: snažan uticaj eksternih okolišnih faktora, nepostojanje izvjesnih tržišta, izloženost monopolima na tržištu inputa, nedostatak ekonomije obima, informacijska asimetrija glede kvalitete proizvoda, te nedostatak institucija i infrastrukture.

U cilju bržeg razvoja ruralnih područja nužno je: (I) povećanje produktivnosti i konkurentnosti malih farmi putem tehnoloških, financijskih i cjenovnih poticaja, (II) stvaranje institucionalnih i infrastrukturnih pretpostavki nužnih za razvoj ruralne ekonomije i povećanje kvalitete života, (III) podržavanje uvođenja i razvoja ruralnih aktivnosti s visokom dodanom vrijednosti, (IV) osiguranje održivosti i efikasnosti prirodnih resursa nužnih za odvijanje ruralnih aktivnosti, (V) povećanje komercijaliziranosti zemljišta, (VI) povećanje domaće tražnje za proizvodima ruralnih aktivnosti i (VII) zaštita zemljišta primjenom odgovarajućih agropedoloških mjera u cilju povećanja konkurentnosti plasmana proizvoda na tržišta EU i postizanja što većeg broja proizvoda s oznakom “bio” i “organic".

Stvaranje preduvjeta za razvoj novih privrednih aktivnosti u ruralnim i slabije razvijenim područjima podrazumijeva podršku aktivnostima koje doprinose jačanju svijesti o važnosti privrednog razvoja u ruralnim područjima, usvajanju principa „multifunkcionalne poljoprivrede“, pravnom regulisanju i rastu i razvoju porodičnih poljoprivrednih gazdinstava (PPG-ova), agroturizmu, diverzifikaciji i razvoju nepoljoprivrednih djelatnosti poput ruralnog turizma, te osnivanju i razvoju nepoljoprivrednih MSP-a u ruralnim područjima, uz provođenje posebno stimulirajućih mjera za mlade i žene, što bi rezultiralo većim godišnjim prihodima.

Za realizaciju ovog prioriteta utrošeno je 174 miliona KM, od čega se na sredstva iz budžeta odnosi 96%. (Prilog 5)

Mjera 3.5.1. Razvijati ruralnu infrastrukturu i dostupnost usluga u ruralnim područjima 2

Mjera promovira uravnoteženi ruralni teritorijalni razvoj usmjeren na poboljšanje uslova života i rada ruralnog stanovništva, unaprjeđenje cjelokupne povezanosti i pristup infrastrukturi. Realizacija ove mjere podrazumjeva podršku koja će se pružati kroz sufinansiranje, bespovratna sredstva (grantove) i kreditna sredstva za ulaganja u fizičku infrastrukturu u ruralnim područjima, i unaprjeđenje dostupnosti usluga koje su potrebne ruralnom stanovništvu.

Ključni indikatori koji omogućavaju provjeru da li su ostvareni ciljevi ove mjere, već niz godina stagniraju. Tako od ukupnog broja stanovnika u Federaciji BiH (procjena sredinom godine) u 2023. godini, 56,2% živi u ruralnim područjima. Struktura stanovništva prema spolu ukazuje na to da se 54,9% od ukupnog broja žena u Federaciji BiH nalazi u ruralnim naseljima.

Projekte strateške ruralne infrastrukture realiziraju jedinice lokalne samouprave u saradnji s Federalnim ministarstvom poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva i drugim nadležnim institucijama, a finansiraju se iz kreditnih sredstava.

Strategija poljoprivrede i ruralnog razvoja FBiH za period 2021-2027. godine nije usvojena u 2023. godini. Strategijom se predviđaju ulaganja u izgradnju i opremanje objekata kanalizacije i pročišćavanja otpadnih voda, izgradnja i opremanje toplana i izgradnja lokalne cestovne infrastrukture (nekategorizovane ceste, sa pripadajućim mostovima). Radne verzije Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju i Zakona o poljoprivredi, prehrani i ruralnom razvoju su izrađene, te će, nakon usvajanja Strategije, biti upućene Parlamentu FBiH na usvajanje. Usvajanjem ovih zakona utvrdit će se ciljevi, načela i mehanizmi razvojnih politika u sektoru poljoprivrede, prehrane i ruralnog razvoja.

U izvještajnom periodu usvojena je Strategija razvoja turizma FBiH za period 2022-2027.godine koja predviđa aktivnosti razvoja ruralnih smještajnih jedinica, uvođenje standarda kvaliteta za ruralni smještaj, unapređenje lokalne signalizacije važne za ruralni turizam.

Zbog prethodno navedenog, nužno je osigurati mehanizme implementacije ovih strateških dokumenata kroz njihovo uključivanje u relevantne implementacione dokumente, kako bi se u narednom periodu unaprijedili infrastruktura i usluge u ruralnim područjima FBiH.

Implementaciju mjere koordinira **Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva**. U 2023. godini implementirane su aktivnosti ukupne vrijednosti od 178 hiljada KM. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 3.5.1.

Iako se provode aktivnosti na unaprijeđenju infrastrukture i usluga u ruralnim područjima, nedovoljan je napredak u postizanju ciljeva ove mjere. Potrebno je u što kraćem roku usvojiti i početi implementirati Srednjoročnu strategiju pružanja savjetodavnih usluga u FBiH za period 2023-2030. i Zakon o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju. Potrebno je osigurati uslove za povratak stanovništva u ruralna područja, te posebno obezbjediti poticaje za pokretanje poduzetništva u sektorima poljoprivrede, uslužnih djelatnosti i turizma.

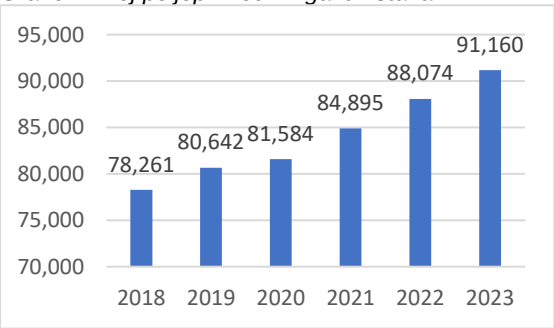
Mjera 3.5.2. Uspostaviti funkcionalne kapacitete za poljoprivredu i ruralni razvoj

2

Ova mjera ima za cilj razvoj inovativnih tehnologija i metoda poslovnog upravljanja u skladu sa potrebama i mogućnostima poljoprivrednog sektora. Realizacija ove mjere doprinosi stvaranju uslova za proizvodnju visokokvalitetnih poljoprivrednih proizvoda veće dodane vrijednosti.

Broj poljoprivrednih gazdinstava iz godine u godinu raste, a 2023. godine je registrovano 91.160 gazdinstava, od čega se 95% odnosi na porodična gazdinstva, a 5% na pravne subjekte i obrte.

Graf 97. Broj poljoprivrednih gazdinstava

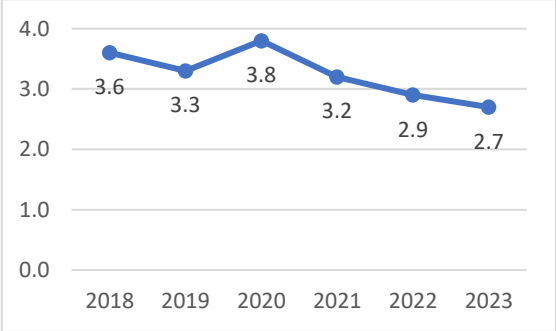

Izvor: Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva

Nije osnovan naučno-tehnološki park (NTP) u oblasti poljoprivrede i prehrambene industrije. Saradnja privatnog sektora sa akademskom zajednicom odvija se putem sporazuma o poslovno-tehničkoj i naučno-istraživačkoj saradnji. Usvojen je Akcijski plan za pripremu, provođenje i diseminaciju rezultata popisa poljoprivrede u BiH koji će biti proveden u zadnjem kvartalu 2025. godine. Proces definiranja statističkih regija prema NUTS klasifikaciji Evropske Unije nije započet. Nije uspostavljen napredni registar knjigovodstvenog prikupljanja podataka (FADN) niti sistem za identifikaciju zemljišnih parcela (LPIS). Registri koji se vode i ažuriraju su fito registar, registar savjetodavaca, registar poljoprivrednih gazdinstava i registar klijenata. Federalni zavod za agropedologiju izradio je pedološku kartu BiH. Izrađen je Nacrt Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivrednom zemljištu. Pripremljen je Nacrt zakona o veterinarstvu, koji je usklađen sa državnim Zakonom o veterinarstvu i standardima EU. Uspostavljen je Federalni veterinarski informacioni sistem.

Bruto dodana vrijednost oblasti biljne i stočarske proizvodnje, lovstva i uslužne djelatnosti u vezi s njima, u 2023. godini, iznosila je 853 mil.KM, što čini 2,7% od ukupne dodane vrijednosti Federacije BiH.

Graf 98. % bruto dodane vrijednosti biljne i stočarske proizvodnje, lovstva i uslužne djelatnosti u vezi s njima u BDP-u

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Implementaciju mjere koordinira **Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva**. U 2023. godini, implementirane su aktivnosti ukupne vrijednosti od 8,6 mil. KM, od čega se na sredstva iz budžeta odnosi 12,5%. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 3.5.2.

Kapaciteti za poljoprivredni i ruralni razvoj su i dalje nedovoljno razvijeni. Ključni indikatori pokazuju trend rasta broja poljoprivrednih gazdinstava, ali i smanjenje učešća biljne i stočarske proizvodnje, lovstva i uslužne djelatnosti u bruto dodanoj vrijednosti FBiH. Potrebno je unaprijediti prenos znanja i iskustava između privatnog sektora i akademske zajednice.

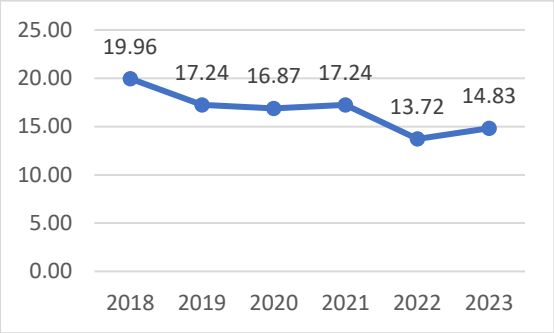
Mjera 3.5.3. Unaprijediti kvalitet i konkurentnost poljoprivredno – prehrambene proizvodnje, i otpornost poljoprivrednih proizvođača

2

Kvalitet i konkurentnost poljoprivredno-prehrambene proizvodnje potrebno je unaprijediti kroz niz aktivnosti usmjerenih na unaprjeđenje sistema poticaja, jačanje sanitarnih kontrola hrane, sufinansiranje saradnje između naučne zajednice i proizvođača i prerađivača, integriranje EU sistema kontrole, te obezbjeđenje dugoročne stabilnosti finansijskih izvora za podršku poljoprivredi.

U 2023. godini pokrivenost uvoza izvozom je iznosila 14,83%, što je za 1,11 procentnih poena više u odnosu na godinu ranije.

Graf 99. Pokrivenost uvoza izvozom (%) (Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov)

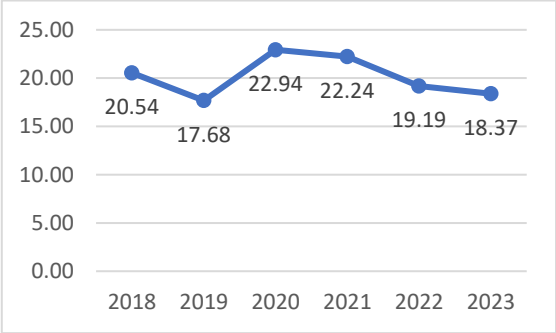
Izvor: Federalni zavod za statistiku

U 2023. godini ukupno je odobreno 165,7 mil. KM u vidu poticaja poljoprivrednim proizvođačima, od čega se najviše odnosilo na animalnu proizvodnju (54,4%), ruralni razvoj (26,6%), biljnu proizvodnju (15,1%) i ostale vrste poticaja (3,6%).

U 2023. godini, Vlada FBiH je potpisala Projektni sporazum sa Svjetskom bankom za odobrenje kredita sa ciljem implementacije projekta „Otpornost i konkurentnost u poljoprivredi – ARCP“. U toku je proces otvaranja računa u lokalnim bankama kako bi se stvorili uslovi za povlačenje inicijalnog depozita te otpočelo sa implementacijom već pripremljenih projektnih aktivnosti. Cilj projekta je ojačati otpornost poljoprivrednog sektora i povećati konkurentnost prema pristupanju tržištu EU kroz: (1) jačanje javne podrške otpornosti i praćenju, (2) poboljšanje poljoprivredne produktivnosti, adaptacija na klimatske promjene i jačanje veza s tržištima i (3) poboljšanje kvalitete i sigurnosti hrane.

Pokrivenost uvoza izvozom hrane i pića, u 2023. godini, iznosila je 18,37%, što je manje za 0,8 procentna poena u odnosu na godinu ranije. Vrijednost ostvarenog izvoza hrane i pića iznosila je 488,1 mil. KM, dok je vrijednost ostvarenog uvoza iznosila 2.656,2 mil. KM.

Graf 100. Pokrivenost uvoza izvozom hrane i pića, %

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Implementaciju mjere koordinira **Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva**. U 2023. godini, implementirane su aktivnosti ukupne vrijednosti od 166,1 miliona KM. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 3.5.3.

Nedovoljan je napredak u realizaciji ove mjere. Ključni indikatori pokazuju rast pokrivenosti uvoza izvozom u sektoru poljoprivrede, šumarstva i ribolova, ali i istovremeni pad pokrivenosti uvoza izvozom hrane i pića, u odnosu na godinu ranije. Potrebno je dodatno ojačati sanitarnu kontrolu u cijelom lancu proizvodnje hrane, uspostaviti adekvatan okvir za upravljanje rizicima izazvanim uticajem prirodnih ili tržišnih uslova.

PRIORITET 3.6. POVEĆATI OTPORNOST NA KRIZE

Svako društvo, pa tako i FBiH, susreće se s prijetnjama, rizicima i nesrećama koje predstavljaju rizik po nju. Stoga je nužno razvijati sposobnosti njihovog sprečavanja, zaštite, ublažavanja, reagiranja na njih i oporavljanja od njih. Zbog toga treba donijeti odgovarajuće strategije, kao i razviti planove za upravljanje krizama, rizicima i nesrećama.

Upravljanje krizama ostaje i dalje na dosadašnjem nivou. Ključni indikatori pokazuju da nema napretka u izvještajnoj godini. Nije zabilježen napredak u zaštiti kritične infrastrukture kao ni u sistemu zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća**.** Potrebno je u narednom periodu uvrstiti mjere u programe rada relevantnih institucija kako bi se zabilježio razvojni efekat.

Mjere koje se odnose na ovaj prioritet ili nisu bile uvrštene u godišnjem planu rada za 2023. godinu, ili nisu izvršene iako su planirane, tako da nisu ni utrošena nikakva sredstva za realizaciju ovog prioriteta.

Mjera 3.6.1. Unaprjeđivati upravljanje krizama

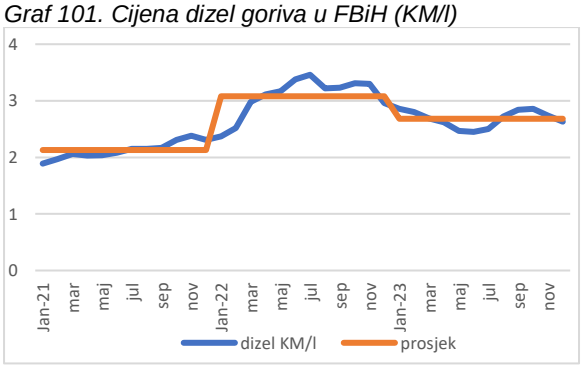
U doba kriza nužno je da javno upravljanje krizama bude učinkovito, uz transparentan i neovisan nadzor nad utroškom sredstava.

Potrebno je definisati nadležnost i zadatke tijela, koje će uspostaviti baze podataka i sistem praćenja i ranog upozoravanja na dolazak kriza. Tijelo bi trebalo kontinuirano modelirati krize i procjene uticaja na stanovništvo, kao što su rodno osjetljivi, zdravstveni, fiskalni i socioekonomski efekti. Potrebno je donijeti plan podrške stanovništvu, te utemeljiti finansijski mehanizam pomoći onima koji ne mogu izmiriti svoje obaveze. Također, potrebno je usmjeriti proizvodne kapacitete na prevladavanje nestašica opreme i usluga nužnih za efikasan odgovor na krizu.

Realizacija ove mjere će osigurati bolji odgovor na krize, kao i stabilnost finansijskog plana podrške stanovništvu.

U izvještajnoj godini prosječan rast potrošačkih cijena je usporio, a prosječna cijena goriva se smanjila.

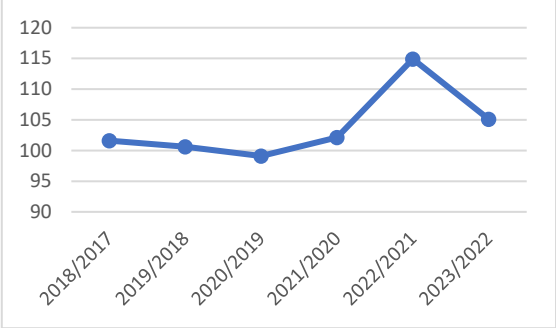
Graf 101. Cijena dizel goriva u FBiH (KM/l)

Izvor: Federalno ministarstvo trgovine

Trend rasta cijena goriva prekinut je u 2023. godini. Prosječna cijena iznosila je 2,68 KM/l, dok je u 2022. godini iznosila 3,08 KM/l. Prosječna godišnja inflacija u FBiH, u 2023. godini, iznosila je 5,1% u odnosu na prethodnu godinu.[87] Najveći godišnji rast cijena zabilježen je za odjeljak Hrana i bezalkoholna pića (10%). Kretanja potrošačkih cijena u periodu 2018-2023. godine pokazuju da su cijene svake godine rasle, osim 2020. godine, kada je zabilježena deflacija.

Graf 102. Indeks potrošačkih cijena FBiH

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Trenutno ne postoji tijelo koje se bavi upravljanjem krizama. Pojedinačna ministarstva vrše praćenja i izrađuju smjernice u sklopu svojih resora, međutim nema koordinacije i objedinjenja u cjelovito djelovanje.

Implementaciju ove mjere koordinira **Vlada Federacije BiH**. U godišnjem planu rada za 2023. godinu ova mjera nije bila uvrštena.

KLJUČNI NALAZ 3.6.1.

Upravljanje krizama ostaje na dosadašnjem nivou.
Nisu planirane aktivnosti koje bi doprinijele realizaciji ove mjere, te ih je potrebno uvrstiti u programe rada relevantnih institucija u narednom periodu. Potrebno je definisati tijelo nadležno za uspostavljanje baze podataka i razvoj sistema praćenja i ranog upozoravanja na dolazak kriza, te kontinuirano modelirati krize i procjene uticaja na stanovništvo.

[87] Prosječno kretanje indeksa potrošačkih cijena u FBiH u 2023. godini u odnosu na prosjek 2022. godine.

Mjera 3.6.2. Osigurati zaštitu i funkcioniranje kritične infrastrukture

9

Federacija BiH je izložena brojnim rizicima i prijetnjama. To se odnosi na prirodne (poplave, požari, zemljotresi, epidemije), tehničke (pad sistema) i oružane rizike i prijetnje (terorizam, sabotaža, građanski nemiri, rat).

Zaštita kritične infrastrukture i ključne imovine pomoći će, ne samo u odbrani od terorističkih i drugih napada, nego će i smanjiti ranjivost na prirodne nesreće, organizirani kriminal i kompjuterske napade.

Pod kritičnom tehničkom bazičnom infrastrukturom podrazumijeva se opskrba energijom, transport, opskrba (pitkom) vodom i odlaganje otpada, a pod infrastrukturom socio-ekonomskih usluga podrazumijeva se javno zdravlje, hrana za ljude i životinje, usluge spašavanja, kontrola upravljanja nesrećama, finansijske i osiguravajuće usluge, sredstva informiranja, kulturni objekti (kulturno-istorijsko nasljeđe) i dr.

Realizacija ove mjere će unaprijediti zaštitu kritične infrastrukture i ključne imovine u uslovima kriza, te smanjiti ranjivosti na prirodne nesreće, organizirani kriminal i kompjuterske napade.

Donošenje dokumenata, koji su ključni u postizanju zaštite i funkcionisanju kritične infrastrukture, još uvijek nije realizovano. To se odnosi na dokumente „Zaštita kritične infrastrukture-koncept temeljne zaštite" i „Zaštita kritične infrastrukture-upravljanje rizicima i krizama".

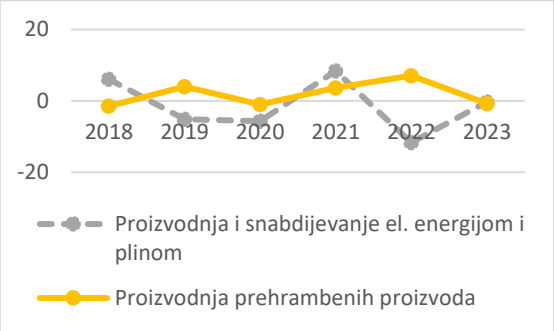
U izvještajnoj godini urađen je Prednacrt zakona o zaštiti kritične infrastrukture.

Prednacrt zakona o zaštiti i spašavanju i civilnoj zaštiti Federacije BiH, trebao je biti upućen u javnu raspravu u izvještajnoj godini, ali to nije realizovano.

Strategija kibernetičke sigurnosti FBiH još uvijek nije izrađena, koja je u nadležnosti Federalnog ministarstva unutrašnjih poslova.

Proizvodnja prehrambenih proizvoda bilježi blagi pad za 0,7% u 2023. godini, a Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom i plinom pad za 0,37%, u odnosu na prethodnu godinu. Tokom protekle godine hidrološka situacija je bila značajno lošija u odnosu na 2021., te je proizvodnja u hidroelektranama smanjena za oko 30%, a proizvodnja u termoelektranama za 2% (podaci DERK-a). Snabdijevanje plinom je zavisilo od političkih odluka u Rusiji.

Graf 103. Stope rasta industrijske proizvodnje u FBiH (%)

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Implementaciju ove mjere koordinira **Federalna uprava civilne zaštite**. Iako planirana za 2023. godinu, ova mjera nije realizovana.

KLJUČNI NALAZ 3.6.2.

Zaštita kritične infrastrukture ostaje na dosadašnjem nivou. Ključni indikatori pokazuju da nema napretka u izvještajnoj godini. Nije ostvaren napredak u planiranju izrade ključnih dokumenata u zaštiti infrastrukture. Indikatori kritične tehničke i socio-ekonomske infrastrukture pokazuju osjetljivost u periodima kriza. Potrebno je donijeti strategiju kibernetičke sigurnosti FBiH.

Mjera 3.6.3. Poboljšati funkcioniranje sistema zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća

11

Uspostava efikasnog sistema zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća podrazumijeva poboljšanje infrastrukture, posebice transportne i zemljišne infrastrukture (sistemi ranog upozoravanja, protivgradna zaštita, zaštita od poplava i sl.), unaprjeđenje tehničkih i ljudskih kapaciteta, te uspostavu efikasnog sistema koordinacije na svim nivoima vlasti u cilju osiguranja većeg stepena pripravnosti i mogućnosti brzog i efektivnog odgovora za potrebe spašavanja, sanacije i obnove područja.

Realizacija ove mjere će osigurati veći stepen pripravnosti i mogućnost brzog i efektivnog odgovora za potrebe spašavanja, sanacije i obnove područja u uslovima kriza.

Analiza stanja spremnosti sistema za odgovor na krize u FBiH još uvijek nije izrađena. Federalna uprava civilne zaštite planira započeti izradu tokom 2023. godine.

Plan zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća postoji za nivo FBiH i za sve kantone.

Parlament Federacije BiH usvojio je, u 2021. godini, Program razvoja zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća u FBiH za period 2021-2028. godina.

Implementaciju ove mjere koordinira **Federalna uprava civilne zaštite**. U godišnjem planu rada za 2023. godinu ova mjera nije uvrštena, tako da nije bilo ni realizovanih aktivnosti niti sredstava.

KLJUČNI NALAZ 3.6.3.

Funkcioniranje sistema zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća ostaje na dosadašnjem nivou. Plan zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća postoji za nivo FBiH, kao i za sve kantone. Analiza stanja spremnosti sistema za odgovor na krize u FBiH još uvijek nije izrađena.
Potrebno je uvrstiti ovu mjeru u programe rada relevantnih institucija u narednom periodu.

STRATEŠKI CILJ 4: TRANSPARENTAN, EFIKASAN I ODGOVORAN JAVNI SEKTOR

Kako bi se omogućio ubrzan društveni i ekonomski razvoj uz istodobno postizanje okolišne održivosti, potrebne su efikasne, transparentne, inkluzivne i responzivne javne institucije, utemeljene na vladavini prava i primjerene potrebama zemlje višeg srednjeg dohotka, u funkciji građana, poslovnih subjekata i drugih društvenih i ekonomskih aktera.

Javne institucije moraju imati razvijen sistem koordinacije i biti orijentirane prema inovacijama, koje se ogledaju u uvođenju i primjeni novih, posebice digitaliziranih tehnologija i usluga, kao i efikasnom upravljanju javnim resursima. Vladavina prava se ogleda kroz smanjivanje institucionalne prezasićenosti i ujednačenu primjenu propisa na svim administrativnim nivoima, uz precizno propisanu nadležnost i ulogu svake od javnih institucija.

Smanjivanje korupcije će se postizati smanjivanjem monopolne moći, ako je opravdano, javnih institucija putem uvođenja privatnih institucija kao i ukidanjem dualnog karaktera ekonomije, odnosno izjednačavanjem statusa javnog i privatnog sektora. Smanjivanje korupcije će se postizati i sužavanjem diskrecionog odlučivanja javnih službenika, pooštravanjem političke kontrole nad njihovim radom i prepoznavanjem dobre i loše prakse djelovanja javnih institucija i javnih službenika, uz široku podršku javnog mnijenja, uključujući i djelovanje nezavisnih medija.

U izvještajnoj godini nema podataka za indikatore koji su navedeni u Strategiji za praćenje ovog cilja. Razlog tome je izostanak publikacije OECD-a. U izvještaju za prethodnu godinu korišteni su odgovarajući zamjenski indikatori iz publikacije SIGME i OECD-a, The Principles of Public Administration. Međutim, za 2023. godinu nije rađena navedena publikacija.

Tabela 9: Indikatori

Indikator	2021	2022	2023
Odgovornost i organizacija vlade	17/40	n/d	n/d
Dostupnost javnih informacija	11/30	n/d	n/d
Ispunjavanje kritičnih funkcija od strane institucija centra vlasti	10/16	n/d	n/d

Izvor: OECD/SIGMA, Monitoring Report, The Principles of Public Administration BiH

Ured koordinatora za reformu javne uprave u BiH (PARCO) rukovodi izradu nacrta revidiranog Akcionog plana Strateškog okvira za reformu javne uprave 2018 - 2027. godine kojim će se finalizirati suštinski koraci za poboljšanje cjelokupnog funkcionisanja javne uprave uspostavom profesionalne i depolitizirane državne službe i koordinisanog pristupa izradi politika na nivou cijele zemlje.

Važna je i deblokada Fonda za reformu javne uprave, u kojem se nalazi neiskorišteni novac za realizaciju reformskih aktivnosti, kao i „privlačenje“ novih donatora u svrhu osiguranja dodatnih sredstava za nastavak reforme.

Bosna i Hercegovina je u 2023. godini ostvarila određeni napredak u reformi javne uprave obzirom da je do kraja te godine ukupno provedeno 15.79% aktivnosti iz Akcionog plana.

Pozitivni pomaci prema ocjeni Evropske komisije su, prije svega, usvajanje Zajedničke platforme o principima i načinu implementacije reforme javne uprave u BiH, kojom je formalno uspostavljena koordinacija u ovoj oblasti, uključujući i tijelo zaduženo za političku koordinaciju.

U oblasti Izrada i koordinacija politika najvažnija postignuća su vezana za unapređenje i pojednostavljenje pravnog okvira za godišnje planiranje, praćenje i

izvještavanje u institucijama, unapređenje pravnog okvira koji reguliše oblast javnih konsultacija i učešća javnosti na nivou institucija BiH.

Oblast Odgovornost zahtijeva postojanje adekvatnih mehanizama koji osiguravaju odgovornost uprave. Institucije vlasti treba da uspostave efikasan sistem monitoringa upravne i sudske prakse, sa pouzdanim statistikama, kako bi se osigurala efikasna primjena prava na administrativnu pravdu i prava na odštetu prouzrokovanog pogrešnim radom uprave.

U oblasti Upravljanja javnim finansijama je u prethodnom izvještajnom periodu ostvareno ispunjenje svih aktivnosti predviđenih Akcionim planom za reformu javne uprave. Ove su aktivnosti podrazumijevale izradu pojedinačnih, te izradu cjelodržavne sveobuhvatne strategije upravljanja javnim finansijama.

Izvještaj Evropske komisije sadrži ocjenu efikasnosti i transparentnosti javnog sektora. Neophodno je institucionalizirati razmjenu podataka, povećati implementaciju zakonodavnih akata i intenzivirati saradnju sa Direkcijom za evropske integracije.

Nije postignut napredak u rješavanju ključnog prioriteta o garancijama slobode izražavanja i medija, i ključnog prioriteta o osiguravanju povoljnog okruženja za civilno društvo, posebno podržavanjem evropskih standarda o slobodi udruživanja i slobodi okupljanja.

Bosna i Hercegovina je u ranoj fazi priprema u oblasti digitalne transformacije i medija. Nije postignut napredak u implementaciji prošlogodišnjih preporuka Evropske komisije. Zakonodavstvo i strateški okvir nisu uspostavljeni i nisu usklađeni sa acquis-em EU.

Ovaj strateški cilj sadrži 3 prioriteta i 15 mjera, za čiju implementaciju je odgovorno 10 institucija (Prilog 1). Uvidom u izvještaje o radu odgovornih institucija za 2023. godinu, uključeno je ukupno 10 od 16 mjera, odnosno 63%. Odgovorne institucije (koordinatori implementacije mjera) trebaju uticati na nosioce mjera kako bi se preostale mjere za ovaj strateški cilj uključile u narednim planovima rada.

U 2023. godini, za ovaj strateški cilj utrošeno je oko 1,634 miliona KM.

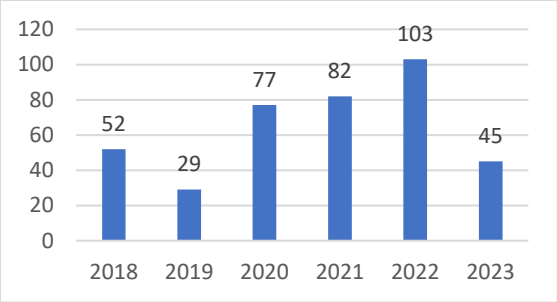
PRIORITET 4.1. UNAPRJEĐIVATI VLADAVINU PRAVA

Dinamičan i održiv ekonomski razvoj zahtjeva efikasan, djelotvoran i transparentan javni sektor uz vladavinu prava i uvažavanje ljudskih sloboda.

Realizacijom prioriteta čiji je fokus i na efikasnom i sveobuhvatnom sistemu upravljanja integralnim razvojem podržati će se cjelokupni razvoj Federacije Bosne i Hercegovine i doprinijeti unapređenju kvalitete života građana.

Zastarjelost krivičnog gonjenja u odnosu na prošlu godinu bilježi snažan pad, što ukazuje na poboljšano stanje u efikasnosti rada pravosudnog sistema.

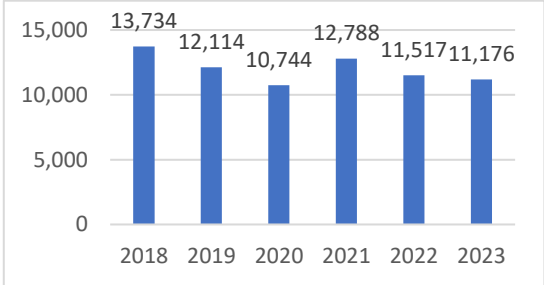
Graf 104: Zastarjelost krivičnog gonjenja

Izvor: Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH

Broj prijavljenih punoljetnih učinitelja kaznenih djela je na skoro istom nivou kao i prethodne godine. U periodu 2018-2023. godina, prosječna stopa rasta iznosi -3,4%, što ukazuje na poželjan trend tj. pad broja učinitelja kaznenih djela.

Graf 105: Punoljetni učinitelji kaznenih djela, ukupno

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Zaštita pravosudnog sistema od neprimjerenih uticaja je ključna za njegovo funkcionisanje. Pojednostavljivanje postupaka i procedura, pristup pravnim mehanizmima, jačanje mehanizama odgovornosti institucija i sprečavanje sukoba interesa će olakšati pristup pravdi za sve građane.

Za zaštitu ljudskih prava važno je naglasiti usklađivanje propisa sa pravnom stečevinom Evropske unije i postupanje po preporukama Institucije Ombudsmena u Bosni i Hercegovini.

Vijeće ministara BiH je usvojilo Strategiju BiH za prevenciju i borbu protiv terorizma (2021-2026). Za unaprjeđenje borbe protiv kriminala, govora mržnje i terorizma, potrebno je preventivno i pravovremeno djelovanje nadležnih institucija.

Za efikasan sistem prevencije i borbe protiv korupcije bitno je jačanje pravosudnog sistema, promocija integriteta, proširenje odgovornosti u slučajevima visoke korupcije i uvođenje mehanizama nadzora.

Za realizaciju ovog prioriteta kroz budžet je utrošeno 3,62 miliona KM od planiranih 3.66 miliona KM, tj. realizirano je 99% planiranog budžeta.

Mjera 4.1.1. Povećavati efikasnost pravosudnog sistema 16

Pravosudni sistem u (F)BiH mora pokazati nepristrasnost, neovisnost, efikasnost, djelotvornost i transparentnost u svom radu, kako bi se podržao ekonomski razvoj.

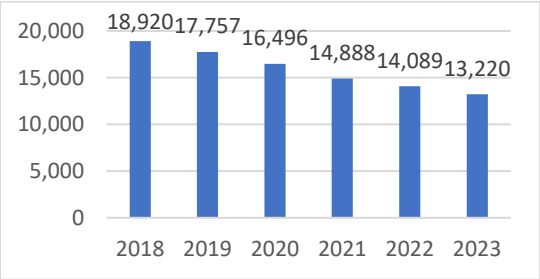
Realizacija ove mjere će doprinijeti većoj funkcionalnosti i efikasnosti pravosudnog sistema što je ključni uslov za napredak BiH u pretpristupnom procesu.

Potrebno je uspostavljanje integriteta, nepristrasnosti i odgovornosti u okviru pravosuđa za efektivniji odgovor pravosudnog sistema na korupciju.

Da bi se osigurala transparentnost rada pravosudnih institucija u Federaciji BiH potrebno je realizirati aktivnosti usmjerenih ka unapređenju infrastrukture i poboljšanju organizacijskih i institucionalnih kapaciteta.

Broj neriješenih privrednih predmeta u sudovima kontinuirano bilježi pad. U periodu 2018-2023. godina, prosječna stopa rasta iznosi -6,9%, što ukazuje na poželjan trend.

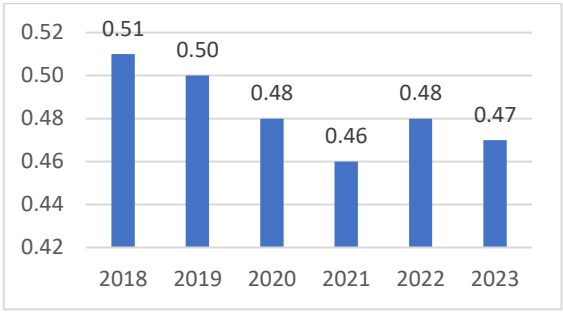
Graf 106: Broj neriješenih privrednih predmeta u sudovima

Izvor: Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH

Prema faktoru 8 Indeksa vladavine prava – Krivični sud, Bosna i Hercegovina je 2023. godine od ukupno 142 zemlje rangirana na 63. mjestu. Vrijednost indeksa se smanjila u odnosu na prethodnu godinu i iznosi 0.47. Indeks za BiH odgovara globalnom prosjeku.

Graf 107: Krivični sud

Izvor: Svjetski projekat pravde

U 2023. godini, Vlada Federacije BiH je utvrdila i u parlamentarnu proceduru uputila Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Porodičnog zakona FBiH, kao i Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku.

Ovu mjeru koordinira **Federalno ministarstvo pravde**. U godišnjem planu rada za 2023. godinu definisane su dvije aktivnosti. Utrošeno je oko 44 hilj. KM za implementaciju ove mjere, što je 72% od planiranog. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 4.1.1.

Zabilježen je blagi napredak u efikasnosti pravosudnog sistema. Broj neriješenih privrednih predmeta u sudovima kontinuirano bilježi pad.

Potrebno je staviti veći fokus na nezavisnost rada sudija i tužilaca.

Mjera 4.1.2. Jačati zaštitu ljudskih prava 16

(F)BiH treba da ima strateške, pravne, institucionalne okvire i okvire politika za zaštitu ljudskih prava koji su u potpunosti provedeni.

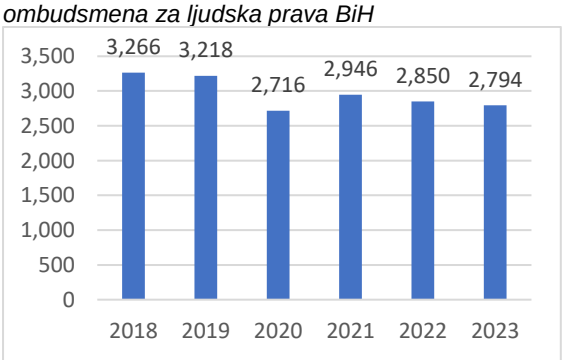
Realizacija ove mjere doprinosi većoj zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda u Bosni i Hercegovini.

Potrebno je povećati kapacitete, kvalitet i učinkovitost sistema besplatne pravne pomoći. Potrebno je pružiti besplatnu pravnu pomoć žrtvama rodno zasnovanog nasilja i seksualnog nasilja u ratu u krivičnim i parničnim postupcima, kao i svim ostalim ranjivim kategorijama stanovništva.

Potrebno je posvetiti posebnu pažnju osiguravanju odgovarajuće zaštite i podrške za svjedoke ratnih zločina i svjedoke u drugim krivičnim predmetima, uključujući psihološku pomoć prije, tokom i nakon krivičnih postupaka. Također, neophodno je i ojačati kapacitete odjela za podršku svjedocima pri sudovima i tužilaštvima, te sistemski i institucionalno zaštititi novinare od prijetnji i nasilja.

Broj zaprimljenih žalbi Instituciji ombudsmena je na istom nivou kao i prethodne godine.

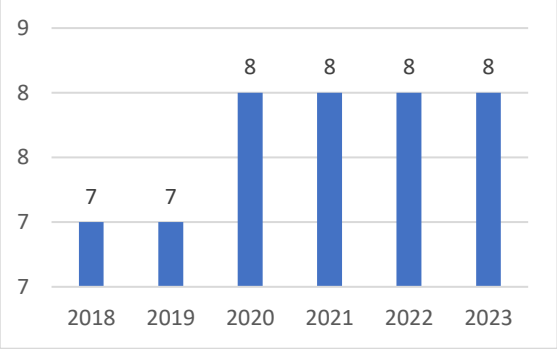
Graf 108: Broj zaprimljenih žalbi Instituciji ombudsmena za ljudska prava BiH

Izvor: Institucija ombudsmena za ljudska prava

U proteklom periodu, nije bilo novouspostavljenih centara za besplatnu pravnu pomoć.

Graf 109: Broj uspostavljenih centara za besplatnu pravnu pomoć

Izvor: Kantonalni centri za besplatnu pravnu pomoć

U 2023. godini, ombudsmeni BiH su pokrenuli aktivnosti na izradi Specijalnog izvještaja o implementaciji ranije izdatih preporuka.

Ovu mjeru koordinira **Federalno ministarstvo pravde**. U godišnjem planu rada za 2023. godinu definisane su dvije aktivnosti. Utrošeno je 44.156,00 KM za implementaciju ove mjere, što je 72% od planiranog. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 4.1.2.

Nije zabilježen napredak u jačanju zaštite ljudskih prava.
Vrijednosti ključnih indikatora su na istom nivou kao i prethodne godine.. Potrebno je staviti veći fokus na razvoj i uspostavljanje centara za besplatnu pravnu pomoć u svim kantonima. Potrebno je usklađivanje zakonodavnog okvira sa evropskom pravnom stečevinom i međunarodnim standardima.

Mjera 4.1.3. Unaprjeđivati borbu protiv kriminala, govora mržnje i terorizma

16

Savremeni izazovi u borbi protiv kriminala, govora mržnje i terorizma, zahtijevaju nove sigurnosne politike i sisteme koji moraju pružiti sposobnosti ranog upozorenja i preventivnog odgovora.

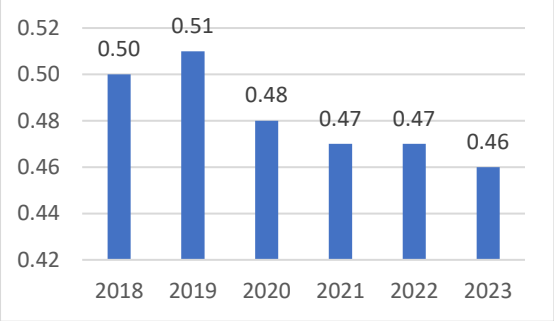
Realizacija ove mjere doprinosi većoj sigurnosti građana kao osnovnog preduslova za ostvarivanje prava i sloboda, koje vladavina prava nastoji unaprijediti.

Potrebna je kvalitetnija evidencija o istragama, krivičnim gonjenjima, osuđujućim presudama, zapljeni i oduzimanju imovine stečene krivičnim djelom. Nužno je uspostaviti kontakt tačku za relevantne pojavne oblike kriminala u svakom posebnom odjelu tužilaštava.

Neophodno je intenzivirati prevenciju, praćenje i sankcionisanje djela i govora mržnje pravovremenim djelovanjem nadležnih institucija.

Vrijednost faktora 5 Indeksa vladavine prava – Građansko pravosuđe se smanjila u odnosu na prethodnu godinu, što ukazuje na slabiju efikasnost sistema građanskog pravosuđa.

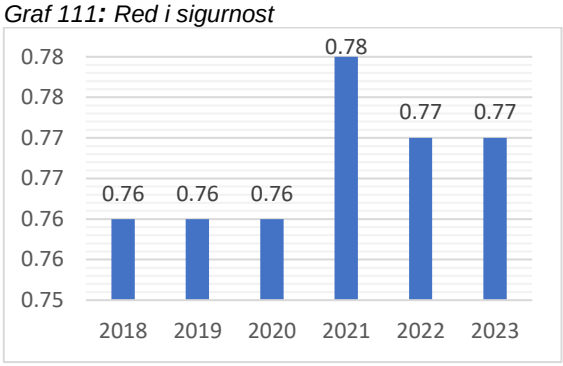
Graf 110: Građansko pravosuđe

Izvor: Svjetski ekonomski forum

Vrijednost faktora 5 Indeksa vladavine prava – Red i sigurnost je ista kao u prethodnoj godini. Globalni prosjek za 2023. godinu iznosi 0.72. Indeks za BiH je iznad globalnog prosjeka.

Graf 111: Red i sigurnost

Izvor: Svjetski ekonomski forum

Ovu mjeru koordinira **Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova**. U godišnjem planu rada za 2023. godinu utrošeno je 3,5 miliona KM za implementaciju ove mjere, što je 99,8% od planiranog (Prilog 5).

KLJUČNI NALAZ 4.1.3.

U borbi protiv kriminala, govora mržnje i terorizma nije zabilježen napredak. Ključni indikator mjere Građansko pravosuđe ukazuje na negativan trend, dok indikator Red i sigurnost ukazuje na stagnaciju. Potrebno je intenzivirati rad na preventivnom djelovanju nadležnih institucija. Potrebna je jača i kvalitetnija saradnja institucija uz usklađivanje propisa sa pravnom stečevinom Evropske unije.

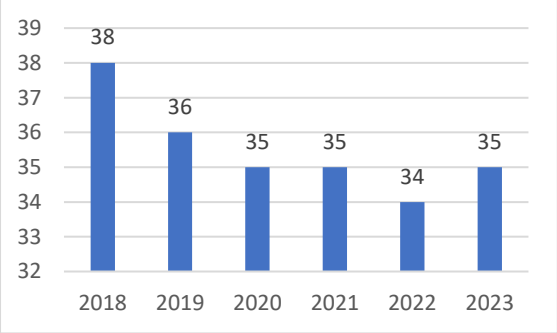
Mjera 4.1.4. Razvijati efikasan sistem prevencije i borbe protiv korupcije 16

Realizacija ove mjere doprinosi efikasnijem i funkcionalnijem sistemu prevencije i borbe protiv korupcije.

Potrebno je ojačati koordinaciju s ciljem razmjene informacija i uzajamnog izvještavanja između svih nivoa vlasti, organizacija civilnog društva, privatnog sektora, akademske zajednice i medija. To se postiže uspostavom sistema permanentnih kontakt tačaka u institucijama s javnim ovlaštenjima u FBiH za borbu protiv korupcije, te uspostavom direktnih kanala komunikacije.

Indeks percepcije korupcije je na istom nivou proteklih nekoliko godina (35). Bosna i Hercegovina, od 180 zemalja, rangirana je na 108. mjestu.

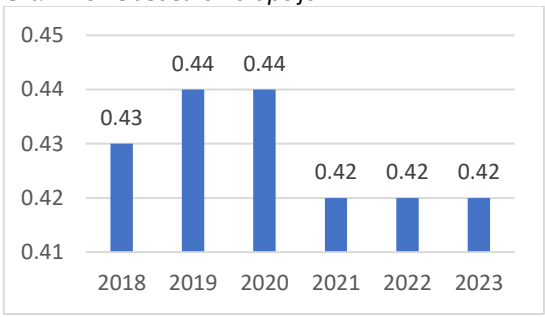
Graf 112: Indeks percepcije korupcije (CPI)

Izvor: Transparency International BiH

Prema faktoru 2 Indeksa vladavine prava – Odsustvo korupcije, vrijednost indeksa je ista u odnosu na prethodne godine. Globalni prosjek za 2023. godinu iznosi 0.51. Indeks za BiH je ispod globalnog prosjeka.

Graf 113: Odsustvo korupcije

Izvor: Svjetski projekat pravde

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je u junu 2024. godine, usvojilo Strategiju za borbu protiv korupcije 2024–2028. i Akcioni plan za provedbu, koji su usklađeni sa 14 ključnih prioriteta koje naša zemlja treba ispuniti za članstvo u Evropskoj uniji.

Ovu mjeru koordinira **Zavod za javnu upravu FBiH** koje je u nadležnosti **Federalnog ministarstva pravde**. U godišnjem planu rada za 2023. godinu nisu definisane aktivnosti za implementaciju ove mjere.

KLJUČNI NALAZ 4.1.4.

U sistemu prevencije i borbe protiv korupcije nije zabilježen napredak. Ključni indikatori mjere su na istom nivou proteklih nekoliko godina. Potreban je sistemski razvoj prevencije korupcije, te koordinirana i kontinuirana saradnja svih organa sa svih nivoa vlasti. Neophodna je jača saradnja međunarodnih institucija, masovnih medija organizacija nevladinog sektora i građana u prevenciji i borbi protiv korupcije. Potrebno je osigurati transparentnost podataka o presudama, vansudskim poravnanjima i izvršenju, kao i javnim procedurama i administrativnim pravilima.

PRIORITET 4.2. STAVITI JAVNU UPRAVU U SLUŽBU GRAĐANA

Nužno je istrajno i konzistentno mjeriti efektivnost i efikasnost javne službe (benchmarking i ankete građana) i stavljati je u službu građana na temelju njenog reformiranja i funkcionalnog ustrojavanja, što se može postići preuzimanjem pravne stečevine EU, razvojem partnerskih odnosa s civilnim sektorom, digitaliziranošću i jačanjem statističke osnove. To će poslužiti i za bolje koncipiranje razvojnih i drugih politika kao i veću apsorpciju EU fondova. Reformisanje i funkcionalno ustrojavanje javne uprave dovesti će do uspostavljanja standarda organizacije javne uprave i razvoja ljudskih resursa. Digitalna transformacija javne uprave se ogleda u integriranju alata, metoda i kulture digitalnih tehnologija u svakodnevne poslove. Kao takva, reformisana i funkcionalna, organizacija javne uprave će otkloniti nepotrebno trošenje resursa.

Indikatori UN-a i Svjetske Banke o efikasnosti vlade i razvijenosti e-uprave nisu dostupni za 2023. godinu. Očekuje se publikovanje ključnih indikatora iz ove oblasti za 2024. godinu.

U okviru digitalne transformacije javnog sektora, pokrenut je projekat usmjeren na unapređenje i ubrzanje donošenja akata o građenju putem uvođenja e-dozvola u graditeljskoj oblasti. Krajem 2023. godine, puštena je u upotrebu aplikacija PIFC koja pojednostavljuje sprovođenje finansijskog upravljanja, kontrole, interne revizije i izvještavanja o ovim procesima. U određenim opštinama Federacije BiH uspostavljen je jednošalterski sistem registracije poslovnih subjekata. Budžet za građane i plan javnih nabavki dostupni su javnosti putem web stranice Ministarstva finansija. U cilju efikasnijeg upravljanja javnim finansijama, započet je proces izmjene Zakona o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru FBiH, kao i razvoj metodologija za internu reviziju i finansijsko upravljanje i kontrolu. Takođe, radi se na izradi metodologije za izvještavanje o monitoringu realizacije projekata iz programa javnih investicija.

U sklopu ovog prioriteta definisano je 6 mjera, koje se odnose na jačanje političkog i institucionalnog vođenja i koordinacije reforme javne uprave i ekonomskih reformi, uspostavljanje funkcionalne i racionalne organizacije javnog sektora, jačanje sistema i koordinacije izrade, implementacije i izvještavanja o razvojnim politikama, osiguranje preduslova za veću apsorpciju EU fondova, jačanje statističke osnove kao podloge za utvrđivanje politika i provođenje digitalne transformacije javne uprave.

Što se tiče navedenih mjera nije zabilježen značajniji napredak u uspostavljanju standarda organizacije javne uprave, razvoja ljudskih resursa i e-uprave, ključni indikatori mjere stagniraju. Zabilježeno je smanjenje udjela plata javne uprave unutar ukupnih rashoda, što je ključno za uspostavljanje racionalne i funkcionalne organizacije javnog sektora. Uspostavljen je mehanizam godišnjeg izvještavanja o razvoju na kantonalnom i federalnom nivou. Nije zabilježen napredak u uspostavljanju i ispunjavanju kriterija cjelodržavnog sektorskog pristupa za korištenje IPA sredstava. Omogućeno je intenzivnije korištenje administrativnih izvora podataka u statistici nacionalnih računa i zabilježena je veća usklađenost statistike BiH sa međunarodnim standardima. Nije zabilježen značajniji napredak u procesu digitalizacije javne uprave i nisu ostvareni neophodni zakonski preduslovi za efikasnu digitalnu transformaciju javne uprave.

Za realizaciju ovog prioriteta kroz budžet je utrošeno oko 1,5 miliona KM.

Mjera 4.2.1. Jačati političko i institucionalno vođenje i koordinaciju reforme javne uprave i ekonomskih reformi

16

Aktivnosti usmjerene na reformu javne uprave će dovesti do funkcionalne koordinacione strukture federalnih organa i mehanizama saradnje u kreiranju, provedbi i izvještavanju o napretku u procesu reforme javne uprave i unapređenju javnih usluga. Zatim je potrebno sudjelovanje socioekonomskih partnera u kreiranju i praćenju ekonomskih reformskih mjera, uz kontinuiranu saradnju sa drugim nivoima izvršne vlasti u BiH, a sve u cilju uspostave efikasnog i odgovornog javnog sektora.

Iako je reforma javne uprave jedan od 14 prioriteta iz mišljenja Evropske komisije, rezultati praćenja provedbe Akcionog plana za reformu javne uprave ne ukazuju na posvećenost zemlje u kreiranju moderne javne uprave usklađene sa principima evropskog administrativnog prostora i usmjerene ka osiguranju dobrobiti građana.

U 2023. godini institucije Federacije BiH u cijelosti su provele 20 aktivnosti (15%) iz Akcionog plana Strateškog okvira za reformu javne uprave u Bosni i Hercegovini 2018-2027, što je za 1% više nego u prethodnom izvještajnom periodu. Federacija BiH djelimično je provela 7% aktivnosti, dok je ostalo neispunjeno 78% aktivnosti iz Akcionog plana.

Ovu mjeru koordinira **Zavod za javnu upravu FBiH, a nosioci su i Federalno ministarstvo pravde i Agencija za državnu službu**. U toku 2023. godine ove institucije su implementirale aktivnosti koje doprinose realizaciji Strategije razvoja, odnosno cilja Efikasan, transparentan i odgovoran javni sektor.

KLJUČNI NALAZ 4.2.1.

Nema napretka u uspostavljanju standarda organizacije javne uprave, razvoja ljudskih resursa i e-uprave.

Ključni indikatori mjere stagniraju.

Potrebno je mjeru uvrstiti u programe rada odgovornih institucija.

Mjera 4.2.2. Uspostaviti funkcionalnu i racionalnu organizaciju javnog sektora

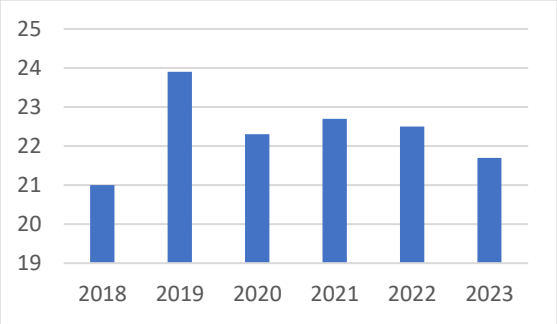
16

Rad u ovom području će rezultirati uspostavljenim funkcionalnim registrima organa uprave i upravnih organizacija u Federaciji, kantonima i jedinicama lokalne samouprave sa informacijama o djelokrugu i organizaciji, te broju sistematiziranih i popunjenih radnih mjesta. Planirana je promocija projektno-orijentiranih ostvarivanja ciljeva u javnoj upravi i poticanje transparentnosti u pružanju javnih usluga, stimulacija inovativnih ideja zaposlenika. Sve ovo će doprinijeti vraćanju povjerenja građana u rad institucija Federacije BiH.

ADS FBiH transparentno vodi statistički prikaz stanja kadrova sa prikazom broja zaposlenih po spolu, starosnoj grupi i kategoriji, kao i načinu zapošljavanja. Registar organa uprave i upravnih organizacija je uspostavljen i operativan. Uspostavljena je nova web platforma za stručno usavršavanje, čime se postigla operabilnost sa Registrom zaposlenih. Uspostavljena je i nova platforma za administraciju konkursnih procedura čime se postigla veća transparentnost podataka za krajnje korisnike usluga Agencije.
Strategija stručnog usavršavanja zaposlenih koja se implementira obuhvata program edukacije rukovodećih službenika fokusiran na njihovu percepciju značaja edukacije i razvoja kompetencija državnih službenika.

Udio plata zaposlenih u javnoj upravi na nivou FBiH u ukupnim rashodima iznosi 21,7%, što predstavlja pad za 0,8 p.p. u odnosu na prethodnu godinu kada je bio 22,5%.

Graf 114. Izdaci za bruto plate i naknade u ukupnim rashodima, %

Izvor: FMF; Obrada: FZZPR

Ovu mjeru koordinira **Zavod za javnu upravu FBiH, a nosici su i Federalno ministarstvo pravde i Agencija za državnu službu**. U toku 2023. godine ove institucije su implementirale aktivnosti koje doprinose realizaciji Strategije razvoja, odnosno cilja Efikasan, transparentan i odgovoran javni sektor.

KLJUČNI NALAZ 4.2.2.

Daljnje smanjenje udjela plata javne uprave u ukupnim rashodima bi bilo pokazatelj uspostavljanja racionalne i funkcionalne organizacije javne uprave bez nepotrebnog trošenja resursa.
Funkcionalna analiza javne uprave nije provedena.
Potrebno je mjeru uvrstiti u programe rada odgovornih institucija.

Mjera 4.2.3. Jačati sistem i koordinaciju izrade, implementacije i izvještavanja o razvojnim politikama 16

Realizacijom ove mjere uspostavit će se saradnja i koordinacija različitih nivoa vlasti, horizontalno i vertikalno, uz kreiranje podvijeća za različite sektore, uključujući industriju, poljoprivredu, socijalnu politiku i turizam u okviru Vijeća za razvojno planiranje FBiH. Radit će se na razvoju lokalnih partnerstava kao i javno privatnog partnerstva između vladinih i nevladinih struktura s ciljem donošenja javnih razvojnih politika.
Konstruktivna saradnja unutar uspostavljenog funkcionalnog sistema otvorene koordinacije multiplicirat će efekte ulaganja sredstava u razvoj Federacije.

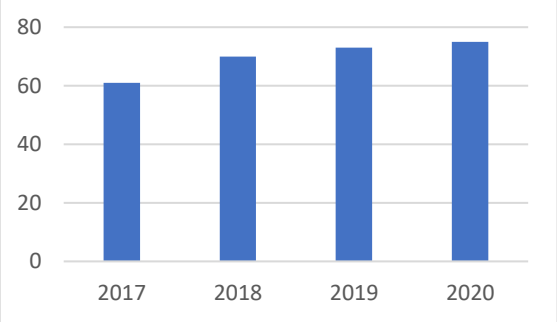
Vijeće za razvojno planiranje FBiH nije uspostavljeno, dok je uspostavljeno 10 vijeća za razvojno planiranje kantona.

Federalni zavod za programiranje razvoja koordinira rad Mreže praktičara razvojnog planiranja u kojoj učestvuju svi kantoni, primjenjujući zakonski okvir koji se ujedno razmatra i prilagođava u svrhu dalje izgradnje funkcionalnog sistema razvojnog planiranja u cijeloj Federaciji BiH.
FZZPR redovno organizuje sastanke Mreže kantonalnih praktičara planiranja razvoja, tokom kojih se diskutuju procesi planiranja razvoja u FBiH. Zaključci sastanka u 2023. godini ukazuju na potrebu efikasne primjene programskog budžetiranja, kojim će se implementirati planirane mjere, prioriteti i ciljevi razvoja. Učesnici su se složili da nema potrebe za mnoštvom sektorskih strategija razvoja na kantonalnom nivou, što se počelo dešavati.

Integralna Strategija razvoja FBiH je rađena uz učešće svih nivoa vlasti Bosne i Hercegovine i usklađena je sa državnim razvojnim dokumentima i međunarodnim obavezama. Sve kantonalne strategije razvoja su usklađene sa federalnom. Također, veliki broj općina FBiH ima strategije razvoja.
Uspostavljen je mehanizam godišnjeg izvještavanja o razvoju na kantonalnom i federalnom nivou.

Indeks kapaciteta za planiranje i upravljanje razvojem u kantonima je u 2020. godini iznosio 75%.

Graf 115. Indeks kapaciteta za planiranje i upravljanje razvojem u kantonima

Izvor: UNDP/ILDP

Strateški okvir saradnje javnog sektora i civilnog društva nije formaliziran sporazumom.

Ovu mjeru koordinira **Federalni zavod za programiranje razvoja**. U izvještaju o radu za 2023. godinu, po planu, je realizirano 12 aktivnosti sa utrošenih 615 hilj. KM.
(Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 4.2.3.

Nema napretka u implementaciji mjere.
Potrebno je dalje jačanje saradnje i koordinacije svih nivoa vlasti u Federaciji, horizontalno i vertikalno, kao i uspostavljanje saradnje sa civilnim društvom.
Potrebno je uspostaviti vijeće za razvojno planiranje FBiH.

Mjera 4.2.4. Osigurati preduslove za veću apsorpciju EU fondova 16

FBiH mora ojačati institucionalne i administrativne kapacitete u smislu programiranja, provedbe, monitoringa i evaluacije sredstava EU. Ovom mjerom se osiguravaju uvjeti za korištenje dostupnog, a neiskorištenog instrumenta finansijske podrške IPA.

Neophodno je promovisati sve mogućnosti korištenja evropskih fondova, te podržati domaća preduzeća kod pripreme projekata kako za EU fondove tako i za prijedloge rješenja za određene društvene i tehničke izazove. Važno je jačati razvojne timove na nivou kantona i JLS za kreiranje i implementaciju projekata IPA fondova kontinuiranim treninzima, kao i planirati sredstva za sufinansiranje IPA projekata u nerazvijenim općinama koje imaju proteškoće sa obezbjeđenjem učešća u finansiranju

Vlada Federacije BiH je usvojila Odluku o usvajanju programa utroška sredstava „Tekući transfer drugim nivoima vlasti i fondovima – podrška Europske unije Bosni i Hercegovini u cilju ublažavanja negativnog socio-ekonomskog uticaja energetske krize“. Sukladno ovoj odluci ukupno 154.779 domaćinstava je ostvarilo pravo na pomoć.

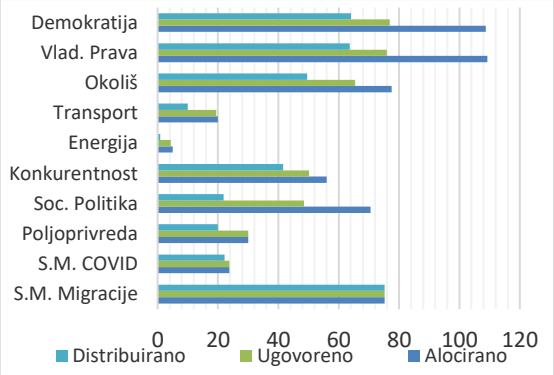
U 2023. godini sprovedena su dva javna poziva u sklopu „Podrška Europske unije Bosni i Hercegovini u cilju ublažavanja negativnog socio-ekonomskog uticaja energetske krize“. Iznos budžetske podrške EU po pozivu je iznosio 12.912.350 KM.

Za provođenje mjera energijske efikasnosti u mikro, malim i srednjim preduzećima ukupno je zaprimljeno 79 prijava, od kojih je 28 zadovoljilo uslove Javnog poziva. Ukupni iznos koji se potražuje po osnovu odobrenih prijava iznosi 789.190 KM.

Za podršku mjerama energijske efikasnosti u stambenim objektima ukupno je zaprimljeno 3.903 prijave, i planirana sredstva po ovom pozivu su u potpunosti rezervisana.

Prema nezvaničnom izvještaju Delegacije EU od IPA II sredstava alocirano je 576 mil EUR, ugovoreno je 515 mil EUR i 433 mil EUR je distribuirano. Najveći postotak implementacije distribuiranih sredstava u odnosu na alocirana imaju sredstva specijalnih mjera.

Graf 116: IPA II BiH - implementacija po sektorima (mil EUR)

Izvor: Delegacija EU BiH

Ovu mjeru koordinira **Ured Vlade Federacije BiH za evropske integracije**. Za definirane aktivnosti u 2023. godini, informacije o utrošku sredstava nisu dostupne. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 4.2.4:

Iako je zabilježen napredak, nadalje ostaje neiskorišten značajan potencijal finansijske podrške EU.

Potrebno je blagovremeno i fokusirano raditi na informisanju ciljanih grupa prilikom implementacije programa podrške, te raditi na otklanjanju identificiranih prepreka u implementaciji i korištenju programa podrške.

Mjera 4.2.5. Jačati statističku osnovu kao podlogu za utvrđivanje politika 16

S ciljem kreiranja buduće politike na osnovu činjenica i odgovarajućih analiza, potreban je dalji razvoj statističkog sistema. Potpuno harmonizirana statistika sa evropskim statističkim sistemom (ESS) omogućava poređenje, vrednovanje i donošenje valjanih odluka.

Potrebno je poboljšanje učinkovitosti statistike FBiH modernizacijom statističkih procesa upotrebom savremenih tehnika, tehnologija i korištenjem naprednih IT rješenja. Potrebno je intenzivnije korištenje sekundarnih izvora podataka. Također je potrebna optimizacija procesa i zadataka u statističkom proizvodnom procesu, uvođenjem novog centralizovanog i korisnički prihvatljivog sistema putem „stand-alone“ i web aplikacija.

U 2023. godini potpisan je protokol sa Upravom za indirektno oporezivanje o razmjeni podataka iz baze PDV prijava, s ciljem prelaska na korištenje administrativnih izvora podataka u proizvodnji Kratkoročnih poslovnih statistika. Na osnovu postignutog dogovora sa Finansijsko-informatičkom agencijom (FIA), po prvi put je izvršen obračun Bruto domaćeg proizvoda na osnovu administrativnih izvora podataka. Također, u elektronskoj formi su od Finansijsko-informatičke agencije, po prvi put, preuzeti podaci iz statističkog izvještaja „Investicije u stalna sredstva“ za 2022. godinu.

U okviru nacionalnog projekta IPA 2019 Twinning - Servisni ugovor, Delegacija Evropske unija u BiH je potpisala ugovor za „Podrška za popis poljoprivrede u Bosni i Hercegovini“ kojim se osiguravaju finansijska sredstva za podršku u realizaciji popisa poljoprivrede, koji se prevashodno odnosi na stručnu pomoć statističkim institucijama u BiH u provođenju popisa. Kroz IPA 2017 Twinning projekat postignut je napredak u oblasti makroekonomskih statistika, poslovnih statistika, statistike poljoprivrede i statistike radne snage.

U 2023. godini zabilježen je porast broja statističkih pokazatelja harmonizovanih sa EU, broja rodnih indikatora, kao i broja indikatora.

Tabela 10: Broj pokazatelja harmonizovanih sa EU i broj rodnih indikatora

	2022	2023
Broj statističkih pokazatelja harmonizovanih sa EU	529	552
Broj rodnih indikatora	141	172
Broj indikatora	717	718

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Ovu mjeru koordinira i implementira **Federalni zavod za statistiku**. U godišnjem izvještaju o radu za 2023. koordinator nije imao preuzetih aktivnosti iz Strategije razvoja FBiH za definisanu mjeru (Prilog 5).

KLJUČNI NALAZ 4.2.5:

Omogućeno je intenzivnije korištenje administrativnih izvora podataka u statistici nacionalnih računa i zabilježena je veća usklađenost statistike BiH sa međunarodnim standardima.

Neophodno je da koordinator preuzme izradu indikatora za definisanu mjeru, s ciljem praćenja razvoja statističkog Sistema, koji omogućava da se buduće politike kreiraju na osnovu činjenica i odgovarajućih analiza.

Mjera 4.2.6. Provesti digitalnu transformaciju javne uprave 16

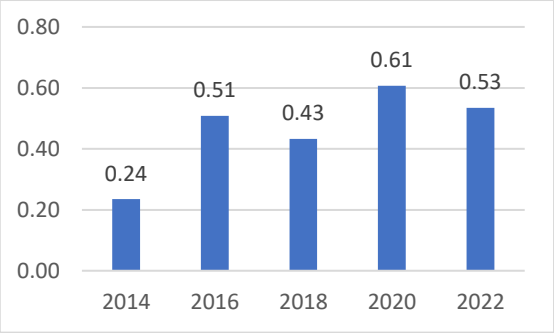
Ova mjera predviđa uspostavu efektivnog upravljačkog i organizacionog okvira informatizacije i digitalizacije na nivou federalnih, kantonalnih i lokalnih organa uprave. Efikasna i učinkovita e-uprava sa što manjim troškovima za građane i poslovne subjekte, su ključni doprinosi ove mjere.

Digitalnu transformaciju javne uprave treba raditi u skladu sa politikama i strategijom razvoja informacionog društva u BiH, što će omogućiti ravnomjeran i koordiniran razvoj e-uprave. Neophodno je uspostaviti e-upravu na svim nivoima vlasti u FBiH. Imenovati centralizirano tijelo za upravljanje i koordinaciju procesa e-uprave. Potrebno je donijeti Zakon o elektronskom potpisu, kao i izmjene Zakona o upravnom postupku. Takođe je neophodno donijeti obavezujuća pravila i standarde koji će se slijediti prilikom izbora i korištenja telekomunikacionih linkova.

U pogledu digitalne transformacije javnog sektora, pokrenut je projekat za unapređenje i ubrzanje donošenja akata o građenju kroz pravni okvir uvođenjem e-dozvola iz oblasti graditeljstva. U sklopu navedenog projekta izrađen je nacrt Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije BiH.

Krajem 2023. godine puštena je u funkciju Aplikacija PIFC koja olakšava provođenje finansijskog upravljanja i kontrole, interne revizije i izvještavanje o ovim procesima. Trenutno se radi na izradi aplikacije koja će unaprijediti program javnih investicija. Uspostavljen je jednošalterski sistem registracije poslovnih subjekata u određenom broju JLS Federacije BiH. Budžet za građane i plan javnih nabavki su dostupni svim zainteresiranim putem web stranice ministarstva finansija.

Graf 117. E-učešće (e-participation)

Izvor: UN E-Government

Obzirom da se podaci o indeksu E-učešće objavljuju svake dvije godine, za 2023. godinu isti nisu dostupni. Uzimajući u obzir prethodne trendove očekuje se pad vrijednosti indeksa.

Implementaciju ove mjere preuzelo je **Federalno ministarstvo prostornog uređenja**. Za definisane aktivnosti u 2023. godini, utrošen je 906 hiljada KM, što je 100% od planiranog iznosa (Prilog 5).

KLJUČNI NALAZ 4.2.6:

Nije zabilježen značajniji napredak u procesu digitalizacije javne uprave i nisu ostvareni neophodni zakonski preduslovi za efikasnu digitalnu transformaciju javne uprave.

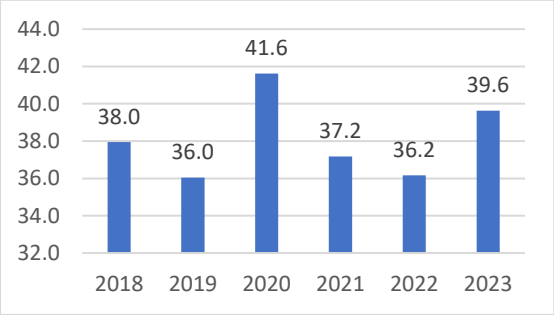
Neophodno je uspostaviti centralizirano tijelo za upravljanje i kordinaciju procesa e-uprave i donošenje Zakona o elektronskom potpisu na državnom nivou.

PRIORITET 4.3. UNAPRJEĐIVATI ODGOVORNOST U OBLASTI JAVNIH FINANSIJA

U cilju boljeg prikupljanja javnih prihoda i njihovog efektivnijeg i efikasnijeg trošenja kroz javne rashode, nužno je vršiti ocjenu efektivnosti i efikasnosti djelovanja javnog sektora, posebno u domenu poduzimanja javnih investicija i djelovanja javnih kompanija. Također, ključni teret javnih finansija je finansiranje penzija, obzirom da društvo sve više stari.

Učešće ukupnih javnih rashoda[88] u BDP-u FBiH, u 2023. godini, iznosi 39,6%, što je više za 3,5 pp. u odnosu na prethodnu godinu.
U periodu 2018 – 2023. godine, najveće učešće ukupnih javnih rashoda u BDP-u je zabilježeno u 2020. godini.

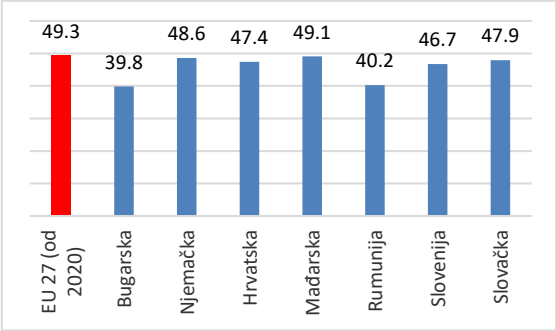
Graf 118. Javna potrošnja u FBiH, % BDP-a

Izvor: Federalno ministarstvo finansija; Obrada: FZZPR

Zabilježeno učešće u FBiH je ispod nivoa prosjeka EU27 (49,3%). Najveći stepen promjene učešća zabilježila je Slovačka, odnosno rast za 5,6 pct. poena.
Učešće javnih rashoda FBiH u BDP-u je najbliže nivou Bugarske.

Graf 119. Javna potrošnja u odabranim zemljama EU, % BDP-a, 2023. godina

Izvor: Eurostat

Prema podacima Porezne uprave FBiH u 2023. godini, nivo ukupne naplate prihoda po osnovu doprinosa[89] ostvaren je u iznosu od 5,045 mlrd. KM, što je, u odnosu na prethodnu godinu, više za 643,6 mil. KM ili 14,6%.

Prihodi od doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje veći su za 362,6 mil. KM, u odnosu na 2022. godinu. Zabilježen je i rast prihoda od doprinosa za zdravstveno osiguranje za 249,8 mil. KM. Prihodi od doprinosa za osiguranje od nezaposlenosti veći su za 31,2 mil. KM.

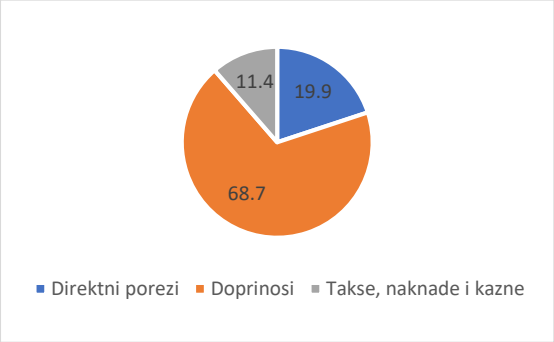
Učešće prihoda od doprinosa u ukupnim naplaćenim prihodima iz nadležnosti Porezne uprave FBiH iznosi 68,7%, što je na istom nivou kao i prethodne godine.

Zabilježen je rast prihoda od direktnih poreza za čak 213,4 mil KM ili 17,1%, što se odrazilo kao rast učešća u strukturi javnih prihoda za 0,4 pp., u odnosu na prethodnu godinu.
Struktura prihoda pokazuje relativno malo učešće direktnih poreza u ukupnim naplaćenim prihodima (19,9%).

[88] Javni rashodi i izdaci, bez otplate duga.

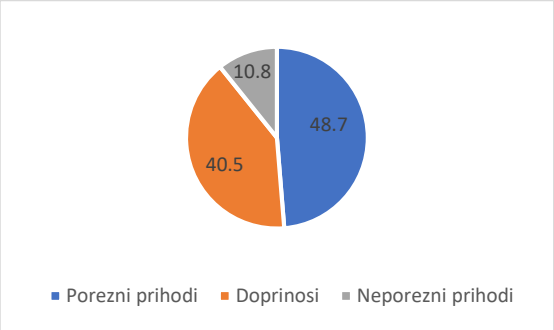
[89] Doprinosi za PIO/MIO, zdravstveno osiguranje i osiguranje od nezaposlenosti.

Graf 120. Struktura javnih prihoda FBiH, 2023.

Izvor: PUFBiH

Graf 121. Struktura ukupnih javnih prihoda FBiH, 2023.

Izvor: Federalno ministarstvo finansija

U ukupnim ostvarenim javnim prihodima, porezni prihodi (direktni i indirektni) imaju učešće od 48,7%, obavezni socijalni doprinosi 40,5%, dok je učešće neporeznih prihoda na nivou od 10,8%. U većini EU-27 država članica udio socijalnih doprinosa u ukupnom poreskom prihodu iznosi jednu trećinu.

Za realizaciju ovog prioriteta kroz budžet je utrošeno 1,275 mlrd. KM od planiranih 1,629 mlrd. KM, tj. realizirano je 78% planiranog budžeta. (Prilog 5)

Mjera 4.3.1. Unaprjeđivati transparentnost u upravljanju javnim finansijama 16

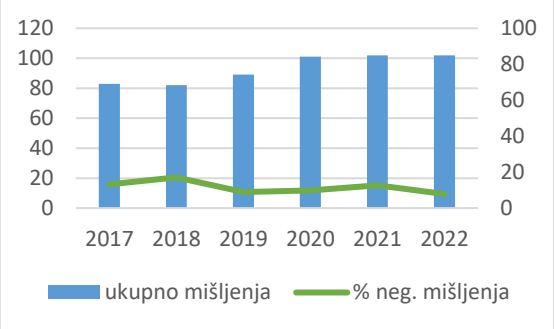
Pristup informacijama o raspodjeli javnih sredstava omogućava uvid i jaču kontrolu javnosti o upravljanju javnim finansijama. Neka od osnovnih načela evropskog upravnog prostora i dobre uprave su finansijska održivost, odgovornost i transparentnost i učešće građana u donošenju i provođenju politika i propisa. Potrebno je poboljšati transparentnost sektora javnih finansija, posebno objavljivanjem „Budžeta za građane“ na svim nivoima vlasti u FBiH. Nužno je nastaviti rad na razvoju inicijative za uvođenje rodno odgovornog budžetiranja u svim fazama budžetskog procesa.

Realizacija ove mjere bi doprinijela povećanju efikasnosti sistema javnih finansija u planiranju i trošenju javnih finansijskih sredstava. Također, građani će bolje moći razumjeti i pratiti kako se prikuplja i troši novac iz Budžeta.

Budžet za građane je izrađen na nivou Federacije BiH i dostupan je javnosti. Na kantonalnom nivou, budžet za građane postoji u tri kantona, dok se prethodne godine objavljivao u dva kantona. Jedinice lokalne samouprave također objavljuju budžet za građane. Prema rezultatima Ankete JLS 2024, u 2023. godini 50% JLS su imale budžet za građane, a prethodne godine 47%. Podatak da 50% JLS nije imalo ovaj dokument ukazuje na potrebu da i javnost ovih JLS, kroz oblik budžeta za građane, ima mogućnost uvida u sveobuhvatne, tačne i korisne informacije vezane za upravljanje i potrošnju javnih sredstava.

Broj provedenih revizija u 2022. godini (posljednji podatak) od strane Ureda za reviziju institucija u FBiH iznosio je 102, što je na istom nivou kao i prethodne godine. Udio negativnih mišljenja od ukupnog broja provedenih revizija se smanjio i iznosio je 7,8%, dok je prethodne godine iznosio 12,7%.

Graf 122. Broj provedenih revizija i udio negativnih mišljenja (desna skala)

Izvor: Ured za reviziju institucija u FBiH

Implementaciju ove mjere koordinira **Federalno ministarstvo finansija**. U 2023. godini utrošeno je 5,55 mil. KM za implementaciju ove mjere, što je 78% od planiranog. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 4.3.1.

Transparentnost u upravljanju javnim finansijama je na istom nivou kao i prethodne godine. Broj kantona koji su objavili budžet za građane se povećao za jedan. Udio negativnih mišljenja u ukupnom broju revizija bilježi pozitivan trend.
Potrebno je djelovati u skladu sa preporukama Ureda za reviziju, te raditi na daljnjoj izradi dokumenta Budžet za građane u svim kantonima/JLS.

Mjera 4.3.2. Povećati učinak u trošenju javnih sredstava i obim i efikasnost javnih investicija 16

Učinkovito trošenje javnih sredstava je od velike važnosti za ekonomski rast i usmjeren razvoj. Neophodno je unaprijediti kvalitet javnih finansija boljim srednjoročnim planiranjem i rješavanjem neučinkovitosti u trošenju sredstava.

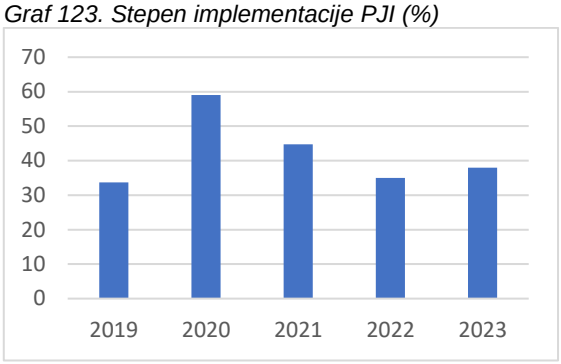
Ovom mjerom se, uporedo sa racionalizacijom tekućih rashoda i izdataka, osnažuje mobilizacija i bolje korištenje javnih finansijskih resursa i povećava produktivnost ekonomije.

Realizacija ove mjere podrazumijeva programsko budžetiranje, odnosno povezivanje strateških planova i dokumenata sa finansijskim planovima u svrhu njihove implementacije, čime se uvodi jasna veza između politika/programa i sredstava potrebnih za njihovu realizaciju.

Implementacija programskog budžetiranja još uvijek nije realizovana.

Implementacija Programa javnih investicija (PJI), odnosno udio utrošenih sredstava u odnosu na planirano bilježi povoljan trend. U 2023. godini, implementirano je 38% od planiranog, dok je 2022. godine stepen implementacije iznosio 35%.

Graf 123. Stepen implementacije PJI (%)

Izvor: Federalno ministarstvo finansija

Vlada Federacije BiH je 2017. godine obavezala implementirajuće institucije da dostavljaju izvještaj o realizaciji projekata za koje su nadležni, s objašnjenjem o uzrocima odstupanja i o eventualnim zastojima u realizaciji projekata.

Implementaciju ove mjere koordinira **Federalno ministarstvo finansija**. U 2023. godini utrošeno je 68 hilj. KM za implementaciju ove mjere, što je 91% od planiranog. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 4.3.2.

Zabilježen je napredak u povećanju učinka u trošenju javnih sredstava. Bilježi se poželjan trend stepena implementacije Programa javnih investicija. S druge strane, još uvijek nije realizovana implementacija programskog budžetiranja.

Mjera 4.3.3. Povećavati efikasnost u naplati javnih prihoda 16

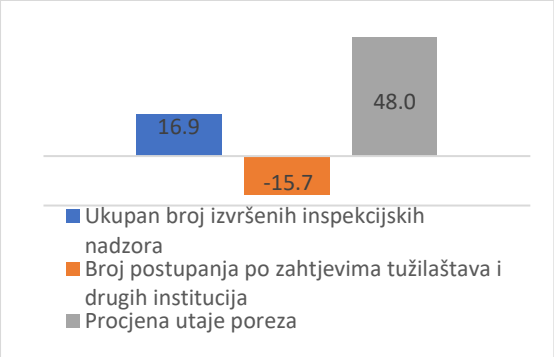
Efikasnost u naplati javnih prihoda je važna kako za cjelokupnu ekonomiju, tako i za sama preduzeća. Potrebno je osigurati veće poštivanje propisa, te optimiziranje procedura, što bi uzrokovalo smanjenje trošenja resursa preduzeća. Također je potrebno podizati efikasnost rada inspekcijskih organa, tužilaštava i sudova kako bi se povećalo ubiranje zakonitih javnih prihoda.

Opremanjem i modernizacijom poreskih i inspekcijskih uprava i organa povećat će se efikasnost njihovog rada i smanjiti operativni troškovi, što će dovesti do smanjenja troškova poštivanja poreskih propisa kod poreskih obveznika i bolje naplate javnih prihoda.

U 2023. godini naplaćeno je 7,3 mlrd. KM javnih prihoda[90], što predstavlja rast u odnosu na prethodnu godinu za 14,8%. Povećanje naplate javnih prihoda jednim dijelom posljedica je povećanja broja zaposlenih i povećanja prosječne neto plate.

Ukupan broj izvršenih inspekcijskih kontrola je povećan za 16,9%, dok je zabilježen pad broja postupanja po zahtjevima tužilaštava i drugih institucija za 15,7%. Procjena utaje poreza iznosi 12,4 mil. KM, što predstavlja značajan rast za 48% u odnosu na prethodnu godinu.

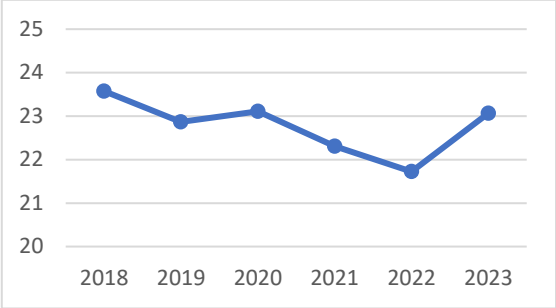
Graf 124. Inspekcijski nadzor i obavještajno-istražne radnje, stope rasta (%) 2023/2022

Izvor: Porezna uprava FBiH

Udio javnih prihoda u odnosu na BDP u 2023. godini iznosi 23,1%. U odnosu na prethodnu godinu ovo predstavlja rast za 1,3 pct. poena. U periodu 2018-2022. udio je bio najniži 2022. godine.

Graf 125. Udio javnih prihoda u BDP-u (%)

Izvor: Porezna uprava FBiH, FZS. Obrada FZZPR

Na području FBiH u 2023. godini bilo je 100.533 aktivnih fiskalnih uređaja, što je za 5.253 ili 5,5% više u odnosu na prethodnu godinu. Povećanje broja fiskalnih uređaja je pokazatelj smanjenja sive ekonomije.

Implementaciju ove mjere koordinira **Federalno ministarstvo finansija**. U 2023. godini utrošeno je 172,9 hilj. KM za implementaciju ove mjere, što je 75% od planiranog. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 4.3.3.

Zabilježen je rast u naplati javnih prihoda. Bilježi se povećanje inspekcijskog nadzora, međutim u isto vrijeme bilježi se značajan rast procjene utaje poreza, što ukazuje na potrebu pooštravanja kazni ili donošenje novih mjera koje će smanjiti motiv za nepoštivanje propisa.

[90] Iz nadležnosti Porezne uprave FBiH, a obuhvataju direktne poreze, doprinose, takse, kazne i naknade.

Mjera 4.3.4. Unaprjeđivati fiskalnu stabilnost i izravnanje u oblasti javnih finansija 16

Finansijska stabilnost jedan je od ključnih preduslova održivog ekonomskog rasta. Fiskalna politika usmjerena na stabilnost omogućuje da se javnim rashodima neutraliziraju cikličke promjene u razini ekonomske aktivnosti i pridonese otpornosti sistema na iznenadne šokove.

Neizmirene obaveze u FBiH prisutne pretežno na nižim nivoima vlasti je potrebno sanirati na jedinstven i pravičan način u skladu sa međunarodnom praksom, te se, zbog značajnog iznosa tih obaveza, proglašenje javnog duga nameće kao jedina opcija.

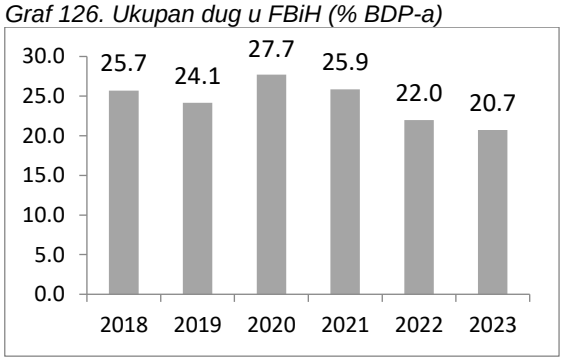
Nužno je osigurati horizontalnu i vertikalnu raspodjelu javnih prihoda, koja se zasniva na stubovima derivacije i izravnanja, uzimajući u obzir fiskalni kapacitet i nadležnosti. U ministarstvima finansija potrebno je izraditi integrisane matrice fiskalnih rizika za različite nivoe vlasti u FBiH i osigurati njihovu javnu dostupnost. Potrebno je također stabilizirati nivo neizmirenih obaveza konverzijom akumuliranog deficita u javni dug.

Nužno je pojačati finansijsku disciplinu uvođenjem fiskalnih kazni/poticaja za (ne)pridržavanje fiskalnih propisa koji se tiču fiskalne odgovornosti, kako bi se u krajnjem slučaju spriječilo kreiranje novih deficita i destabilizacija sistema javnih finansija.

U FBiH dosad ne postoji nijedna izrađena integrisana matrica fiskalnih rizika. Početna vrijednost je stoga nula, a cilj je postići 11, odnosno imati izrađene integrisane matrice fiskalnih rizika za sve kantone i za Federaciju BiH.

Udio javnog duga u odnosu na BDP u izvještajnoj godini iznosi 20,7%, što predstavlja pad u odnosu na prethodnu godinu, kada je udio javnog duga iznosio 22%. U posljednjem periodu zabilježen je pad udjela duga u BDP-u.

Graf 126. Ukupan dug u FBiH (% BDP-a)

Izvor: Federalno ministarstvo finansija

Implementaciju ove mjere koordinira **Federalno ministarstvo finansija**. U 2023. godini utrošeno je 1,27 mlrd. KM za implementaciju ove mjere, što je 78% od planiranog. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 4.3.4.

Zabilježen je određen napredak u fiskalnoj stabilnosti. Ključni indikator mjere ukazuje na poželjan trend, odnosno udio javnog duga u odnosu na BDP se smanjuje. S druge strane, potrebno je usmjeriti djelovanje na izradu integrisanih matrica fiskalnih rizika u svim kantonima i na federalnom nivou.

Mjera 4.3.6. Podržati transparentnost, restrukturiranje i privatizaciju preduzeća s udjelom države u vlasništvu 16

Postojeći način upravljanja preduzećima s većinskim državnim udjelom u kapitalu pokazao se nedjelotvornim. Najbolji način vođenja i upravljanja javnim preduzećima koji se danas primjenjuje u razvijenim zemljama su OECD-ove smjernice i principi korporativnog upravljanja javnim preduzećima.

Potrebno je obezbijediti primjenu OECD korporativnih principa upravljanja javnim preduzećima. Također, potrebno je distancirati javna preduzeća od uticaja političkih partija na vlasti i obezbijediti im identične uslove i način rada kao i u uspješnim kompanijama u privatnom sektoru.

Realizacija ove mjere bi omogućila optimalan model upravljanja javnim preduzećima, koji doprinosi ukupnom ekonomskom rastu.

Dosad je privatizovano 43 posto državnog kapitala. U 2023. godini, kao ni prethodne, u Federaciji BiH nije bilo prodaje državnog kapitala, odnosno prodaje preduzeća u velikoj privatizaciji. Agencija za privatizaciju FBiH ne funkcioniše već duži period, jer je račun Agencije blokiran.

Ne postoji strategija privatizacije.

Implementaciju ove mjere koordinira **Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije**. U 2023. godini utrošeno je 100 hilj. KM za ovu mjeru, a toliko je bilo i planirano. (Prilog 5)

KLJUČNI NALAZ 4.3.6.

Nije zabilježen napredak u privatizaciji preduzeća. Ključni indikator prikazuje stagniranje u privatizaciji, odnosno nije bilo prodaje državnog kapitala.
U cilju otklanjanja uzroka zastoja privatizacije državnog kapitala neophodno je da Vlada FBiH donese strategiju privatizacije, kojom bi se definisale osnovne privatizacijske aktivnosti za svako preduzeće pojedinačno, a na osnovu postavljenih ciljeva privatizacije.

INSTITUCIONALNI KAPACITET

Strategija razvoja FBiH 2021-2027. je integrisani, multisektorski strateški document, koji definira javne politike u sferama ekonomije, okoliša i društva. Prema Zakonu o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u FBiH, Strategija je podloga za usklađivanje i izradu sektorskih strategija, strategija razvoja kantona i jedinica lokalne samouprave. Svi kantoni u Federaciji BiH imaju izrađene kantonalne strategije razvoja, s usklađenim okvirnim periodom implementacije 2021.-2027. godina, i iste su u najvećoj mjeri usklađene sa Strategijom razvoja Federacije BiH po pitanju strateških ciljeva i indikatora. Sektorske strategije na nivou FBiH se izrađuju u skladu s Uredbom o izradi strateških dokumenata, ali njihova usklađenost sa Strategijom razvoja Federacije BiH je ograničena.

Strategija razvoja FBiH 2021-2027. ima jasno postavljene indikatore i definirane odgovornosti za praćenje i evaluaciju. Strategija ima realno planiran finansijski okvir.

U skladu sa Zakonom o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u FBiH (u daljnjem tekstu: Zakon), oblast planiranja rada, monitoringa i izvještavanja regulirana je podzakonskim aktom Uredbom o trogodišnjem i godišnjem planiranju rada, monitoringu i izvještavanju u FBiH. Radi se o normativnom aktu koji detaljnije uređuje pitanja koja se odnose na implementacione dokumente propisane Zakonom. Implementacioni dokumenti su trogodišnji planovi rada, godišnji planovi rada, godišnji izvještaji o radu i izvještaj o razvoju. Implementacija Strategije razvoja Federacije BiH osigurava se kroz trogodišnje i godišnje planiranje federalnih organa uprave, na način da se mjere iz Strategije direktno preuzimaju kao programi u trogodišnje i godišnje planove. Ovom Uredbom detaljno su definisane institucionalne odgovornosti izvještavanja, metodologija pripreme i strukture propisanih izvještaja, te način i rokovi izvještavanja.

Prema Zakonu, institucionalni okvir za razvojno planiranje i upravljanje razvojem u Federaciji čine: Vlada Federacije BiH, federalni organi uprave i federalne upravne organizacije, Federalni zavod za programiranje razvoja, vlade kantona, kantonalni organi uprave i kantonalne upravne organizacije, jedinice lokalne samouprave i tijela za poslove razvojnog planiranja i upravljanja razvojem u kantonima i jedinicama lokalne samouprave. Savjetodavna tijela su Vijeće za razvojno planiranje i upravljanje razvojem FBiH i vijeća za razvojno planiranje i upravljanje razvojem u kantonima.

IMPLEMENTACIJA CILJEVA ODRŽIVOG RAZVOJA U FBIH

Implementacija Agende 2030, odnosno Ciljeva održivog razvoja u BiH (COR), otpočela je nakon prihvatanja obaveze od strane Bosne i Hercegovine o provedbi iste u septembru 2015. godine. Od tada pa do trenutka izrade ovog izvještaja urađene su mnoge aktivnosti od značaja za realizaciju COR u našoj zemlji. Neke od najznačajnijih aktivnosti su izrada ***Okvira za realizaciju ciljeva održivog razvoja u BiH*** (Okvir)[91] kao dokumenta koji usmjerava buduće procese strateškog planiranja na svim nivoima u BiH. Putem tih procesa, svi nivoi vlasti definiraju svoje prioritete, mjere i aktivnosti u skladu s ustavnim nadležnostima te osiguravaju doprinos postizanju Agende 2030, te dodatno jačaju sistem strateškog planiranja i upravljanja razvojem.

U protekloj godini formirana je i ***Interresorna radna grupa za praćenje implementacije ciljeva održivog razvoja u BiH – SDG Vijeće***[92], koje u ime Bosne i Hercegovine koordinira i prati implementaciju Okvira, a u čijem sastavu su i predstavnici Federalnog zavoda za programiranje razvoja.

BiH je u 2023. godini pripremila ***drugi Dobrovoljni izvještaj BiH***[93] koji je operativno izradilo SDG Vijeće u skladu sa Smjernicama za zajedničko izvještavanje Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija (prvi Dobrovoljni izvještaj je predstavljen 2019. godine).

Finansijski okvir za ostvarivanje COR-a u Bosni i Hercegovini, koji predlaže odgovarajuće politike i investicijske procese, instrumente, kao i reforme u kratkoročnom (2023-2025) i dugoročnijem (2026-2030) periodu, a koji je izrađen od strane Radne grupe za finansiranje COR-a, usvojen je od strane svih nivoa vlasti u BiH.

Predstavnici Federalnog zavoda za programiranje razvoja, kroz svoje učešće u SDG Vijeću, dali su svoj doprinos realizaciji COR-a putem ostalih aktivnosti kao što su lokalizacija Agende 2030 u BiH (posjete opštinama/gradovima sa ciljem promocije COR i uspostavljanja saradnje), učešće u dodijeli nagrada za biznis lidere održivog razvoja u BiH, učešće na sedmici održivog razvoja u BiH (SDG week), pomoć kantonima da prikažu COR u izvještajima o razvoju i prilikom usklađivanja strateških dokumenata sa Agendom 2030 itd.

U nastavku je prikazana analiza razvojnih pravaca i pripadajućih akceleratora definisanih u Okviru, koji su ekvivalent strateškim ciljevima i prioritetima iz Strategije razvoja FBiH 2021-2027. Analiza uključuje isključivo aktivnosti koje su Federalna ministarstva poduzela po pitanju COR-a u 2023. godini.

Tabela: Povezanost Okvira za realizaciju COR u BiH sa Strategijom razvoja FBiH 2021-2027

Okvir za realizaciju ciljeva održivog razvoja u BiH	Strategija razvoja FBiH 2021-2027
Razvojni pravci	Strateški ciljevi
1.Dobra uprava i upravljanje javnim sektorom	4.Efikasan, transparentan i odgovoran javni sektor
2.Pametni rast	1.Ubrzan ekonomski razvoj
	3.Resursno efikasan i održiv razvoj
3.Društvo jednakih mogućnosti	2.Prosperitetan i inkluzivan društveni razvoj

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja

[91] https://fzzpr.gov.ba/files/Strategije/Okvir-za-realizaciju-Ciljeva-odrzivog-razvoja-u-BiH.pdf
[92] Službeni glasnik BiH, broj 54/23
[93] https://www.fzzpr.gov.ba/files/Izvje%C5%A1taji%20o%20implementaciji/VNR_BS.pdf

RAZVOJNI PRAVAC „DOBRA UPRAVA I UPRAVLJANJE JAVNIM SEKTOROM“

Akcelerator 1: Efikasan, otvoren, inkluzivan i odgovoran javni sektor

U pogledu **digitalne transformacije javnog sektora**, pokrenut je projekat za unapređenje i ubrzanje donošenja akata o građenju kroz pravni okvir uvođenjem e-dozvola iz oblasti graditeljstva. Krajem 2023. godine puštena je u funkciju Aplikacija PIFC koja olakšava provođenje finansijskog upravljanja i kontrole, interne revizije i izvještavanje o ovim procesima. Trenutno se radi na izradi aplikacije koja će unaprijediti program javnih investicija. Uspostavljen je jednošalterski sistem registracije poslovnih subjekata u određenom broju JLS Federacije BiH. Budžet za građane i plan javnih nabavki su dostupni svim zainteresiranim putem web stranice ministarstva finansija. Po pitanju **efikasnog upravljanja javnim finansijama** započet je proces izmjene Zakona o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH, te i izrada metodologija koje se odnose na internu reviziju i finansijsko upravljanje i kontrolu. Započeta je izrada metodologije izvještavanja o monitoringu realizacije projekata iz programa javnih investicija. Provedeno je nekoliko aktivnosti koje mogu uticati na povećanje efikasnost u naplati javnih prihoda (izrada Prijedloga Programa restrukturiranja Porezne uprave FBiH, Zakona o poreznoj upravi FBiH, Općeg poreznog zakona, Zakona o poreznom savjetovanju i Zakona o fiskalizaciji).

Akcelerator 2: Vladavina prava, sigurnost i osnovna prava

Po pitanju povećanja **efikasnosti pravosudnog sistema**, nastavljena je realizacija projekata za unapređenje infrastrukture pravosudnih institucija u FBiH u saradnji sa VSTV-om i Delegacijom Evropske unije u BiH, te je izvršena analiza rada sudova u Federaciji BiH. Intenzivirana je saradnja sa UNICEF-om i Vijećem Evrope u realizaciji projekata koji se odnose na jačanje i zaštitu ljudskih prava. Sa ciljem **unapređenja borbe protiv korupcije**, **kriminala, govora mržnje i terorizma** u FMUP-u je uspostavljena jedinica čija je namjena kriminalistički obavještajni rad i analitika.

Akcelerator 3: Otpornost na katastrofe

U pogledu **osiguranja zaštite i funkcionisanja ključne infrastrukture**, pripremljen je Prednacrt zakona o zaštiti kritične infrastrukture. U procesu izrade je i Metodologija za jedinstveno izvještavanje zdravstvenog stanja stanovništva, obračuna sredstava u zdravstvu i ukupnim sredstvima i utrošenim za provođenje obaveznog zdravstvenog osiguranja, te obračunu sredstava fonda solidarnosti Federacije BiH. Nacrt zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti utvrđen od strane Vlade Federacije BiH. Donesena je naredba o programu obaveznih imunizacija stanovništva protiv zaraznih bolesti. U toku je izrada stručnih osnova za Program djelovanja u kriznim zdravstvenim situacijama (elementarne nepogode, epidemije zaraznih oboljenje itd.) u oblasti zdravstva.

RAZVOJNI PRAVAC „PAMETNI RAST“

Akcelerator 1: Jačanje povoljnog okruženja za poduzetništvo i inovacije za proizvodnju dobara visoke dodane vrijednosti za izvoz

S ciljem **digitalizacije ekonomije**, kontinuirano se realizuju programi podrške za digitalizaciju poslovanja malih i srednjih preduzeća. Putem Razvojne banke, pod povoljnim uslovima, obezbjeđeni su krediti za nabavku opreme i infrastrukture za razvoj kompanija IT sektora. Razvijen je okvir politika i uspostavljana infrastruktura podrške za inovacije i zelenu ekonomiju u MSP. Podržani su programi i projekti popularizacije nauke i promocije rezultata naučno-istraživačkog i istraživačko-razvojnog rada te je formirana Interresorna radna grupa za izradu Zakona o inovacijama. Zakon o poticanju razvoja male privrede i Zakon o poduzetničkoj

infrastrukturi upućeni su u parlamentarnu proceduru, dok je Zakon o socijalnom/društvenom poduzetništvu u fazi izrade.

Akcelerator 2: Povećanje investicija u infrastrukturu

U pogledu putne infrastrukture do sada je izgrađeno 126,2 km autoceste na koridoru Vc u BiH, trenutno se gradi 60,8 km dok izgradnja preostalih 134,5 km još nije započela. Željeznička infrastruktura zahtijeva modernizaciju zbog čega se radi na izmjeni i donošenju podzakonskih akata i tehničke dokumentacije za nekoliko dionica na koridoru Vc. Kroz razne programe pružena je finansijska podrška izgradnji školskih i sportskih objekata te opremanje i rekonstrukcija zdravstvenih ustanova.

Akcelerator 3: Unapređenje pristupa i kvaliteta obrazovanja i obuke

U cilju postizanja **sveobuhvatnog i kvalitetnog predškolskog obrazovanja**, nastavljeno je pružanje podrške programima razvijanja funkcionalnih znanja i vještina djece predškolskog uzrasta, ali i učenika javnih osnovnih i srednjih škola. Organizovano je stručno usavršavanja profesionalaca u oblasti obrazovanja u saradnji sa Vijećem Evrope (ECML) i Ministarstvom civilnih poslova BiH.

Akcelerator 4: Zeleni rast i čista energija

Dekarbonizacija energetskog sektora provodi se putem niza aktivnosti kao što su razvoj kreditnih linija i grantova za MSP za uvođenje čistih tehnologija i poboljšanje energijske efikasnosti, izrada studija sa ciljem identifikacije mjera za poboljšanje ekološkog voznog parka cestovnih vozila, provođenje programa podrške EU u cilju ublažavanja negativnog socio-ekonomskog uticaja energetske krize i programa za utopljavanje zgrada radi uštede energije itd. U fazi izrade je Strategija dugoročne obnove zgrada u Federaciji Bosne i Hercegovine za period do 2050. godine. Realiziran je program za subvencioniranje energetskih audita i uvođenje standarda kvalitete u MSP, te je uspostavljen Web registar energijskih certifikata. Energetska strategija Federacije BiH za period 2022-2035. sa projekcijom na 2050. godinu usvojena je od strane Parlamenta FBiH dok je Vlada FBiH usvojila Nacrt Integrisanog energetskog i klimatskog plana Bosne i Hercegovine/ Federacije BiH (NECP/ECP). Usvojen je Zakon o energiji i regulaciji energetskih djelatnosti, Zakon o električnoj energiji kao i Zakon o korištenju OIEiEK u FBiH. Program prestrukturiranja elektroneregetskog sektora u FBiH je u Domu naroda Parlamenta Federacije BiH.

Akcelerator 5: Pametno upravljanje prirodnim resursima i okolišem

Usvojena je Strategija razvoja turizma za period 2022-2027. godine dok se Zakoni o turizmu i boravišnoj taksi dodatno razmatraju. Potpisan je Memorandum o saradnji sa Razvojnom bankom i drugim bankama oko uspostave modela finansiranja privrednika, poduzetnika i fizičkih lica u svrhu razvoja malog, srednjeg, ali i velikog poduzetništva u sektoru turizma i ugostiteljstva. Razvojna banka je obezbjedila kreditna sredstva za MSP za uvođenje cirkularne ekonomije u svoje poslovanje. Započeta je priprema Programa uspostave i vođenja informacionog sistema zaštite okoliša u FBiH. U cilju održivog upravljanja otpadom usvojeni su pravilnici o upravljanju ambalažom i ambalažnim otpadom, kao i pravilnik o upravljanju otpadom od električnih i elektronskih proizvoda. Uspostavljen je efikasan sistem za prikupljanje naknada za posebne kategorije otpada. Nastavljeno je pružanje podrške izgradnji i unapređenju infrastrukture na postojećim regionalnim deponijama za upravljanje otpadom dok je projekat uklanjanja nelegalnih odlagališta i saniranje postojećih površina pod neadekvatno odloženim otpadom u implementaciji. U narednom periodu bit će usaglašen program subvencioniranja za razvoj infrastrukture za integralno upravljanje otpadom sa Fondom za zaštitu okoliša. U cilju **zaštite prirodnog kapitala**

započet je projekat popisa vrsta i staništa sa geografskom interpretacijom Federacije BiH. Pripremljen je Program integrisanja BiH u EU za oblast voda kao i Prednacrt Zakona o vodnim uslugama. Strategija upravljanja vodama u FBiH usvojena je u oba doma FBiH.

RAZVOJNI PRAVAC – „DRUŠTVO JEDNAKIH MOGUĆNOSTI“

Akcelerator 1: Unapređenje politika socijalne zaštite

Kako bi se ispunile potrebe onih koji žive u siromaštvu ili koji su socijalno isključeni, te osigurao minimalan nivo prihoda potreban za dostojanstven život, izrađen je Zakon o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba kao i Strategije razvoja socijalne zaštite, dok je Zakon o socijalnim uslugama u prednacrtu. Za raseljene osobe, izbjeglice i povratnike, kroz razne programe, obezbjeđen je minimum stambenih uslova, pružena podrška zapošljavanju i samozapošljavanju, sufinansiran je prevoz učenika i kupovine udžbenika, naknada za porodilje, pomoć za liječenje kao i pomoć javnim kuhinjama koje vode brigu o za penzionere manjinske povratnike sa minimalnom penzijom. Subvencionirani su troškovi električne energije za osobe u stanju socijalne potrebe i korisnike najniže i zajamčene penzije. Obezbijeđena je dostupnost i ujednačenost prava na dječiji dodatak na teritoriji Federacije BiH. Započeta je isplata korisnicima prava roditelja njegovatelja. U skladu sa Zakonom o hraniteljstvu održavaju se osnovne i dodatne edukacije hranitelja. Započeta je izrada Strategije za unapređenje prava i položaja OSI u FBiH za period 2022-2027. a donesen je i Zakon kojim se definiše pitanje organizovanja i finansiranja OSI i CŽR. Usvojen je Zakon o zaštiti civilnih žrtava rata u FBiH.

Akcelerator 2: Aktivacija i zapošljavanje s fokusom na ranjive kategorije

Aktivacijska politika i mjere zapošljavanja usmjerene na uključivanje ranjivih kategorija na tržište rada provode se kroz programe obuka, stručnog osposobljavanja i usavršavanja odraslih osoba s fokusom na žene radi lakše integracije na tržište rada. Poduzete su i aktivnosti na izradi komponenti Poduzetničko učenje, Žensko poduzetništvo, i Poduzetničke vještine u okviru procjene implementacije Akta o malom biznisu (SBA).

Akcelerator 3: Efikasna zdravstvena zaštita za sve

U cilju osiguranja pristupa, te unaprijeđenja kvalitete usluga zdravstvene zaštite na jednakim osnovama za sve građane, u izradi je novi Zakon o zdravstvenom osiguranju, jer je još uvijek na snazi onaj iz 1997. godine, kao i Nacrt Zakona o zaštiti mentalnog zdravlja. U izvještajnom periodu donesena je Odluka o usvajanju programa utroška sredstava za biomedicinski potpomognutu oplodnju i otpočele su aktivnosti na izradi stručnih osnova jedinstvenog federalnog transplantacijskog programa. Kontinuirano se provodi program „Zdravo jedi zdravo rasti“ i druge aktivnosti unapređenja ranog rasta i razvoja djece u Federaciji BiH sa ciljem davanja **većeg prioriteta preventivnim zdravstvenim mjerama**. Također provodi se novi pristup procjeni i upućivanju djece sa invaliditetom u skladu sa Međunarodnom klasifikacijom funkcionisanja (MKF).

Akcelerator 4: Poboljšanje inkluzivnosti obrazovnih sistema

Uz podršku FMON realizovani su projekti poboljšanja inkluzivnosti predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja. Nastavljeno je provođenje programa razvijanja funkcionalnih znanja i vještina djece predškolskog uzrasta i učenika javnih osnovnih i srednjih škola, nagrađivanje odličnih učenika romske nacionalnosti, pružanje podrške radu ustanova socijalne zaštite u Federaciji BiH za provođenje odgojno-obrazovnih aktivnosti i sl.

PRILOG 1: STRUKTURA ODGOVORNOSTI INSTITUCIJA ZA IMPLEMENTACIJU MJERA PODIJELJENO PO STRATEŠKIM CILJEVIMA

STRATEŠKI CILJ 1: UBRZAN EKONOMSKI RAZVOJ

Tabela 11: Struktura odgovornosti institucija za implementaciju mjera za SC1

Institucije odgovorne za koordinaciju implementacije mjera	Br. vezanih mjera		
	Definisano	Aktivirano	% aktiviranosti
Federalno ministarstvo prometa i komunikacija	4	1	25%
Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije	5	5	100%
Federalno ministarstvo finansija	2	2	100%
Federalno ministarstvo okoliša i turizma	1	1	100%
Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta	4	5	125%
Federalna uprava za inspekcijske poslove	1	0	0%
Privredna komora	1	1	100%
Federalno ministarstvo prostornog uređenja*	-	2	-
Federalno ministarstvo kulture i sporta*	-	2	-
Ukupno	18	19	106%

**Nosioci implementacije mjera, koji su aktivirali mjere.*

STRATEŠKI CILJ 2: PROSPERITETAN I INKLUZIVAN DRUŠTVENI RAZVOJ

Tabela 12: Struktura odgovornosti institucija za implementaciju mjera za SC2	Br. vezanih mjera		
	Definisano	Aktivirano	% aktiviranosti
Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke	5	4	80%
Federalno ministarstvo zdravstva	6	4	66,67%
Federalni zavod za javno zdravstvo*	1	0	0%
Federalno ministarstvo rada i socijalne politike	8	3	37,5%
Federalno ministarstvo prostornog uređenja	1	0	0%
Federalno ministarstvo kulture i sporta	1	1	100%
Federalni zavod za zapošljavanje	2	1	50%
Ukupno	24	14	54,17

***FZZJZ sarađuje sa FMZ na brojnim aktivnostima. Mjera 2.2.4. je aktivirana od strane FMZ gdje je koordinator FZZJZ.*

STRATEŠKI CILJ 3: RESURSNO EFIKASAN I ODRŽIV RAZVOJ

Tabela 13: Struktura odgovornosti institucija za implementaciju mjera za SC3

Institucije odgovorne za koordinaciju implementacije mjera	Br. vezanih mjera		
	Definisano	Aktivirano	% aktiviranosti
Federalno ministarstvo okoliša i turizma	5	5	100%
Federalno minstarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva	6	6	100%
Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije*	4	5	125%
Federalno ministarstvo prometa i komunikacija	1	1	100%
Federalno ministarstvo prostornog uređenja	1	1	100%
Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta	1	1	100%
Vlada FBiH	1	0	0%
Federalna uprava civilne zaštite	2	0	0%
Ukupno	21	18	86%

** Uključena jedna mjera koju koordinira FMPU, ona u zbiru nije uključena dva puta.*

STRATEŠKI CILJ 4: TRANSPARENTAN, EFIKASAN I ODGOVORAN JAVNI SEKTOR

Tabela 14: Struktura odgovornosti institucija za implementaciju mjera za SC4

Institucije odgovorne za koordinaciju implementacije mjera	Br. vezanih mjera		
	Definisano	Aktivirano	% aktiviranosti
Federalno ministarstvo pravde	3	2	67%
Zavod za javnu upravu FBiH	3	0	0%
Federalni zavod za programiranje razvoja	1	1	100%
Ured vlade FBiH za evropske integracije	1	0	0%
Direkcija za evropske integracije	1	1	100%
Federalni zavod za statistiku	1	1	100%
Federalno ministarstvo prometa i komunikacija	1	1	100%
Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova	1	1	100%
Federalno ministarstvo finansija/financija	5	4	80%
Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije	1	1	100%
Ukupno	18	12	67%

PRILOG 2: PREGLED INDIKATORA ZA REALIZACIJU STRATEŠKIH CILJEVA

STRATEŠKI CILJ 1: UBRZAN EKONOMSKI RAZVOJ

Tabela 15: Pregled indikatora za realizaciju SC1

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
BDP po glavi stanovnika, KM	10.010 (2018)	10.187	11.634	13.610	14.811				
Stopa realnog rasta BDP-a, %	3,8 (2018)	-3,6	8,1	4,0	1,8				
Prosječan broj zaposlenih	531.483 (2019)	520.162	525.397	535.665	541.261				

Izvor: Federalni zavod za statistiku

STRATEŠKI CILJ 2: PROSPERITETAN I INKLUZIVAN DRUŠTVENI RAZVOJ

Tabela 16: Pregled indikatora za realizaciju SC2

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stopa prirodnog priraštaja stanovništva, na 1.000 stanovnika	-1,8 (2019)		-5,6	-3,1	-1,9				
Prosječna neto plata u KM	928,0 (2019)		996	1.114	1.261				
Izdvajanja za zdravstvenu zaštitu po stanovniku, KM	817,6 (2018)	956,2	1.059,5	1.124,0					

Izvor: Federalni zavod za statistiku

STRATEŠKI CILJ 3: RESURSNO EFIKASAN I ODRŽIV RAZVOJ

Tabela 17: Pregled indikatora za realizaciju SC3

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
% bruto dodane vrijednosti industrije srednje i visoke tehnologije u BDP-u	2,51 (2018)	2,53	2,44	2,92	3,07				

Izvor: Federalni zavod za statistiku

STRATEŠKI CILJ 4: TRANSPARENTAN, EFIKASAN I ODGOVORAN JAVNI SEKTOR

Tabela 18: Pregled indikatora za realizaciju SC4

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Povjerenje građana u rad vlada, %	23 (2019) (BiH)	-	-	-	-				
Ocjena pružanja usluga javne administracije	1 (2019) (BiH)	-	-	-	-				
Odgovornost i organizacija vlade	-	-	17/40	-	-				
Dostupnost javnih informacija	-	-	11/30	-	-				
Ispunjavanje kritičnih funkcija od strane institucija centra vlasti	-	-	10/16	-	-				

Izvor: OECD/SIGMA, Monitoring Report, The Principles of Public Administration BiH

PRILOG 3: PREGLED INDIKATORA ZA REALIZACIJU PRIORITETA

PRIORITET 1.1. POVEĆAVATI DIGITALIZIRANOST EKONOMIJE

Tabela 19: Pregled indikatora za realizaciju prioriteta 1.1.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
% preduzeća koje imaju ERP (Integracija unutrašnjih procesa)	24 (2019) (BiH)	-	26,3 (2021) (BiH)	-	24,3				
% preduzeća s uspostavljenim IKT funkcijama koje obavljaju eksterni dobavljači	62,8 (2018) (BiH)	-	-	-	-				
% preduzeća s uspostavljenim IKT funkcijama koje obavljaju vlastiti zaposlenici	14,5 (2018) (BiH)	-	-	-	-				
% preduzeća s uspostavljenim IKT funkcijama koje obavljaju samo eksterni dobavljači	61,8 (2020) (BiH)	61,8 (BiH)	-	65,0 (BiH)	-				
% preduzeća s uspostavljenim IKT funkcijama koje obavljaju samo vlastiti zaposlenici	15,5 (2020) (BiH)	15,5 (BiH)	-	13,0 (BiH)	-				
% preduzeća s uspostavljenim IKT funkcijama koje obavljaju eksterni dobavljači	76,4 (2020) (BiH)	76,4 (BiH)	-	69,0 (BiH)	-				
% preduzeća s uspostavljenim IKT funkcijama koje obavljaju vlastiti zaposlenici	30,1 (2020) (BiH)	30,1 (BiH)	-	17,0 (BiH)	-				

Izvor: EUROSTAT

PRIORITET 1.2. PODRŽAVATI TRANSFER I RAZVOJ TEHNOLOGIJA

Tabela 20: Pregled indikatora za realizaciju prioriteta 1.2.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
% izdvajanja u oblasti inžinjerstva i tehnologija od bruto izdataka za istraživanje i razvoj	29,22 (2018)	43,95	50,86	44,33	43,43				

% bruto domaćih izdataka na istraživanje i razvoja u BDP-u	0,18 (2018)	0,22	0,19	0,19	0,17
Globalni indeks inovacija (GII), rang	74/131 (2020) (BiH)	74/131 (BiH)	75/132 (BiH)	70/132 (BiH)	77/132 (BiH)

Izvor: Federalni zavod za statistiku; WIPO

PRIORITET 1.3. PODRŽAVATI RAZVOJ POSLOVNOG PRIVATNOG SEKTORA

Tabela 21: Pregled indikatora za realizaciju prioriteta 1.3.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Lakoća poslovanja, rang	90/190 (2019) (BiH)	-	-	-	-				
Broj obrtnika na 1000 stanovnika	23,8 (2019)	23,8	24,6	25,2	26,4				
Broj pravnih lica na 1000 stanovnika	27,8 (2019)	28,6	29,1	30,5	31,4				
% udio industrije srednje i visoke tehnologije u ukupnoj dodanoj vrijednosti u Prerađivačkoj industriji	17,79 (2018)	17,9	15,6	18,4	20,9				

Izvor: WB; Federalni zavod za statistiku; Federalni zavod za programiranje razvoja

PRIORITET 1.4. PODRŽAVATI IZVOZ I STVARANJE PROIZVODA VIŠE DODANE VRIJEDNOSTI

Tabela 22: Pregled indikatora za realizaciju prioriteta 1.4.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
% udio zaposlenih u industrijskim oblastima srednje visoke tehnološke intenzivnosti u ukupno zaposlenim u Prerađivačkoj industriji	10,5 (2019)	10,7	11,0	11,5	12,2				
% udio zaposlenih u industrijskim oblastima visoke tehnološke intenzivnosti u ukupno zaposlenim u Prerađivačkoj industriji	1,1 (2019)	1,2	1,1	1,1	1,1				
Bruto dodana vrijednost po zaposlenom u FBiH, KM	35.242 (2018)	36.390	40.511	46.435	49.845				
% udio izvoza visoko tehnoloških oblasti u ukupnom izvozu Prerađivačke industrije	2,07 (2018)	2,01	1,68	1,24	1,72				
Izvoz FBiH, mil. KM	7.620 (2019)	6.871	9.571	12.106	11.163				

Izvor: Federalni zavod za statistiku, obrada FZZPR

PRIORITET 2.1. UNAPRJEĐIVATI OBRAZOVNI SISTEM

Tabela 23: Pregled indikatora za realizaciju prioriteta 2.1.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
% udio radno sposobnog stanovništva sa višom i visokom školom, magisterijem i doktoratom - ukupno	9,3 (2019)		12,8	13,1	13,7				
% udio radno sposobnog stanovništva sa višom i visokom školom, magisterijem i doktoratom - žene	9 (2019)		13,1	13,7	14,4				
% stipendija i ostalih grantova učenicima/studentima u odnosu na ukupna budžetska izdvajanja za obrazovanje	1,14 (2018)	1,71	2,13	2,07					

Izvor: Federalni zavod za statistiku

PRIORITET 2.2. POBOLJŠAVATI ISHODE ZDRAVSTVENOG SISTEMA

Tabela 24: Pregled indikatora za realizaciju prioriteta 2.2.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Očekivano trajanje života pri rođenju, godina, ukupno	77,3 (2018)		74,78	77,42	79,17				
Očekivano trajanje života pri rođenju, godina, žene	79,3 (2018)		77,18	79,58	81,24				
Stopa mortaliteta, na 1.000 stanovnika, ukupno	10,1 (2019)		13,41	10,75	9,47				
Stopa mortaliteta, na 1.000 stanovnika, žene	9,8 (2019)		12,88	10,45	9,24				

Izvor: FZS i FZZJZ

PRIORITET 2.3. UBLAŽITI TREND DEMOGRAFSKOG STARENJA STANOVNIŠTVA, POBOLJŠATI STABILNOST OBITELJI I POLOŽAJ MLADIH

Tabela 25: Pregled indikatora za realizaciju prioriteta 2.3.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stopa promjene stanovništva (na 000 stanovnika)[94]		-5,2	-6,6	-4,0	-2,8				
Indeks starosti (odnos 60+ i 0-19)	111,9 (2019)		121,6	126,6	132,5				

Izvor: FZS, obrada FZZPR

[94] Procjena ukupnog broja stanovnika u FBiH, stanje sredina godine..

PRIORITET 2.4. SMANJIVATI NEAKTIVNOST I NEZAPOSLENOST, NAROČITO DUGOROČNU

Tabela 26: Pregled indikatora za realizaciju prioriteta 2.4.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stopa anketne nezaposlenosti, %	18,4 (2019)		18,9[95]	17,2	15,0				
Broj neaktivnih osoba u ukupnom radno sposobnom stanovništvu, %	60,9 (2019)		53,4[96]	52,1	51,5				
Stopa dugoročne nezaposlenosti (12 mjeseci +), muški	12,9 (2019)		n/d[97]	10,2	n/d				
Stopa dugoročne nezaposlenosti (12 mjeseci +), ženski	18,0 (2019)		n/d[98]	17,9	n/d				

Izvor: FZS, Anketa o radnoj snazi za 2021, 2022, 2023.

PRIORITET 2.5. SMANJIVATI SIROMAŠTVO I SOCIJALNU ISKLJUČENOST

Tabela 27: Pregled indikatora za realizaciju prioriteta 2.5.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Učešće socijalne zaštite u bruto domaćem proizvodu, %	17,71 (2019)	20,63	18,6[99]	17,3	n/d				
Izdaci socijalne zaštite u svrhu olakšanja finansijskog opterećenja od rizika starosti (%)	37,87 (2019)	35,89	36,41	36,92	n/d				
Indeks socijalne isključenosti (HSEI)	49,4 (2019) (BiH)	n/d	n/d	n/d	n/d				
Stopa siromaštva stanovnistva, muški %	17,6 (2015)	n/d	n/d	n/d	n/d				
Stopa siromaštva stanovnistva, ženski %	16,6 (2015)	n/d	n/d	n/d	n/d				

Izvor: FZS, Integrisani sistem socijalne zaštite, 2022. godina (zadnji raspoloživi podaci objavljeni 15.05.2024.); Anketa o potrošnji domaćinstva, 2015.

[95] Podatak nije uporediv iz razloga promjene metodologije ARS koja je od 2021. prilagođena EU metodologiji
[96] ibid
[97] Kao i prethodno, s tim da podatak nije objavljen u ARS 2021.
[98] ibid
[99] FZS, Integrisani sistem socijalne zaštite 2021, 15.05.2023. zadnji raspoloživ podatak

PRIORITET 3.1. UNAPRJEĐIVATI ZAŠTITU I KORIŠTENJE PRIRODNIH RESURSA

Tabela 28: Pregled indikatora za realizaciju prioriteta 3.1.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Količine otpada iz proizvodnih djelatnosti, tona/ mil KM BDP-a	439 (2018)	625	-	1.095					
Količine opasnog otpada iz proizvodnih djelatnosti, tona/ mil KM BDP-a	0,41 (2018)	0,26	-	0,22					
Količine prikupljenog komunalnog otpada, kg/ po stanovniku	284 (2018)	280	283	284	278				
Obnovljivi izvori svježe vode, mil. m3	25.290 (2018) - BiH	26.984 (2020)	-	-	-				

Izvor: Federalni zavod za statistiku, EUROSTAT

PRIORITET 3.2. UNAPRJEĐIVATI KVALITET ZRAKA

Tabela 29: Pregled indikatora za realizaciju prioriteta 3.2.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Specifični mortalitet - smrtnost oboljelih od respiratornih oboljenja sa smrtnim ishodom, na 100.000 stanovnika	51,6 (2018)	70,9	68,4	58,0	56,2				

Izvor: Zavod za javno zdravstvo FBiH

PRIORITET 3.3. POVEĆATI ENERGIJSKU EFIKASNOST

Tabela 30: Pregled indikatora za realizaciju prioriteta 3.3.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Primarna potrošnja energije, u mil. tona ekvivalentne nafte	6,69 (2017) - BiH	7,00 (2020)	7,28	7,22	-				
Normativna regulativa energijske efikasnosti	71,4 (2019) - BiH	-	-	-	-				
% potrošnje obnovljive energije u odnosu na ukupnu potrošnju energije	37,6 (2019) - BiH	39,8 (BiH)	36,6 (BiH)	-	-				

Izvor: Eurostat

PRIORITET 3.4. ZAPOČETI REALIZACIJU ENERGIJSKE TRANZICIJE

Tabela 31: Pregled indikatora za realizaciju prioriteta 3.4.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
% proizvedene energije u termoelektranama u ukupnoj proizvodnji električne energije	61,8 (2018)	65,0	56,3	63,3	50,0				
Pokazatelj energijske ovisnosti, %	24,3 (2018) - BiH	25,4 (BiH)	27,2 (BiH)	26,3 (BiH)	-				

Izvor: FERK, EUROSTAT

PRIORITET 3.5. POTICATI RAZVOJ RURALNIH PROSTORA

Tabela 32: Pregled indikatora za realizaciju prioriteta 3.5.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Broj certifikovanih ekoloških i/ili organiskih poljoprivrednih proizvođača i/ili poljoprivrednih proizvoda	n/d		n/d	n/d	n/d				
% bruto dodane vrijednosti područja djelatnosti A-Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov u BDP-u	4,3 (2018)		3,8	3,6	3,4				
% promjena dohotka ruralnog stanovništva	n/d		n/d	n/d	n/d				

Izvor: FZS, RZS, Eurostat

PRIORITET 3.6. POVEĆATI OTPORNOST NA KRIZE

Tabela 33: Pregled indikatora za realizaciju prioriteta 3.6.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
% izdvajanja sredstava iz budžeta po stanovniku za prevenciju i sanaciju šteta nastalih prirodnim nesrećama	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d				

PRIORITET 4.1. UNAPRJEĐIVATI VLADAVINU PRAVA

Tabela 34: Pregled indikatora za realizaciju prioriteta 4.1.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Broj zaprimljenih predmeta ombudsmena na 100.000 stanovnika za FBiH (Sarajevo, Mostar, Livno)	90 (2019) (BiH)	n/d	n/d	n/d	n/d				

Indeks vladavine prava BiH	-0,23 (2018) (BiH)	-0,31 (BiH)	-0,30 (BiH)	-0,31 (BiH)	
Punoljetni učinitelji kaznenih dijela, ukupno	12.114 (2019)	10.744	12.788	11.517	11.176
Punoljetni učinitelji kaznenih dijela, žene	1.326 (2019)	1.121	1.483	1.342	1.375
% neriješenih prijava od ukupnog broja prijava u tužilaštvu FBiH	29,3 (2019)	38,18	35	38,2	42,3
Zastarjelost krivičnog gonjenja	29 (2019)	77	82	103	45
Neriješeni predmeti na dan 31.12.	13.036 (2019)	15.653	15.887	16.994	17.508
Povjerenje građana u pravni sistem i sudove, %	30 (2018) (BiH)	n/d	n/d	n/d	n/d

Izvor: Svjetska banka, Federalni zavod za statistiku, Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH, Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj

PRIORITET 4.2. STAVITI JAVNU UPRAVU U SLUŽBU GRAĐANA

Tabela 35: Pregled indikatora za realizaciju prioriteta 4.2.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Rang razvijenosti e-uprave	105/193 (2018)	-	-	96/193	-				
% zadovoljstva korisnika javnih usluga u FBiH	42 (2016)		-	-	-				
% Učinkovitost vlade	12,98 (2020)	-	13,46	-	-				

Izvor: United Nations

PRIORITET 4.3. UNAPRJEĐIVATI ODGOVORNOST U OBLASTI JAVNIH FINANSIJA

Tabela 36: Pregled indikatora za realizaciju prioriteta 4.3.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Javna potrošnja u FBiH, % BDP-a	36,0 (2019)	41,6	37,2	36,2	39,6				

Izvor: FMF, FZS; Obrada FZZPR

PRILOG 4: PREGLED INDIKATORA ZA REALIZACIJU MJERA

Mjera 1.1.1. Utemeljiti javnu digitalnu infrastrukturu

Tabela 37: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 1.1.1.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Širokopojasni internet promet, mil. GB	323 (2019)	348	371	412	464				
Uspostavljen Cloud computing centar	Ne (2020)	Ne	Ne	Ne	Ne				

Izvor: Federalni zavod za statistiku; Federalni zavod za programiranje razvoja

Mjera 1.1.2. Ubrzati digitalnu transformaciju malih i srednjih preduzeća

Tabela 38: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 1.1.2.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
E-trgovina (mikro preduzeća 1-9 radnika)	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d				
E-trgovina (mala preduzeća 10-49 radnika)	20,1 (2019) (BiH)	17,3	18,4	22,7	22,7				
E-trgovina (srednja preduzeća 50-249 radnika)	22,2 (2019) (BiH)	25,3	25,4	25,1	25,1				

Izvor: Finansijska informatička agencija; EUROSTAT

Mjera 1.1.3. Unaprjeđivati digitalne vještine stanovništva, posebno onih usklađenih sa potrebama tržišta rada

Tabela 39: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 1.1.3.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
% nivo osnovnih digitalnih vještina pojedinaca	16 (2019) (BiH)	n/d	n/d	n/d	n/d				
% nivo iznad osnovnih ukupnih digitalnih vještina pojedinaca	-	-	26,0	-	28,2				
% nivo osnovnih ukupnih digitalnih vještina pojedinaca	-	-	27,0	-	27,3				
% zaposlenih IKT-stručnjaka od ukupnog broja zaposlenih	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d				
Digitalne vještine stanovništva	3,70 (2019) (BiH)	n/d	n/d	n/d	n/d				

Izvor: EUROSTAT; WB

Mjera 1.1.4. Razvijati vještačku inteligenciju i njenu primjenu

Tabela 40: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 1.1.4.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Uspostavljen institut za VI (vještačku inteligenciju)	Ne (2020)	Ne	Ne	Ne	Ne				
Usvojena strategija VI (vještačke inteligencije) FBiH	Ne (2020)	Ne	Ne	Ne	Ne				

Izvor: Federalno ministarstvo prometa i komunikacija

Mjera 1.1.5. Poticati razvoj inovativnih digitalnih rješenja i kompanija u softverskoj djelatnosti

Tabela 41: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 1.1.5.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
% godišnje promjene broja preduzeća u IT sektoru; (Oblasti 62 i 63 KD BIH 2010)	9,0 (2019)	13,9	8,1	24,7	15,9				
% godišnje promjene broja zaposlenih u preduzećima IT sektora; (Oblasti 62 i 63 KD BIH 2010)	18,5 (2019)	13,1	21,6	19,3	11,2				
% učešće bruto dodane vrijednosti IT sektora u BDP-u; (Oblasti 62 i 63 KD BIH 2010)	1,2 (2018)	1,8	2,2	2,6	2,8				

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Mjera 1.2.1. Podržavati istraživačko-razvojne i inovacijske aktivnosti

Tabela 42: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 1.2.1.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
% bruto domaćih izdataka za istraživanje i razvoj u poslovnom sektoru u BDP-u	0,05 (2018)	0,07	0,06	0,05	0,04				
% tehnološki inovativnih preduzeća	40,78 (2018)	n/d	n/d	n/d	n/d				
Donesen zakon o inovacijama	Ne (2020)	Ne	Ne	Ne	Ne				

Izvor: Federalni zavod za statistiku; Federalni zavod za programiranje razvoja

Mjera 1.2.2. Podržavati povezivanje privrede i naučno - istraživačkih institucija

Tabela 43: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 1.2.2.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Prijava patenta za EPO prema prioritetnoj godini	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d				

Broj patenata, rezidenti	84 (2018) (BiH)	50	53	n/d	n/d

Izvor: Federalni zavod za statistiku; WB

Mjera 1.3.1. Olakšati i ubrzati procese ulaska u poslovnu aktivnost i izlaska iz nje

Tabela 44: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 1.3.1.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Pokretanje poslovne aktivnosti, rang	184/190 (2019) (BiH)	n/d	n/d	n/d	n/d				
Finansiranje malih i srednjih preduzeća, rang	106/141 (2019) (BiH)	n/d	n/d	n/d	n/d				

Izvor: WB, WEF

Mjera 1.3.2. Rasteretiti gospodarstvo smanjenjem fiskalnog opterećenja rada

Tabela 45: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 1.3.2.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Porezni klin na minimalnu bruto platu u FBiH,%	31,3 (2019)	32,50	32,17	34,33	34.72				
Porezni klin na prosječnu bruto platu u FBiH,%	38,3 (2019)	38,97	39,02	39,07	39.41				

Izvor: Federalni zavod za statistiku; Federalni zavod za programiranje razvoja

Mjera 1.3.3. Podržavati razvoj poduzetništva kreativnog sektora

Tabela 46: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 1.3.3.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bruto dodana vrijednost u kreativnoj i kulturnoj industriji, u 000 KM	472.190 (2018)	572.557	727.472	981.754	1.072.107				
Broj zaposlenih u kreativnoj i kulturnoj industriji	16.355 (2019)	16.714	17.961	19.918	20.790				

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Mjera 1.3.4. Podržavati razvoj poduzetništva turističkog sektora

Tabela 47: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 1.3.4.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
% bruto dodane vrijednosti područja djelatnosti I - Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo) u BDP-u	2,2 (2018)	1,69	1,89	2,27	2,38				

Prosječni izdaci po putovanju, KM	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d					
% godišnja promjena broja noćenja	13,6 (2019)	-70,4	112,6	44,5	18,4					

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Mjera 1.3.5. Podržavati prostornu koncentraciju poduzetništva

Tabela 48: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 1.3.5.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Gustina mreže cestovne infrastrukture, km na 1.000 km2	181,5 (2019)	185,7	190,9	194,7	196,6				
Gustina mreže željezničke infrastrukture, km na 1.000 km2	23,3 (2019)	23,3	23,3	23,3	23,3				
Promet putnika na aerodromima na 100.000 stanovnika	78.856 (2019)	21.316	49.113	86.132	91.150				

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Mjera 1.3.6. Diverzificirati i unaprjeđivati finansijski sistem

Tabela 49: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 1.3.6.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
% učešća pravnih lica u ukupno odobrenim kreditima	51,4 (2019)	52,3	52,2	51,4	50,3				
Promet na berzi u odnosu na kredite date pravnim licima, %	5,5 (2019)	6,8	3,9	4,5	4,8				
Hirschmann-Herfindahlov Indeks - krediti (koncentracija bankarskog tržišta)	1.360 (2019)	1.330	1.324	1.336	1.275				
Neto kamatna marža	2,7	2,5	2,5	2,5	3,2				

Izvor: Agencija za bankarstvo FBiH

Mjera 1.4.1. Unaprjeđivati zaštitu intelektualnog vlasništva

Tabela 50: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 1.4.1.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Naknade za upotrebu intelektualnog vlasništva, (000 $)	8.376 (2018) (BiH)	13.746	15.978	15.733	22.544				
Broj inspekcijskiih kontrola od strane nadležnih inspekcija u oblasti zaštite intelektualnog vlasništva	n/d		20	31	85				

Izvor: Svjetska banka, Federalna uprava za inspekcijske poslove

Mjera 1.4.2. Podržavati primjenu međunarodnih standarda, certificiranje i akreditaciju tijela za ocjenu usklađenosti

Tabela 51: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 1.4.2.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Aplikacije za zaštitne znakove, ukupno	3.778 (2018) (BiH)	3.412	3.589	3.443					
Ukupno prijava patenata-broj	59 (2019) (BiH)	55	61	51					
Ukupno prijava dizajnerskih rješenja-broj	244 (2019) (BiH)	240	216	195					

Izvor: Svjetska banka, Svjetska organizacija za intelektualno vlasništvo

Mjera 1.4.3. Jačati internacionalizaciju i uključivanje u globalne lance vrijednosti

Tabela 52: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 1.4.3.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
% udio BH izvoza u ukupnom svjetskom izvozu	0,0341 (2018) (BiH)	0,0308	0,0363	0,0366	0,0387				
izvoz visoke tehnologije (% od ukupnog izvoza), rang	66/218 (2019) (BiH)	72/218	56/218	66/218	n/d				
% učešće proizvoda visoke tehnološke intenzivnosti u ukupnom izvozu FBiH	n/d	1,8	1,5	1,1	1,6				
% učešće proizvoda srednje visoke tehnološke intenzivnosti u ukupnom izvozuFBiH	n/d	25,5	22,7	23,1	28,5				

Izvor: Svjetska banka, Federalni zavod za statistiku, obrada FZZPR

Mjera 1.4.4. Stimulisati povezivanje sa bh dijasporom

Tabela 53: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 1.4.4.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Broj privrednih subjekata pokrenutih od strane dijaspore	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d				
Uspostavljena baza bh dijaspore (kompanija i naučnih radnika)	Ne (2020)	Ne	Ne	Ne	Ne				
Uspostavljena kreditna linija za kompanije iz FBiH koje ostvaruju poslovnu saradnju sa bh dijasporom	Ne (2020)	Ne	Ne	Djelimično	Djelimično				

Izvor: Privredna komora FBiH, Razvojna banka FBiH

Mjera 2.1.1. Unaprjeđivati kvalitet visokog obrazovanja, naučnog rada i naučne baze

Tabela 54: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.1.1.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Broj univerziteta iz FBiH koji su na međunarodnoj ljestvici rangirani ispod od 1.500-tog mjesta	1 (2020)	1 (2020)	1	0	1				
Ukupan broj diplomiranih (20-29), na 1.000 stanovnika, ukupno	4,5 (2019/20)	4,18 (2020/21)	4,27 (2021/22)	3,78 (2022/23)	3,43				
Ukupan broj diplomiranih (20-29) na 1.000 stanovnika, žene (na ukupan broj stanovnika)	2,9 (2019/20)	2,68 (2020/21)	2,81 (2021/22)	2,52 (2022/23)	2,27				

Izvor: Webometrics i FZS

Mjera 2.1.2. Poboljšavati kvalitet predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja za potrebe razvoja i osigurati inkluzivno obrazovanje za sve

Tabela 55: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.1.2.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Rang BiH na PISA testiranju (Program za međunarodno ocjenjivanje učenika)*	62/79 (2018) (BiH)	n/a	n/a	n/a	n/a				
% obuhvata predškolskim obrazovanjem (0-6 god), ukupno	14,8** (2018/19)	14,14 (2020)	16,7	20,61	23,04				
% obuhvata predškolskim obrazovanjem (0-6 god), djevojčice	14,7 (2019)	13,87 (2020)	15,96	20,14	22,96				
% učenika koji su prekinuli osnovno obrazovanje, ukupno	0,09 (2019)	0,1 (2020)	0,1	0,08	0,05				
% učenika koji su prekinuli osnovno obrazovanje, učenice[100]	0,07 (2018/19)	0,09 (2019/20)	0,12	0,07	0,05				
% učenika koji su prekinuli srednje obrazovanje, ukupno	0,69 (2017/18)	0,43 (2019/20)	0,38	0,46	0,462				
% učenika koji su prekinuli srednje obrazovanje, učenice	0,54 (2017/18)	0,36 (2019/20)	0,34	0,43	0,39				

Izvor: PISA; FZS

[100] na učenice

Mjera 2.1.3. Razviti funkcionalan sistem obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja

Tabela 56: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.1.3.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
% osoba (25-64 godine) koje su, nakon redovnog obrazovanja, pohađale formalno i/ili neformalno obrazovanje u prethodnih 12 mjeseci od dana anketiranja	8,1 (2016/17)	-	-	-	-				
Broj certificiranih ustanova za obrazovanje odraslih	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a				
% poslodavaca koji su spremni ponuditi praktičnu nastavu za učenike i studente	34,8 (2020)	35	40	37,5	30,9				
% poslodavaca koji su spremni pružiti obuku za nezaposlene osobe (mentori, oprema...)	19,8 (2020)	21	26	26,3	20,7				

Izvor:FZS; Federalni zavod za zapošljavanje

Mjera 2.1.4. Poticati obrazovne institucije na pružanje većeg stepena znanja i prakse u oblasti IKT

Tabela 57: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.1.4.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Broj nastavnih sati iz informatike, po učeniku	n/d	n/d (2020)			72-324*				
Broj učenika na 1 računar u osnovnom obrazovanju	14,46 (2019)	13,39	12,27	19,76	18,05				
Broj računara koje koriste učenici, na 100 učenika (ukupno osnovna + srednja)	5,7 (2018/19)	6,1	6,3[101]	6,5[102]	6,9				

** Osnovno obrazovanje; po kantonima; Izvor:* Stanje i prijedlozi unapređenja IT obrazovanja u osnovnim školama u BiH | United Nations Development Programme (undp.org) *i FZS*

[101] Računari koji koriste učenici; ukupno računara/100 uč.: 9,6
[102] ukupno računara/100 uč.: 10,2

Mjera 2.1.5. Poboljšavati rad sa talentima i standard učenika i studenata

Tabela 58: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.1.5.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Iznos budžetskih sredstava za finansiranje projekata talentovanih učenika osnovih i srednjih škola (kantoni + FBiH), KM	n/d	n/d	n/d						
Iznos budžetskih sredstava iz budžeta FBiH za nagrađivanje najboljih učenika, KM	49.500 (2019)	500.000 (2020)	n/d	55.000	63.413,88**				
Iznos budžetskih sredstava iz kantonalnih bužeta za nagrađivanje najboljih učenika, KM	n/d	n/d	n/d						

** (Vlada FBiH, 2024, str. 250)

Mjera 2.2.1. Unaprjeđivati pristup i smanjivati nejednakost u zdravstvenim uslugama

Tabela 59: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.2.1.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
% stanovništva obuhvaćeno zdravstvenim osiguranjem	89,9 (2018)	86,87	86,91	86,66	85,48				
Indeks univerzalne zdravstvene pokrivenosti (UHC WHO)[103]	65 (2019)		66						
Broj doktora opće, odnosno porodične medicine u primarnoj zdravstvenoj zaštiti, na 1.000 stanovnika	0,36; 0,39; 0,74; (2018)	0,43; 0,49; 0,84;	0,44; 0,46; 0,84	0,46 0,48 0,856	0,47 0,49 0,863				

Izvor: Webometrics i FZS

Mjera 2.2.2. Osnažiti potencijal preventivne medicine

Tabela 60: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.2.2.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Specifični mortalitet - smrtnost oboljelih od bolesti cirkulatornog	501,9 (2018)	531,2	522	484,5	437,9				

[103] Podaci se publikuju svake dvije godine: UHC Service Coverage Index (SDG 3.8.1) (who.int), 2023

sistema sa smrtnim ishodom, na 100.000 stanovnika, ukupno					
Specifični mortalitet - smrtnost oboljelih od bolesti cirkulatornog sistema sa smrtnim ishodom, na 100.000 stanovnika, žene*	269,1 (2018)	281,00	280,9	258,2	231,0
Specifični mortalitet - smrtnost oboljelih od bolesti koje su šifra za posebne namjene (U00-U99; U07.1 – potvrđeni slučajevi Covid-19) na 100.000 stanovnika, ukupno		123,1	273,4	89,8	5,7
Specifični mortalitet - smrtnost oboljelih od bolesti koje su šifra za posebne namjene (U00-U99; U07.1 – potvrđeni slučajevi Covid-19), na 100.000 stanovnika, žene*		44,8	122,2	42,0	3,4
Specifični mortalitet - smrtnost oboljelih od bolesti maligne neoplazme sa smrtnim ishodom, na 100.000 stanovnika, ukupno	212,1 (2018)	222,3	215,6	210,4	213,0
Specifični mortalitet - smrtnost oboljelih od bolesti maligne neoplazme sa smrtnim ishodom, na 100.000 stanovnika, žene*	89,0* (2018)	97,27	94,4	92,7	95,3
Specifični mortalitet-smrtnost oboljelih od bolesti respiratornog sistema (J00-J99) na 100.000 stanovnika		70,4	68,9	58,0	56,2
Specifični mortalitet-smrtnost oboljelih od bolesti respiratornog sistema (J00-J99) na 100.000 stanovnika*,žene		29,4	32,2	25,5	24,7
Specifični mortalitet-smrtnost oboljelih od bolesti Simptomi i znaci i nenor. klin. nal. i labor. nalazi ko. ni. drug. klasif. (R00-R99) na 100.000 stanovnika		54,7	66,4	57,7	54,5
Specifični mortalitet-smrtnost oboljelih od bolesti Simpt. i zna. i nenor. klin. nal. i labor. nalazi ko. ni.		26,7	33,6	28,3	26,3

drug. klasif. (R00-R99) na 100.000 stanovnika,žene*									
Specifični mortalitet smrtnost oboljelih od endokrinoloških bolesti i metaboličkih oboljenja sa smrtnim ishodom, na 100.000 stanovnika, ukupno	54,2 (2018)	60,6	60,9	49,3	56,5				
Specifični mortalitet - smrtnost oboljelih od endokrinoloških bolesti i metaboličkih oboljenja sa smrtnim ishodom, na 100.000 stanovnika, žene*	21,3 (2018)	37,04	37,3	29,6	35,0				

**na ukupno stanovništvo*
Izvor: FZS; Obrada FZZPR

Mjera 2.2.3. Jačati informatizaciju i digitalizaciju sistema zdravstvene zaštite

Tabela 61: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.2.3.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Informatički uvezana primarna, sekundarna i tercijarna zdravstvena zaštita u kantonima	2/10 (2019)								

Izvor: FZZPR

Mjera 2.2.4. Unaprjeđenje djelovanja u kriznim javnozdravstvenim situacijama

Tabela 62: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.2.4.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Razvijeni planovi pripravnosti za javno zdravstvene prijetnje	Ne	Da	Da	Da	Da				

Izvor: VladaFBiH (2022)

Mjera 2.2.5. Jačanje finansijske održivosti zdravstvenog sistema i unaprjeđivanje pravičnosti u finansiranju zdravstvene zaštite

Tabela 63: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.2.5.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Zdravstvena tekuća potrošnja kao % BDP-a*	8,2 (2018)	9,4	9,1	8,2					
% tekućih javnih izdataka za zdravstvo u FBiH u ukupnim tekućim izdacima za zdravstvo*	70,4 (2018)	71,5	68,2	67,6					
Akumulirani dobitak/gubitak	-80,2 (2008-2018)	-38,2	-17,2	49,68	180,37***				

zdravstvenog sektora**, mil. KM	

Federalni zavod za statistiku, Nacionalni zdravstveni računi 2022, 2023 * Za izračunavanje indikatora primjenjeni su ukupni tekući izdaci za zdravstvo u FBIH i BDP u tekućim cijenama (obračun BDP-a po proizvodnom i dohodovnom pristupu)/ Javnog zdravstvenog sektora i javne zdravstvene ustanove od 2008. godine; Izvor: FZZOiR; Obrada:FZZPR*** Preliminarni podaci od FZZOiR*

Mjera 2.2.6. Stvaranje okruženja za naučno-istraživački rad i bio-medicinska istraživanja

Tabela 64: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.2.6.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bruto domaći izdaci u istraživanje i razvoj u medicinske i zdravstvene nauke, u 000 KM	2.096 (2018)	578	1.861	2.980	4.991				

Izvor: Federalni zavod za statistiku, Saopštenje Istraživanje i razvoj u 2020 godini

Mjera 2.3.1. Poticati natalitet i zaštitu porodica s djecom

Tabela 65: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.3.1.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stopa ukupnog fertiliteta	1,21	1,16	1,15[104]	1,13	1,12				
Stopa nataliteta, na 1.000 stanovnika	8,2	7,9	7,8	7,7	7,3				
Stopa mrtvorođenih, na 1.000 živorođenih	3,8	3,1	3,9	4,2	3,3				
Uspostaviti fond za planiranje porodice u FBiH	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne				
Maternalna smrtnost, na 100.000 živorođenih	11,1	5,8	5,9	24,1	0,0				
Podrška realizaciji programa mladih (FMKS – PRVFBiH))			50	52	63				
Razvoj i afirmacija programskih aktivnosti mladih (FMKS – PRVFBiH))			50	52	63				
Usklađivanje uvjeta za ostvarivanje dva osnovna prava iz sistema dječje zaštite (dječji dodatak i novčana pomoć porodilji koja nije u radnom odnosu) kao i utvrđivanje njihovog minimalnog iznosa u Federaciji BiH (FMRSP mandat)			Nije utvrđen jedinstven pravni okvir za ostvarivanje ova dva prava u Federaciji BiH	Da					
Broj žrtava porodičnog nasilja zbrinutih u sigurnim kućama (FMRSP mandat)			270	350	363				

[104] Izračun FZZPR do zvaničnog objavljenog podatka Statističkom godišnjaku FBiH za 2022, FZS.

Broj riješenih drugostepenih predmeta u skladu s Porodičnim zakonom Federacije BiH (FMRSP mandat)		70%		100%	100%				

Izvor: FZS; Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023. godinu

Mjera 2.3.2. Unaprjeđivati reproduktivno zdravlje i oblast ranog rasta i razvoja djeteta

Tabela 66: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.3.2.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Smrtnost dojenčadi, na 1.000 živorođenih	9,3 (2019)		5,9	6,5	6,7				
% djece s poteškoćama u razvoju uzrokovano lošom prehranom	8,9 (2015) (BiH)		n/d	n/d	n/d				
Broj centara za rani rast i razvoj			3	3	n/d				
% usluga u oblasti ranog rasta i razvoja			20	20	n/d				

Izvor: FZS, izračun FZZPR; Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023. godinu

Mjera 2.3.3. Unaprjeđivati stambenu politiku

Tabela 67: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.3.3.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Izdvajanje za subvencioniranje stambene politike, mil. KM	10 (2020)	15	15	15	15				
Broj stambenih fondova u kantonima	1/10 (2020)	3	3	3	3				

Izvor: Vlada FBiH

Mjera 2.3.4. Promovisati toleranciju, nenasilje i rodnu ravnopravnost u porodici i društvu

Tabela 68: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.3.4.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Poznata lica prijavljena kao učinioci krivičnih djela (iz oblasti brak, porodica, mladež)-muškarci	1059 (2017)	895	987	814	943				500
Poznata lica prijavljena kao učinioci krivičnih djela (iz oblasti brak, porodica, mladež)-žene	95 (2017)	75	109	105	119				45
Muškarci i žene krivična djela	1154	970	1096	919	1062				545
% razvedenih u odnosu na zaključene brakove	13,6 (2019)	14,3	13,7	15,4	17,2				10,0

Socijalne institucije i rodni indeks - SIGI;	21,8 (2019) (BiH)				27,1 (2023) (BiH)				15,0
Učešće u politici: izabrani zastupnici Predstavnički dom FBiH	od 98 26,5% žena (2018)			od 98 27,5% žene					
Diplomirani student	61% žene (2019)	61,6% žene	64% žene	64% žene	64% žene				
Nezaposleni VSS				71,5% žene	71,3% žene				

Izvor: FZS, OECD, FZZZ; Obrada FZZPR

Mjera 2.3.5. Unaprijediti uslove za razvoj i bavljenje sportom

Tabela 69: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.3.5.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Mjesečna potrošnja domaćinstava za rekreaciju sport i kulturu/ iz ukupnih primanja	2,1% (2015)			1,3%					

Mjera 2.4.1. Razvijati i provoditi učinkovitu aktivacijsku i aktivnu politiku zapošljavanja

Tabela 70: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.4.1.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stopa aktivnosti, %	39,1 (2019)[105]	45,5	46,6	47,9	48,5				
Stopa zaposlenosti (15+), %	31,9 (2019)	37,5	37,8	39,6	41,3				
Troškovi aktivnih mjera po novozaposlenom	n/d		n/d	n/d	n/d				
Stopa dugoročne nezaposlenosti									
Prosječno vrijeme nezaposlenosti, muški	n/d		n/d	n/d	n/d				
Prosječno vrijeme nezaposlenosti, ženski	n/d		n/d	n/d	n/d				

Izvor: FZS, ARS 2019, 2020, 2021, 2022,2023.

[105] Zbog prelaska na kontinuirano provođenje Ankete o radnoj snazi došlo je do prekida dosadašnje serije podataka. Rezultati iz kontinuirane Ankete o radnoj snazi 2021. nisu uporedivi sa rezultatima godišnjih anketa provedenih u prethodnim godinama (2006-2019).

Mjera 2.4.2. Stvarati uslove za dostupnost radne snage na tržištu rada

Tabela 71: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.4.2.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Udio poslodavaca koji imaju problem sa popunjavanjem radnih mjesta			n/d	42,4	47,7				
Broj zaposlenih stranaca	172 (2019)	1.643	1.721	2.076	2.301				
Broj osoba obuhvaćenih programima zapošljavanja radi sticanja radnog iskustva			3.150	289	204				
Broj radnih dozvola izdatih za strane državljane			1.643	2.076	2.301				

Izvor: FZZZ, Izvještaj o istraživanju tržišta rada u FBiH za 2023/2024. godinu – Analiza kretanja i potreba na tržištu rada, Izvještaj o radu FZZZ za 2019, 2020, 2021, 2022, 2023.

Mjera 2.4.3. Jačati funkciju posredovanja javnih službi zapošljavanja

Tabela 72: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.4.3.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
% poslodavaca koji traže nove radnike putem biroa za zapošljavanje		44,7 (2020)	41	43,9	45,6				
Uspostavljen integrirani sistem za funkciju posredovanja		Ne (2020)	Ne	Ne	Ne				
% korisnika zdravstvene zaštite u odnosu na ukupan broj zaposlenih evidentiranih na zavodima za zapošljavanje	68,1 (2019)	41,2	41,4	40,7	36,1				

Izvor: FZZZ, izračun FZZPR

Mjera 2.5.1. Poboljšati socijalnu uključenost marginaliziranih grupa

Tabela 73: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.5.1.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Broj usluga za koje su utvrđeni jedinstveni standardi na području Federacije BiH (FMRSP)		Nije utvrđen pravni okvir i nema usluga za koje su utvrđeni jedinstveni standardi na području FBiH		n/d	n/d				
Pripremljen i usvojen Izvještaj o		0		Urađena evaluacija					

implementaciji Strategije za unapređenje prava i položaja OSI u FBiH 2016-2021 (FMRSP)				
Pripremljena i usvojena Strategija za unapređenje prava i položaja OSI u FBiH za period 2022-2027. godina (FMRSP)	0		Ne	Pripremlje nacrt
Bolja uključenost i upošljivost OSI i CŽR, s posebnim akcentom na zapošljavanju na otvorenom tržištu rada (FMRSP)	617	n/d	n/d	
Donesena strategija socijalne uključenosti FBiH	Ne (2020)	Ne	Ne	Ne[106]
Provedena anketa o prihodima i uslovima života (SILC)	Ne (2020)	Ne	Da (nije objavljena)	Radi se ponovljeno anketiranje kućanstava, na jednom dijelu uzorka iz II vala (2023 godina)

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023. godinu; bhas.gov.ba/News/Read/72

Mjera 2.5.2. Podržavati bolju ciljanost socijalne zaštite

Tabela 74: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.5.2.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Broj uspostavljenih socijalnih registara u kantonima	0/10		0	n/d	n/d				
Stopa rizika od siromaštva prije socijalnih transfera po spolu, %	n/d		n/d	n/d	n/d				
Stopa rizika od siromaštva nakon socijalnih transfera po spolu, %	n/d		n/d	n/d	n/d				

[106] Rješavanje pitanja i problema u oblasti socijalne uključenosti dio je Strategije razvoja sistema socijalne i dječije zaštite u FBiH
2024-2030. godina u kojoj se naglašava važnost sistemskog i proaktivnog djelovanja u oblasti zaštite ranjivih kategorija društva, s posebnim naglaskom na zaštitu djece od siromaštva i socijalne isključenosti.

Stopa siromaštva domaćinstava, nosilac domaćinstva muškarac, %	15,7		n/d	n/d	n/d				
Stopa siromaštva domaćinstava, nosilac domaćinstva žena, %	16,0		n/d	n/d	n/d				

Izvor: FZS, APD 2015 za polazne vrijednosti

Mjera 2.5.3. Unaprjeđivati međusektorsku saradnju, infrastrukturu i kompetencije pružalaca usluga socijalne zaštite

Tabela 75: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.5.3.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Prosječan broj predmeta po socijalnom radniku	n/d	278	n/d	n/d	n/d				
Prosječno vrijeme socijalnih radnika provedeno na obukama	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d				

Izvor: Strateška platforma, Nacrt Strategije razvoja sistema socijalne i dječije zaštite u FBiH 2023-2030.

Mjera 2.5.4. Poboljšavati poziciju ranjivih skupina na tržištu rada

Tabela 76: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.5.4.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stopa nezaposlenosti među ranjivim grupama, žene, %	**21,7 (2019)**	**22,3**	**25,5**[107]	**21,3**	**19,2**				
Stopa nezaposlenosti među ranjivim grupama, mladi (15-24), %	39,0 (2019)	40,3	41,0	37,4	31,1				
Stopa aktivnosti među ranjivim grupama, žene, %	29,3 (2019)	32,8	33,9	35,3	36,1				
Stopa aktivnosti među ranjivim grupama, mladi (15-24), %	35,0 (2019)	33,3	31,8	30,1	27,8				
% dugoročno nezaposlenih žena u ukupnom broju nezaposlenih žena (preko 12 mjeseci)	79,3 (2019)	n/d	n/d	n/d	n/d				
% održivih privrednih subjekata nakon 3 godine poslovanja koje su osnovali žene i mladi	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d				
% osoba s invaliditetom u odnosu na ukupan broj nezaposlenih na zavodima za zapošljavanje	1,31 (2019)	1,29	1,33	1,2	1,4				
% žena s invaliditetom u odnosu na ukupan broj	0,93 (2019)	0,93	0,96	0,95	0,96				

[107]Zbog prelaska na kontinuirano provođenje Ankete o radnoj snazi došlo je do prekida dosadašnje serije podataka. Rezultati iz kontinuirane Ankete o radnoj snazi 2021. nisu uporedivi sa rezultatima godišnjih anketa provedenih u prethodnim godinama (2006-2019).

nezaposlenih žena na zavodima za zapošljavanje									

Izvor: FZS, ARS 2019, 2020, 2021, 2022, 2023.; FZZZ, izračun FZZPR

Mjera 2.5.5. Osigurati socijalne programe za smanjivanje energetskog siromaštva

Tabela 77: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 2.5.5.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stopa energetskog siromaštva domaćinstva[108]	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d[109]				

Izvor:

Mjera 3.1.1. Podizati svjest o zaštiti okoliša, klimatskim promjenama i nužnosti razvoja zelenih vještina

Tabela 78: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 3.1.1.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stanje javne svijesti - provedba Arhuske konvencije*	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d				

Izvor:

Mjera 3.1.2. Unaprjeđivati pravni i institucionalni okvir regulacije okoliša i razvoj komunalne infrastrukture

Tabela 79: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 3.1.2.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stopa usklađenosti zakonodavstva o okolišu sa zakonodavstvom EU	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d				

Izvor:

Mjera 3.1.3. Unaprjeđivati zaštitu i korištenje prirodnih resursa i biološku raznolikost biodiverziteta

Tabela 80: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 3.1.3.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Površina zaštićenih područja, hektar	103.380 (2018)	103.876	103.922	103.922	105.111				

Izvor: Federalno ministarstvo okoliša i turizma

[108] Do sada nije razvijen ovaj indikator. U 2023. godini, u cilju ublažavanja negativnog socio-ekonomskog utjecaja energetske krize, prikupljeni su podaci o oko 460.000 pojedinaca i 250.000 domaćinstava koji su u stanju ili riziku od energetskog siromaštva. U slučaju kontinuiranog prikupljanja ovakvih podataka, moglo bi doći do razvoja ovog indikatora.

[109]

Mjera 3.1.4. Osiguravati održivo korištenje vodnih resursa

Tabela 81: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 3.1.4.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Koefijent gubitka vode, %	56,9	55,5	55,4	55,6	57,1				
Koeficijent prečišćavanja otpadnih voda u industriji,%	59,9	65,2	65,8	67,0	72,3				
Broj priključaka na kanalizacione sisteme	241.271	241.271	251.937	254.976	264.341				
Bolesti prenosive hranom i vodom (oboljelih na 100.000 stanovnika	198 (2019)	60	73	92	103				

Izvor: FZS, ZZJZ FBiH

Mjera 3.1.5. Osiguravati održivo korištenje zemljišnog resursa

Tabela 82: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 3.1.5.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
% zemljišta na kojemu je smanjena produktivnost (LPD)	0,44 (2014)	n/d	n/d	n/d	n/d				
% zemljišta na kojemu su rani znakovi smanjenja produktivnosti (LPD)**	0,53 (2014)	n/d	n/d	n/d	n/d				
% zemljišta koje je stabilno, ali pod pritiskom smanjenja produktivnosti (LPD)	15,73 (2014)	n/d	n/d	n/d	n/d				

Izvor:

Mjera 3.1.6. Osigurati održivo upravljanje i gospodarenje šumama i divljači

Tabela 83: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 3.1.6.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Ukupna posječena drvna masa, m3	2.552.625 (2018)	2.326.237	2.475.864	2.498.773	-				
Vještačko pošumljavanje, ha	1.439 (2018)	1.089	1.074	1.358	-				
% bruto dodane vrijednosti šumarstva (Oblast KD-a 02 - Šumarstvo i sječa drva) u BDP-u	0,71 (2018)	0,71	0,66	0,66	0,64				
% udio visokih šuma	46,1 (2019)	46,1	45,7	-	-				

Otvorenost šuma šumskim putevima (m/ha)	11,3 (2019)	11,4	11,8	-	-
Stepen razvijenosti Informacionog sistema šumarstva FBiH (broj izrađenih modula)	3 (2020)	3	3	3	3

Izvor: Federalni zavod za statistiku, Eurostat

Mjera 3.1.7. Unaprjeđivati integralno upravljanje otpadom i sistem cirkularne ekonomije

Tabela 84: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 3.1.7.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
% odloženog (netretiranog) komunalnog otpada od ukupno prikupljenog	93,25 (2018)	94,6	94,5	93,6	93,9				
% prerađenog (recikliranog) komunalnog otpada od ukupno prikupljenog	0,14 (2018)	1,11	0,70	0,66	0,65				
Privatna ulaganja, poslovi i bruto dodana vrijednost sektora kružne ekonomije*, mil €	191,9 (2019 –BiH)	n/d	n/d	n/d	n/d				

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Mjera 3.1.8. Uspostaviti sistem održivog i odgovornog istraživanja, eksploatacije i upravljanja mineralnim sirovinama

Tabela 85: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 3.1.8.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Donesena Strategija upravljanja mineralnim sirovinama FBiH	ne	ne	ne	ne	ne				

Izvor: FMERI

Mjera 3.2.1. Smanjivati emisiju zagađujućih materija i stakleničkih plinova

Tabela 86: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 3.2.1.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Emisija CO2, t/stanovnik	7,8	6,4	4,4	6,5	6,3				
Emisija GHG, Mt CO2 eq	30,8 (2015)-BiH	n/d	n/d	n/d	n/d				
Emisija GHG, Mt CO2 eq/capita		8,6	8,7	8,7	8,5				
Emisija CO2, Mt	27,4 (2015) - BiH	22,6	15,4	22,7	22,0				

Kvalitet zraka u odnosu na granične vrijednosti (Prosječna godišnja koncentracija polutanata)	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d				

Izvor: EDGAR

Mjera 3.2.2. Smanjivati negativan uticaj sektora transporta na okoliš

Tabela 87: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 3.2.2.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
% registrovanih cestovnih motornih vozila preko 15 godina starosti u ukupnom broju registrovanih vozila	55,2 (2019)	57,7	59,5	60,7	62,5				
% registrovanih cestovnih vozila na hibridni ili električni pogon u ukupnom broju registrovanih vozila	n/d	0,12	0,16	0,23	0,44				

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Mjera 3.3.1. Poboljšati energijsku efikasnost zgrada

Tabela 88: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 3.3.1.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Finalna potrošnja toplotne energije, TJ	3.788 (2018)	3.954	3.975	3.854	-				
Finalna potrošnja toplotne energije, po m2 zagrijavane površine	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d				

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Mjera 3.3.2. Pružati podršku malim i srednjim preduzećima na poboljšanju energijske efikasnosti i principa „zelene ekonomije“ i „ekologizacije“

Tabela 89: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 3.3.2.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Udio MSP koji su implementirali mjere EE u odnosu na ukupan broj MSP-a	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d				
Uspostavljen fond za podršku projektima energijske efikasnosti	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d				

Izvor:

Mjera 3.4.1. Povećavati sigurnost snabdijevanja energentima

Tabela 90: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 3.4.1.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027

Broj ulaznih pravaca za snabdijevanje prirodnim plinom	1 (2020)	1	1	1	1
Dužina gasovodne mreže u FBiH, km	189 (2020)	189	189	189	189
Kapaciteti za skladištenja naftnih derivata i LPG, 000 m3	40,5 (2018)	48,7	44,6	44,8	-
Rezerve naftnih derivata u mjesecima	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d

Izvor: FERK

Mjera 3.4.2. Povećavati udio obnovljivih izvora energije u finalnoj potrošnji energije

Tabela 91: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 3.4.2.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
% obnovljivi izvori energije (OIE) u bruto finalnoj potrošnji energije (BFPE) – EUROSTAT - BiH	37,6 (2019)	39,8	36,6	-	-				
% OIE u ukupnoj proizvodnji električne energije	49,4 (2019)	37,0	47,7	40,5	-				

Izvor: FERK, Eurostat

Mjera 3.4.3. Provesti restrukturiranje rudnika uglja i strukturnu transformaciju ekonomije rudarskih regiona

Tabela 92: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 3.4.3.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Produktivnost rada rudnika, tona po zaposlenom	626 (2018)	609	580	586	-				
Produktivnost rudnika, neto dobit (gubitak), u KM po zaposlenom	-5.866 (2018)	-7.290	-10.022	-12.075	-				

Izvor: FIA, FMERI

Mjera 3.5.1. Razvijati ruralnu infrastrukturu i dostupnost usluga u ruralnim područjima

Tabela 93: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 3.5.1.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
% stanovnika u ruralnim područjima, od ukupnog broja stanovnika	56,7 (2013)	56,3	56,3	56,2	56,2				
% žena u ruralnim područjima, od ukupnog broja stanovnika	55,4 (2013)	54,9	54,9	54,9	54,9				

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Mjera 3.5.2. Uspostaviti funkcionalne kapacitete za poljoprivredu i ruralni razvoj

Tabela 94: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 3.5.2.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Broj osnovanih NTP u sektoru poljoprivrede	0	0	0	0	0				
Broj poljoprivrednih gospodarstava	74.073 (2017)	81.584	84.895	88.074	91.160				
% bruto dodane vrijednosti Biljne i stočarske proizvodnje, lovstva i uslužne djelatnosti u vezi s njima (Oblast 01 KD BiH 2010) u BDP-u	3,6 (2018)	3,8	3,2	2,9	2,7				

Izvor: Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva; Federalni zavod za statistiku

Mjera 3.5.3. Unaprijediti kvalitet i konkurentnost poljoprivredno – prehrambene proizvodnje, i otpornost poljoprivrednih proizvođača

Tabela 95: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 3.5.3.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Pokrivenost uvoza izvozom, % (Područje KD-a A - Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov)	19,96 (2018)	16,87	17,24	13,72	14,83				
Pokrivenost uvoza izvozom hrane i pica, % (Međunarodna klasifikaciji ekonomske namjene proizvoda (BEC) Rev.4)	20,54 (2018)	22,94	22,25	19,19	18,37				

Izvor: Federalni zavod za statistiku, obrada FZZPR

Mjera 3.6.1. Unaprjeđivati upravljanje krizama

Tabela 96: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 3.6.1.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Transparentan utrošak sredstava institucija u kriznim situacijama	Ne (2020)	Ne	Ne	Ne	Ne				
Broj planova zaštite od prirodnih i drugih nesreća u FBiH		11	11	11	11				

Izvor: Federalna uprava civilne zaštite

Mjera 3.6.2. Osigurati zaštitu i funkcioniranje kritične infrastrukture

Tabela 97: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 3.6.2.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Donijeti dokument „Zaštita kritične infrastrukturekoncept temeljne zaštite“	Ne (2020)	Ne	Ne	Ne	Ne				
Donijeti dokument „Zaštita kritične infrastruktureupravljanje rizicima i krizama	Ne (2020)	Ne	Ne	Ne	Ne				
Izraditi Strategiju kibernetičke sigurnosti FBiH	Ne (2020)	Ne	Ne	Ne	Ne				

Izvor: Federalna uprava civilne zaštite, FMUP

Mjera 3.6.3. Poboljšati funkcioniranje sistema zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća

Tabela 98: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 3.6.3.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
% JLS koje provode lokalne strategije/planove smanjenja rizika od katastrofa u skladu sa državnom ili entitetskom strategijom/Programom za smanjenje rizika	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d				
Izrađena analiza stanja spremnosti sistema za odgovor na krize u FBiH	Ne (2020)	Ne	Ne	Ne	Ne				

Izvor: Federalna uprava civilne zaštite

Mjera 4.1.1. Povećavati efikasnost pravosudnog sistema

Tabela 99: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 4.1.1.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
% neriješenih predmeta u odnosu na ukupan broj predmeta u sudovima FBiH	10 (2019) (BiH)	22 (BiH)	13	9	8				
Broj neriješenih privrednih predmeta u sudovima	17.757 (2019) (BiH)	16.946 (BiH)	14.888 (BiH)	14.089 (BiH)	13.220 (BiH)				
% neriješenih predmeta tužiteljstva u odnosu na ukupan broj prijava u radu (FBiH)	23,5 (2019)	29,9	26,7	29,6					
Neovisnost pravosuđa u BiH, rang	133/141 (2019) (BiH)	n/d	n/d	n/d	n/d				
Krivični sud	0.50 (2019) (BiH)	0.48	0.46	0.48	0.47				

Izvor: Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH, Svjetski ekonomski forum, Svjetski projekat pravde

Mjera 4.1.2. Jačati zaštitu ljudskih prava

Tabela 100: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 4.1.2.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Broj zaprimljenih žalbi instituciji ombudsmena	3.218 (2019) (BiH)	2.716	2.946	2.850	2.794				
Broj uspostavljenih centara za besplatnu pravnu pomoć		8/10 (2020)	8/10	8/10	8/10				
Prosječan broj pruženih usluga po centru za besplatnu pravnu pomoć	34 (2019)	37	38	n/d	n/d				
Prosječan broj zaposlenih po centru za besplatnu pravnu pomoć	18.968 (2019)	17.962	20.335	n/d	n/d				

Izvor:Kantonalni centri za besplatnu pravnu pomoć

Mjera 4.1.3. Unaprjeđivati borbu protiv kriminala, govora mržnje i terorizma

Tabela 101: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 4.1.3.

Indikator	Polazna vrijednost	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Politička stabilnost i odsustvo nasilja/terorizma	-0,40 (2018) (BiH)	-0,42 (BiH)	-0,45 (BiH)	-0,42 (BiH)	-0,44 (BiH)	n/d				
Indeks prisutnosti terorizma		99,9 (2019) (BiH)	n/d	n/d	n/d	n/d				
Red i sigurnost		0.76	0.76	0.78	0.77	0.77				

Izvor: Svjetska banka, Svjetski ekonomski forum

Mjera 4.1.4. Razvijati efikasan sistem prevencije i borbe protiv korupcije

Tabela 102: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 4.1.4.

Indikator	Polazna vrijednost	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Indeks percepcije korupcije (CPI)		36 (2019) (BiH)	35 (BiH)	35 (BiH)	34 (BiH)	35 (BiH)				
Odsustvo korupcije		72/126 (2019) (BiH)	74/128 (BiH)	87/139 (BiH)	110/180 (BiH)	87/142 (BiH)				
Kontrola korupcije	-0,57 (2018) (BiH)	-0.61 (BiH)	-0.60 (BiH)	-0,66	-0,68	n/d				

Izvor: Transparency International BiH, Svjetski projekat pravde

Mjera 4.2.1. Jačati političko i institucionalno vođenje i koordinaciju reforme javne uprave i ekonomskih reformi

Tabela 103: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 4.2.1.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027

Uspostavljena funkcionalno vodeća institucija za reformu javne uprave u FBiH	Ne (2020) ZJU	Ne	Ne	Ne	Ne
Donijeti okvir za modernizaciju uprave	Ne (2020) ZJU	Ne	Ne	Ne	Ne

Izvor:

Mjera 4.2.2. Uspostaviti funkcionalnu i racionalnu organizaciju javnog sektora

Tabela 104: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 4.2.2.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
% izdataka za bruto plate i naknade u ukupnim rashodima (konsolidirano)	21,0 (2018) FMF	22,3	22,7	22,5					
Uspostavljen funkcionalan registar organa uprave i upravnih organizacija	Ne (2020) ADS	Ne	Da	Da	Da				
Provedena funkcionalna analiza javne uprave	Ne (2020) ADS/ZJU	Ne	Ne	Ne	Ne				

Izvor:

Mjera 4.2.3. Jačati sistem i koordinaciju izrade, implementacije i izvještavanja o razvojnim politikama

Tabela 105: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 4.2.3.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Uspostavljeno Vijeće za razvojno planiranje FBiH	Ne (2020) FZZPR	Ne	Ne	Ne	Ne				
Uspostavljeno funkcionalno vijeće za razvojno planiranje kantona	5/10 (2020) FZZPR	5/10	10/10	10/10	10/10				
Indeks kapaciteta za planiranje i upravljanje razvojem u kantonima – zbirno	73 (2019) UNDP/ILDP	75							

Izvor:

Mjera 4.2.4. Osigurati preduslove za veću apsorpciju EU fondova

Tabela 106: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 4.2.4.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
% primljenih EU sredstava u odnosu na dostupna (apsorpcija) IPA III	-		-	-	-				
% primljenih EU sredstava u odnosu na dostupna (apsorpcija) IPA II	50%		70%	-	-				

% isplaćenih EU sredstava u odnosu na alocirana IPA III	-		-	-	-				
% isplaćenih EU sredstava u odnosu na alocirana IPA II	30%		50%	-	-				

Izvor: DEI

Mjera 4.2.5. Jačati statističku osnovu kao podlogu za utvrđivanje politika

Tabela 107: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 4.2.5.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Broj statističkih pokazatelja harmonizovanih sa EU	524	-	524	529	552				
Broj rodnih indikatora	138	-	138	141	172				
Broj indikatora	683	-	683	717	718				

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Mjera 4.2.6. Provesti digitalnu transformaciju javne uprave

Tabela 108: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 4.2.6.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Godišnja promjena broja registara podataka koji su postavljeni na platformu za interoperabilnost (GSB)	-		-	-	-				
Prilagodljivost pravnog okvira digitalnim poslovnim modelima	2,4		-	-	-				
E-učešće (e-participation)	0,43	0,61	-	0,53	-				

Izvor: United Nations

Mjera 4.3.1. Unaprjeđivati transparentnost u upravljanju javnim finansijama

Tabela 109: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 4.3.1.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Budžet za građane	2	2	3	3	4				
Broj provedenih revizija	82	101	102	102	-				
Udio negativnih mišljenja	17,1	9,9	12,7	7,8	-				

Izvor: Vlade kantona, Ured za reviziju institucija u FBiH

Mjera 4.3.2. Povećati učinak u trošenju javnih sredstava i obim i efikasnost javnih investicija

Tabela 110: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 4.3.2.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Programsko budžetiranje	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne				

Stepen implementacije PJI	34,0	59,0	44,7	84,0

Izvor: Federalno ministarstvo finansija

Mjera 4.3.3. Povećavati efikasnost u naplati javnih prihoda

Tabela 111: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 4.3.3.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Udio javnih prihoda u odnosu na BDP (%)	22,9	23,1	22,3	21,7	23,1				
Stopa rasta izvršenih kontrola (%)			8,3	10,0	16,9				
Stopa rasta postupanja po zahtjevima tužilaštava (%)			33,9	25,3	-15,7				
Stopa rasta procjene utaje poreza (%)			-6,5	58,8	48,0				

Izvor: Federalno ministarstvo finansija, Porezna uprava FBiH

Mjera 4.3.4. Unaprjeđivati fiskalnu stabilnost i izravnanje u oblasti javnih finansija

Tabela 112: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 4.3.4.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Broj integrisanih matrica fiskalnih rizika	0	0	0	0	0				
Ukupan dug u FBiH (% BDP-a)	24	27,7	25,9	22,0	20,7				

Izvor: Federalno ministarstvo finansija

Mjera 4.3.6. Podržati transparentnost, restrukturiranje i privatizaciju preduzeća s udjelom države u vlasništvu

Tabela 113: Dinamika razvoja indikatora za praćenje rezultata mjere 4.3.6.

Indikator	Polazna vrijednost	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
% privatiziranih preduzeća od plana	43	43	43	43	43				

Izvor: Agencija za privatizaciju FBiH

PRILOG 5: PREGLED RELEVANTNIH AKTIVNOSTI UKLJUČENIH U PLANOVIMA RADA MINISTARSTAVA I INSTITUCIJA (IMPLEMENTATORA) FBIH VEZANIH ZA MJERE

Napomena: Prikazana planirana i realizovana sredstva se temelje na podacima iz Izvještaja o radu Vlade FBiH za 2023. godinu, kao i izvještajima o izvršenju godišnjeg plana drugih relevantnih institucija i fondova. Također, zbog rebalansa budžeta, neplaniranih a izvršenih aktivnosti, evt. naknadnih dodavanja stvarnih realizovanih sredstava, moguće je odstupanje podataka od realno izvršenog.

STRATEŠKI CILJ 1: UBRZAN EKONOMSKI RAZVOJ

Tabela 114: Pregled strukture aktivnosti vezanih za SC1

Ukupno aktivnosti	Ukupno planiranih sredstava	Ukupno realiziranih sredstava
75	43.243.371	35.447.128

PRIORITET 1.1. POVEĆAVATI DIGITALIZIRANOST EKONOMIJE

Tabela 115: Pregled strukture aktivnosti vezanih za prioritet 1.1.

Ukupno aktivnosti	Ukupno planiranih sredstava	Ukupno realiziranih sredstava
10	3.708.057	3.706.673

Mjera 1.1.1. Utemeljiti javnu digitalnu infrastrukturu

Tabela 116: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 1.1.1.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Izvršiti Analizu trenutnog stanja digitalne infrastrukture u cilju poboljšanja javne digitalne infrastrukture		8.057	6.673
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		8.057	6.673

Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo prometa i komunikacija

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023. godinu

Mjera 1.1.2. Ubrzati digitalnu transformaciju malih i srednjih preduzeća

Tabela 117: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 1.1.2.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Podržavati digitalizaciju poslovanja malih i srednjih preduzeća	100	250.000	250.000
Podržavati „Start up “	100	1.050.000	1.050.000
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		1.300.000	1.300.000
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023. godinu

Mjera 1.1.3. Unaprjeđivati digitalne vještine stanovništva, posebno onih usklađenih sa potrebama tržišta rada

Tabela 118: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 1.1.3.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:			
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo prometa i komunikacija		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023. godinu

Mjera 1.1.4. Razvijati vještačku inteligenciju i njenu primjenu

Tabela 119: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 1.1.4.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:			
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo prometa i komunikacija		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023. godinu

Mjera 1.1.5. Poticati razvoj inovativnih digitalnih rješenja i kompanija u softverskoj djelatnosti

Tabela 120: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 1.1.5.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Putem Razvojne banke, pod povoljnim uslovima, kreditirati nabavku opreme i infrastrukture za razvoj kompanija IT sektora.	100	1.050.000	1.050.000
Mapiranje i istraživanje mogućnosti za koordinaciju i saradnju kako bi se omogućile inovacije u MSP kroz povezivanje MSP i naučno-istraživačkih institucija	100	100.000	100.000
Uspostavljanje sektorskih mreža za inovacije i jačanje postojećih (sektor metala, drveta, IT..) i uspostava tematskih mreža (npr. za razvoj vještina; ozelenjavanje MSP ili energetsku efikasnost kao inovativan poslovni model)	100	200.000	200.000
Promoviranje inovacionih mreža između proizvodnih i IT uslužnih preduzeća	100	50.000	50.000
Osigurati finansiranja za projekte podrške inovacijama i predlaganje politika za podršku inovacijama	100	50.000	50.000
Pilotiranje i uspostava Hub-ova za digitalizaciju i razvoj proizvoda	100	900.000	900.000
Podržavati istraživačko-razvojne i inovacijske aktivnosti	100	80.000	80.000
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		2.400.000	2.400.000
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023. godinu

PRIORITET 1.2. PODRŽAVATI TRANSFER I RAZVOJ TEHNOLOGIJA

Tabela 121: Pregled strukture aktivnosti vezanih za prioritet 1.2.

Ukupno aktivnosti	Ukupno planiranih sredstava	Ukupno realiziranih sredstava
3	250.000	250.000

Mjera 1.2.1. Podržavati istraživačko-razvojne i inovacijske aktivnosti

Tabela 122: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 1.2.1.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Podržavati istraživačko-razvojne i inovacijske aktivnosti	100	100.000	100.000
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		100.000	100.000
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023. godinu

Tabela 123: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 1.2.1.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Podržavati istraživačko-razvojne i inovacijske aktivnosti	100	50.000	50.000
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere- Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta koje je nosilac implementacije:		50.000	50.000
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023. godinu

Mjera 1.2.2. Podržavati povezivanje privrede i naučno - istraživačkih institucija

Tabela 124: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 1.2.2.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Edukacija privrednika u smislu upoznavanja sa benefitima vezanim za korištenje istraživačko razvojne infrastrukture (FMERI, FMON, FMPRO i Privredna komora)	100	100.000	100.000
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		100.000	100.000
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023. godinu

PRIORITET 1.3. PODRŽAVATI RAZVOJ POSLOVNOG PRIVATNOG SEKTORA

Tabela 125: Pregled strukture aktivnosti vezanih za prioritet 1.3.

Ukupno aktivnosti	Ukupno planiranih sredstava	Ukupno realiziranih sredstava
50	32.463.104	25.788.280

Mjera 1.3.1. Olakšati i ubrzati procese ulaska u poslovnu aktivnost i izlaska iz nje

Tabela 126: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 1.3.1.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Priprema seta zakonskih i podzakonskih akata za osiguranje održivog industrijskog razvoja	80%	50.000	50.000
Priprema seta zakona i podzakonskih akata za poboljšanje poslovnog ambijenta za privredna društva	38%	50.000	50.000
Monitoring nad privrednim društvima iz nadležnosti Ministarstva (Prikupljanje podataka u cilju izrade	80%	100.000	100.000

godišnjeg izvještaja o poslovanju privrednih društava iz nadležnosti Ministarstva)			
Izdavanje odobrenja za obavljanje djelatnosti rezanja drveta i prikupljanje, preradu i proizvodnju sekundarnih sirovina po zahtjevu nadležnih kantonalnih ministarstava kao i izdavanje rješenja za obavljanje poslova ispitivanja ispravnosti i funkcionalnosti sistema aktivne zaštite od požara	100%	50.000	50.000
Izrada, provođenje i realizacija programa subvencija javnim i privatnim preduzećima za uvezivanje radnog staža u cilju rješavanja socijalnog statusa zaposlenika, odnosno odlaska u penziju (izrada Programa, objava i provođenje Javnog poziva, donošenje i usvajanje Odluka o dodjeli sredstava, kao i kontrola namjenskog utroška)	100%	5.500.000	2.740.480
Izrada Prijedloga Zakona o poticanju razvoja male privrede i podzakonskih akata	100%	200.000	200.000
Izrada Zakona o poduzetničkoj infrastrukturi i podzakonskih akata	100%	200.000	200.000
Izrada podzakonskih akata na osnovu Zakona o obrtu i srodnim djelatnostima	80%	150.000	150.000
Izrada Prednacrta Zakona o socijalnom/društvenom poduzetništvu.	30%	150.000	150.000
Poticati uspostavu funkcionalnog jednošalterskog sistema registracije poslovnih subjekata, dobijanja potrebnih dozvola, te omogućiti online registraciju poslovnih subjekata i obezbijediti jedinstven registar poslovnih subjekata i licenciranje	40%	50.000	50.000
Poticati izmjene i dopune zakonskih i podzakonskih akata koji utiču na poslovanje sektora MSP-a	100%	50.000	50.000
Poticati razvoj male privrede	100%	3.050.000	3.050.000
Podsticaj za opstanak tradicionalnih i starih zanata	100%	110.000	220.000
Realizacija, praćenje implementacije kreditno garantnih programa i subvencioniranje kamata	100%	1.850.000	1.850.000
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		11.560.000	8.910.480
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije, Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023. godinu

Tabela 127: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 1.3.1.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
GIS-Uspostavljanje i održavanje jedinstvene baze podataka, Uspostava web portala	100	75.000	75.000
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere- Federalno ministarstvo prostornog uređenja koje je nosilac implementacije:		75.000	75.000
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije, Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023. godinu

Mjera 1.3.2. Rasteretiti gospodarstvo smanjenjem fiskalnog opterećenja rada

Tabela 128: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 1.3.2.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Izraditi Pravilnik o primjeni Zakona o doprinosima, nakon usvajanja novog Zakona o doprinosima	**80%**	**8.332**	**6.666**
Izraditi izmjene i dopune Pravilnika o primjeni Zakona o porezu na dohodak	**80%**	**8.332**	**8.332**
Analizirati efekte primjene poreza na dohodak	**0%**	**8.332**	**0**
Izraditi mišljenja i stavove na upite pravnih i fizičkih lica u vezi s primjenom Zakona o porezu na dohodak i Pravilnika o primjeni Zakona o porezu na dohodak	**100%**	**8.332**	**8.332**
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		33.328	23.330
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstva finansija		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023. godinu

Mjera 1.3.3. Podržavati razvoj poduzetništva kreativnog sektora

Tabela 129: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 1.3.3.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:			
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023. godinu

Tabela 130: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 1.3.3.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Finansijska podrška realizaciji programa iz oblasti kinematografije, filmskog stvaralaštva, muzičke, scenske, likovne umjetnosti i izdavačke i bibliotečke djelatnosti	100	5.418.000	5.418.000
Subvencija za rad J.P. Filmski Centar Sarajevo, Subvencija za rad JU Centar za kulturu i obrazovanje Bosanski Petrovac	100	270.100	270.100
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere- Federalno ministarstvo kulture i sporta koje je nosilac implementacije:		5.688.100	5.688.100
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023. godinu

Mjera 1.3.4. Podržavati razvoj poduzetništva turističkog sektora

Tabela 131: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 1.3.4.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Donošenje Zakona o ugostiteljstvu Federacije BiH	**80%**	**50.000**	**50.000**
Donošenje Zakona o turizmu u Federaciji BiH	**80%**	**50.000**	**50.000**
Donošenje Zakona o boravišnoj taksi u Federaciji BIH	**80%**	**50.000**	**50.000**
Donošenje Strategije razvoja turizma Federacije BiH 202.-2027.	**100%**	**100.000**	**100.000**
Uspostaviti mehanizam koordinacije između entitetskog, kantonalnog i lokalnog nivoa vlasti za razvoj turizma	**100%**	**50.000**	**50.000**
Sufinansiranje programa podsticaja turističko ugostiteljskog sektora putem Odluke Vlade FBiH o programu utroška sredstva tekućih transfera za razvoj turizma	**100%**	**2.000.000**	**1.996.154**
Edukacije konobara, kuhara i recepcionera uz podršku Projekta USAID Turizam	**100%**	**10.000**	**10.000**
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		2.310.000	2.306.154
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo okoliša i turizma		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023. godinu

Tabela 132: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 1.3.4.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Podrška manifestacijama kulture	100	1.580.000	1.659.451
Podrška institucijama kulture od značaja za FBIH	100	7.450.000	4.300.000
Podrška kulturnim društvima „Prosvjeta“, „Preporod“, „Napredak“ , „Benevolencija“	100	1.050.000	1.050.000
Podrška zaštiti kulturnog nasljeđa	100	720.000	706.500
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere- Federalno ministarstvo kulture i sporta koje je nosilac implementacije:		10.800.000	7.715.951
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo okoliša i turizma		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023. godinu

Mjera 1.3.5. Podržavati prostornu koncentraciju poduzetništva

Tabela 133: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 1.3.5.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:			
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo prostornog uređenja		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023. godinu

Tabela 134: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 1.3.5.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Pripremiti plansku dokumentaciju razvojnih zona uz transportne koridore novi planski dokumenti	0	100.000	0
Rješavanje postupaka po zahtjevima za izdavanje akata o građenju u svrhu realizacije investicija od značaja za FBiH	68	1.742.500	945.120
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere - Federalno ministarstvo prostornog uređenja koje je nosilac implementacije:		1.842.000	945.120
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo prostornog uređenja		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 20223 godinu

Mjera 1.3.6. Diverzificirati i unaprjeđivati finansijski sistem

Tabela 135: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 1.3.6.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Izraditi Odluku o zaduženju Federacije putem emisije trezorskih zapisa Federacije BiH u 2023. godini	100%	4.166	4.166
Izraditi Odluku o zaduženju Federacije putem emisije obveznica Federacije BiH u 2023. godini	100%	4.166	4.166
Izraditi kalendar planiranih aukcija po kvartalima za 2023. godinu i objaviti ga na web stranici	100%	4.166	4.166
Pripremiti i održavati aukcije trezorskih zapisa i obveznica u skladu s kalendarom	100%	8.332	8.332
Pripremiti izvještaj o nastanku duga putem emisije vrijednosnih papira	100%	4.166	4.166
Izraditi Zakon o zastupanju u osiguranju i posredovanju u osiguranju i reosiguranju	80%	16.664	13.331
Izraditi Izmjene i dopune Zakona o leasingu	80%	8.332	6.665
Izraditi Izmjene i dopune Zakona o deviznom poslovanju	80%	8.332	6.665
Izraditi Zakon o izmjenama i dopunama Zakon o zaštiti korisnika financijskih usluga	100%	8.332	8.332
Izraditi Zakon o izmjenama i dopunama Zakon o obveznim osiguranjima u prometu	100%	8.332	8.332
Izraditi Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o bankama	100%	12.498	12.498
Izraditi Zakon o Razvojnoj banci	80%	16.664	13.331
Izraditi Zakon o mikrokreditnim organizacijama	80%	16.664	13.331
Izraditi podzakonske akte nakon usvajanja Zakona o deviznom poslovanju	0%	16.664	0
Izdavanje i evidentiranje rješenja i potvrda iz oblasti finansijskog tržišta	100%	8.332	8.332
Izdavanje stručnih mišljenja, stavova i odgovora iz oblasti finansijskog tržišta	100%	8.332	8.332
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere		154.142	124.145
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo finansija		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023. godinu

PRIORITET 1.4. PODRŽAVATI IZVOZ I STVARANJE PROIZVODA VIŠE DODANE VRIJEDNOSTI

Tabela 136: Pregled strukture aktivnosti vezanih za prioritet 1.4.

Ukupno aktivnosti	Ukupno planiranih sredstava	Ukupno realiziranih sredstava
12	6.822.210	5.702.175

Mjera 1.4.1. Unaprjeđivati zaštitu intelektualnog vlasništva

Tabela 137: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 1.4.1.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:			
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalna uprava za inspekcijske poslove		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023. godinu

Mjera 1.4.2. Podržavati primjenu međunarodnih standarda, certificiranje i akreditaciju tijela za ocjenu usklađenosti

Tabela 138: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 1.4.2.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Priprema seta zakona i podzakonskih akata za poboljšanje poslovnog ambijenta u oblasti mjeriteljstva, nakon što se donese novi Zakon o mjeriteljstvu u Bosni i Hercegovini usklađen sa EU legislativom.	45%	50.000	50.000
Ovjeravanje mjerila i mjernih sistema u stručnom području iz oblasti zakonskog mjeriteljstva, osposobljavanje Centara za mjeriteljstvo na efikasnijoj kontroli pretpakiranih proizvoda, stalna edukacija osoblja uz obavezno kadrovsko jačanje, održavanje sistema kvalitete i kalibracija postojeće opreme	100%	20.000	20.000
Monitoring i pojačan mjeriteljski nadzor iz oblasti zakonskog mjeriteljstva i predpakiranih proizvoda u privrednim društvima na teritoriji Federacije BiH	85%	20.060	20.060
Pokrenuti zahtjev za akreditaciju laboratorija za masu i volumen (prema normi BAS EN ISO/IEC 17020) i laboratorije za plemenite metale (prema normi BAS EN ISO/IEC 17025).	50%	82.150	82.150
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		172.210	172.210
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH 2023. godinu

Mjera 1.4.3. Jačati internacionalizaciju i uključivanje u globalne lance vrijednosti

Tabela 139: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 1.4.3.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Izrada, provođenje i realizacija programa garancijskog fonda za pokretanje novih poslovnih aktivnosti, zapošljavanje novih radnika, razvoj i uvođenje inovacija a sve u cilju povećanja izvoza, održanja likvidnosti i stabilnosti privrede (izrada i implementacija Programa)	100%	100.000	100.000
Izrada, provođenje i realizacija programa subvencionisanja kamata za korisnike programa garancijskog fonda (izrada i implementacija Programa)	100%	5.200.000	4.578.820
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		5.300.000	4.678.820
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH 2023. godinu

Mjera 1.4.4. Stimulisati povezivanje sa bh dijasporom

Tabela 140: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 1.4.4.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Izraditi i redovno ažurirati bazu podataka organizacije koje se bave BH dijasporom s fokusom na udruženja, akademske i istraživačke zajednice i investitore	50%	30.000	0
Kreirati i održavati online mrežu o investicijama bh dijaspore	0%	10.000	0
Organizovati info sesije – konferencije, sajmovi, u zemljama gdje boravi najveći broj naših ljudi o mogućnostima investiranja i b2b sastanci	33%	200.000	5.265
Mapirati uništene/obnovljene stambene objekte u povratničkim sredinama entiteta RS radi evidencije građana koji su interno raseljeni ili su izbjeglice koje žive van Bosne i Hercegovine	0%	350.000	0
Sarađivati sa nevladinim organizacijama i vjerskim institucijama koje organizovano okupljanju građane koji žive u bh. dijaspori radi zajedničkih projekata kojima će se animirati dijaspora na veće učešće u privredi Bosne i Hercegovine	85%	210.000	340.880
Putem javnog poziva podržati investiranje u povratničke sredine i podržati povratak uspješnih građana iz inostranstva u Bosnu i Herceogovinu	83%	550.000	505.000
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere - Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica:		1.350.000	851.145
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Privredna komora FBiH		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH 2023. godinu

STRATEŠKI CILJ 2: PROSPERITETAN I INKLUZIVAN DRUŠTVENI RAZVOJ

Tabela 141: Pregled strukture aktivnosti vezanih za SC2

Ukupno aktivnosti	Ukupno planiranih sredstava	Ukupno realiziranih sredstava
133	505.904.280,56	486.319.493,59

PRIORITET 2.1. UNAPRJEĐIVATI OBRAZOVNI SISTEM

Tabela 142: Pregled strukture aktivnosti vezanih za prioritet 2.1.

Ukupno aktivnosti	Ukupno planiranih sredstava	Ukupno realiziranih sredstava
40	24.738.000,00 KM*	23.373.623,21 KM[110]

**Bez sredstava Mjere 5 i Mjere 6 iz Izvještaja o radu Vlade FBiH za 2023 godinu*

Mjera 2.1.1. Unaprjeđivati kvalitet visokog obrazovanja, naučnog rada i naučne baze

Tabela 143: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.1.1.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Podrška javnim visokoškolskim ustanovama za projekte osiguranja kvalitete studijskih programa na I. i II. ciklusu studija	100%	125.000,00	108.000,00
Podrška javnim visokoškolskim ustanovama za projekte povezivanja s potrebama tržišta rada za studijske programe I i II ciklusa studija	100%	125.000,00	102.000,00
Podrška realizaciji CEEPUS programa mobilnosti studenata i nastavnika u Federaciji Bosne i Hercegovine	100%	100.000,00	86.698,30
Podrška projektima studentskih organizacija, realizacija domaćih i međunarodnih studentskih projekata i programa – Kvalitet i značaj programa/projekta za studij	100%	130.000,00	50.370,87
Podrška mobilnosti studenata u Federaciji BiH	100%	150.000,00	47.922,00
Finansiranje projekta „e-cris i mCOBISS"	100%	21.000,00	21.000,00
Ocjenjivanje naučno-istraživačkih i istraživačko-razvojnih projekata	100%	35.000,00	26.748,38
Podrška izdavanju referentnih naučnih časopisa i zbornika radova, podrška postizanju referentnosti domaćih naučnih časopisa	100%	282.000,00	261.427,63
Naučno-tehnološka saradnja međunarodnog karaktera	100%	250.000,00	248.200,00
Podrška organizaciji domaćih i međunarodnih naučnih skupova	100%	540.000,00	529.669,67

[110] U Izvještaju o radu Vlade FBiH za 2023. god. ukupna sredstva iznose 25.027.753,94 KM

Sufinansiranje istraživačkog rada, kraćih specijalizacija, naučnog usavršavanja i studijskih boravaka u zemlji i inostranstvu s ciljem podizanja stepena naučnog zvanja	100%	400.000,00	398.071,42
Podrška programima i projektima popularizacije nauke i promocije rezultata naučno-istraživačkog rada	100%	400.000,00	317.314,08
Podrška komercijalnim izdavačima sa sjedištem na području Federacije BiH	100%	300.000,00	165.895,80
Realizacija izdavačkih projekata Ministarstva u oblasti nauke i tehnologija	100%	350.000,00	291.150,48
Naučno-istraživački i istraživačko-razvojni projekti	100%	1.450.000,00	1.371.977,23
Dodjela federalnih nagrada za nauku i drugih priznanja za uspjeh u oblasti nauke	100%	280.000,00	148.887,62
Podrška funkcioniranju i ostvarivanju radnesposobnosti institucija nauke i kulture od značaja za BiH	100%	2.000.000,00	2.000.000,00
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		6.938.000,00	6.175.333,48
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023. godinu

Mjera 2.1.2. Poboljšavati kvalitet predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja za potrebe razvoja i osigurati inkluzivno obrazovanje za sve

Tabela 144: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.1.2.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Podrška programima razvijanja funkcionalnih znanja i vještina djece predškolskog uzrasta i učenika javnih osnovnih i srednjih škola	100%	240.000,00	239.985,95
Nagrađivanje odličnih učenika romske nacionalnosti osnovnih i srednjih škola u Federaciji BiH	100%	50.000,00	49.990,00
Podrška bibliotekama osnovnih i srednjih škola u nabavci školske lektire	100%	200.000,00	195.875.73
Podrška programima i projektima poboljšanja inkluzivnosti predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja	100%	220.000,00	220.000,00
Podrška OŠ „1.mart“ u Jelahu za održavanje instruktivne nastave	100%	120.000,00	120.000,00
Utvrđivanje pravaca djelovanja u oblasti poboljšanja odgoja i obrazovanja u FBiH kroz podršku Koordinacionom odboru za utvrđivanje pravaca djelovanja u oblasti poboljšanja odgoja i obrazovanja u FBiH	100%	30.000,00	29.760,00

Provedba programa „Zdravo jedi zdravo rasti“ i drugih aktivnosti unapređenja ranog rasta i razvoja djece u Federaciji BiH	100%	30.000,00	30.000,00
Nastavak realizacije novog pristupa procjeni i upućivanju djece sa invaliditetom u skladu sa Međunarodnom klasifikacijom funkcionisanja (MKF) na osnovu Smjernica za uspostavu novog pristupa procjeni i upućivanju djece sa invaliditetom u skladu sa Međunarodnom klasifikacijom funkcionisanja (MKF)	100%	30.000,00	0,00
Izrada informacije o upisu učenika u osnovne i srednje škole u Federaciji BiH	100%	30.000,00	30.000,00
Organizacija stručnog usavršavanja profesionalaca u oblasti obrazovanja u saradnji sa Vijećem Evrope (ECML) i MCP BiH	100%	30.000,00	30.000,00
Provesti proceduru odobravanja udžbenika i drugih nastavnih sredstava u skladu s raspisanim konkursima te pripremiti i objaviti Spisak odobrenih radnih udžbenika, udžbenika, priručnika, radnih listova i zbirki zadataka za osnovne škole, gimnazije, srednje tehničke i stručne škole za školsku 2022/2023. godinu u saradnji sa Koordinacijom ministara obrazovanja i nauke u Federaciji BiH	100%	60.000,00	0,00
Podrška radu ustanova socijalne zaštite u Federaciji BiH za provođenje odgojno-obrazovnih aktivnosti	100%	200.000,00	200.000,00
Podrška završetku izgradnje školske zgrade u Novom Travniku	100%	2.000.000,00	2.000.000,00
Sufinansiranje dogradnje objekta JU Dječije obdanište Velika Kladuša	0%	200.000,00	0,00
Podrška izgradnji fiskulturne sale JU OŠ „Mirsad Salkić“ općina Bužim	100%	300.000,00	300.000,00
Nabavka udžbenika za učenike od 1. do 5. razreda osnovne škole u Federaciji Bosne i Hercegovine	100%	12.700.000,00	12.700.000,00
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		16.440.000,00	15.949.735,95[111]
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere		Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke	

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023. godinu

[111] U Izvještaju o radu Vlade FBiH za 2023. godinu, realizirana sredstva iznose 16.145.611,68 KM.

Mjera 2.1.3. Razviti funkcionalan sistem obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja

Tabela 145: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.1.3.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Podrška programima obuke, stručnog osposobljavanja i usavršavanja odraslih osoba s fokusom na žene radi lakše integracije na tržište rada	100%	70.000,00	70.000,00
Koordinacija aktivnosti na izradi komponenti Poduzetničko učenje, Žensko poduzetništvo, i Poduzetničke vještine u okviru procjene implementacije Akta o malom biznisu (SBA)	100%	50.000,00	0
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		120.000,00	70.000,00
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023. godinu

Mjera 2.1.4. Poticati obrazovne institucije na pružanje većeg stepena znanja i prakse u oblasti IKT

Tabela 146: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.1.4.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
-	0%	0	0
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		0	0
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023. godinu

Mjera 2.1.5. Poboljšavati rad sa talentima i standard učenika i studenata

Tabela 147: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.1.5.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Nagrađivanje najboljih učenika osnovnih i srednjih škola u Federaciji BiH“	100%	70.000,00	63.413,88
Program podrške klubovima/sekcijama za razvoj mladih talenata u osnovnim i srednjim školama	100%	220.000,00	220.000,00
Nagrađivanje 74 najbolja studenta, državljana Bosne i Hercegovine, koji studiraju u javnim visokoškolskim ustanovama u FBiH	100%	120.000,00	96.200,00
Subvencioniranje smještaja i ishrane studenata iz manje razvijenih kantona (Posavski, Bosansko-podrinjski, Kanton 10) i Republike Srpske	100%	770.000,00	764.919,90

Podsticaj školovanju Roma, državljana Bosne i Hercegovine koji studiraju u visokoškolskim ustanovama u Federaciji Bosne i Hercegovine; Podrška studentima s invaliditetom, državljanima Bosne i Hercegovine koji studiraju u visokoškolskim ustanovama u Federaciji Bosne i Hercegovine	100%	60.000,00	34.020,00
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		1.240.000,00	1.178.553,78
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023. godinu

PRIORITET 2.2. POBOLJŠAVATI ISHODE ZDRAVSTVENOG SISTEMA

Tabela 148: Pregled strukture aktivnosti vezanih za prioritet 2.2.

Ukupno aktivnosti	Ukupno planiranih sredstava	Ukupno realiziranih sredstava
17	136.410.000 KM[112]	146.060.000,00 KM[113]

Mjera 2.2.1. Unaprjeđivati pristup i smanjivati nejednakost u zdravstvenim uslugama

Tabela 149: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.2.1.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Provođenje prioritetnih vertikalnih programa od interesa za Federaciju Bosne i Hercegovine i prioritetnih najsloženijih oblika zdravstene zaštite federalnog fonda solidarnosti; osiguranje zdravstvene zaštite raseljenih osoba i Roma	100%	36.000.000	51.800.000
Osiguranje sistema sigurne krvi, koordinacija i praćenje rada Federalne komisije za sigurnost krvi	100%	1.500.000	1.500.000
Izrada Jedinstvenog federalnog transplantacijskog programa	60%	500.000	500.000
Koordinacija i praćenje Komisije za transplantacijsku medicinu u skladu s njenim ovlaštenjima	100%	60.000	60.000
Jačanje sigurnosti i kvalitete u zdravstvu uz sufinansiranje rada Agencije za kvalitet i akreditaciju u zdravstvu (AKAZ)	100%	300.000	300.000
Koordinacija aktivnosti vezanih za dalje jačanje službi u zajednici u primarnoj zdravstvenoj zaštiti	100%	100.000	100.000

[112] Bez sredstava EU (3.300.000 KM) i ostalih donacija (1.500.000 KM). Nije poznato koliko je sredstava EU utrošeno, obzirom da ista realiziraju (WHO; UNICEF i WB)

[113] Bez Mjera „Unaprjeđivati reproduktivno zdravlje i oblast ranog rasta i razvoja djeteta“ (200.000 KM) i „Unaprijediti farmaceutski sektor i oblast kemikalija i biocida“ (800.000 KM)

Implementacija Programa rijetkih bolesti za Federaciju BiH (2023-2025) i provođenje aktivnosti Koordinacionog tijela za praćenje Programa	80%	100.000	100.000
Implementacija Zakona o liječenju neplodnosti biomedicinski pomognutom oplodnjom, koordinacija i praćenje rada Komisije za primjenu postupaka biomedicinski pomognute oplodnje	100%	10.100.000	2.100.000
Izgradnja i opremanje zdravstvenih ustanova u Federaciji BiH	100%	10.500.000	10.500.000
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		59.160.000	66.960.000
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo zdravstva		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023 godinu;

Mjera 2.2.2. Osnažiti potencijal preventivne medicine

Tabela 150: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.2.2.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Koordinirati izradu planova za razvijanje preventivnih programa i razviti preventivne programe sa posebnim osvrtom na rano otkrivanje i prevenciju masovnih nezaraznih bolesti (maligne bolesti, dijabetes, mentalno zdravlje, oralno zdravlje i dr.) sa Zavodom za javno zdravstvo Federacije BiH	80%	600.000	300.000
Unapređenje sistema za monitoring i evaluaciju prikupljanja, analize i obrade podataka u zdravstvu, uključujući i izvještavanje	70%	300.000	300.000
Razvoj sistema zaštite stanovništva od zaraznih bolesti u skladu s Međunarodnim zdravstvenim propisima (IHR) i propisima EU, uključujući izdavanje javnih upozorenja, te planiranje i realizaciju intervencija usmjerenih na smanjenje izloženosti zdravstvenim rizicima i minimiziranje zdravstvenih rizika	80%	100.000	100.000
Donošenje Naredbe o imunizaciji u saradnji sa Zavodom za javno zdravstvo Federacije BiH	100%	100.000	100.000
Koordiniranje radom federalnih komisija u skladu s propisima (zaštita stanovništva od zaraznih bolesti, imunizacija, postvakcinalne reakcije i dr.), kao i radom imenovanih fokalnih tačaka za saradnju sa međunarodnim organizacijama u oblasti zdravstva	100%	100.000	100.000
Podizanje svijesti o značaju principa „Zdravlje u svim politikama“ i saradnja sa drugim sektorima	100%	100.000	100.000
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		1.300.000	1.000.000

Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo zdravstva

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023. godinu

Mjera 2.2.3. Jačati informatizaciju i digitalizaciju sistema zdravstvene zaštite

Tabela 151: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.2.3.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
-	-	-	-
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		-	-
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo zdravstva		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023. godinu

Mjera 2.2.4. Unaprjeđenje djelovanja u kriznim javnozdravstvenim situacijama

Tabela 152: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.2.4.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
1. Izrada stručnih osnova za Program djelovanja u kriznim zdravstvenim situacijama (elementarne nepogode, epidemije zaraznih oboljenje itd.) u oblasti zdravstva	60%	600.000	600.000
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere (Federalno ministarstvo zdravstva, koje je nosilac implementacije):		600.000	600.000
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo zdravstva		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023. godinu

Mjera 2.2.5. Jačanje finansijske održivosti zdravstvenog sistema i unaprjeđivanje pravičnosti u finansiranju zdravstvene zaštite

Tabela 153: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.2.5.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Kontinuirana koordinacija aktivnosti u vezi sa provođenjem mjera sanacije bolnica, osobito kliničkih centara, te saniranje velikih dugova bolnica kroz različite modalitete*	100%	75.350.000	77.500.000
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		75.350.000	77.500.000

Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo zdravstva

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023. godinu

Mjera 2.2.6. Stvaranje okruženja za naučno-istraživački rad i bio-medicinska istraživanja

Tabela 154: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.2.6.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
-	-	-	-
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:			
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo zdravstva		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023.godinu

PRIORITET 2.3. UBLAŽITI TREND DEMOGRAFSKOG STARENJA STANOVNIŠTVA, POBOLJŠATI STABILNOST OBITELJI I POLOŽAJ MLADIH

Tabela 155: Pregled strukture aktivnosti vezanih za prioritet 2.3.

Ukupno aktivnosti	Ukupno planiranih sredstava	Ukupno realiziranih sredstava
43	186.371.392,00	162.478.070,89

Mjera 2.3.1. Poticati natalitet i zaštitu porodica s djecom

Tabela 156: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.3.1.

Naziv aktivnosti		Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Podrška politikama i projektima namjenjenim mladima u FBiH (FMKS)	**2023.**	**100%**	**320.000,00**	**317.880,00**
Podrška Vijeću mladih u FBiH (FMKS)	2023.	100%	40.000,00	40.000,00
Izrada i usvajanje strateških dokumenata (FMKS)	2023.	100%	20.000,00	40.000,00
Formiranje i rad Savjeta za mlade (FMKS)	2023.	100%	20.000,00	0,00
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere - nosilac implementacije FMKS	2022.		**400.000,00**	**397.880,00**
Implemetacija Zakona o podršci porodicama s djecom u Federaciji Bosne i Hercegovine (FMRSP mandat)	2023.	100%	121.708.376,00	111.361.348,51

Implementacija Zakona o roditeljima njegovateljima u Federaciji Bosne i Hercegovine (FMRSP mandat)	2023	95%	28.000.000,00	25.836.544,48
Izrada prijedloga Odluke o izdvajanju finansijskih sredstava za obilježavanje "Dječije nedjelje" za područje Federacije BiH (FMRSP mandat)	2023.	100%	2.000,00	2.000,00
Provedba zakona u dijelu koji se odnosi na "Dječiju nedjelju" (FMRSP mandat)	2023.	100%	40.000,00	55.000,00
Implementacija Zakona o zaštiti od nasilja u porodici u dijelu koji se odnosi na smještaj žrtve nasilja (FMRSP mandat)	2023.	100%	500.000,00	500.000,00
Rješavanje u drugostepenom upravnom postupku predmeta porodično -pravne zaštite (FMRSP mandat)	2023.	100%	25.000,00	25.000,00
Postupanje po zahtjevima za ostvarivanje alimentacije u inostranstvu (FMRSP mandat)	2023.	100%	10.000,00	10.000,00
Izrada prijedloga Saopćenja o prosječnim potrebama osobe koja zahtjeva izdržavanje (FMRSP)	2023.	100%	20.000,00	20.000,00
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere - nosilac implementacije FMRSP(mandat)	2023.		**150.305.376,00**	**137.809.892,99**
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:			**150.705.376,00**	**138.207.772,99**
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo rada i socijalne politike			

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023.

Mjera 2.3.2. Unaprjeđivati reproduktivno zdravlje i oblast ranog rasta i razvoja djeteta

Tabela 157: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.3.2.

Naziv aktivnosti		Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Koordinarati izradu promotivnih programa o važnosti očuvanja reproduktivnog zdravlja u saradnji sa zavodima za javno zdravstvo	**2023.**	**80%**	**100.000,00**	**100.000,00**
Unaprjeđenje programa edukacije u oblasti ranog rasta i razvoja	2023.	100%	100.000,00	100.000,00
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere - nosilac implementacije FMZ			**200.000,00**	**200.000,00**
Provedba programa „Zdravo jedi zdravo rasti“ i drugih aktivnosti unapređenja ranog rasta i razvoja djece u Federaciji BiH	2023.	100%	30.000,00	30.000,00
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere - nosilac implementacije FMON			30.000,00	30.000,00

Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:	**230.000,00**	**230.000,00**
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo zdravstva	

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023.

Mjera 2.3.3. Unaprjeđivati stambenu politiku

Tabela 158: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.3.3.

Naziv aktivnosti		Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Implementacija Programa za rješavanje pitanja Roma u oblasti, stambenog zbrinjavanja (Tekući transferi drugim nivoima vlasti i fondovima-za rješavanje Roma u oblasti stambenog zbrinjavanja) FMPU	**2023.**	**0%**	**100**	**0,00**
Osigurati minimum stambenih uslova kroz dodjelu građevinskog materijala i novčanih sredstava za rekonstrukciju/izgradnju individualnih stambenih objekata, za potrebe raseljenih osoba, izbjeglica i povratnika	2023.	100%	4.100.000,00	4.364.366,00
Osigurati minimum stambenih uslova kroz rekonstrukciju/izgradnju individualnih stambenih objekata po sistemu „ključ u ruke“ za potrebe raseljenih osoba, izbjeglica i povratnika putem javnog poziva i u okviru međunarodnog projekta „Regionalni stambeni program	2023.	67%	200.000,00	35.318,90
Osigurati minimum stambenih uslova kroz dodjelu novčanih sredstava u iznosu do 10.000,00 KM, mlađim povratničkim porodicama koje su u potrebi za stambenim zbrinjavanjem	2023.	100%	620.000,00	400.000,00
Mapirati uništene/obnovljene stambene objekte u povratničkim sredinama entiteta RS radi evidencije građana koji su interno raseljeni ili su izbjeglice koje žive van Bosne i Hercegovine*	2023.	0%	350.000,00	0
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere - nosilac implementacije FMROI	**2023.**		**5.270.100,00**	**4.799.684,90**
Odluka o usvajanju programa utroška sredstava "Tekući transferi neprofitnim organizacijama - za podršku Fondaciji za stambeno zbrinjavanje RVI i boračku populaciju" utvrđenog Budžetom Federacije Bosne i Hercegovine za 2023. godinu, Federalnom ministarstvu za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata	2023.		2.550.000,00	2.170.000,00

Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere - nosilac implementacije FMBI	**2023.**	**2.550.000,00**	**2.170.000,00**
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		**7.820.100,00**	**6.969.684,90**
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo prostornog uređenja		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023.

Mjera 2.3.4. Promovisati toleranciju, nenasilje i rodnu ravnopravnost u porodici i društvu

Tabela 159: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.3.4.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Implementacija programa sistemske prevencije neprihvatljivih oblika ponašanja i zaštite učenika u školama u FBiH	100%	30.000,00	30.000,00
Učešće u drugoj fazi projekta Vijeća Evrope i EU Horizontal Facility II za Zapadni Balkan i Tursku „Kvalitetno obrazovanje za sve“	100%	30.000,00	30.000,00
Podrška programima i projektima iz oblasti „Zaštita prava djece koja su žrtve zlostavljanja, pedofilije, prosjačenja“	100%	94.146,00	94.146,00
Podrška programima i projektima iz oblasti „Učestvovanje u liječenju, prevenciji i borbi protiv ovisnosti o drogi, alkoholu, igrama na sreću i kocki“	100%	422.297,00	422.297,00
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere - **Federalno ministarstvo obrazovanja koje je nosilac implementacije**:		**576.443,00**	**576.443,00**
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo rada i socijalne politike/ nema jasno definisanog programa i sredstava		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023. godinu

Tabela 160: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.3.4.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Davanje stručnih mišljenja i preporuka na propise, strategije i politike i upućivanje inicijativa	97,5%	40.000,00	39.000,00
Realizacija obaveza prema domaćim pravnim dokumentima (ZORS, Zakon o zaštiti od nasilja u porodici i sl.)	97,7%	47.061,00	45.988,00
Realizacija obaveza prema međunarodnim dokumentima (UN CEDAW, Pekinška deklaracija, Istanbulska konvencija, UPR i sl.)	97,5%	40.000,00	39.000,00
Koordinacija provedbe GAP-a BiH (2018-2022) na nivou institucija FBiH	93,3%	15.000,00	14.000,00
Priprema novog FIGAP III programa	100%	20.000,00	20.000,00
Implementacija i koordinaciija GAP-a BiH (2018-2022) na nivou kantona i JLS	100%	45.000,00	45.000,00
Koordinacija implementacije Strategije za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici 2021-2027.	100%	30.000,00	30.000,00
Podrška radu SOS 1265 telefona	100%	1.000,00	1.000,00

Postupanje po zaključcima Vlade FBiH, uputama Ureda za EU integracije FBiH i Jedinstvenim pravilima iz čl. 26. ZORS BiH	100%	16.412,00	16.412,00
Učešće u izradi, implementaciji i praćenju provedbe strateških dokumenata, izradi analiza, izvještaja i preporuka po pozivu drugih nadležnih institucija i organizacija	100%	20.000,00	20.000,00
Razvoj saradnje sa partnerima civilnog sektora i međunarodnim organizacijama	100%	30.000,00	30.000,00
Promotivne aktivnosti	100%	5.000,00	5.000,00
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere – **Gender centar FBiH koji je nosilac implementacije**:		**309.473,00**	**305.400,00**
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo rada i socijalne politike/ nema jasno definisanog programa i sredstava		

Izvor: Izvještaj o radu Gender centra FBiH za 2023. godinu

Tabela 161: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.3.4.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Izraditi analizu stanja provođenja zaštitnih mjera iz nadležnosti policije a koje se odnose na nasilje u porodici	100%	15.000,00	15.000,00
Izraditi analizu stanja o provođenju mjera policijskog upozorenja za maloljetna lica	100%	15.000,00	15.000,00
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere - **Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova koje je nosilac implementacije**:		**30.000,00**	**30.000,00**
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo rada i socijalne politike/ nema jasno definisanog programa i sredstava		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023. godinu

Mjera 2.3.5. Unaprijediti uslove za razvoj i bavljenje sportom

Tabela 162: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.3.5.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Razvoj i finansijska podrška za afirmaciju sporta i sportskih djelatnosti Finansijska podrška za afirmaciju sporta osoba sa invaliditetom Finansijska podrška za sportske igre mladih	103%	600.000,00	616.270,00
Izgradnja sportskih objekata	57%	24.900.000,00	14.000.000,00
Podrška sportskim savezima registriranim na nivou BiH i FBiH	100%	400.000,00	400.000,00
Nagrađivanje sportista za ostvarene sportske rezultate	143%	800.000,00	1.142.500,00
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		**26.700.000,00**	**16.158.770,00**
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo kulture i sporta		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023. godinu

PRIORITET 2.4. SMANJIVATI NEAKTIVNOST I NEZAPOSLENOST, NAROČITO DUGOROČNU

Tabela 163: Pregled strukture aktivnosti vezanih za prioritet 2.4.

Ukupno aktivnosti	Ukupno planiranih sredstava	Ukupno realiziranih sredstava
13	73.319.716,00	72.012.137,00

Mjera 2.4.1. Razvijati i provoditi učinkovitu aktivacijsku i aktivnu politiku zapošljavanja

Tabela 164: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.4.1.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Program sufinansiranja zapošljavanja 2023	**2023.**	**23.750.000,00**	**23.401.387,00**
Program sufinansiranja zapošljavanja „Služba u saradnji s poslodavcima 2023“	2023.	23.700.000,00	23.608.343,00
Program sufinansiranja samozapošljavanja Start up 2023	2023.	7.650.000,00	7.532.045,00
Program sufinansiranja samozapošljavanja „Start up - Druga prilika 2023“	2023	7.100.000,00	7.049.710,00
Program sufinansiranja samozapošljavanja u oblasti poljoprivrede 2023	2023.	2.300.000,00	2.261.100,00
Program „Obuka i rad kod poznatog poslodavca 2023“	2023.	2.000.000,00	1.947.764,00
Program „Obuka za tržište rada 2023“	2023.	200.516,00	194.695,00
Finansiranje zajedničkih projekata sa drugim organizacijama i institucijama	2023.	6.539.200,00	5.937.093,00
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		**73.239.716,00**	**71.932.137,00**
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalni zavod za zapošljavanje		

Izvor: Izvještaj o radu FZZZ za 2023. godinu

Mjera 2.4.2. Stvarati uslove za dostupnost radne snage na tržištu rada

Tabela 165: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.4.2.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Donošenje rješenja o obavljanju djelatnosti posredovanja u zapošljavanju privatnih agencija	**2023.**	**100%**	**10.000,00**	**10.000,00**
Vršenje nadzora nad zakonitošću privatnih agencija za posredovanje u zapošljavanju	2022.	100%	10.000,00	10.000,00

Donošenje drugostepenih rješenja u postupku izdavanja radnih dozvola strancima	2022.	100%	10.000,00	10.000,00
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:			**30.000,00**	**30.000,00**
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo rada i socijalne politike			

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023.

Mjera 2.4.3. Jačati funkciju posredovanja javnih službi zapošljavanja

Tabela 166: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.4.3.

Naziv aktivnosti		Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Implementacija Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba	**2023.**	**100%**	**20.000,00**	**20.000,00**
Izrada teksta Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba	2023.	80%	30.000,00	30.000,00
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere iz sredstava FMRSP:			**50.000,00**	**50.000,00**
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalni zavod za zapošljavanje			

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023.

PRIORITET 2.5. SMANJIVATI SIROMAŠTVO I SOCIJALNU ISKLJUČENOST

Tabela 167: Pregled strukture aktivnosti vezanih za prioritet 2.5.

Ukupno aktivnosti	Ukupno planiranih sredstava	Ukupno realiziranih sredstava
20	85.065.172,56	82.395.662,49

Mjera 2.5.1. Poboljšati socijalnu uključenost marginaliziranih grupa

Tabela 168: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.5.1.

Naziv aktivnosti		Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Izrada Zakona o socijalnim uslugama u Federaciji Bosne i Hercegovine	**2023.**	**80%**	**30.000,00**	**30.000,00**
Izrada, implementacija i praćenje implementacije Strategije za unapređenje prava i položaja OSI u FBiH za period 2022-2027	2023.	20%	20.000,00	0
Donijeti izmjene i dopune Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju OSI	2023.	30%	0	0

Osiguranje sredstava za realizaciju aktivnosti iz Zakona o Crvenom krstu/križu FBiH	2023.	100%	460.000,00	460.000,00
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:			**510.000,00**	**490.000,00**
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo rada i socijalne politike			

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023.

Mjera 2.5.2. Podržavati bolju ciljanost socijalne zaštite

Tabela 169: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.5.2.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:			
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo rada i socijalne politike		

Mjera 2.5.3. Unaprjeđivati međusektorsku saradnju, infrastrukturu i kompetencije pružalaca usluga socijalne zaštite

Tabela 170: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.5.3.

Naziv aktivnosti		Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Izrada Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o hraniteljstvu u Federaciji Bosne i Hercegovine	**2023.**	**80%**	**20.000,00**	**20.000,00**
Praćenje implementacije propisa iz oblasti socijalne zaštite i zaštite porodice s djecom kroz Koordinacijsko tijelo za oblast socijalne i dječije zaštite u Federaciji Bosne i Hercegovine	2023.	50%	10.000,00	5.000,00
Izrada Plana i programa osnovnih i dodatnih edukacija hranitelja u skladu sa Zakonom o hraniteljstvu u FBiH	2023.	100%	5.000,00	5.000,00
Organizovanje i provođenje edukacija u skladu sa Zakonom o hraniteljstvu u Federacije Bosne i Hercegovine	2023.	100%	20.476,00	13.744,06
Provedba Zakona o ustanovama socijalne zaštite FBiH	2023.	100%	469.683,00	426.904,87
Osiguranje uslova za neometano funkcionisanje ustanova socijalne zaštite od značaja za Federaciju BiH	2023.	100%	1.500.000,00	1.500.000,00
Poboljšati uslove za rad ustanova za zbrinjavanje na nivou Federacije BiH	2023.	100%	2.000.000,00	2.000.000,00

Realizacija stručnog nadzora nad radom federalnih ustanova socijalne zaštite Federacije BiH kroz rad Komisije	2023.	0%	15.000,00	0,00
Izrada Zakona o djelatnosti socijalnog rada u Federaciji Bosne i Hercegovine	2023.	30%	30.000,00	10.000,00
Implementacija Uredbe o primjeni odgojnih preporuka prema maloljetnicima u Federaciji Bosne i Hercegovine i Zakona o zaštiti i postupanju s djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku	2023.	0%	10.000,00	0,00
Provedba Strategije razvoja socijalne zaštite u FBiH	2023.	80%	15.000,00	15.000,00
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:			**4.095.159,00**	**3.995.648,93**
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo rada i socijalne politike			

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023.

Mjera 2.5.4. Poboljšavati poziciju ranjivih skupina na tržištu rada

Tabela 171: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.5.4.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti		Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Program sufinansiranja zapošljavanja Roma 2023.	**2023.**		**313.017,56**	**313.017,56**
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere - nosilac implementacije FZZZ	**2023.**		**313.017,56**	**313.017,56**
Izrada Prednacrta Zakona o socijalnom – društvenom poduzetništvu	2023.	30%	150.000,00	150.000,00
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere - nosilac implementacije FMRPO	**2023.**		**150.000,00**	**150.000,00**
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere iz sredstava FMRPO			**463.017,56**	**463.017,56**
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo rada i socijalne politike			

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023.

Mjera 2.5.5. Osigurati socijalne programe za smanjivanje energetskog siromaštva

Tabela 172: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 2.5.5.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti		Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Implementacija Odluke Vlade Federacije BiH o provedbi mjera za smanjenje troškova električne energije	**2023.**	**100%**	**2.550.000,00**	**0,00**

kućanstvima i stimulaciji energetske efikasnosti (FMRSP)				
Podrška Evropske unije Bosni i Hercegovini u cilju ublažavanja negativnog socio-ekonomskog uticaja energetske krize (FMRSP)	2023.	100%	64.534.646,00	64.534.646,00
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere - nosilac implementacije FMRSP	**2023.**		**67.084.646,00**	**64.534.646,00**
Podrška Evropske unije Bosni i Hercegovini u cilju ublažavanja negativnog socio-ekonomskog uticaja energetske krize (FMPU prema Odluci Vlade FBiH prenos sredstava na Fond za okoliš)[114]	2023.	100%	12.912.350,00	12.912.350,00
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere - nosilac implementacije FMPU, prenos na Fond za okoliš			**12.912.350,00**	**12.912.350,00**
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:			**79.996.996,00**	**77.446.996,00**
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo rada i socijalne politike			

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023.

STRATEŠKI CILJ 3: RESURSNO EFIKASAN I ODRŽIV RAZVOJ

Tabela 173: Pregled strukture aktivnosti vezanih za SC3

Ukupno aktivnosti	Ukupno planiranih sredstava	Ukupno realiziranih sredstava
129	70.809.110	54.810.703

PRIORITET 3.1. UNAPRJEĐIVATI ZAŠTITU I KORIŠTENJE PRIRODNIH RESURSA

Tabela 174: Pregled strukture aktivnosti vezanih za prioritet 3.1.

Ukupno aktivnosti	Ukupno planiranih sredstava	Ukupno realiziranih sredstava
71	28.216.164	12.628.882

Mjera 3.1.1. Podizati svjest o zaštiti okoliša, klimatskim promjenama i nužnosti razvoja zelenih vještina

Tabela 175: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 3.1.1.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva

[114] "Službene novine FBiH", broj 6/23

Efektivno objavljivati informacije o okolišu na web stranici sa ciljem podizanja svijesti javnosti	100%	150.000	150.000
Stimulisati zajedničke projekte obrazovnih institucija, civilnog društva i kompanija koje rade na ozelenjavanju svog poslovanja	0%	50.000	0,00
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		200.000	150.000
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	FMOiT		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023.

Mjera 3.1.2. Unaprjeđivati pravni i institucionalni okvir regulacije okoliša i razvoj komunalne infrastrukture

Tabela 176: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 3.1.2.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Učešće u izradi programa integrisanja BiH u EU – Poglavlje 27 „Okoliš i klimatske promjene	100%	20.000	20.000
Izrada Programa uspostave i vođenja Informacionog sistema zaštite okoliša u FBiH na osnovu Uredbe o Informacionom sistemu zaštite okoliša u FBiH	100%	20.000	20.000
Izrada Federalne liste indikatora za praćenje stanja okoliša	100%	50.000	50.000
Uspostava Informacionog sistema zaštite okoliša	100%	50.000	50.000
Unapređenje pravnog okvira u oblasti horizontalnog zakonodavstva – donošenje pravilnika o eko oznakama	100%	20.000	20.000
Unapređenje pravnog okvira u oblasti horizontalnog zakonodavstva – donošenje Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja na okoliš	100%	30.000	30.000
Unapređenje pravnog okvira u oblasti zaštite zraka i klimatskih promjena – Revizija postojećih podzakonskih akata - pravilnika	0%	30.000	0
Unapređenje pravnog okvira u oblasti zaštite zraka i klimatskih promjena – donošenje novih podzakonskih akata nakon usvajanja Zakona o zaštiti zraka koji je proceduri usvajanja u formi prijedloga	0%	30.000	0
Unapređenje pravnog okvira u oblasti industrijskog zagađenja – donošenje Pravilnika o PRTR	100%	20.000	20.000
Unapređenje pravnog okvira u oblasti industrijskog zagađenja – donošenje pravilnika: Pravilnik o registru nesreća većih razmjera	0%	20.000	0
Unapređenje pravnog okvira u oblasti industrijskog zagađenja – donošenje Zakona o izmjenama zakona o zaštiti okoliša	100%	50.000	50.000
Zakon o Izmjenama i dopunama Zakona o zastiti prirode	100%	50.000	50.000
Unapređenje zakonskog okvira u oblasti zaštite prirode – Izrada Pravilnika o sprječavanju i upravljanju unošenja i širenja invazivnih vrsta	0%	20.000	0
Provođenje obaveza po osnovu ratificiranih međunarodnih ugovora i sporazuma iz oblasti okoliša	100%	50.000	50.000

Unapređenje zakonskog okvira u oblasti upravljanja otpadom - Zakon o izmjeni i dopuni zakona o upravljanju otpadom	100%	50.000	50.000
Unapređenje zakonskog okvira u oblasti upravljanja otpadom - Pravilnik o upravljanju ambalažom i ambalažnim otpadom	100%	20.000	20.000
Unapređenje zakonskog okvira u oblasti upravljanja otpadom - Pravilnik o upravljanju otpadom od električnih i elektronskih proizvoda	100%	20.000	20.000
Unapređenje zakonskog okvira u oblasti upravljanja otpadom - usvajanje Pravilnika o načinima i uslovima odlaganja otpada i kategorijama odlagališta otpada	0%	20.000	0
Unapređenje zakonskog okvira u oblasti upravljanja otpadom - usvajanje Pravilnika o upravljanju otpadom	100%	20.000	20.000
Obezbjeđenje ekonomskih instrumenata kroz funkcioniranje Fonda za zaštitu okoliša Federacije BiH	100%	50.000	50.000
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		640.000	520.000
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	FMOiT		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023.

Mjera 3.1.3. Unaprjeđivati zaštitu i korištenje prirodnih resursa i biološku raznolikost biodiverziteta

Tabela 177: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 3.1.3.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Inventarizacija i geografska interpretacija vrsta i staništa (višegodišnja aktivnost)	0%	500.000	0
Revizija Crvene liste flore, faune i gljiva Federacije BiH po pojedinim taksonomskim kategorijama	0%	50.000	0
Izrada Izvještaja o provođenju akcionog plana za upoznavanje javnosti, uništavanja i suzbijanja širenja ambrozije na području Federacije BiH	100%	20.000	20.000
Izrada Planova upravljanja za pojedine invazivne vrste	0%	70.000	0
Rad na povećanju površine zaštićenih područja u Federaciji BiH	66%	50.000	33.126
Podrška boljem upravljanju uspostavljenim zaštićenim područjima na kantonalnom nivou putem transfera sredstava	93%	500.000	466.874
Formiranje tematskih baza podataka s ciljem uspostave i funkcioniranja informacionog sistema zaštite prirode	0%	50.000	0
Osiguranje finansijske održivosti JP NP „Una“	100%	500.000	500.000
Postupanja po odredbama Zakona o zaštiti prirode u slučaju štete nastale od velikih zvjeri	100%	50.000	50.000
Kapitalni transferi – Spomenik prirode Tajan – Tajan i Kamenica	100%	500.000	500.000
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		2.290.000	1.570.000
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	FMOiT		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023.

Mjera 3.1.4. Osiguravati održivo korištenje vodnih resursa

Tabela 178: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 3.1.4.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Izrada Programa integrisanja BiH u EU za Poglavlje 27 – Okoliš oblast voda	100%	30.000	30.000
Provedba Programa integrisanja BiH u EU:Izrada Zakona o izmjenama i dopuna Zakona o vodama nakon što se usvoji NacrtIzrada Pravilnika o načinu obračunavanja, postupku i rokovima za obračunavanje i plaćanje i kontroli izmirivanja obaveza na osnovu opće vodne naknade i posebnih vodnih naknada	100%	25.000	25.000
Donošenje propisa iz člana 57. stav 1. Zakona o vodama – Vlada FBiH na prijedlog federalnog ministra određuje pojedinačne površinske vode ili dijelove površinskih voda na kojima je zabranjena plovidba plovilima, koja za pogon koriste naftne derivate	0%	25.000	0
Provedba Programa integrisanja BiH u EU:Učešće u aktivnostima MVTEO BIH (Akcioni plan za realizaciju preporuka Evropske komisije) na finalizaciji i usvajanju DISP-a i APID-a FBIH za direktivu o poplavama (APID FBIH je aktivnost uslovljena donošenjem DISIP za BiH).	100%	30.000	30.000
Provedba Programa za unapređenja vodnih usluga u FBiH. Priprema procjene uticaja propisa i izrada Zakona o vodnim uslugama	100%	45.000	45.000
Podrška pripremi i realizaciji strateško-planskih dokumenata FBiH i BiH: - Usvajanje Strategije zaštite okoliša BiH u FBiH (ESAP) i dijela koji se odnosi na SUV FBiH u okviru izrade ESAP BiH kroz Projekat TA SIDE - Donošenje planova upravljanja poplavnim rizikom za period 2024-2029.	100%	30.000	30.000
Planiranje, koordinacija i učešće u podršci implementacije institucionalnih i infrastrukturnih projekata iz oblasti voda koje finansiraju međunarodne finasijske institucije	100%	40.430	40.430
Tekući transfer drugim nivoima vlasti i fondovima-sufinansiranje izgradnje postrojenja za prečišćavanje pitke vode u Bihaću – JPV Vodovod Bihać Rebalansom Budžeta iznos smanjen sa 2.800.000 KM na 300.000 KM za izradu projektne dokumentacije	100%	300.000	300.000
Tekući transfer drugim nivoima vlasti i fondovima Projekat rekonstrukcije sekundarne vodovodne mreže u Gradačcu	100%	500.000	500.000
Implementacija (PMU jedinica unutar FMPVŠ): - Projekat EIB, WATSAN FBIH „Vodosnabdijevanje i odvodnja otpadnih voda“ za 20 općina i izrada kvartalnih izvještaja	30%	19.537.260	5.173.878
Projekat u pripremi: WATSAN FBIH – Faza II, „Vodosnabdijevanje i odvodnja otpadnih voda“ (PMU jedinica unutar FMPVŠ)	0%	20.000	0
Projekat u pripremi: Modernizacija sektora vodnih usluga (formiranje projektne jedinice i izmjena Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji)	70%	20.000	14.000
Implementacija Projekta razvoja navodnjavanja u BiH	80%	462.000	369.600
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		21.064.690	6.577.908
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	FMPVŠ		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023.

Mjera 3.1.5. Osiguravati održivo korištenje zemljišnog resursa

Tabela 174: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 3.1.5.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Izraditi Zakon o izmjena i dopunama Zakona o poljoprivrednom zemljištu	100%	100.000	100.000
Informacija o implementaciji Zakona o poljoprivrednom zemljištu i Strategiji gospodarenja/upravljanja poljoprivrednim zemljištem	80%	100.000	80.000
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		200.000	180.000
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	FMPVŠ		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023.

Mjera 3.1.6. Osigurati održivo upravljanje i gospodarenje šumama i divljači

Tabela 179: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 3.1.6.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Donijeti zakonsku regulativu u oblasti šuma Izraditi podzakonske akate u skladu sa odredbama Zakona o šumama (po usvajanju zakona o šumama od strane Parlamenta Federacije BiH)	100%	85.000	85.000
Izraditi Prijedlog zakona o reprodukcijskom materijalu šumskog i ukrasnog drveća i grmlja	100%	50.000	50.000
Usvojiti Opći dio Šumarskog programa Federacije BiH Poduzimati i realizirati mjere za usvajanje Općeg dijela Šumarskog programa Federacije BiH (nakon usvajanja Zakona o šumama od strane Parlamenta Federacije BiH)	100%	67.474	67.474
Donijeti zakonsku regulativu u oblsti lovstva – Izraditi Zakon o lovstvu	80%	50.000	40.000
Izrada lovno privrednih osnova za posebna lovišta	80%	100.000	80.000
Izrada Informacije o gospodarenju šumama u prethodnoj i planovima za tekuću godinu	100%	50.000	50.000
Razviti Informacijski sistem šumarstva (ISŠ) u Federaciji BiH	30%	215.000	64.500
Izrada pet novih pravilnika na osnovu odredbi Zakona o sjemenu i sadnom materijalu šumskih i hortikulturnih vrsta drveća i grmlja („Sl. novine Federacije BiH“, br. 71/05 i 8/10), i to: - Pravilnik o kvalitetu, pakovanju, deklarisanju šumskog i hortikulturnog sjemena i načinu uzimanja uzoraka za inspekcijski nadzor; - Pravilnik o uvjerenju o porijeklu sjemena i o sadržaju, obliku i načinu vođenja evidencije o izdatim uvjerenjima o porijeklu sjemena; - Pravilnik o načinu pakovanja, plombiranja i deklarisanja šumskog i hortikulturnog sadnog materijala, sadržaju i obrascu deklaracija i način vođenja evidencije o izdatim obrascima deklaracija šumskog i hortikulturnog sadnog materijala; - Pravilnik o načinu i metodologiji stručnog pregleda proizvodnje sadnog materijala i Pravilnik o osnovnim zahtjevima o kvalitetu šumskog i horikulturnog sadnog materijala.	80%	50.000	40.000
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		667.474	476.974
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	FMPVŠ		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023.

Mjera 3.1.7. Unaprjeđivati integralno upravljanje otpadom i sistem cirkularne ekonomije

Tabela 180: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 3.1.7.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Provesti analize efikasnosti i ekonomičnosti postojećeg sistema upravljanja otpadom (komunalni, posebne kategorije i sve druge vrste otpada)	100%	50.000	50.000
Usvanje Odluke Vlade o usvajanju programa utroška sredstava „Tekući transferi drugim nivoima vlasti i fondovima“ iz Akcijskog plana Strategije zaštite okoliša	100%	20.000	20.000
Podrška izgradnje i unapređenja infrastrukture na postojećim regionalnim deponijama za upravljanje otpadom	100%	80.000	80.000
Ukloniti nelegalna odlagališta i sanirati postojeće površine pod neadekvatno odloženim otpadom (opasni i neopasni otpad)	100%	2.000.000	2.000.000
Izraditi studiju identifikacije lokacija kontaminiranih opasnim otpadom FBiH	100%	50.000	50.000
Unaprijediti sisteme odvojenog sakupljanja, zbrinjanja, reciklaže i ponovne upotrebe otpada u cijeloj FBiH (izgraditi zelene otoke, pretovane stanice i reciklažna dvorišta)	100%	84.000	84.000
Donijeti usaglašen program subvencioniranja za razvoj infrastrukture za integralno upravljanje otpadom sa Fondom za zaštitu okoliša koji će se finansirati iz budžeta Fonda	100%	50.000	50.000
Ispunjenje preuzetih obaveza po osnovu ratificiranih međunarodnih ugovora i sporazuma iz oblasti okoliša. Implementacija Baselske konvencije. Povećati broj izdatih dozvola Pripremiti i izvještaj za Vladu FBiH	100%	100.000	100.000
Pripremiti i odobriti godišnje izvještaje Operatera sistema i Fonda za reciklažu i adekvatno zbrinjavanje posebnih kategorija otpada	100%	20.000	20.000
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		2.454.000	2.454.000*
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	FMOiT		

*Realizovana sredstva su u cjelosti iz budžeta

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023.

Mjera 3.1.8. Uspostaviti sistem održivog i odgovornog istraživanja, eksploatacije i upravljanja mineralnim sirovinama

Tabela 181: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 3.1.8.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Izrada prijedloga Zakona o rudarstvu FBiH	100%	50.000	50.000
Izrada Pravilnika o načinu, postupku i rokovima vršenja periodičnih pregleda i ispitivanja iz oblasti zaštite na radu u rudarstvu	100%	50.000	50.000
Izrada Pravilnika o uslovima koje moraju ispunjavati privredna društva za obavljanje stručnih poslova iz oblasti zaštite na radu u rudarstvu	100%	50.000	50.000
Vođenje upravnih postupaka za izdavanje rješenja o odobravanju: detaljnih geoloških istraživanje čvrstih mineralnih sirovina i podzemnih voda; eksploataciju mineralnih sirovina;obavljanje stručnih poslova iz oblasti zaštite na radu;	100%	100.000	100.000

uvođenje u proces rada laboratorija, i opreme za geoloških istraživanja; obavljanje registrovane djelatnosti iz oblasti geoloških istraživanja			
Vođenje baze podataka u GISu o odobrenim istražnim prostorima i eksploatacionim poljima	100%	100.000	100.000
Vođenje postupka polaganja stručnog ispita u iz oblasti rudarstva i geologije	100%	50.000	50.000
Procjena uticaja na okoliš pri realizaciji Projekta istraživanja nafte i plina u Federaciji BiH - izrada Studije Strateške procjene uticaja na okoliš	100%	300.000	300.000
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		700.000	700.000
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	FMERI		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023.

PRIORITET 3.2. UNAPRJEĐIVATI KVALITET ZRAKA

Tabela 182: Pregled strukture aktivnosti vezanih za prioritet 3.2.

Ukupno aktivnosti	Ukupno planiranih sredstava	Ukupno realiziranih sredstava
7	262.250	263.125

Mjera 3.2.1. Smanjivati emisiju zagađujućih materija i stakleničkih plinova

Tabela 183: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 3.2.1.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Rad na uspostavljanju sistema monitoringa GHG emisija	100%	50.000	50.000
Rad na uspostavi sistema trgovanja emisijama - ETS	100%	30.000	30.000
Unaprijediti postojeću federalnu mrežu za monitoring kvaliteta zraka	100%	50.000	50.000
Unapređenje Registra o postrojenjima i zagađivanjima u Federaciji BiH – PRTR	100%	20.000	20.000
Rad na formiranju referentne laboratorije za kvalitet zraka u Federaciji BiH	100%	50.000	50.000
Rad na uspostavi inventara rashladnih uređaja i opreme	100%	50.000	50.000
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		250.000	250.000
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	FMOiT		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023.

Mjera 3.2.2. Smanjivati negativan uticaj sektora transporta na okoliš

Tabela 184: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 3.2.2.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva

Učestvovanje u izradi studije i analize negativanog utjecaja transporta na okoliš u cilju smanjenja negativnog utjecaja transporta na okoliš	107%	12.250	13.125
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		12.250	13.125
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	FMPiK		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023.

PRIORITET 3.3. POVEĆATI ENERGIJSKU EFIKASNOST

Tabela 185: Pregled strukture aktivnosti vezanih za prioritet 3.3.

Ukupno aktivnosti	Ukupno planiranih sredstava	Ukupno realiziranih sredstava
14	36.520.696	36.410.696

Mjera 3.3.1. Poboljšati energijsku efikasnost zgrada

Tabela 186: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 3.3.1.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Izrada izmjena i dopuna podzakonskih propisa iz oblasti energijske efiksnosti u zgradarstvu	0%	0	0
Izrada nacrta Strategije dugoročne obnove zgrada u Federaciji Bosne i Hercegovine za period do 2050. godine	100%	650.000	650.000
Program utroška sredstava sa kriterijima raspodjele sredstava “Tekući transferi drugim nivoima vlasti i fondovima — za projekat utopljavanja zgrada radi uštede energije",	100%	2.000.000	2.000.000
Izrada prijedloga Odluke o usvajanju Programa utroška sredstava tekući transferi drugim nivoima vlasti i fondovima“Podrška Evropske unije Bosni i Hercegovini u cilju ublažavanja negativnog socio-ekonomskog uticaja energetske krize“ utvrđen Budžetom Federacije Bosne i Hercegovine ua 2023. godinu Federalnom ministarstvu prostornog uređenja	100%	12.912.350	12.912.350
Uspostava i funkcionisanje Web registra energ.certifikata po principu Web platforme	100%	15.000	15.000
BEEP	100%	5.421.031	5.421.031
Izrada Zakona o građevinskim proizvodima	0%	0	0
Izrada Programa utroška sredstava Revolving fonda za energijsku efikasnost Federacije Bosne i Hercegovine (RF EE FBiH) za javne objekte kod UNION BANKE D.D. Sarajevo putem Federalnog ministarstva prostornog uređenja u 2023. godini Realizacija Operativnog plana poboljšanja energijske efikasnosti u institucijama Federacije Bosne i Hercegovine putem Revolving fonda Federacije Bosne i Hercegovine za javne objekte.	100%	2.000.000	2.000.000
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		22.998.381	22.998.381
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	FMPU		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023.

Mjera 3.3.2. Pružati podršku malim i srednjim preduzećima na poboljšanju energijske efikasnosti i principa „zelene ekonomije“ i „ekologizacije“

Tabela 187: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 3.3.2.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Putem Razvojne banke, pod povoljnim uslovima, kreditirati MSP za uvođenje cirkularne ekonomije i poboljšanje energijske efikasnosti	100%	250.000	250.000
Subvencionirati energetske audite i uvođenje standarda kvalitete u MSP	100%	150.000	150.000
Aktivno učestvovati u programima i inicijativama WB, EBRD-a, OECD-a, UNDP-a, GIZ-a	100%	50.000	50.000
Aktivno učestvovati u programiranju IPA III za BiH i Zapadni Balkan (istraživanje i iskorištavanje prilika iz EIP-a i Zelene agende za Zapadni Balkan)	100%	50.000	50.000
Podsticaj razvoj proizvodnje izolacionih proizvoda od prirodnih materijala	0%	110.000	0
Realizacija Projekta „Sufinansiranje mjera energijske efikasnosti“	100%	12.912.315	12.912.315
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		13.522.315	13.412.315
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	FMRPO		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023.

PRIORITET 3.4. ZAPOČETI REALIZACIJU ENERGIJSKE TRANZICIJE

Tabela 188: Pregled strukture aktivnosti vezanih za prioritet 3.4.

Ukupno aktivnosti	Ukupno planiranih sredstava	Ukupno realiziranih sredstava
19	5.600.000	5.600.000

Mjera 3.4.1. Povećavati sigurnost snabdijevanja energentima

Tabela 189: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 3.4.1.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Izrada Energetske strategije Federacije BiH za period 2022-2035. s projekcijom na 2050. godinu	100%	500.000	500.000
Izrada nacrta Integrisanog energetskog i klimatskog plana Bosne i Hercegovine/Federacije Bosne i Hercegovine (NECP/ECP)	100%	50.000	50.000
Aktivnosti na donošenju Zakona o energiji i regulaciji energetskih djelatnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine i provedbenih akata po istom	100%	50.000	50.000
Aktivnosti na donošenju Zakona o električnoj energiji u Federaciji Bosne i Hercegovine i provedbenih akata po istom	100%	50.000	50.000
Izrada zakona, podzakonskih i drugih pratećih akata o prirodnom gasu, uključujući harmonizaciju Zakona o gasu u FBiH sa Zakonom o regulatoru električne energije i prirodnog	100%	50.000	50.000

gasa, prenosu i tržištu električne energije u BiH i Trećim energetskim paketom			
Regulatorni nadzor sektora gasne privrede	100%	50.000	50.000
Izmjene i dopune Zakona o naftnim derivatima u FBiH, kao i praćenje realizacije i Upravni nadzor nad provođenjem istog	100%	50.000	50.000
Monitoring kvaliteta tečnih naftnih goriva	100%	100.000	100.000
Bilansiranje energetskih potreba u FBiH	100%	100.000	100.000
Upravni i administrativni nadzor vezan za funkcionisanje energetskog sektora	100%	50.000	50.000
Usaglašavanje sa zahtjevima acquis, SPP i EU partnerstva uključujući i aktivnosti na realizaciji i korištenju IPA fondova	100%	50.000	50.000
Izrada izvještaja o poslovanju privrednih društava u većinskom vlasništvu Federacije BiH u sektoru energije	100%	50.000	50.000
Kapitalni transferi javnim preduzećima – OTF d.o.o. Sarajevo-za povećanje kapitala NTF d.o.o. Ploče	100%	4.000.000	4.000.000
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		5.150.000	5.150.000
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	FMERI		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023.

Mjera 3.4.2. Povećavati udio obnovljivih izvora energije u finalnoj potrošnji energije

Tabela 190: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 3.4.2.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Izrada nacrta Zakona o korištenju OIEiEK u Federaciji BiH i podzakonskih propisa i akata; Donošenje NECP/EPC (dio koji se odnosi na obnovljive izvore energije)	100%	100.000	100.000
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		100.000	100.000
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	FMERI		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023.

Mjera 3.4.3. Provesti restrukturiranje rudnika uglja i strukturnu transformaciju ekonomije rudarskih regiona

Tabela 191: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 3.4.3.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Praćenje realizacije i izrada Informacija o realizaciji Prestrukturiranja i modernizacije RU FBiH	100%	100.000	100.000
Izrada Izvještaj o monitoringu Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije nad privrednim društvima iz oblasti rudarstva u Federaciji Bosne i Hercegovine za 2021. godinu - Rudnici u sastavu Koncerna EP BiH i RMU "Banovići" d.d. Banovići	100%	50.000	50.000
Upravni postupci za donošenje dozvola za trajnu obustavu rudarskih radova i postupci ispisa iz katastra istražnih i eksploatacionih polja za dijelove gdje se ne vrši eksploatacija	100%	100.000	100.000

Prikupljanje podataka i izrada Bilansa Energetskih potreba Federacije BiH i određivanje kratkoročnih i dugoročnih mjera za ostvarivanje Bilansa – dio ugalj za narednu godinu	100%	50.000	50.000
Praćenje/prikupljanje podataka i izrada izvještaja o realizaciji Bilansa – dio ugalj za tekuću godinu i kvartalno	100%	50.000	50.000
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		350.000	350.000
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	FMERI		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023.

PRIORITET 3.5. POTICATI RAZVOJ RURALNIH PROSTORA

Tabela 192: Pregled strukture aktivnosti vezanih za prioritet 3.5.

Ukupno aktivnosti	Ukupno planiranih sredstava	Ukupno realiziranih sredstava
18	178.984.407	174.967.289

Mjera 3.5.1. Razvijati ruralnu infrastrukturu i dostupnost usluga u ruralnim područjima

Tabela 193: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 3.5.1.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Izrada Zakona o slatkovodnom ribarstvu	100%	50.000	50.000
Izrada Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju	80%	80.000	64.000
Izrada Zakona o poljoprivredi, prehrani i ruralnom razvoju	80%	80.000	64.000
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		210.000	178.000
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	**Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva**		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH 2023. godinu

Mjera 3.5.2. Uspostaviti funkcionalne kapacitete za poljoprivredu i ruralni razvoj

Tabela 194: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 3.5.2.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Usvajanje i realizacija Strategije poljoprivrede i ruralnog razvoja FBiH 2021-2027. (izrada provedbenih propisa definisanih Akcionim planom, promocija mjera novog sistema novčanih podrški, obuke i ostale aktivnosti određene planom)	100%	100.000	100.000
Usvajanje Srednjoročne strategije pružanja savjetodavnih usluga u poljoprivredi i izrada Akcionog plana za implementaciju	100%	150.000	150.000
Izrada Programa rada Javne poljoprivredne savjetodavne službe u Federaciji BiH za 2023. godinu	100%	50.000	50.000

Vođenje registara: (fito registar, savjetodavci, RPG i RK i ostali upisi i evidencije, uspostava Vinogradarskog i vinarskog registra	100%	80.000	80.000
Projekat razvoja ruralnih preduzeća i poljoprivrede (Rural Enterprise and Agricultural Development Project – READP) – izrada kvartalnih izvještaja za Vladu FBiH	100%	7.947.399	7.947.399
Projekat otpornost i konkurentnost u poljoprivredi - ARCP	100%	4.500.000	300.000
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		12.827.399	8.627.399
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	**Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva**		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH 2023. godinu

Mjera 3.5.3. Unaprijediti kvalitet i konkurentnost poljoprivredno – prehrambene proizvodnje, i otpornost poljoprivrednih proizvođača

Tabela 195: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 3.5.3.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Izrada Zakona o jakim alkoholnim pićima	95%	70.000	70.000
Izrada Odluke i Programa novčanih podrški u poljoprivredi i ruralnom razvoju i usvajanje	100%	70.000	70.000
Izrada izmjena i dopuna Pravilnika o uslovima i načinu ostvarivanja novčanih podrški po modelu ruralnog razvoja prilagođenog usvojenom Programu novčanih podrški u poljoprivredi i ruralnom razvoju za 2023. godinu	100%	40.000	40.000
Izrada izmjena i dopuna Pravilnika o uslovima i načinu ostvarivanja novčanih podrška po modelu ostalih vrsta podrška prilagođen usvojenom Programu novčanih podrška u poljoprivredi i ruralnom razvoju za 2023. godinu	100%	40.000	40.000
Realizacija Programa Vlade Federacije BiH o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju	100%	165.500.000	165.714.882
Izrada provedbenih propisa (pravilnika) prilagođenih Programu novčanih podrški u poljoprivredi i ruralnom razvoju	100%	50.000	50.000
Izrada godišnjeg izvještaja o realizaciji Programa novčanih podrški u poljoprivredi i ruralnom razvoju	100%	50.000	50.000
Izrada godišnjeg izvještaja o stanju u poljoprivredi u prethodnoj godini - Zeleni izvještaj	100%	27.008	27.008
Izrada informacija: - o stanju u oblasti zdravlja poljoprivrednog bilja u Federaciji BiH; - o stanju u prehrambenoj industriji; - o finansijskoj konsolidaciji privrednih društava; - o poslovanju privrednih društava iz nadležnosti Federacije BiH	100%	100.000	100.000
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		165.947.008	166.161.890
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	**Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva**		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH 2023. godinu

PRIORITET 3.6. POVEĆATI OTPORNOST NA KRIZE

Tabela 196: Pregled strukture aktivnosti vezanih za prioritet 3.6.

Ukupno aktivnosti	Ukupno planiranih sredstava	Ukupno realiziranih sredstava
0	0	0

Mjera 3.6.1. Unaprjeđivati upravljanje krizama

Tabela 197: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 3.6.1.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva

Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:	
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada FBiH

Mjera 3.6.2. Osigurati zaštitu i funkcioniranje kritične infrastrukture

Tabela 198: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 3.6.2.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva

Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:	
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalna uprava civilne zaštite

Mjera 3.6.3. Poboljšati funkcioniranje sistema zaštite i spašavanja od prirodnih

Tabela 199: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 3.6.3.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva

Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:	
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalna uprava civilne zaštite

STRATEŠKI CILJ 4: TRANSPARENTAN, EFIKASAN I ODGOVORAN JAVNI SEKTOR

Tabela 200: Pregled strukture aktivnosti vezanih za SC4

Ukupno aktivnosti	Ukupno planiranih sredstava	Ukupno realiziranih sredstava
131	1.634.438.643	1.280.534.788

PRIORITET 4.1. UNAPRJEĐIVATI VLADAVINU PRAVA

Tabela 201: Pregled strukture aktivnosti vezanih za prioritet 4.1.

Ukupno aktivnosti	Ukupno planiranih sredstava	Ukupno realiziranih sredstava
14	3.663.936	3.621.520

Mjera 4.1.1. Povećavati efikasnost pravosudnog sistema

Tabela 202: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 4.1.1.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
U saradnji s VSTV-om BiH izvršiti analizu rada sudova u Federaciji BiH	72%	**30.684**	**22.086**
U saradnji s VSTV-om BiH i Delegacijom Evropske unije u BiH, sudjelovati u implementaciji projekata za unaprjeđenje infrastrukture pravosudnih institucija u Federaciji BiH	72%	**30.684**	**22.078**
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		**61.368**	**44.164**
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo pravde		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023. godinu

Mjera 4.1.2. Jačati zaštitu ljudskih prava

Tabela 203: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 4.1.2.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Učešće u projektima Vijeća Evrope koji imaju za cilj zaštitu ljudskih prava (npr. projekt Promocija različitosti i jednakosti u BiH“)	72%	30.684	22.078
Intenziviranje saradnje sa UNICEF-om i učešće u realizaciji projekata	72%	30.684	22.078
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		61.368	44.156
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo pravde		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023. godinu

Mjera 4.1.3. Unaprjeđivati borbu protiv kriminala, govora mržnje i terorizma

Tabela 204: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 4.1.3

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Nacrt zakona o prevozu opasnih materija	100%	15.000	15.000
Nacrt zakona o prometu eksplozivnih materija, zapaljivih tečnosti i gasova	80%	15.000	12.000
Nacrt zakona o javnom okupljanju	100%	15.000	15.000
Postupanje po preporukama sa 4. i 5. Pododbora za pravdu, slobodu i sigurnost BiH	100%	20.000	20.000
Provođenje osnovnih policijskih obuka	100%	2.918.000	2.918.600
Provođenje stručnog usavršavanja policijskih službenika	100%	250.000	250.000
Provođenje obuka za pripadnike agencija i unutrašnjih službi za zaštitu ljudi i imovine	100%	293.200	293.200
Usklađivanje nastavnih planova i programa sa važećim propisima i drugim aktima (strategije, projekti I dr.)koji se odnose na rad Policijske akademije	100%	5.000	5.000
Izrada novih i inoviranje starih Nastavnih planova i programa svih vrsta obuka	100%	5.000	5.000
Pravilnik o inspekcijskom nadzoru	0%	5.000	0
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere - Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova:		3.541.200	3.533.200
Institucija odgovorna za koordinaciju mjere	Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023. godinu

Mjera 4.1.4. Razvijati efikasan sistem prevencije i borbe protiv korupcije

Tabela 205: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 4.1.4.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:			
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere		Zavod za javnu upravu	

Izvor:

PRIORITET 4.2. STAVITI JAVNU UPRAVU U SLUŽBU GRAĐANA

Tabela 206: Pregled strukture aktivnosti vezanih za prioritet 4.2.

Ukupno aktivnosti	Ukupno planiranih sredstava	Ukupno realiziranih sredstava
15	1.521.561	1.521.561

Mjera 4.2.1. Jačati političko i institucionalno vođenje i koordinaciju reforme javne uprave i ekonomskih reformi

Tabela 207: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 4.2.1.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:			
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere			

Izvor:

Mjera 4.2.2. Uspostaviti funkcionalnu i racionalnu organizaciju javnog sektora

Tabela 208: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 4.2.2.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:			
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere			

Izvor:

Mjera 4.2.3. Jačati sistem i koordinaciju izrade, implementacije i izvještavanja o razvojnim politikama

Tabela 209: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 4.2.3.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Organizacija i održavanje Mreže praktičara za razvojno planiranje u FBiH	**100%**	42.000,00	42.000,00
Učešće u izradi sektorskih strategija u Federaciji BiH i njihovo usaglašavanje sa Strategijom razvoja FBiH	**100%**	40.000,00	40.000,00
Učešće u implementaciji Ciljeva održivog razvoja za BiH	**100%**	57.000,00	57.000,00
Makroekonomski pokazatelji FBiH po kantonima 2022.	**100%**	52.000,00	52.000,00
Socio-ekonomski pokazatelji FBiH po općinama sa nivoom razvijenosti 2022.	**100%**	63.000,00	63.000,00
Izrada i dopune podzakonskih akata proizašlih iz Zakona o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u FBiH	**100%**	29.000,00	29.000,00
Izrada dokumenta Program ekonomskih reformi FBiH (ERP FBiH) 2024. - 2026.	**100%**	84.000,00	84.000,00
Mjesečni/kvartalni pregled indikatora razvoja	**100%**	35.000,00	35.000,00
Program rada Vlade FBiH za 2023. godinu	**100%**	36.000,00	36.000,00
Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2022. godinu	**100%**	36.000,00	36.000,00
Izvještaj o razvoju FBiH za 2022. godinu	**100%**	99.000,00	99.000,00
Redovno ažuriranje baze podataka indikatora razvoja	**100%**	42.000,00	42.000,00
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		**615.000,00**	**615.000,00**
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalni zavod za programiranje razvoja		

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja

Mjera 4.2.4. Osigurati preduslove za veću apsorpciju EU fondova

Tabela 210: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 4.2.4.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		-	-
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Ured Vlade FBiH za evropske integracije		

Izvor: Izvješatj o radu Ureda Vlade FBiH za evropske integracije

Mjera 4.2.5. Jačati statističku osnovu kao podlogu za utvrđivanje politika

Tabela 211: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 4.2.5.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		0	0
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalni zavod za statistiku		

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Mjera 4.2.6. Provesti digitalnu transformaciju javne uprave

Tabela 212: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 4.2.6.

Naziv aktivnosti	**Procenat izvršenja**	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Izrada situacione analiza za definisanje barijera za uspostavu e-Dozvola	0%	706.561	706.561
Uvezivanje sa postojećim izvornim registrima koji su definisani okvirom interoperabilnosti kako bi se omogućila integracija registara i pristup podacima i javnoj usluzi na jednom mjestu	0%	100.000	100.000
Usklađivanje postojećih propisa iz nadležnosti Ministarstva sa propisima za uspostavu e-Uprave	100%	100.000	100.000
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere – Federalno ministarstvo prostornog uređenja:		906.561	906.561
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo prometa i komunikacija		

Izvor: Program rada VFBIH 2023.

PRIORITET 4.3. UNAPRJEĐIVATI ODGOVORNOST U OBLASTI JAVNIH FINANSIJA

Tabela 213: Pregled strukture aktivnosti vezanih za prioritet 4.3.

Ukupno aktivnosti	Ukupno planiranih sredstava	Ukupno realiziranih sredstava
102	1.629.253.146	1.275.391.707

Mjera 4.3.1. Unaprjeđivati transparentnost u upravljanju javnim finansijama

Tabela 214: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 4.3.1.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Izraditi Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH	50%	12.498	6.249
Izraditi Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o uslovima za obavljanje poslova interne revizije u javnom sektoru u FBiH	50%	8.332	6.666
Izraditi Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o provođenju financijskog upravljanja i kontrole u javnom sektoru u Federaciji BiH	80%	8.332	6.666
Izraditi metodologiju za provjeru kvalitete rada interne revizije u javnom sektoru u FBiH	20%	16.664	6.666
Izraditi metodologiju za provjeru kvalitete financijskog upravljanja i kontrole u javnom sektoru u Federaciji BiH	20%	16.664	6.666
Izrada novog Priručnika za procjenu rizika i planiranje interne revizije u javnom sektoru u Federaciji Bosne i Hercegovine	20%	8.332	3.332
Izraditi Godišnji konsolidirani izvještaj o funkcioniranju sistema finansijskog upravljanja i kontrole u javnom sektoru u FBiH	100%	16.664	16.664
Izraditi Godišnji konsolidirani izvještaj o radu interne revizije u javnom sektoru u FBiH	100%	16.664	16.664
Certifikacija internih revizora za javni sektor	100%	8.332	8.332
Provođenje edukacija iz oblasti financijskog upravljanja i kontrole i interne revizije	100%	8.332	8.332
Operacionalizacija PIFC aplikacije	100%	12.498	12.498
Izraditi Zakon o izvršavanju Budžeta za 2024. godinu	80%	8.332	8.332
Izraditi Budžet za građane	100%	4.166	4.166
Izraditi Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o trezoru u Federaciji BiH	100%	8.332	8.332
Izraditi izmjene i dopune podzakonskih akata vezano za Zakon o trezoru	100%	8.332	8.332
Izraditi Izvještaj o izvršenju Budžeta za 2022. godinu i kvartalne izvještaje za 2023. godinu na osnovu podataka iz Glavne knjige Trezora	100%	33.328	33.328
Pripremiti i objaviti Plan javnih nabava na web stranici Ministarstva	100%	4.166	4.166
Izraditi Odluke o pokretanju postupka i objavljivanje Obavijesti o nabavi i objavljivanje tenderske dokumentacije	100%	16.664	16.664

na portalu Agencije za javnu nabavu i provođenje postupka javnih nabava			
Objavljivanje tenderske dokumentacije na portalu Agencije za javnu nabavu, provođenje postupka javnih nabava i zaključivanje ugovora s najpovoljnijim ponuđačem	100%	2.570.362	2.570.362
Izraditi plan rada interne revizije za periode 2024-2026. godina	100%	8.332	8.332
Izraditi plan revizije za 2024. godinu	100%	4.166	4.166
Obavljanje interne revizije kod budžetskih korisnika	100%	33.328	33.328
Izrada i dostavljanje izvještaja revidiranim korisnicima te praćenje provedbe danih preporuka	100%	16.664	16.664
Očitovanje na preporuke Ureda za reviziju FBiH i postupanje po preporukama	100%	16.664	16.664
Izraditi konsolidirani izvještaj o izvršenju budžeta Federacije BiH, kantona, općina, gradova i izvanbudžetskih fondova za 2022. godinu i kvartalne izvještaje	100%	20.830	20.830
Donositi mišljenja na zahtjev budžetskih korisnika na Zakone, odluke, pravilnike i programe u pogledu potrebnih finansijskih sredstava i fiskalnog utjecaja na budžet	100%	174.972	174.972
Tekući transferi neprofitnim organizacijama -prikupljanje prihoda ostvarenih od prometa Lutrije BiH	100%	4.000.000	2.520.786
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		**7.066.116**	**5.548.159**
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo finansija		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023. godinu

Mjera 4.3.2. Povećati učinak u trošenju javnih sredstava i obim i efikasnost javnih investicija

Tabela 215: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 4.3.2.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Izraditi Program javnih investicija Federacije BiH 2024-2026.	100%	41.660	41.660
Izrada Informacije o utrošku sredstava za realizaciju projekata uključenih u PJI FBiH za 2022. godinu	100%	8.332	8.332
Unaprijediti program javnih investicija većom primjenom IT tehnologija	80%	8.332	8.332
Uskladiti program javnih investicija sa budžetskim procesom i kalendarom	100%	8.332	8.332
Propisati metodologiju izvještavanja o monitoringu realizacije projekata iz programa javnih investicija	20%	8.332	1.166
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		**74.988**	**68.322**
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo finansija		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023. godinu

Mjera 4.3.3. Povećavati efikasnost u naplati javnih prihoda

Tabela 216: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 4.3.3.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Izraditi Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Jedinstvenom sustavu registracije kontrole i naplate doprinosa, nakon usvajanja Zakona o doprinosima	0%	8.332	0
Izraditi Pravilnik o izmjenama i dopunama pravilnika o podnošenju prijava za upis i promjene upisa u Jedinstveni sustav registracije, kontrole i naplate doprinosa	100%	4.166	4.166
Izraditi Osnovice za obračun doprinosa određenih obveznika za narednu kalendarsku godinu	100%	4.166	4.166
Izraditi Uredbu o metodologiji izračuna i usklađivanja najniže plaće	20%	16.664	3.332
Izraditi Odluku o iznosu minimalne plaće za narednu kalendarsku godinu	100%	4.166	4.166
Izraditi informaciju o aktivnostima po osnovu članstva Bosne i Hercegovine u Globalnom forumu o transparentnosti i razmjeni informacija u porezne svrhe	100%	8.332	8.332
Održavanje edukativnih radionica djelatnicima Porezne uprave FBiH o aktivnostima i smjernicama potrebnim za implementaciju međunarodnih standarda razmjene informacija u porezne svrhe, koja proizlaze iz članstva u Globalnom forumu	0%	8.332	0
Izraditi informaciju o aktivnostima po osnovu članstva Bosne i Hercegovine u Inkluzivnom okviru za BEPS	80%	8.332	8.332
Analiza BEPS Akcije 8-10: Transferne cijene i Akcije 13: Izvještavanje po zemljama (CbC) s fokusom na detektiranja potrebnih izmjena pravnog okvira u FBiH	20%	12.498	2.499
Izraditi Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o sadržaju pravila, uvjetima i načinu priređivanja nagradnih igara	100%	4.166	4.166
Izraditi Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o sadržaju, načinu i obliku dostavljanja obaveznih evidencija i obrazaca za izradu dnevnog obračuna prihoda i uplatu mjesečnih naknada za priređivanje igara na sreću	50%	4.166	2.083
Izraditi stavove, mišljenja i odgovore na upite vezane za primjenu Zakona o igrama na sreću	100%	8.332	8.332
Izdavati Odobrenje za rad kasina, automat klubova i kladionica, na temelju Zakona o igrama na sreću	100%	16.664	16.664
Izdavati Rješenja o priređivanju nagradnih igara, Rješenja o prethodnoj suglasnosti za promjenu vlasničke strukture priređivača igara na sreću te Rješenja o trajnom prestanku rada privremeno zatvorenih uplatnih mjesta po sili zakona, na temelju Zakona o igrama na sreću	100%	16.664	16.664
Analizirati ostvarene prihode po osnovu priređivanja igara na sreću i pratiti stanje i dinamiku plaćanja obveza od strane priređivača	100%	4.166	4.166
Izraditi mišljenje na Izvještaj o poslovanju Lutrije BiH, Prijedlog odluke o raspodjeli godišnje dobiti Lutrije BiH i Prijedlog odluke o usvajanju izvještaja o poslovanju i davanju suglasnosti na Plan poslovanja	100%	8.332	8.332
Izraditi Strategiju restrukturiranja Porezne uprave Federacije BiH za period 2023 - 2026. godina	80%	12.498	12.498
Izraditi Zakon o Poreznoj upravi FBIH	80%	8.332	8.332
Izraditi Opći porezni zakon	50%	8.332	6.666

Izraditi Zakon o izmjenama i dopuna Zakona o porezu na dobit	30%	4.166	2.083
Izraditi Zakon o poreznom savjetovanju	80%	12.498	12.498
Izraditi Zakon o fiskalizaciji	80%	12.498	12.498
Izraditi Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o primjeni Zakona o porezu na dobit	30%	4.166	2.083
Izraditi Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o poreznoj rezidentnosti	30%	4.166	2.083
Izraditi Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o transfernim cijenama	0%	4.166	2.083
Izraditi Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o dodjeljivanju identifikacijskih brojeva, registraciji i identifikaciji i evidencijama poreznih obveznika na teritoriju Federacije Bosne i Hercegovine	30%	4.166	2.083
Izraditi Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o podnošenju poreznih prijava	30%	4.166	2.083
Izraditi mišljenja, odgovore i stavove iz oblasti porezne politike, fiskalizacije, porezne administracije i postupaka	100%	8.332	8.332
Izdavati Uvjerenja o ispunjenosti tehničkih i funkcionalnih karakteristika dijelova fiskalnog sustava; Odobrenje za stavljanje u promet fiskalnog sustava i zaključivanje Ugovore o stavljanju fiskalnog sustava u promet	100%	4.166	4.166
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		**229.130**	**172.888**
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo finansija		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023. godinu

Mjera 4.3.4. Unaprjeđivati fiskalnu stabilnost i izravnanje u oblasti javnih finansija

Tabela 217: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 4.3.4.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Sudjelovati u pregovorima za izradu ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja	100%	16.664	16.664
Analizirati efekte primjene poreza na dobit	100%	4.166	4.166
Pratiti implementaciju Zakona o visini stope zatezne kamate	100%	4.166	4.166
Izrada Prijedloga modela raspodjele javnih prihoda u Federaciji BiH i javne konzultacije svih sudionika u raspodjeli javnih prihoda o prijedlozima raspodjele kao podloga za izradu teksta novog Zakona o javnim prihodima, pripadnosti i raspodjeli javnih prihoda u Federaciji BiH	20%	8.332	6.666
Izraditi izmjene i dopune Pravilnika o načinu uplate, pripadnosti i raspodjele javnih prihoda u Federaciji Bosne i Hercegovine	100%	8.332	8.332
Izraditi Uputu o utvrđivanju godišnjih koeficijenata učešća kantona, jedinica lokalne samouprave i nadležnih kantonalnih ustanova za ceste u prihodima od neizravnih poreza	100%	4.166	4.166
Izraditi kvartalne, godišnje i srednjoročne projekcije javnih prihoda u Federaciji BiH za izradu budžeta/financijskih planova korisnika i izradu planskih dokumenata	100%	16.664	16.664

Izraditi informaciju „Mjesečni pregled naplate poreznih prihoda i doprinosa na teritoriju Federacije Bosne i Hercegovine“	100%	8.332	8.332
Izraditi Godišnji konsolidirani pregled ostvarenja javnih prihoda u Federaciji BiH	100%	8.332	8.332
Izraditi mišljenja i odgovore na upite iz oblasti pripadnosti i raspodjele prihoda	100%	4.166	4.166
Ažurirati Registar taksi i naknada u Federaciji BiH	100%	4.166	4.166
Izraditi Budžet za 2024. godinu na temelju prikupljenih i obrađenih podataka od svih budžetskih korisnika	80%	145.810	145.810
Izraditi Dokument okvirnog budžeta 2024-2026.	100%	66.656	66.656
Izraditi Smjernice ekonomske i fiskalne politike FBiH 2024-2026.	100%	41.660	41.660
Izraditi godišnji izvještaj o dodijeljenoj državnoj pomoći u Federaciji Bosne i Hercegovine za prethodnu godinu	100%	4.166	4.166
Tekući transferi Vijeću za državnu pomoć	100%	165.000	165.000
Izraditi Odluke o preraspodjeli iz Budžeta FBiH s jednog budžetskog korisnika na drugog prema ukazanoj potrebi	100%	4.166	4.166
Pripremiti Odluke o izdvajanju sredstava iz Tekuće pričuve na temelju zahtjeva od budžetskih korisnika i Vlade FBiH	100%	4.166	4.166
Izraditi izvještaje o utrošenim sredstvima Tekuće pričuve Vlade FBiH	100%	16.664	16.664
Izraditi Odluke o raspodjeli sredstava utvrđenih Budžetom - Tekući transferi drugim razinama vlasti i fondovima – Kantoni i općine	100%	10.000.000	10.000.000
Izraditi Odluku o raspodjeli sredstava utvrđenih Budžetom - Tekući transferi drugim razinama vlasti i fondovima – Kantoni	100%	204.000.000	204.000.000
Izraditi Odluku o raspodjeli sredstava utvrđenih Budžetom - Kapitalni transferi drugim razinama vlasti i fondovima – Kantoni i općine	100%	30.000.000	30.000.000
Izraditi Strategiju upravljanja dugom 2023-2025	100%	29.162	29.162
Izraditi Izvještaj o izvršenju Strategije upravljanja dugom 2022-2024. za 2022. godinu	100%	8.332	8.332
Izraditi godišnji plan zaduživanja za 2023. godinu	100%	4.166	4.166
Izraditi Informaciju o unutarnjem i vanjskom dugu sa stanjem na dan 31.12. 2022.	100%	33.328	33.328
Izraditi Odluku o isplatama verificiranih tražbina po osnovi računa stare devizne štednje	100%	4.166	4.166
Izraditi Odluku o emisiji obveznica FBiH za izmirenje obveza po osnovi verificiranih računa stare devizne štednje	100%	4.166	4.166
Izraditi Informacije i Odluke o davanju suglasnosti za prihvaćanje kredita za financiranje projekata u Federaciji	100%	8.332	8.332
Zaključivati ugovore o kreditima međunarodnih financijskih institucija i bilateralnih kreditora i zaključivati podugovore s krajnjim korisnicima	100%	4.166	4.166
Izraditi Odluke o sufinanciranju projekata	100%	4.166	4.166
Izraditi kvartalne izvještaje o dugu	100%	8.332	8.332
Plaćanje obveza Federacije BiH iz osnove unutarnjeg duga	100%	433.875.810	162.246.213
Evidentiranje i praćenje verificiranih obveza iz osnove stare devizne štednje	100%	4.166	4.166
Plaćanje obveza Federacije BiH iz osnove vanjskog duga	100%	913.108.902	832.459.561
Provoditi inspekcijski nadzor zakonitosti, blagovremenosti i namjenskog korištenja budžetskih sredstava kojim se nalažu mjere za otklanjanje utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti	100%	33.328	33.328

Provoditi inspekcijski nadzor nad primjenom odredbi Zakona o financijskom poslovanju koje se odnose na ugovore između subjekata javnog prava i poduzetnika	100%	24.996	24.996
Zaprimanje, izrada i izvršenje rješenja o povratu više ili pogrešno uplaćenih sredstava i sudskih izvršnih rješenja na razini Federacije BiH	100%	28.000.000	28.000.000
Priprema i izrada prijedloga rješenja na žalbe izjavljene na prvostupanjska rješenja Porezne uprave i Financijske policije	100%	291.620	291.620
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		**1.619.982.912**	**1.267.702.338**
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo finansija		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023. godinu

Mjera 4.3.6. Podržati transparentnost, restrukturiranje i privatizaciju preduzeća s udjelom države u vlasništvu

Tabela 218: Pregled relevantnih aktivnosti uključenih u planovima rada ministarstava i institucija (implementatora) FBiH vezanih za mjeru 4.3.6.

Naziv aktivnosti	Procenat izvršenja aktivnosti	Planirana sredstva	Realizirana sredstva
Izrada, provođenje i realizacija Programa utroška sredstava utvrđenih u razdjelu 17. Budžeta Federacije Bosne i Hercegovine Federalnom ministarstvu energije, rudarstva i industrije Tekući transferi neprofitnim organizacijama-Transfer Agenciji za privatizaciju za pokriće viška rashoda nad prihodima iz prethodnih godina i obezbjeđenja tekuće likvidnosti	100%	1.800.000	1.800.000,00
Davanje saglasnosti na godišnje planove Agencije za privatizaciju	0%	100.000,00	100.000,00
Ukupno planirano i realizirano na aktivnosti iz ove mjere:		**1.900.000**	**1.900.000,00**
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije		

Izvor: Izvještaj o radu Vlade FBiH za 2023. godinu